

IN DIE CINERVM

EPISTOLA. IOHELIS,

2. CAP.

Hæc dicit dominus Deus Conuertimini ad me in toto corde vestro: &c. Finis Epistolæ. Et non dabo vos vltra opprobrium in gentibus, dicit dominus omnipotens.

IOHEL Prophetes, per quem dominus præmissa verba loquutus est populo Israël, quantum in se fuit studiosè inseruiuit, si fieri potuisset, in eius salutem. Adumbravit ergo illi, atque oculos posuit Dei iram & vindictam excitare, ut atque inuitauit eum ad salutem, rem penitentiam, desineat eius exterminium & exitium, publicam eius luxit calamitatem & eladem, claudat oculos populi, claudat oculos populi. Sed præfractus populus benedictionem Dei non habuit, ideoque elongata est ab eo, Psal. 108. Vltro sibi malum consuevit pertinax populus. Hinc etiam propheta varia illi prædixere Dei iustitiæ flagella. Primò Assyriorum: deinde Babiloniorum siue Chaldæorum, tertio Medorum, & Persarum, & Macedonum: quarto Romanorum. Hæc sunt cornua illa quatuor quæ propheta Panitentiam Zacharias longè antè prævidit, ut patet eiusdem capit. 1. Quum itaque graui comminatione propheta Iohel populum Iudaicum perterrituisset, hac lectione docet vniuersum cum amouendi mali remedium esse penitentiam. Hoc cum

AaA ij

IN DIE

ipsum etiam contestante Ieremia cap. 18. Si pœnitentiã egerit gens illa à malo suo quod locutus sum aduersus eam, agam & ego pœnitentiam super malo quod cogitavi ut facerem ei, &c. Agit autem potissimum tria.

Populus Iu. Primò, hortatur ad veram pœnitentiam, quam condicius adstituit in vera cordis ad Deum conuersione, ieiunio, pœnitentiã fletu, planctu, & cordis scissura, d. *Conuertimini ad me, in toto corde vestro*, hoc est, Cessate facere malum, abstinete peccato, & facite bonum per reliquum temporis, quod vobis ad pœnitentiam est supernè datum. Nam conuerti, primò est malum consilium carpere, secundò a Belial ad Christum conuerti, denique fructus dignos pœnitentiã proferre, pro superbia, humilitatem, pro auaritia, elemosinã largitionem & hospitalitatem, pro libidine, cœlibem vitã, pro luxuria & crapula, abstinentiam & ieiunium. *Toto corde* addit, hoc est, concepto odio peccati & amore iustitiã. *Totum cor* exprimit affectum bonum, quem sequitur effectus non malus. *In ieiunio*, per quod vitia comprimantur, mens eleuetur, virtus & præmia largiantur. *In fletu & planctu*, ut exitus aquarum deducant oculi, quia nō custodierunt legem Dei, ex p̃lo Dauidis, Petri, & Magdalenæ. *Et scindite corda vestra*, hoc est, tuam propriam prauitatem, mali cordis pessimum consilium, quia cor praua eructat, cor est malæ voluntatis prauus consultor, Matth. 15. *Et non vestimenta vestra*, more hypocritarum: nihil enim commuerere vestes, neque vestis suasit ut præuarcaueris & delinqueres.

Pœnitentiã partes contra expressum Dei verbum Lutherus reiecit omnes.

Quæ sanè prophetica doctrina, multis parasanguis ab illo Lutheri distat axiomate, qui pœnitentiã tantum esse vult nouam vitam, eamque nescio quo spiritali gaudio exordiendam, ac proinde omnes pœnitentiã partes, scilicet contritionem ex cordis conuersione procedentem: confessionem, scissura vestium significatam: & satisfactionem, quæ ieiunio, fletu, planctu, restitutione peragitur: tollit, quanquam expresso Dei verbo præceptas. Si enim cordis contritio propter Dei offensam & gehennæ metum, sit vera ad Deum conuersio, profectò non efficit hominem hypocritam. Siquidem hunc Deus abominatur: Spiritum autem contritum & humilatum Deus non despicit, Psal. 50.

Elegan

CINERVM.

2

Eleganter autem distinguit propheta inter veram & falsam pœnitentiam, dum ait: *Scindite corda vestra*, quæ, scilicet tument purulentia peccati vtrium instar, quæ nisi scindantur rumpuntur: spontaneam itaque significat Deum exigere peccati confessionem, *Non vestimenta vestra*, ut solent hypocritæ sua facere, ut videantur ab hominibus, sine fide, vel amore Dei, Matth. 6.

Quibus verbis significat propheta externam illam operum laruam, si cordis pietate destituatur, veniam nō promereri: iuxta illud. 1. Timot. 4. Corporalis exercitatio ad modicum utilis est, &c. Ac ne quis desperaret de magnitudine scelerū, Dei proponit benignitatem, mansuetudinem, misericordiam, patientiam & longanimitatem, qui non solum recipit pœnitentes, sed ut pœniteant præuenit, auferendo (ut loquitur Ezech. cap. 19.) cor lapideum, & conferendo cor carneum. Hinc secundo ait: *Conuertimini ad dominum Deum vestrum, quia benignus est & misericors est pater, & multa misericordia, & præsabit super malitia.* Quorsum dominus dicitur respicientes in suam gratiã recipere: Nunquid ut pergamus peccare: Haudquaquã: Sed ut tam clementem, tam bonū dominū nobis reconciliare studeamus, paratum nobis parcere sa. resipiscitibus: Nam ait, Non est mex voluntatis mors impij, sed magis ut conuertatur & viuat, Ezech. 18.

Secundò Nostri temporis Hæreticorum fiduciam & securitatem tollit, qua sibi omnia statim tuta pollicetur, si tantum credant. *Quis scit*, inquit, *si Deus conuertatur, quorundã*, scilicet, à malis quæ peccantibus comminatur: & ignoscatur agentibus pœnitentiam: & relinquat post se benedictionem, gratiã, scilicet & misericordiam? Sub dubio enim de Dei misericordia loquitur propheta, ne magnitudo clementiæ faciat negligentes, atque ut optare nos potius doceat quàm præsumere. Sensus ergo est, Conuertetur Deus certò ad nos, modò nos quoque reuertamur ad ipsum: Pœniteat nos peccati, & pœnitebit eum in nos destinata plaga siue pœnæ. Palam hoc factum est olim, Psal. 105. vbi sic legitur: Et memor fuit testamenti sui, & pœnituit eum secundum multitudinem misericordiæ suæ. Vide item Iere. 26. Ionæ 3. exemplo sunt Niniuitæ. S. Hieronymus in hunc locū propheticum ait:

AA iiij

Quis sit, &c. q. d. Sententiam tempero, & opto magis presumo. Sperandum poenitentibus, quoniam Deus bonus speramus est: imo vt Euangelista habet, solus bonus. Non solum ergo culpas remittet, sed & poenam secundum delicta bonitatis suae tradet obliuioni, benedictet terram & dabit fructum suum, aërem attemperabit, Martis furorem compescet, omnia expectanda è manu clementie eius, i. Paral. 29. Post remissam culpam & acceptam Dei benedictionem, ostendit & hortatur, sacrificium & libamen domino Deo nostro offerendum, q. d. Reconciliati Deo, assidue vos ipsos victimam laudis illi offeratis. Illi soli vos totos offerre, quia oues eius pascuæ estis. Rom. 12. Obsecro vos fratres, per misericordiam Dei, vt exhibeatis corpora vestra hostiam viuètem, sanctam Deo placentem.

Exhortatio
Urgens ad
poenitentiam.
Canite tuba in Sion, id est, prædicatione verbi Dei, omnes exhortemini ad pugnam contra spiritualia nequitiæ in cœlestibus: ne quis desit, quoniam incautum hostis possit opprimere. Sanctificate ieiunium: est enim hoc præcipuum scutum quo hostium tela excipiuntur, quæ à carnis illecebris sumere solet. Tunc autem verè sanctificatur ieiunium, quando non ex tristitia fit, sed vt præcipit Christus, Matt. 6. Vocate cœtum, congregate populum, quasi dicat, nemo salutis consequendæ occasionem negligat: omnibus enim hanc Deus parauit, qui vult, voluntate sua antecedente, omnes homines saluos fieri, i. ad Timoth. 2. si tamen ipsi non desint vocationi. Sanctificate Ecclesiam & ad communem plebem ista referri possunt, tamen ad ecclesiæ ministros non ineptè refertur, quos vbiq; ad sanctimoniam hortantur prophetae, Is. 52. Mûdamini qui fertis vasa domini. Coadiunate senes, vt scilicet ipsorum exemplo lasciuia iuuentus prouocetur ad pietatem, extincto concupiscentiæ carnalis ardore. Congregate paruulos, & sugentes vbera, sicut videlicet olim Niniuæ. Ionæ 3. Pauperum enim & humilium semper Deo placuit deprecatio. Psal. 8. Ex ore infantium & lactans decet. Stentium perfecisti laudem, &c. Egre diatur sponsa de cubili suo.

Ieiunium
quando sanctificetur.
Voluntate
antecedente
gult omnes
homines saluos fieri.
Sanctifica
tio præ-
tim Eccle-
sia mini-
stros decet.

sua, & sponsa de thalamo suo, id est, tempore poenitentiae i. Cor. 7. qui delictis & voluptatibus assueuerunt, abstineant ab opere nuptiali. Poenitentia enim tam corporis quam animi puritatem requirit. Simile vides Exod. 19. vbi cõ- iugale debitum propter festa solemnia, & in aliis arduis ritatem vt per Moysen prohibetur Synagoga officiis. Et Apost. Ne fructetis vos inuicem, nisi si quid ex consensu, vt vacetis ieiunio & precationi. Quia enim omnes peccauerunt, iusto Dei iudicio in omnes ipsius ira descendit: Sed qui nequit obliuisci misereri Deus, Psal. 76. concione isthac prophetica omnes se paratum recipere pollicetur: si tamen ex fide & vera poenitentia, mutatis affectionibus, veniant, & vt loquitur Isa. cap. 1. si quiescant agere peruersè, discant benefacere, querant iudicium, subueniant oppresso, iudicent pupillo, & defendat viduam. Ea enim est Dei benignitas, vt si ista præstiterimus, sese nobis obstringat, venire, inquit, & arguite me, si videlicet misericordie sinum perclusero, si gratiam denegauero. Fundatur etiam ex hoc loco ille laudatus mos Ecclesiæ, quo in necessitatibus, stationes, processiones, & hoc genus supplicationum, solet celebrare, quem vt papisticum noui euangelici irrident, cum tamen Christus quoque dicat, Matth. 18. Si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quamcunque petierint, fiet illis à patre meo, & vbi duo vel tres congregati sunt in nomine meo, ibi sum in medio eorum. Vulgò quoque dicitur: Publica vota placant.

3. Tertiò, Non contentus Prophetes ad poenitentiae medicinam inuitasse magistratû politicum, nobiles, plebeios, senes, & paruulos, siquidem omnis ætas offenderat, & maledicto erat obnoxia: Sacerdotes quoque, quos ministros Dei appellat, quasi ipsorum preces efficaciores esse sese ira Dei possent, hortatur, vt sese ira Dei opponant, & inter vestibulum & altare plorent, dicentes: *Parce domine, parce populo tuo, & ne des hereditatem tuam in opprobrium, vt dominentur eis nationes.* Celebris est in sacra scriptura Oratio iuxta iuncta lachrymis. Vtinam hanc formam nunc da lachrymitentur Ecclesiæ ministri, & sese murum opponant mis in Ec- pro domo Dei. Ezech. 13. quam singularis ferus depascitur, Psal. 78. perfodit furs, nemine vigilante: & falsa hæ-

reitorum doctrina, vt cancer serpens, miserè dilaniat. Alia sanè mo. foret Ecclesiæ facies: consequeretur enim effectum promissionum diuinorum, hoc est, remissionem peccatorum, pacem cum Deo, Roma. 5. perfectionem virtutù, & continuum gratiæ auxilium. Hæc enim sub metaphoris frumenti, vini, & olei significauit propheta dum ait: Zelatus est dominus terram suam, indignatione scilicet, quam propter peccata conceperat, remissa: pepercit populo suo, qui non vult aliquem perdere, sed omnes ad veritatem venire: memor scilicet, promissionem, pacti, iuramenti & testamenti, que pepigit cum patribus nostris, & perfecit in filio suo, quem proposuit propitiatorem per fidem iis qui per veram poenitentiam respicerent à laqueis diaboli, 2. Tim. 1.

Pulchrum est & Deo acceptabile sacrificium, sacerdotem in presbyterio, hoc est, in loco sacerdotibus deputat consecrato, (quem ne quidem Cæsarem Theodosium occupare permisit Ambrosius) stare, & officio suo fungentem pro suis & populi orare erratis, Heb. 5. Post hæc enim sequitur, hominem cum Deo in gratiam redire, post hæc, inquam, sequitur reconciliatio & indulgentia, Primò oratur: Parce domine, &c. Ad hoc respondetur: Zelatus est dominus terram suam, & pepercit populo suo. Item Matth. 18. Quia rogasti me, exorasti, ecce omne debitum remisi: Quin etiam, victus, amicus, salubritas corporis, temperies aeris, pax, & hoc genus temporalium donorù subiiciuntur, tum sub pedibus nostris, nobis primò regnū Dei & eius iustitiā querentibus, Matt. 6. Scit namq; Deus pater quale figmentum simus, & quibus opus habeamus: vnde & apud Isa. 55. cap. sic ait: Imber coeli & nix inebriet & foecundet terrā, faciātque eam germinare, & det semen ferenti, & panem edenti, &c.

EPILOGVS.

Verbum domini cum denuntiatur, per vniuersum orbem terrarum omni populo, ipsum vehemensimè ad poenitentiam cum adhuc locus est, vocans. Poenitentia ea non seruatur simul, sed re ipsa præstida, in scandalorū omnigena euersionem & communem omnium adificationem, eaque non procrastinanda. Poenitendum citò, Stultum est dicere citra vniuersum, viuendum hodie, Ecclesiasti. 9. & Ecclesi. 9. ad poenitentiam

poenitentiam pertinet contritio, & confessio. Adami interitus, lugentis plangens peccata quum occulta tum manifesta, nota nobis simul atq; ignota, solutaria nō solè, verū etia ea qua casu cōmisimus. Ad quam etiam pertinet fides firma in Deū, & fiducia certa gratia diuina. Talis poenitentia habet vim & efficaciam ad cōsuendā Dei clementiā, ad auferendā a nobis omne indignationis eius supplicium, & ad consequendam pacē & benedictionē omnem. Poenitentiam agite, ait seruator & appropinquabit regnum celorum, Matth. 4.

FERIA QVARTA CINERVM,
Euangelium.

Cum autem ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritæ tristes, &c. Finis Euangelij: Vbi enim est thesaurum tuum, ibi est & cor tuum.

Modus ieiunandi & regulam. Non vult enim disciplina cœlestis magister irreligiosè agi, quod fieri pro religione præcipitur, nec patitur inuocantium se laborem & abstinentiam, quibus æternā parat mercedem infructuosè iactantiz vitio deperire, quia gloria vana siue Pharisæica illa ostentatio & hypocrisis præsens nebula est, omnia corrumpens opera bona: Et præsertim tria proponit.

1. Primò damnat hypocritarum ieiunium, qui simulat tristes, ex terminant facies suas, venantur laudem humanam ex abstinentia, lucidāq; ex ieiunio ora circumferunt, vt scilicet appareant hominibus ieiunantes.

Vocat autē scriptura eos hypocritas, qui labijs Deum honorant, & corde alieni sunt ab eo, Isa. 29. hoc est, vt loquitur Apostolus Tit. 1. verbis fatentur se nolle Deum & factis negant vt Christus, Matt. 15. ait: Qui transgrediuntur mandatum Dei propter traditiones suas: qui quum suam velint statuere operum iustitiam sine Christo, iustitiæ Dei non sunt subiecti, Rom. 10. atque inflati hac sua sanctimoniam audent cum Deo expostulare dicētes, vt est Isa. 58. Quare ieiunauimus & non adspexisti? Quare humiliuimus animas nostras & nescisti? Rogant denique iudicia iustitiæ, & appropinquare Deo volunt, sic omnia

FERIA QVARTA

operibus bonis præmia vndique in scriptura connectit
Matth. 10. Ioan. 5. 1. Timoth. 4. Heb. 10.

3. Terriò, ne suspicarentur avari se posse quod genio
subtrahunt cupiditati & avaritiæ accumulare, docet ie-
iunium non tantum in ciborum abstinentia, corporis
maceratione, & ventris inedia esse constitutum, vt impij
putabant hypocritæ, verum alteram illius partem, elee-
mosynam nempe, adiungendam iubet, quæ non secus
atq; ignem aqua, ita peccatum extinguit. Hinc Christus
date eleemosynam, & ecce omnia munda vobis. Sine hac
inquit August. ieiunium nullum bonum est. Porro prius
quam Christus formulam eleemosinæ præscribat, prius
malorum omnium radicem cupiditatem, diuitiarum finem
atque thesaurizandi studium animis suorum eximere co-
natur, dum thesaurizare vetat in terra, quod huiusmodi
thesauri variis sint periculis obnoxij. Nam vel erugo &
tinea demolitur, vel latrones & fures effodiunt & furan-
tur, vel ipsi quoque thesauri suos congestores in laqueos
diaboli coniiciunt, & desideria multa inutilia & nocua,
iplos in interitum & perditionem demergit. Vbi sunt
(inquit Baruch 3. cap. Principes gentium, & qui domi-
nantur super bestias quæ sunt super terram? Qui in au-
bus cæli ludunt, qui argentum thesaurizant & aurum in
quo confidunt homines, & non est finis acquisitionis eor-
um? Qui argentum fabricant, & solliciti sunt, nec est in-
uentio operum illorum? Exterminati sunt, & ad inferos
descenderunt, & alij loco eorum exurrexerunt.

*Ieiunio elee-
mosynæ ad-
iungi iube-
tur.*

*Theauri-
zare cur-
vetat in
terra.*

*Virtutes mul-
ta gratiores
nos Deo red-
dit, atque
eleemosyna*

Rectè ergo monet diuites Apostolus 1. ad Tim. 6. non
sperare in incerto diuitiarum, sed in Deo vivo atq; adeo
veris virtutibus animum exornare. Item Sapi. Ecclesi. 5.
Noli anxius esse in diuitiis iniustis, noli attendere ad
possessiones iniquas, & ne dixeris: mihi sufficiens est vi-
dita. Nihil enim proderunt in tempore vindictæ & obda-
tionis. Nulla autem virtus æque nos Deo gratos atque
acceptos reddit, atque ipsa eleemosyna, quam Apostolus
vocat hostiam acceptam Deo, odorem suauem & benedi-
ctionem, si tamen non ex tristitia, aut ex necessitate offer-
ratur. Vide Ecclesiastici 17. Sic enim omnia munda. Luc.
11. id est, interna & externa, dum pro malitia qua exhi-
buimus, charitatem proximo impendimus, pro rapina
munific

CINERVM.

6

munificentiam, iuxta illud Ephes. 4. Qui furabatur, iam
non furetur: magis autem laboret manibus suis, vt habeat
vnde tribuat necessitatē patienti. Sic enim fiet vt in cælo
thesauros incorruptibiles cõparem: dicit ergo saluator:
Theaurizate vobis thesauros in cælo, ubi neque erugo neque tinea demolitur, &c. Thesaurum non intelligit metalli
saltem, sed omnium huius mundi opum. Thesaurus est
ieiunium, oratio, castitas, obedientia, & hoc virtutum
omnigenum genus. Thesaurum eum angeli aureis acer-
ris Deo offerunt, tanquam sacrificium holocaustomatis.
Thesaurus item est panis, vinum, vestis, domus, & hoc ge-
nus bona pauperibus data. Thesaurum eum manus pau-
perum deferunt in cælum. Ecce quibus vtaris iumentis,
quibus vehiculis & nauibus. Vis ergo mente semper in
cælum rapi? Age thesaurum tuum illuc præmitte. *Vbi
enim thesaurus tuus, ibi & cor tuum.* Si itaque terræ de-
fossus permanferit, cor tuum in cælum nunquam erige-
tur. Gora verò tua missa in cælum, animus tuus in terrâ
suppressus nunquam remanebit. Si ab perfectionis fasti-
gium cõtingere nequis, vt per viam arctiorem sequutus
Christum, omnia tua des pauperibus, saltem vel super-
flua pauperibus eroga, de quo ait Apostolus 2. Corint. 8.
Non vt aliis sit relaxatio, vobis autem angustia: sed vt ex
equalitate in præsentī tempore vestra copia succurrat
illorum inopia, &c. Ioannes quoque docet partem dan-
dam non totum. Et Zachæus ait, Lucæ 19. Dimidium do
pauperibus. Apostolus iterum commendat idipsum di-
uitibus, 1. Timoth. 6. eos contra desperationem munies,
vbi ait: Sint faciles ad impertiendum, libenter commu-
nicantes, recondentes sibi ipsius fundamentum bonum
in posterum.

*Theauri
Christi
non quæ-*

EPILOGVS.

Præceptor nostræ & seruator Christus Iesus docuit nos in ieiunio le-
præsentī lectione ieiunandi modum, cuius abusus taxatur, & Ena-
non ieiunium ipsam, quod testimonium habet tam legis quàm gelij testi-
Euangelij. Docuit nos item thesaurizandi, & ieiunandi modum ha-
modum non sult esse hypocritarum, diuitias congregandi viam, sed
non vult esse avaritiam, sacræque auri famem: Quam
suauet præceptum hoc tam ratum, & tam salutare audire,
hactenus paucis reuelatum.

FERIA

FERIA QUINTA
FERIA QUINTA POST CI-
nerum Epistola, Isaia 38.

In diebus illis. Aegrotauit Ezechias usque ad mortem, &c. Finis Epistola, & protegam tam dicit Dominus omnipotens.

Rarsens historia facta est eo tempore quo Sennacherib rex Assyriorum maxima manu totam depopulatus erat Iudam, & ipsam quoque obsidione cinxerat Ierosolymam. Rex Ezechias vndiq; conturbatus, cupiebat vel auro pacem sibi coemere: missis itaque ingentibus donis Sennacherib, nihil profecit. Fatale hoc fuit. Dominus Deus tyrannū indurauit, vt gloriam suam in ipso illustraret. Inter hæc mala rex improba oratione Dei inuocauit auxilium, consolatur per Isaiam, qui ei denunciat orationem eius à Deo exauditam, nempe tatum Assyriorum exercitum Deo Israël & omni Iudæorum populo ludibrium futurum, & ea via qua venerat, regem ad suos rediturum. Hæc ad longum non solum apud Prophetam, sed & historicum videre licet, 4. Reg. 18. & 19. Paral. 32. Sub hoc tēpore ægrotauit Ezechias. Quo enim morbo laborauerit, textus non exprimit, habet tamen quod vehemens & acutus fuerit, cui etiam mors comes erat: Dominus Deus hoc morbo Regem tetigit vt ipsum à vana gloria vel sic liberaret. Poterat nāque de Assyriis percussis & in fugam actis inaniter & carnaliter gloriari, hoc ne faceret, ipsum percussit, teste Hieronymo. Voluit etiam eius fidem probare. Solet Deus quos diligit, percutere item solet vt curare queat. Quapropter hæc Epistola Propheta docet, Deo familiare esse, suos electos in hac vita punire, ne cum hoc mundo damnet. Agit autem potissimum tria.

1. Primò, Commnatur mortis denuntiatione Ezechia, qua eius cōscientiam corporis infirmitate afflictam percellit, dicens: *Dispone domui tuæ, quia morieris tu & non vives.* Sic enim solet Deus suos electos, ne felicitate rerum præsentium efferantur, plerunque metu mortis, & futuri iudicii percellere, vt abiecta propria fiducia illi

POST CINERV M.

7

illi sese totos committant, qui & vult & potest illos detē-
tatione eripere, vt docent exempla, Abraham de Vr Chal-
deorum, Genes. 11. Danielis de lacu leonum, Daniel. 13. aliquando
Iob de maxima afflictione, Iob 1. Sufanz de falsis iudici-
bus, Daniel. 13.

Est autem obseruanda omnibus Episcopis, Pastoribus, Libertas
predicatoribus & Confessariis, magna hæc Prophetæ i-
dicendo apud regem potissimum, & nobili victoria cla-
rum, libertas, qua postposita omni adulatione liberè Dei
voluntate annuntiat, nihil veritus regis indignationem,
capitis periculum & officij priuationem. Quibus hodie
illi qui principibus à secretis conscientie sunt ita impe-
diuntur, vt aut raro, aut nunquam sicut oportet, Dei vo-
luntatem ipsis annuntians, sed potius omnia placencia,
quò sit vt principes, regna, respublicæ, & imperia fundi-
tus perdantur & corruant, vt docet historia, Achab. 3. rum publi-
Reg. 22. Quæ permittuntur nonnunquam à Deo sic fieri
iusto suo iudicio, & merito nostrorum peccatorum. Qui
regare facit hominem hypocritam, propter peccata po-
puli, Iob. 34.

Nulla autem est doctrina æquè necessaria regibus, Doctrina
principibus, imperatoribus, atque dynastis, quam vt dis-
ponant domui suæ, & sciant se morituros, sed ulòque ani-
mo reuoluant hoc Poëticum: mors, sceptrā ligonibus de-
æquat. Sic enim facile tyrannidem omnem & fastum de-
ponent, atque adeò horrendas illas *struulas*, quibus mi-
serè suas respublicas exhauriunt, relinquunt. De hac re
vide Isa. 3. Item Miche. 3.

2. Secundò proponit decumbentis Ezechia, Primò Ezechia
penitentiam, quæ significatur auersione faciei à rebus
momentaneis & caducis ad parietem cordis, per veram
contritionem & fiduciam in Deum, deinde orationem
eius proponit, quam obtulit ex fide, qua credidit Deum
exauditurum inuocantes, iuxta illud, Quum clamaue-
rit ad me, exaudiam eos, Psalm. 90. Tertiò eius lachry-
mas proponit, quibus tanquam testibus declarauit affi-
dentibus animi sui consternationem, ex comminatio-
ne diuina conceptam. D. Hieronymus dicit Ezechiam
propterea faciem suam ad parietem vertisse, quòd tem-
plum ad eam partem situm fuisset. Locum orationis san-
ctific

Ezechias
consolatur
per Isaiam.

Ezechias
cur morbo
ipsum.

Prouerb. 3.
Hebr. 12.
Apocal. 3.

Metu mor-
tis & iudi-

Libertas
Propheta i-
dicendo ob-
seruanda.

Adulatores
in principis
aulis regno-
rum & re-
rum publi-
carum rui-
na sunt.

Doctrina
principibus
per maxi-
mè necessa-
ria.

Ezechia
decumbentis
penitentia
& oratio,
& lachry-
ma.

Verbi Dei *efficacia.* Significatum mente adiit: cum hoc corpore non posset. Ex quibus intelligimus efficaciam verbi Dei penetrantis usque ad diuisionem animæ ac spiritus; compagum quoque ac medullarum; Heb. 4. quod lenissimo momento amputat quicquid est carnalium affectionum; ac restituit Charitatem; quæ totus in Deum animus feruenter amplectiturque orationem; quæ Deo non tam colloquatur licet, quam ipsum iratum placare. Hinc de ipso Ezechias sic dicit S. August. Supplicantis fletibus regis & famul sui pius dominus ad misericordiam flexus est.

Questio. Sed quid est quod sanctissimus hic rex adeo ostentat operum suorum merita, dicens se ambulasse coram Deo in veritate, in corde perfecto, & fecisse quod bonum est in oculis domini. Nunquid meritis operum fidere cuiquam licet? quum dicat Daniel. cap. 9. se nolle postulare preces in iustificationibus suis: quem gloriarum nemo possit mundum se habere cor; Prouerb. 20. & facientes quæ præcepta sunt serui inutiles simus? Lucæ 17. Paucis respondetur, nos non fidere operibus, vt à viribus liberi arbitrij proficiscuntur: atqui quum ex fide, & spiritu Christi inhabitante, & charitate diffusa in cordibus nostris excitemur ad opera pietatis, quæ in nobis & per nos operatur Deus: vt sunt ieiunium, corporis afflictio, oratio, elemosyna, & chameuniz. sperare nos posse mercedem, docent scripturæ, iuxta illud Matth. 20. Redde operariis mercedem: & apostolicum hoc: Bonum certamen certavi, cursum consummaui, fidem seruauit, in rebus quo reposita est mihi corona iustitiæ, &c. 2. Timoth. 4.

Responsio. Ita fit vt coronet in nobis Deus sua dona. Vnde & Paulus Rom. 6. vitam æternam gratiam vocat: quia gratia illa donatur, quibus redditur vita æterna. Quando igitur in oratione Ezechias prætexit comminationi diuinæ suam innocentiam, animi integritatem & iustitiam, nequaquam id ea opinione fecit, quæ illi, quos damnauit

Ex operibus *possumus sperare mercedem.* Apostolus Rom. 10. sed humilis quædam est beneficiorum Dei commemoratio. Sic celebre fuit regio prophetæ David, dicere se legem Dei custodiuisse, Psal. 138. & 118. Daniel. etiam de spelunca leonum exemptus, dicit leones sibi non nocuisse, quod iustitia apud ipsum seruientia, Cap. 6. Samuel item synceritatem suam præ-

Laudat se aliquando sancti & qua ratione hoc faciunt. apostolus Rom. 10. sed humilis quædam est beneficiorum Dei commemoratio. Sic celebre fuit regio prophetæ David, dicere se legem Dei custodiuisse, Psal. 138. & 118. Daniel. etiam de spelunca leonum exemptus, dicit leones sibi non nocuisse, quod iustitia apud ipsum seruientia, Cap. 6. Samuel item synceritatem suam præ-

cant. Reg. 12. d. Loquimini de me coram domino, & coram Christo eius, vt trum bouem cuiuspiam tulerim, aut asinum, si quempiam calumniatus sum, si oppressi aliquem, si de manu cuiuspiam munus accepi, &c. Hoc phariseis supercilio non faciunt sancti, sed Dei gloriam querunt, non suam, Deum iustificat, non se: denique omnia ad ædificationem & faciunt & loquuntur. Docemur hic quales consciências exemplo sanctorum patrum habere debeamus. Sic nobis viuendum, in hoc incumbendum vt & nos similia dicere possimus.

Veritas verò ea de qua Ezechias hic potissimum agit, opponitur dupliciter & hypocrisis, & est religionis puritas qua solum Deum Israël coluit, idola abominando omnia. Huius loci habes exemplum. 4. Reg. 17. Aneum angue comminuit, atque ipsum Nehustan vocauit. Excelsa & lucos abstulit, adhæsit domino Deo Israël, & præcepta eius cõseruauit, &c. In veritate ambulare vides quid loquar. Reg. 2. vbi David præcepta dat filio suo Salomoni. Ioannes præcipue veritatis vocabulo vitur, veritatem loqui, veritatem facere, veritatem in se habere, in veritate stare & manere, Deum in veritate inuocare, adorare, quærere Deo in veritate seruire, &c. Vniuersæ viæ domini misericordia & veritas. Prisci ergo reges & electi veteris testamenti, in veritate solum Deum Israël adorauerunt, 3. Reg. 8. 15. 1. Paral. 12. 28. & 2. Paral. 16.

3. Tertiò docet Propheta, quem effectum humilis ista regis poenitentia est consecuta, nimirum triplicem: Sententiæ scilicet diuinæ mutationem, inopinatæ salutis restitutionem, ac vitæ ad 15. annos prorogationem. Est enim ea Dei erga poenitentes clementia, vt ultra quam petant aut intelligant rependat, 2. Corinth. 9. Denique quam grata sint veræ poenitentia opera, testatur hic locus. Hæc inquit propheta, dicit dominus Deus David patris tui: *Audiui orationem tuam, & vidi lachrymas tuas, &c.* Errant igitur vehementer, qui impudenter docent omnia bona opera esse peccata, & iram potius quam misericordiam promereri: aut contritionem, quæ ex cõsideratione iræ Dei nascitur, cõstituere magis peccatorem. Certè David gloriatur Deum tanti fecisse suas lachrymas, vt eas posuerit in conspectu suo, Psal. 55. Imò Dauide mor-

Veritas Ezechias.

Ambulare in veritate.

Poenitentia Ezechias effectus triplex.

Error opera damnatum.

FERIA QUINTA

Davidis tuo, eius adhuc merita viuunt; vt testantur scripturae. *37. Ezech. 6.* adeo vt Deus ciuitatem sanguinum idololatriæ deditam, voluptuosam & fornicariam Hierusalem, vt est apud Prophetas, polliceatur se protecturum à tyrannide hostium, Assyriorum, Chaldæorum, Ægyptiorum, & Babyloniorum, & merito sanctorum. Tanti enim apud Deum pietas valet, vt impiis quasi patrocinari videatur, dum vindicem Dei iustitiam remorari Gen. 18. Sed quum sententia Dei sit semel determinata nec possit aliter q̃ diffinierit euenire, quomodo Ezechiel oratione & lachrymis mutari semel diffinita potuit sine Dei mutatione? Respondeo, ex fide potius q̃ ratione, Deum in quo præteritum & præscientia non significant actum præteritum prorsus esse immutabilem. Proinde quum res in se, & secundum inferiores causas sint contingentes, necessariè tamen sunt, quatenus subiiciuntur sententiæ diuine, quæ falli non potest. Ita Ezechias secundum causas inferiores erat moriturus, dum dicebatur illi: dispone domui tue, &c. qui tamen secundum Deum non erat moriturus. Iustus est Deus & clemens. Vnde nonnunquam sententiam mutat, videns nos vitam mutauisse nostram. Simile vides Ionæ 3. vbi post sententiam datam, Niniuiris pepercit. Apostolo item post mortis sententiam vitam permittit, 2. Corinth. 1.

Matat De aliquando sententiam contra nos latam. moriturus. Iustus est Deus & clemens. Vnde nonnunquam sententiam mutat, videns nos vitam mutauisse nostram. Simile vides Ionæ 3. vbi post sententiam datam, Niniuiris pepercit. Apostolo item post mortis sententiam vitam permittit, 2. Corinth. 1.

EPILOGVS.

Ezechias rex pius decumbens, iussus se morti præparare, flendo atque orando dominum Deum, in cuius manu est & mors & vita, exorauit, & exorando vitam sibi præparauit. Fidei namque oratio, qua cum lachrymis & bono proposito, hoc est, in veritate fit, calos penetrat. Deo ergo in necessitatibus confidendum. Non est quod ad eum Deum Accaron inuocare, 4. Reg. 1. Non possunt idola, quæ nihil sunt nisi inuane, Ochozias occidit, Ezechia morti addito resurgente

FERIA QUINTA POST CINERVM.

Luca 7. Cum autem introisset Iesus Capharnaum, accessit ad eum Centurio, rogans eum, &c. Finis Evangelij: Et sanatus est puer ex illa hora.

POST CINERVM.

9

Vangelium hoc in quo quadrifaria eaque insignia præsertim exempla habemus fidei, scilicet, charitatis, orationis & humilitatis, proponit quatuor. 1. Primò, Centurionis singularem erga famulum amorem, beneuolentiam & pietatem, dum ægrum tantæ prosequitur humanitate, vt quasi filium complectatur, nec, vt solet improbi hæreri, (quos & scyrys, id est, sine affectione vocat Apostolus) domo expellit, atque ad publica nosocomia deferri iubet, sed impulsus legis naturæ sequitur, dicantis vt alteri faceret quod sibi fieri vellet, docetque seruis (teste Cicerone) æquabilitatē præstandam, cuique tanquam mercenariis vtendum, domi ipsum fouet, nutrit, medicisque curandum tradit, nihil non humanitatis impendens, intelligens hoc veri esse domini officium, vt quod æquum & iustum est, seruis præstet. Re ipsa quasi præstagens quòd in Christo Iesu non sit neque seruus, neque liber, Gal. 3. & quòd fidelis seruus velut altera anima in pretio sit habendus, Ecclesiasti. 33. Nam serui, vt Seneca dicit, humiles sunt amici, & idè amabilia debent tractari. Non quòd in Repub. Christiana (vt impij volunt Anabaptistæ) seruorum erga dominos ciuitas sit obedientia, quum Paulus in politia quam tollenda sit obedientia, quum Paulus in politia quam vult optimè institutam, eam præcipiat, Ephes. 6. Coll. 3. Serui, inquit, obedite dominis cum timore, tremore, & simplicitate cordis, sicut Christo, non ad oculum seruientes. Vide etiam ad Tit. 2. & 1. Pet. 2.

Deinde Centurionis singularem erga Christum fidem & obedientiam declarat. Nam quum intelligeret famulum ægritudinem esse talem, vt humana arte iuuari non obediens posset, non tamè desperat, aut malis artibus remedium querit, sed concepta in Christum fiducia, cuius mantel solui admittit, sed vt venirent inuitabat. Matth. 11. ipsi iam innotuerat, ac ægritudine famuli permotus, impellente eum charitate, quæ nunquam otiosa esse potest, sed flet cum stentibus, infirmatur cum infirmantibus: non contentus seniores Synagoga & amicos ad Christum misisse, qui pro ipso deprecarentur, lex nuntiata sui ipsius deiectione, qua sese Christi colloquio &

FERIA QUINTA

familiaritate indignum aestimauerat, sumpta tandem ex Christi humanitate fiducia ipsum adit, animi angustiam alterius causa susceptam aperit.

Centurio bonus Primiceps, & pauper famulus.
Ex his etiam liquecit Centurionem quum boni patris familias, tum boni principis officiis optime perfuturum fuisse. Ad bonum patrem familias pertinet familiam rite regere, instituere & curare, eique bene praeficere: Principis vero est paci & concordiae communitatis studere, cultum, honorem, ac Dei timorem promovere. Caterum ut curet plus à subditis amari, quam timeri. Talem fuisse Centurionem testatur Lucas capit. 7. Praestat enim Salomonem esse quam Roboamum.

Oratio Centurionis.

Necessitas orationem extorquet. In aduersis satis quid facientium.

Diffidentia quid faciat in hominibus.

2. Secundo admiranda ipsius Centurionis ad Christum habitam orationem proponit, qua famuli aegritudinem & sui ipsius anxietatem, magna animi deiectione ostendit, dicens, Domine puer meus tacet in domo Paralyticum, & male torquetur. Extorsit autem hanc orationem necessitas, quae efficacissima esse solet occasio conuersionis ad Deum: Iuxta illud, Imple facies eorum ignominia, &auerent nomen tuum domine. Habet hic quod imitetur quis aduersitate, aegritudine, inopia, fame, ac paupertate laborat, ut scilicet, non pedibus, sed fide Christum adueni in ipsum curam omnem proficiat, iuxta illud Psalmi. Iacta in domino curam tuam, & ipse te enutriet. Id quod quis ex toto corde Deo potius quam suae industriae, operi, aut curae fidens fecerit, is haud dubie non aliam erga se Dei experietur clementiam, quam Centurio hic expertus est Christum: fit enim ob magnam multorum diffidentiam, qua Deum laboribus suis postponunt, quod vel aegritate, vel miseria, vel inedia perire videantur, ut contra praeter magnam conscientiae quam experiantur tranquillitatem, felicitatem quoque vitae praesentis adsequuntur, qui toti à Deo pendent, quereutes primum regnum Dei & iustitiam eius, Matth. 7. Quibus & si aduersi quid accidat, mox cum Centuriones ex fide Christum inuocant, & statim audiunt suauissimam illam consolationem: Ego veniam: ego curabo eum. Nulla enim est animi afflictio, nulla miseria corporis, cui non statim ubi saluti expedire iudicauerit, medetur misericors Iesus: qui sanat omnes contritos corde, & sanat

POST CINERVM.

10

contritiones eorum, Psalm. 1. 46. Iesus itaque delectatus hominis fide, qua non dubitaret & absenti verbo mederi posse, quo magis notam faceret hominis fiduciam summa humilitate coniunctam, respondit per interuentum, dicens. Ego veniam: & curabo eum. Ex quo liquido constat primo, Christum semper maiora dare quam rogatur: deinde, personarum acceptionem non esse apud eum. Nam ad filium Reguli, inquit Gregorius, ire noluit, etiam rogatus, ne diuitias honorare videretur: ad seruilem vero personam, ne spernere videretur, mox ire consensit. Iesus ibas cum eis, ait Lucas 7. cap. Contra hoc exemplum multi peccant hodie maxime nobilissima, de quibus conqueritur Innocentius, d. Clara mar pauper, & nullus audit: loquitur diues, & quilibet applaudit, hos adhortatus Iacobus 2. cap. d. Fratres mei, nolite in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Iesu Christi gloriae. Etenim si introierit in conuentum vestrum vir aureum anulum habens, in veste candida: introierit autem & pauper in sordido habitu, &c. Vide item Leuit. 19. Deuter. 16. Prouerbiior. 24. Ecclesiastic. 42.

3. Tertiò, Centurionis quam Christo exhibuit humilitatem proponit, dum ait: Domine non sum dignus, & intres sub testum meum. Tatum dic verbo, & sanabitur puer meus. Nouit enim ex lumine rationis Deum esse immensum, quem coeli caelorum capere non possunt. Ac si dicat, Alienigena ego sum, gentilis, idololatra, effusus sanguinis, & accinctus gladio, minimus catellus. Edam ergo tantum miculam mensae filiorum: dic tatum verbum, & sanabitur puer meus. Tu es verbum patris missum, ut sanes miseros. Quae professio virtus tanti est à Christo aestimata, siquidem aliarum omnium virtutum quasi basis sit, ut sibi dem aliarum salutem, ut dicit Origenes. Significauit autem hoc miraculo Christus sese verum esse à Deo patre ordinarum liberatorem ac seruatores, qui (quod impossibile erat legi, tum naturae, tum Mosaicae, conferre scilicet veram salutem, nimirum peccatorum remissionem, gratiam qua tentationibus resistamus, reconciliationem cum Deo) gratis exhiberet, ut iustificati gratis ipsius

Christo semper maiora dat quam rogatur.

Personarum acceptiones nobilissima.

Humilitas Centurionis.

Liberator atque seruator orbis datus Christus.

FERIA SEXTA

hæredes simus secundum spem vitæ æternæ, Tit. 3.
4. Quartò, Euangelium hoc proponit ipsius Christi præ-
Testimonio clarum de Centurionis fide testimonium, qui sequens
Christi præbus se turbis & Apostolis dixit: *Non inveni tantum*
clarum de fide in Israël. Ex quibus intelligimus quam verè disci-
pulis de Centurione.
rit Christus, Ioan. 9. Ego in iudicium veni in mundum
ut qui non vident, videant: & qui vident, cæci fiant. Ho-
rendum profectò Dei iudicium, quo populum Israël
cum quem ut peculium suum tantis beneficiis orna-
rat, nimirum sui cognitione, lege, Prophetis & Scrip-
tis, tanta severitate: iustissimo tamen iudicio, passus est
ita excecari, & obdurari, ut agnitam veritatem, id est
Christum opprimerent, ut meritò hic Centurio homo
bellis, rapinis, idololatriæ & avaritiæ quondam deditus,
ob animi affectiones (iam enim istis vale dixerat, ad-
que religionem imbiberat, ut Iudeis synagogam exiret)
heret ipsis præponeretur à Christo. Quo hæc dubitatio
gnificabatur fore, ut gentes fierent ciues Sanctorum
domestici Dei, & gratiæ Dei coheredes, Ephes. 2. hoc
enim indicat Christus dum ait: *Muli venient ab ori-*
te & occidente, & recumbent cum Abraham, Isaac & Ia-
cob, &c. Filij autem regni proficientur in tenebras exter-
res. Vide Isa. 2. Ioan. 10. Rom. 11.

*Iudeorum
abiectione,
vocatío ge-
tium prædi-
citur.*

EPILOGUS.

Cum Dominus docuisset sinceritatem fidei in leproso for-
cillimam esse viam ad salutem, qui Iudeus erat, declarat
Iudeis hanc primùm oblatam gratiam, Matth. 15. Ita
mox in Centurione ostendit ne gentibus quidem esse prædi-
candam, si modo fides adsit Euangelio digna, imò declaratur,
quia Iudei oblatam salutem respuerunt, regnum Christi
sit translatum iri ad gentes, quarum primitia fuit Cen-
turio, hoc ipsum etiam prædixit Christus, Matth. 21.
Auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti
fructus eius. Item Paulus & Barnabas, Actuum 13. Videri
oportebat primùm loqui verbum Dei, sed quoniam repellunt
illud, &c.

*Gentium
primitia
Centurio.*

FERIA SEXTA POST CINERUM,
Epistola, Isa. 58.

POST CINERUM.

ix

Hæc dicit Dominus Deus: Clama ne cesses:
&c. Finis Epistolæ: quia misericors sum domi-
nus Deus tuus.

Via Isaías Propheta incidit in mores
Iudeorum corruptissimos, iubetur à Deo
satyrice oratione ipsos perstringere, ac
laudata vera iustitia & virtute, damnat hy-
pocritismum, atque in ipso Propheta omnes
verbi Dei ministros instruit, ostenditque non solius fi-
dei Evangelium, omni statui & ordini denuntiandum,
sed etiam vniuersis & singulis peccata eorum annun-
tiana. Prædicat quippe Evangelium penitentiam in
remissionem peccatorum. Hinc Apost. 1. Corinth. 14. Si
omnes prophetetis, ingrediaturque incredulus vel idio-
ta, coarguitur ab omnibus, diiudicatur ab omnibus, &
sic occulta cordis eius manifesta sunt, atque ita proci-
dens in faciem suam, adorabit Deum, renuntians quòd
Deus reuera in vobis sit.

*Penitentiæ
prædicat
Euangelium
in remissio-
nem pecca-
torum.*

Agit autem potissimum quinque,
1. Primò, Quia legatione fungitur, tãquã Deo exhor-
tante per ipsum, verbi minister, necesse esse docet Pro-
pheta, ut clamet quasi tuba stentoria exaltet vocẽ suam,
& annuntiet populo Dei peccata eorum. Sunt autem
predicatori verbi Dei in primis necessaria, Dicendi
libertas, ne scilicet metu vel amore, veritatem eloqui
vereatur. Corripe, ait Apost. coram omnibus, quia auri-
bus graues sunt peccatores omnes, Isa. 6. alioqui, qui
non intonat, canis mutus damnabitur, Isa. 56. Ezech. 33.
Exiget Deus ab eius manibus animas eorum quæ perie-
runt. Authoritas, ne Domini maledictioni obnoxius er-
ret, Hier. 23. Cognitio scripturarum, ne scilicet, cæ-
cus ceco ducatum præstet, & dicat malum bonum, & bo-
num malum, Isa. 5. Ezech. 3. Comede volumen istud, &
vadens loquere ad filios Israël, &c. Et Pietas, ne in do-
cendo cor à lingua dissentiat. Salutis enim reus exiit,
qui quod dicit, negligit, August. serm. 3. de verbis domi-
ni, Act. 1. Cœpit Iesus facere & docere.

*Verbi Dei
predicato-
ri necessa-
ria.*

Hæc quisquis neglexerit præsidia, pro panacea cicutam
BbB iij

Hæreses & Schismata unde excernerint.
 offert, vt nostra hæc ætas magno suo experitur damno. Nec enim aliunde tantum excreuerunt hæreses & schismata, quam ex imperitorum hominum magna prodolor, temeritate, qua non missi à domino, currunt, Ierem. 23. in scitia, qua non intelligentes quæ loquuntur, aut de quibus affirmant, 1. Timoth. 1. cupiditate qua docent quæ ignorant, suo ventri potius quam Christo seruientes, Roma. 16. Philip. 3. & avaritia, quæ excæcati adulterant verbum Dei ad gratiam hominum, 2. Corinth. 2. 4. cap.

Proinde quæ nulla re magis egeant regiones albæ ad messiem, quàm fidelibus operariis, rogandus est dominus messis, vt mittat operarios in messem suam, Matth. 10. Ioan. 4. qui falce verbi Dei hæreses, schismata & scidala ex agro Ecclesiæ colligant.

Ecclesiastæ veri munus.

2. Secundò docet veri Ecclesiastæ munus esse, non solum vt est hic. 1. ædificare, & plantare, verum prius destruere & euellere, ex animis hominum omnem falsam religionem, fidem, doctrinam, atque opinionem, quam leui momento, concipiunt de Deo, iustitia, & operibus: Quemadmodum hi Iudæi falsa superstitione imbuti, ignorantes Dei iustitiam, ita suam volebant statuere, vt Deum quasi iniustitiæ arguerent, quod ipsorum opera videretur negligere, quum non secus ac gens quæ iustitiam faceret, & iudicium Dei sui non dereliqueret, sed simulata quadam pietate, de die in diem Deum quæreret, & scire vias eius vellent. Et quasi fiducia bonæ conscientie freti, *rogant iudicia iustitiæ*, quasi dicentes: Iudica me Domine, quoniam ego in innocentia mea ingressus sum, Psalm. 25. *Et appropinquare Deo Solunt*, quod nemini licet, nisi qui vias impias deseruerit. Est hæc verè hypocritarum iustitia, quæ sine fide in Christum constat, qui factus est nobis à Deo patre iustitia, sanctificatio, redemptio, cui nisi & nostra innitatur iustitia, frustra illi inniteremur. Deuia ergo, tam ad dexteram, quam sinistram, vitanda sunt omnia. Alterum est manum mittere ad aratrum & retrospicere, hoc est animum despondere, deficere, cessare, &c. Alterum sese extollere, & se coronare. Pij verò dicunt se inutiles esse seruos, Luc. 17. Se ipsos accusant, Prouerbior. 18. Desipit & deuia, qui

Superstitio Iudæica.

Iustitia hypocritica.
 1. Corinth. 1.

qui cum domino in iudicium ire præsumit, misericordia remota. Psalm. 142. Non intres in iudiciū cum seruo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.

3. Tertiò quasi per mimisim ipsorum hypocritarum de suis operibus gloriantium, & Deo quasi oscitantiam exprobrantiū, proponit quæstiones, dicens: *Quare ieiunastis. si non a spexistis: quare humiliastis animas nostras, & nescistis?* Quasi dicat: Nunquid (vt est Iob. 22.) circa cardines cœli versaris, & humanarū rerū curā negligis? Sic enim mox iniquè de Deo cogitat caro ebria opinione propriæ sanctimonie: quā frequenter in iis constituit quæ odit Deus, vt sunt ea quæ fiunt sine fide in Deū: charitate in proximum & misericordia: sola scilicet opinione comparandæ ex estimationis apud homines, quos perstringit Christus, Lucæ 16. Vos estis qui iustificatis vos coram hominibus: Deus autem nouit corda vestra, &c.

Erant autem qui ex hoc loco quæcunque pietatis, fidei, misericordie, obedientie, humilitatis, abstinentie, & voluntarie paupertatis exercitia, libera voluntate suscepta, damnant, quasi quæ eadem sint cum Iudæicis istis operibus. Neque enim opera ipsa ieiunij & humilitatis Iudæorum damnat Deus, sed quod fierent præua intentione, corruptis circumstantiis. Ideo scilicet, quod in diebus ieiunij, inueniretur voluntas ipsorum plus æquo indulgens libidini, & affectibus suis, avaritiæ, simoniæ, inuidiæ, aliisque vitiis: Omnes debitores repeterent, non quod debita exigere non liceat, & iuste data repetere, sed seueritatem reprehendit erga eos qui soluendo non essent, Vide 1. Corinth. 6. Quod ad lites & contentiones ieiunarent, quum seruum Dei non oporteat litigare, sed mansuetum esse, 2. ad Timoth. 2. Quod denique percuterent pugno impiæ, scilicet, contra ordinem iuris, contra legem, ex cupiditate vindictæ. Ideo Apostolus non vult Episcopum esse percussorem: nunquam enim concupiscentiam coarcebit, qui manum continere nequit. Probantur ergo hæc ea opera bona, quæ sunt affectu bono. Zacha. 7. reprobantur quæ sunt prauo, sicut patuit olim in Abel & Cain, Genes. 4. Quare cōcionator quisque Catholicus debet schismaticos & hereticos sanctas Ecclesiæ disciplinas ridentes, iuxta. tque *falsa.*

Opera non dānat Deus sed prauā intentionē.

Opera bona affectu sancto probantur, et reprobantur prauo affectu.

superstitiosos Catholicos hypocriticè ieiunantes & sabbatizantes, acriter arguere, & vtrique suum errorem diligenter indicare.

Animus in 4. Quarto, docet qualem velit sibi Deus in ieiunio & pietate animum exhibere, nimirum candidum & sincerum. *Ne ieiunetis*, inquit *ut audiat in excelso clamor vester*, id est quem de vobis pauperes quos affligitis ad coelum vltique efferunt, Eccl. 35. *Ut contorqueatis caput*, superstitiosè scilicet ieiunio corpus dolore vexantes, ad ostentationem & hypocrisim, non depositis malis animi affectibus, ut *sacrum & cinerem sternatis*: neque enim solam corporis afflictionem querit Deus, & humiliationem animæ per iniuriam corporis: sed potius, inquit Hierony. ea facere quæ præcepit dominus. Atque idè ut ostendat Propheta huiusmodi operum larvas sine fide & vera pietate Deo non placere, interrogat, *An istud vocabitis ieiunium & diem acceptabilem domino*: quo scilicet paratus sit audiendis orationibus vestris. Quasi dicat minimè. Sicut non delectatur victimarum nidoribus, oblationibus ex iniquo, ita nec huiusmodi prodigiosi ieiunium. Placet tamen abstinentia coniuncta fidei & charitati. hoc enim est quod ait.

Abstinentia fidei & charitati coniuncta placet.

1. *Solve colligationes impietatis*, id est, iniquas cautiones, quibus per calumniam opprimitis pauperes.
2. *Solve fasciculos deprimētes*, id est, syngraphas vsurarias, alioqui licet iusta repetere: hæc Hiero.
3. *Dimitte eos qui confracti sunt liberos*, quos scilicet iniquis exactionibus in carceribus & ergastulis detinetis.
4. *Omne onus dirumpe*, quo pauperes deprimitis, iac.
5. *Nōne diuites per potentiam opprimunt vos*: &c. Iubet ergo Propheta ex charitate quemlibet proximo condonare quancunque quærelam: atque adèc omnia iniqua pacta rescindere. Neque verò hæc sufficere ad perfectam iustitiam iudicauit Propheta, quæ Deo placere possit, quum de proprio quoque iuberet elargiri egentibus. Dicit namque Psalm. Declina à malo & fac bonum. Ideoque addit, *Frangere esurienti panem tuum*, *Egenos vagosque induc in domum tuam*. *Quum videris nudum, operi eum*, *Carnem tuam*, id est, secundum Septuaginta, domesticos seministi, *ne despexeris*. Idem vides nobis præscribi, Match. 23.

Quinto

3. Quinto, cōtra nostri temporis errores quasi prælagio quodam Spiritus sancti impulsus, vnico artiere deicit insaniam eorum, qui bonis operibus omne meritum adimere nituntur, docens quomodo iustitia nostra ex operibus esse potest, & non ex fide tantum. Promittit enim peccatoribus, si, qualia præscripsit, opera fecerint, *Quod erumpet quasi mane lumen ipsorum*: illud scilicet, de quo Zachar. 4. vobis timentibus nomen meum, orietur Sol iustitiæ. *Quod sanitas sitius orietur*, Psal. 6. Sana me domine, quoniam conturbata sunt ossa mea. *Quod anteibis faciam eorum iustitia*, & gloria Domini colliget eos: Quatuor operum bonorum præcedentiū speciebus, annexuit quatuor species præmiorum.

Opera bona paenitentia meritoria & iustificationis.

Ergo qui est in tenebris peccatorum, exhibeat opera pietatis, ad quæ scilicet præuenientis gratiæ auxilium eum impulerit, quæ preparabunt peccatorem ad peccatorum remissionem consequendam: Quando enim huiusmodi opera sunt sine charitate, preparatoria tantum sunt: nam quod primò ipsi peccatori exoritur lumen, è prima qua preuenitur gratia fit. Quando autem sunt à iustificato, tunc lumen, hoc est, incrementum gratiæ, ut videre licet apud Cypria. serui de eleemofy. & Augu. lib. 1. contra Cresco. grammaticum: vbi eleganter docet nos mundari, 1. Verbo veritatis ab illo, qui dixit Io. 15. Iam vos mundi estis propter sermonem, &c. 2. Sacrificio contriti cordis. Psalm. 50. Sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum. 3. Eleemofyna, ab illo qui ait: Date eleemofynam, quod superest, & ecce omnia munda sunt vobis: non quod dicamus his operibus mereri quenquam reconciliationem. Absit enim hoc, sed, ut est apud August. præparamur ambiendo gratuitam Dei misericordiam, neque enim pugnant gratuita Dei misericordia, & nostra preparatio: quia illa preparatio est gratiæ Dei nos præuenientis. Vide lib. 3. Confess. cap. 17.

Tribus mundamur.

Sic ergo in statu iustitiæ affectis maiora adhuc pollicetur Deus, nempe, Exauditurum se dum inuocabimus, & clamantibus se distitutum, Ecce adsum. Ea enim Dei est misericordia erga sperantes in eum, ut deferat nunquam De his præmiis habes, Ioan. 12. Qui mihi ministrat, honorificabit

Premia iustorum.

FERIA SEXTA

norificabit eū pater meus cœlestis. Item Matt. 19. Vos qui secuti estis me, sedebitis super sedes duodecim, &c. Item Ioan. 16. Quicquid petieritis, accipietis, &c.

EPILOGVS.

*Observa-
tunculas et
nis. contem-
nere. nisi de-
clinemus a
malo, & fa-
ciamus bonum.
Reges, prin-
cipes, duces,
comites, equi-
tes, consules,
patricii, ne-
gotiatores, &
suarum, imo
etiam quicum-
que Episcopi
& Præla-
tra veram
ti (qui care-
moniis Eccle-
siae oblectan-
tur, quique
se se frequen-
ter castigant,
sed substituis
superbissimè
& inclementer
dominamur,
ac in carne
eorum gloriantur
diuinam ritè
excitant: Eccle-
sia pia & sedula
mater, miser-
a plebis, & pau-
perum curam
præcipue agens,
non abs reluc-
tionem hanc
in his ieiuniorum
sacris mitionis
legendam statu-
it.*

FERIA SEXTA POST CINERV M.
Euangelium, Matth. 5. & 6.

Leuit. 19. *Audistis quia dictum est: diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum, &c. Finit Euangelij: & pater tuus qui videt in absconditis reddet tibi.*

Vangelio hoc quo ostenditur Christianorum iustitiam, nedum Ethnicorum, sed etiam Iudæorum, longè excellere debere, Christus docet tria. 1. Primò docet imperfectionem veteris legis, quæ tantum iram operabatur, dum angelicæ prohibitionis peccatum, Rom. 7. propter transgressionem posita est, dum metu poenæ abstinere a vitiis, & subintravit ut abundaret delictum, Rom. 5. peccatum demonstrabat, dū per eam cognitio peccati est, non deletio. Rom. 3. neminem ad perfectum adduxit, dū pædagogus tantum fuit ad Christum, ymbra habens futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum, Galat. 3. Hebr. 10. Hæc tamen sancta, iusta, & bona, sed iis qui legitime ea vtuntur, quamquam iustis non sit posita, sed iniustis, peccatoribus, plagiariis, homicidis, impiis & sceleratis. Nam iusti, vt Abraham, Isaac, Iacob, Daniel, ceterique patres, non timore, vt ancillæ filij, sed amore vt liberæ filij, legi ser-
uiebant.

*Legis vete-
ris imper-
fectio.*

POST CINERV M.

14

uiebant, quum habuerint spiritum, non huius mundi, qui inimicos Dei constituit. sed qui ex Deo est, quo non amicos tantum diligebant, sed etiam inimicos, vt David, 1. Reg. 24. 26. 2. Reg. 16. Et Moses, Exo. 32. Sed hoc ipsum Lex Mosai-
cæ non lex naturæ tantum suadet, sed etiam Mosæica lex talem caritatis dilectionem nobis commendat, Deut. 24. Item Leuit. 19. nemini proximo nobis com-
mendat.

2. Secundò docet Christus legis Euangelicæ perfectio nem, quæ constitit in dilectione inimicorum, beneficio Luc. 6. eorum qui nos oderunt, & oratione pro persequentibus & calumniantibus nos. Quæ licet iuxta Augusti. lib. de spiritu & litera, sint difficiliora quam vt à nobis in statu naturæ corruptæ impleri possint, præcepta sunt tamen propter auxilium gratiæ, quæ diffunditur in cordibus nostris, non per naturam, quia illa nos filios iræ constituit ex vitio primi parentis, Ephes. 2. neque per legem, quia hæc terrendo & iubendo quod sine gratia impleri non potest, homini tantum demonstrat suam infirmitatem, vt quærat demonstrata infirmitas saluatorem, sed per spiritum gratiæ: quò sit vt simus legis non auditores tantum, sed factores, diligentes inimicos, non reddentes malum pro malo, sed e contrario, benedicentes, quia sicut est voluntas Dei, vt benefaciendo obmutescere faciamus imprudentium hominum ignorantiam, & carbones ignis congerendo super caput ipsorum, vt Stephanus, Act. 7. Paul. Ro. 9. David: eo tamen iudicio, vt naturam in eis non vitia diligamus. Nam David iniquos odio habuit, diligentes amicos, sed ita vt potiora quæ in eis sunt, nobis sint chariora, vt anima præferatur bonis externis, & fama fortunæ præferatur. Et per spiritum adoptionis, per quem efficimur hæredes Dei & coheredes Christi, qui nos inimicos sibi reconciliauit, Ro. 5. Pro impiis mortuus est, vt nos offerret Deo, mortificatos quidem carne, quod baptismo & vero vsu sacramentorum incipit hic, & perficitur in morte, viuificatos autem spiritu: nam corpus quod corrumpitur aggrauat animam, sed spe salui facti sumus. Qui benefecit iis qui oderunt eum gratis: nam pertransiuit benefaciendo & sanando omnes oppressos, quoniam Deus erat in eo, Act. 10. Qui orauit pro persequentibus dum in cruce pēdens dixit: Pater ignosce eis, quia nesciunt quid faciunt, Luc.

FERIA SEXTA

Gratia Dei Luc. 23. Hæc ergo lex de inimico diligendo nobis per gratiam Dei facta est ad præstandum facilis. Hinc Dominus ait Matth. 11. onus suum esse leue. Ioannes quoque dicit 1. cap. 5. Mandata Dei grauiæ non sunt.

Perfectio 3. Tertiò, Christus docet perfectionem iustitiæ Christianæ, quæ efficit ut simus filij Patris cœlestis. Videte qualem charitatem dedit nobis pater, ut filij Dei nominemur & simus. 1. Ioan. 3. Non ex voluntate carnis aut voluntate viri, Ioan. 1. sed ex Deo nati. Voluntariè enim genuit nos verbo virtutis suæ, ut simus initium aliquod creaturæ eius, Iacob. 1. id est, diuinæ confortes naturæ, si tamen fugimus eius quæ in mundo est concupiscentiæ corruptionem, 2. Pet. 1. Nam quicquid est in mundo, aut est concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ, quæ non est ex patre, sed ex mundo. Quæ quum non secus ac leuis quedam umbra transeant, sic ut suos cultores prorsus dimittant sine vlla consolatione. Efficit quoque ut simus perfecti, sicut pater noster cœlestis perfectus est, non perfectione naturæ, quæ nulli mortali contigit vnquam, ac ne angelis, quidem, sed perfectione gratiæ secundum mensuram donationis Christi pro conditione vitæ præsentis. *Qui solem suum oriri facit super bonos & malos: Quia summa eius misericordia conseruat bonos ne excidant à iustitia. Iustus enim si ceciderit, non collidetur, quia Dominus supponit manum suam. Psal. 36. & inuitat malos ad pœnitentiam. Rom. 2. An ignoras quia benignitas Dei ad pœnitentiã te inuitat? nolens mortem peccatoris, sed magis ut conuertatur & viuat. Ezechiel. 18.*

Ex illius igitur fauore, qui hanc perfectionem fuerit consecutus, ut inimicos diligat, benefacit iis qui oderunt eum, orat pro persequentibus & calumniantibus: denique filius Dei nomine ur & sit: caueat ne coram hominibus iustitiam suam faciat, aut tuba canat sicut hypocrita, caueat etiã mne popularis auræ fauore captus spe immortalitatis illius, & immarcescibilis gloriæ excidat. Nam Saluator dicit: Amen dico vobis, receperunt mercedem suam.

Eleemosynam ergo facere iubemur, sed non ad iactantiam & ambitionem, sed ad proximi releuationem, ad Ecclesi

POST CINERVM.

15

Ecclesiæ ædificationem, & ad gloriam Dei. Quod si syn- cero affectu eleemosynam fecerimus, maxima nos præ- mia manere hîc audiuius. Æterna præmia eleemosynæ occulte hic promittuntur, tunc palam donanda. In manifestis, ait, reddet tibi pater, idem est, quod cum magna gloria. Tanta præmia eleemosynæ promissa si quis probè secum reputauerit, statim omnia sua vèdet, ut auctorem in celo eam omnem decuplò sibi promissam faciat. Pauperes itè, de quibus tanta sibi paruo redimere possit præmio, tamquam seipsum diligit. De huiusmodi præmiis vide Matth. 19. Luc. 16. 2. Corinth. 9.

Eleemosyna dicitur à miseratione, & fructus est præcipuus charitatis. Non est igitur eleemosyna, quod plerique nihil dant miseris, nisi iam vitiatum, corruptum & putrefactum. Sunt & qui dant saltem iis, quibus ratione mercedis hoc ipsum quod debent, parèe & illiberaliter dāt, quæ largitio etiam mercedis gratiam perdit, nedum non eleemosynæ nomen meretur. Merces operarij non morabitur (ut Moses ait Leuit. 19.) apud te vsque mane. Exempla & encomia verè eleemosynæ vide Danielis 4. Tob. 4 & 12. Act. 10.

EPILOGVS.

Præsens lectio charitatē nobis cōmendat, nō modò erga fratres & propinquos, verū etiã erga extraneos quoslibet exercitandam. Et quod charitatis præcipuus fructus eleemosyna, quæ tamen sit citra omnem ambitionem & gloriam sanam. Beatus qui hæc intelligit, atque præstat. Sine hac perfectione filij Dei patris esse nequaquam poterimus, regniq; eius participes. Nisi enim abundauerit iustitia nostra pliusquam scribarū & Pharisæorum, non intrabimus in regnum celorum. Matth. 5.

SABBATO POST CINERVM.

Epistola, Isaïæ 58.

Hæc dicit Dominus Deus: Si abstuleris de medio tui catenam: & desieris digiti extendere, &c. Finis Epistolæ: Os enim Domini locutum est.

Concio

Oncionatur hac Epistola Propheta de beneficiis quæ penitentibus à Deo sunt parata, si tamen in statu iustitiæ perseuerent. Agit autem potissimum quatuor.

*A quibus
abstinen-
dum si iu-
stissimam pa-
rare solue-
rimus.*

1. Primò, A quibus, ad iustitiã veram parandã, sit abstinentiũ, dum ait: *Si abstuleris de medio tui catenam*, id est, si deposueris omne pondus, & circumstans peccatũ (Heb. 12.) scilicet fraudulentarum cautionum, contractuum, technatũque, quibus opprimere miseros soles, atque adeò funet omnes quibus constringeris, *Si deseris exte- dere digitum tuum*, vt scilicet, non solũ ipse malum non facias, sed ne communices aliorum peccatis, consensu, quem digiti extensione indicare solebant Iudæi, *Si loqui quod non prodest*, scilicet, *deseris*: quia corrumpunt bonos mores colloquia praua: & de omni verbo otioso reddenda ratio erit, Matth. 12. idcirco ab iis abstinentiũ, non solũ quæ nocent, sed etiam quæ non profunt, vt sunt temeraria de proximo iudicia, aut turpitudine, aut stultiloquium, aut seurrilitas ad rem non pertinens, Ephes. 5. Quia enim hæc sunt in omni vita pernicioſa, iis tamen maximè qui ad æternæ vitæ perfectionem anhelant, obſunt, propria peccati conscientia, aliena peccata promouere, quum possis impedire: & Dei odium vel contemptus: hæc enim metaphorica phraſi ſignificare voluit Propheta videtur.

*Voluntatis
& arbitrij
libertas.*

Sed quo modo ille naturæ videtur tribuere, quod impossibile omnes vbique scripturæ testantur? vt sunt illi. Iere. 10. Scio, Domine, quia non est hominis via eius, nec viri, vt ambulet in ea: Item Io. 6. Nemo potest venire ad me nisi pater qui misit me, traxerit eum. Iterum Ioan. 15. Sine me nihil potestis facere. Est enim adeò debilis & infirma natura post lapsum effecta, vt irretire sese peccati vinculis possit, non autem expedire, nisi gratia preueniatur. Sed voluntatis atque arbitrij libertas ostenditur, & sui quasi admonetur officiij. Eo ipso enim quo precipit vt aut sapiamus, aut catenam peccati abiciamus, obediẽtiam nostram requirit, quæ nulla potest esse sine libero arbitrio: quod quia non potest sine gratuito Dei adiutorio perficere, docetur confugere ad gratiam, & dicere: Da mihi intellectum, vt discam mandata tua, Psal.

Psal. 118. August. Epistola 46.

2. Secundò, Ostendit quid ad iustitiæ conseruationem sit agendũ. Neque enim satis est ad iustitiæ perfectionem recedere à malo, Psal. 33. Ideò vtranque iustitiæ partem complectitur. Commendat autem potissimũ ipsa opera misericordiæ quæ enumerat Christus, Matth. 25. 1. Pascere esurientem. 2. Vestire nudum. 3. Visitare infirmum. 4. Colligere hospitem. 5. Captiuos visitare. 6. Si tientes potare. 7. Sepelire defunctum. Quæ pulchre duo opera misericordie complectitur Propheta dicens: *Si effuderis misericordiam esurienti animam tuam, & animam afflictam repleueris paucis com-* hoc est, vt loquitur Apostolus, 2. Corinth. 9. Si non expletur, tristitia aut necessitate, sed ex animo tribueris, vt magis videaris beneficium accipere quàm dare: hilarem enim datorem diligit Deus. Siquidem in paupere liberalitas est Paulo benedictio, parsimonia verò ei auaritia est, 2. Corinth. 9. Quare qui parcè seminat, parcè & metet, & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet.

Est enim tanta Dei Opt. Max. liberalitas & munificentia, vt rependat pro paruis magna, pro terrenis celestia, pro temporalibus sempiterna: Adeò vt ne calicem aquæ frigidæ sinat irremuneratum, Matth. 10. Magna enim vis est eleemosynæ, quæ peccata redimit, Daniel. 4. Omnia mundat, Luc. 11. & 12. à morte liberat, Tobie 12. Non quòd per se eleemosyna ad mundationem sufficiat, quomodo principaliter opus sit misericordia Dei & sanguine Christi, in quo & aliorum omnium redemptionem habemus, si dignos penitentia fructus fecerimus, Basilii in regulis contractionibus.

3. Tertiò, Amplissima proponit præmia iis qui non ex tristitia aut necessitate à vitiis ad virtutes redirent: quàm non omnino mali sint qui ex spiritu timoris eleemosynas dant, gratiores sunt tamen illæ quæ ex charitate procedunt, si tamen non fiant ex rapina, fraude, vſuris, & dolis. Offerentis enim ex iniquo oblatio immunda est, vt & illius sacrificium qui de substantia pauperis offert, quasi qui excerebret canem, Isa. 66.

At quisquis suam effuderit animã, scilicet, de sua substantia fecerit eleemosynam, huic orietur in tenebris

CC

*Liberali-
tas & mu-
nificentia
Dei.*

*Eleemoſy-
na vis.*

*Premia à
vitiis ad
virtutes re-
deuntium.*

lux illa scilicet, quæ illuminat omnem hominem, Ioan. 1. Tenebræ erunt sicut meridies, id est, si fuerint peccata sicut coccynum velut nix, dealbabitur in sanguine agni, Isa. 1. Apoc. 14. Per Christum enim, qui est lux in tenebris peccatorum & ignorantia lucens, contingit peccati remissio, ablutio, iustificatio, sanctificatio, redemptio: plenius autem dum corruptibile hoc induet incorruptionem, & mortale immortalitatem, & dum qui videmus per speculum in ænigmate, videbimus faciem ad faciem gloriam domini, 1. Corinth. 13. 1. Corinth. 13. Aludit enim Propheta ad gloriam illam futuræ immortalitatis, qua fulgebunt iusti sicut sol in conspectu patris, Matth. 13, dum absterget omnem lachrymā ab oculis, ut mors, luctus, clamor & dolor amplius non sint, sed iustitia, pax, gaudium in Spiritu sancto, quum Deus erit omnia in omnibus, Apoc. 21.

Neque hæc ad hanc vitam perfectæ pertinent, sicut nec ea quæ subiicit Propheta, dicens: *Requiem dabit tibi Dominus, quam ignorantij, quorum cor quasi mare ferret, ut dicas: Benedic anima mea Domino, qui replet in bonis desiderium tuum, Psal. 102. Implebit splendorum animam tuam, id est, abolitis peccati maculis, Luce 11. Evangelij qua agnoscas te pacem habere cum Deo, perfunderis, Rom. 8. Ossa tua liberabit, id est, corpus quod corrumpitur, immortalitatis gloria vestiet, iuxta illud: Scimus si terrestris nostra domus huius habitationis dissoluitur, quod ædificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, æternā in cælis, 2. Corinth. 5. Psal. 33. *Erit quasi torrens irriguus, cuius non deficient aquæ. Semper enim corpus quod corrumpitur aggrauat animam, & deprimat terrena inhabitatio sensum multa cogitantem, ut nunquam perfecta sit hic quies, dum animus secum ipse dissidet, dum caro aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem concupiscit, nec antè plena fiet liberatio, quàm mortale hoc induerit immortalitatem.**

4. Quartò. Quia paucis ea est fidei constantia, ut exatque ad cælestia illa tantum animum erigere possint: idcirco & temporalium bonorum promissionem demulcet Propheta, scilicet nominis & famæ celebritate apud posteritatem consequenda. Estimauerunt enim sancti magni

magni beneficij loco, famæ bonum, Ecclesiastes 7. Huc enim spectare videntur Prophetæ phrasæ metaphoricæ re rustica petita: *Vocaberis edificator sepium, Fudameta generationis & generationis suscitabis, Vocabitur in te edificator sepium, Conuerteris semitam in quietem.* Sublimiora hæc videntur quàm quæ iustis in hac vita conuenire possint. Videntur enim (quod Prophetis familiare est) Christo potius, quàm alteri cuiquam conuenire, qui collapsa naturæ & Mosis lege, nouam Euangelicam ædificatam semper attulit, quæ continet ne à feris diripiamur, quàm & perpetuam esse voluit, quæ & semitas conuertit in quietem: dum humana corda malo demoni per uia data peccatorum remissione, iustificat: *Si auerteris a sabbato pedem tuum, ne scilicet proprios sequaris affectus, & quiescas ab eis quæ Deo displicent: Nec feceris voluntatem tuam in die sancto meo.* Hoc enim est propriè sabbatum sanctificare, seipsum abnegare, & propria relictæ, Dei in omnibus sequi voluntatem, Luc. 10. Quibus verbis ostendit non satis esse iustitiæ viam iam ingressum esse, sed oportere persistere. Nec enim qui coeperit, sed qui perseuerauerit, hic saluus erit: Hoc enim est quod ait Propheta: *Tunc delestaberis super dominum, quia, scilicet, dabit tibi petitiones cordis tui, ut eum facie ad faciem videas, Subleuam te super altitudinem terræ, id est, ablata corporis corruptione illam viuendum terram, quam mites possidebunt concedam, Matth. 5. Psal. 36. Cibabo te hereditate Isaac patris tui, qui victor vitiatorum æternitatem est consecutus, eam & tibi concedam, si fortiter contra spiritualia nequitia depugnaueris. Hæc summa est piis omnibus consolatio, qua erigere sese contra omnes aduersitates (quibus concidere facile solet animus) possunt: dū intelligunt id quod leue est & momentaneum tribulationis, æternum gloriæ pondus operari, quam oculus non vidit, nec auris audiuit, &c. 2. Corinth. 4. Hebr. 12. Isa. 6.*

EPILOGVS.

Iustitia Evangelicus Propheta Isaias lectione præsentis dehortatus Christiana, atque detestatus est hypocrisis humanorum operum, monuitque est declinam Christianam iustitiā amplectendam, quæ est declinare malum, & facere bonum, cui promittitur quum temporalem, tum æternam mercedem subsecuturam. Os enim domini locutum est, bonum.

SABBATO
SABBATO POST CINERV M
Euangelium, Marci 6.

Matth. 14. Et cum sero esset, erat navis in medio mari, & ipse solus in terra, &c. Finis Euangelij: & quot quot tangebant eum, salui fiebant.

Basanizomens sunt omnes Christiani in hoc mundo.

Vangelium hoc, in quo de tentationis nostre agitur, admonet nos esse basanizomatos, hoc est, eos qui sunt ærumnosi, & laboriosi, talesque perpetuo maneremus, si dominus nos nesciret: quia vana salus hominibus. Dominus autem illuminatio nostra, & salus nostra, dominus protector vite nostre. Psalm. 26. Ideoque non timendum neque trepidandum. Et proponit tria.

Aduersitas summi patris voluntas. & quare imminit.
Primo, docet fidelibus nullam accidere aduersitatem absque summi patris voluntate: ipsum autem subinde id facere, vt suorum fidem, sine qua impossibile est placere Deo, Hebr. 11. & patientiam, in qua possidebunt animas suas, Luc. 21. exerceat. Quia enim plerumque marcescit sine puluere virtus, ideo suos electos subinde tentat aduersis. Psalm. 118. Bonum mihi quia humiliasti me, & prosperis, ne naturæ nostræ imbecillitas, vel eleuetur rerum præsentium nimia foelicitate, ac tandem Dei obliuiscatur, Psalm. 81. vel frangatur nimia seueritate rerum aduersarum. Ideoque orat fidelis: Domine, ne in furore tuo arguas me. Psalm. 8. & 71.

Afflictio iustorum & impiorum disparatur.
Etsi verò æquali tentationum pondere videatur Deus affligere in præsentibus iustos, vt Abraham, Loth, David, Apostolos, &c. & impios, vt Pharaonem, Antiochum, Herodem, in vtrisque tamen sortiuntur disparem finem: hos enim purgat, vt fructum plus adferant. Omnes enim qui fert fructum purgabit eum, Ioan. 15. Istos verò vt perdat, quia omnem palmitem, in me, ait Christus, non ferentem fructum, tollet eum, & in ignem mittet, & ardet. Ioan. 15.

Spes liberati.
Secundo, ostendit fidelibus gnauiter esse laborantem ad dum in aduersis: spe futuræ liberationis, quam ex verbo Dei concipiunt, scientes Deum esse fidelem: qui laboradum non patietur eos tentari supra quàm possint. 1. Corinth.

POST CINERV M. 18

10. nec derelinquere omnes qui sperant in eum. Psalm. in aduersis & adesse in tribulatione, audire clamantes, eripere & nos angelificare, Psalm. 90. Proinde etsi circumbeat tanquam mare deleo rugiens aduersarius vt deuoret, fortiter ei in fide ber.

resistendum ab eis: quia experiuntur quòd tribulatio patientiam operatur, Rom. 8. & patientia operatur veram probationem, probatio verò spem, quæ non confundit. Quare licet, vt hic Apostoli derelicti videantur in mari procelloso, & vndarum æstibus agitato, grauissimis, scilicet, aduersitatibus mundi, carnis, & diaboli, in nocte tenebrosa ignorantia rerum diuinarum & curis huius seculi: in ventis contrariis, doctrinis, scilicet, variis & peregrinis: nequaquam tamen merguntur fluctibus, vel desperationis vt negent Dei prouidentiam: vel ipso facto, sicut Cain, Genesios 3. & Iudas, Matthæi vicesimo septimo: Vel præsumptionis, vt Lucifer, Isaie decimo quarto, & Nabuchodonosor, Danielis quarto. In quibus etsi esset poenitentia peccati admissi, deerat spes misericordiae. Vera enim poenitentia vera quæ est, vt nec sperantem poenitentia, nec spes deserat poenitentem, assertore Fulgentio.

3 Tertiò, significat huius Euangelij historia Christum nunquam suos deserere: si tamen vocationi suæ non defuerint, nec spei ancoram deiecerint, sed laborent fideliter in remigando, inseruiendo vocationi in qua vocati sunt, Ephesiorum quarto. Qui enim Nohemum in cataclysmatis seruauit tempestate, & qui populum suum sicco pede per mare Erythræum transduxit, idem seruit suos fideles etiam in stagno huius seculi conseruare possit & vult, nec longe potest abesse qui vbique est, & qui omnia sua habet in manu. Quòd autem Christus in prima, secunda, & tertia vitia non venerit, vt suis opitaretur, fecit vt suorum patientiam exerceat: tanta enim est naturæ prauitas, vt nisi morbum agnouerit, & naturæ suæ imbecillitatem, mox acquirit salutem propriam tribuit industriæ, & Dei potentiam non agnoscit, misericordiam non prædicat, bonitatem non laudat. Atque ideo in quarta demum vigilia accedit Christus, id est, rebus iam deploratis, & in summa desperatione constitutis, vt eius omnia ad-

SABBATO POST CINE.

scribamur prudentia; cantemusque cum sorore Moysi domino, &c. Exod. 15.

Deinde monet hic locus, ut Apostolorum exemplo non defatigemur animis dum a Deo corripiamur, ne cum hoc mundo damnemur, Hebr. 12. Sed licet moram faciat esse tamen expectandum, quia veniens veniet, & ambulabit super mare, ut fluitus tentationum, procellas aduersitatum & ventos contrarios supprimat, ut amplius nihil sit quod iustos contristeret, qui iustificati ex fide pacem habent ad Deum, Romanor. 5. Medicus

Verbum Christi Christus infirmis condolens, verbis supra mel dulcissimus ad consolandum suos perterritos & stupidos consolabitur, dicens: *Confidite, ego sum, nolite timere.* Utinam nunc in tanta religione Christiana perturbatione adsit Dominus efficacius, qui spiritu suo persecutionum, symoniarum, haereseon, schismatum ac flagitiorum procellas comprimat, & pastores, Episcopos, Pontifices officij sui moneat, ut fortiter remis scripturarum Ecclesiam tueantur, vide Ezech. 3. & 33. Item Act. 20.

Sequitur ultima lectionis pars de miraculis quae Iesus edidit in terra Genesareth. Obserua hic, postquam cognouissent Iesum, continuo aegrotos illi quoscunque adduxerunt & afferebant. Haec est vera fides, quae sola saluat, nempe operosa, & per charitatem efficax Galat. quinto. Salutaris & sancta quoque humilitas fuit, quod hic pii homines duntaxat Christi vestem contingere optabant, aestimantes se contactu sancti sanctorum indignos. Fides quoque per hoc facta est illustrior: Simile habes Matthaei nono, in Haemorrhoida.

EPILOGVS.

Euangelica hac historia duo maxima nobis proposuit ritum affirmanda Christi miracula: Alterum, quod Christus Genesareth dominator maris, & mitigator fluctuum eius, super aquas maris, haud secus quam in terra campo, deambulauit. Quare in medijs tempestatibus cum Petro inclamauit: Saluos nos fac Domine, nec dubium quin manus nobis porrecturus sit adiutrices. Sic enim dixit, Isai. 43. Noli timere, quia redemi te, & vocaui te nomine tuo, meus es tu. Cum pertransieris per aquas, tecum ero, & flumina non operient te. Cum ambulaueris in igne, non comburentis, & flammam

DOMINICA I. QVADRAG. 19

flamma non ardebit in te, quia ego dominus Deus tuus, sanctus Israel saluator tuus. Hinc Psalm. 36. Cum cecideris in sinu, non collidetur: quia dominus supponit manum suam. Item Psalm. 117. Impulsus euerfus sum & caderem, & dominus suscepit me. Alterum, quod omnes agroti & scilicet eius contactu, ab omnibus morbis curabantur. Quamobrem non in ipsis solum infirmitatibus, sed in momento etiam mortis spirandum in eo. Nam & si ambulauero, inquit David Psalm. 22. in medio umbrae mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es.

DOMINICA PRIMA QVADRAGESIMAE, Epistola. 2. Corinth. 6.

Adiuuantes autem exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis, &c. Finis Epistolae: tanquam nihil habentes, & omnia possidentes.

In tempore gratiae Dei in Christo nobis exhibita, tempore accepto, & die salutis, de quibus concorditer Prophetiae praedixerunt, praesertim Isaias 49. cap. agit hic Apostolus. Nam ineffabilia bona per Christum contigerunt, maledictio nostra in illum reiecta, & benedictio eius tota ab illo in nos manauit, unde & ad Christianam vitam amplectendam, quam hic mira breuitate etiam describit, inuitat & hortatur, Tit. 2. Apparuit gratia Dei saluatoris nostri omnibus hominibus, erudiens nos ut abnegantes impietatem, & secularia desideria, sobrietate, &c. Tria autem sunt praesentis Epistolae prima capita.

1. Primo, docet quanti periculi res sit abuti beneficio gratiae Dei: quare hortatur fideles, ne in vacuum gratiam Dei suscipiant, neglectis Spiritus sancti donis, desiderijs carnis inferuiant, ad Tit. 2. Tanquam canes regat gratia Dei. uersi ad vomitum, & sicut loti in volutabro lutu, rursus crucifigant in semetipsis filium Dei, 2. Pet. 2. Prouerbi. 26. & ad Hebr. 6. intelligit autem Apostolus nomine gratiae Dei, non vulgaria istae tantum praesentis vitae nomina beneficia, quae malis aequae ac bonis concedit Deus, sed quid intelcam quae beneficio Christi consistit in redemptione a ligamentis peccati, Roma. 6. & 7. in liberatione a malis solum.

DOMINICA PRIMA

eulpæ, Galat. 3. & in absoluta remissione Peccatorum. Ephes. 1. Hoc enim est admirandum illud gratiæ beneficium, de quo locuti sunt Prophetæ, 1. Pet. 1. quo, scilicet, proposuit Deus ex singulari sua voluntate adoptare nos in filios per Christum, & qui per totam vitam obnoxij eramus seruituti diaboli, carnis, & mundi, quibus tanquam imperiosissimis dominis ad suam ipsorum voluntatem obtemperabamus gehennæ & iræ filij, & effecti ut essemus sancti, & immaculati coram ipso, hoc est, hæredes Dei, Rom. 8. cohæredes Christi, & consortes diuinæ naturæ, 1. Pet. 1.

nota

Gratia præcipuum effectum.

Quo nihil præclarius accidere potuit mortalibus, cui quotquot ingrati fuerint, in pristina videlicet peccata relabendo, hi demum in vacuum sese eam recepisse demonstrant gratiam, quando is sic gratiæ primarius & præcipuus effectus: non ut ex bonis faciat meliores, iuxta August. sed ex malis bonos: postea verò, iuxta Prosperum in Epist. ad Rufinum, per profectum ex bonis factura meliores, ut ex autoritate Prophetæ indicat Apostolus, pollicens quòd in tempore accepto, & die salutis, hoc est, tempore noui testamenti, quo charitas Dei diffunditur in cordibus nostris per Spiritum sanctum, per quem, dum sicut oportet oramus, exaudimur, operamur & adiuvamur.

Crede et operari, hic opus est.

Quia ergo iuxta B. Petrum 1. cap. 2. Hemera Episcopis nunc adest, hoc est, tempus & dies in qua respexit nos Deus salutaris noster, factu operæ prætium est ut satisfaciamus admonitioni Apostolicæ, ut credamus, scilicet, & operemur benè, Ioan. 12. Adhuc ad breue tempus lumen vobiscum est, ambulate donec lumen habetis, ne vos tenebræ occupent: Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filij lucis sitis. Et Apost. Gal. 6. Dum tempus habemus, operemur bonum: Beatus hic in facto suo erit, qui Apostolo fuerit obsecundatus.

Differètia temporis noui testam. ii.

2. Secundo, Ostendit Apostolus differètiā temporis noui testamenti, quo reuelata est gratia Euangelij per Christum in quo reconciliati sumus Deo per mortē eius: per quem accessum habemus ad patrem, per quē gratia & veritas facta est, Ioan. 1. Zach. 13. pignus & arrabonem æternæ vitæ, scilicet Spiritum sanctum, accepimus.

Hæc

QUADRAGESIMÆ.

20

Hæc enim, aliāque immensa per Christum collata Ecclesiæ beneficia significat Apostolus per *peruolupat* tempus, ac dies salutis, pro Christo, qui author est omnis salutis, nouissimis istis diebus singulari patris beneuolentiā exhibito, ponēs. Etenim de illo testatur pater, Matt. 3. & 17. quòd in illo sibi complacuerit, adeo ut non possint *lucis Christi* non esse accepti propter ipsum, quotquot renascuntur ex aqua & Spiritu sancto, Ioan. 3. & fide per dilectionem operante credunt. 1. Pet. 2. quorquot factores legis fuerint, & non auditores tantum, Iacob. 1. atque non timore tanquam serui sub lege, sed amore, tanquam filij sub gratia constituti, legi obedierint.

Sunt enim hi veri palmites in vite manentes, propter occultam illam communicationem Spiritus sancti, quos celestis ille agricola licet purget, variis nimirum afflictionibus, tum externis, ut morbis, penuriæ, fame, exilio, morte, tum internis, ut dolore, temptationibus variis, anxietate conscientie, &c. non id tamen alia de causa facit, quàm ut fructus plus adferant, Ioan. 15. Neque enim suos Dominos affligit ut perdat, sed ut sanet: ad eò ut liceat quandoque negligere videatur suorum preces, magis ipsorum fidem & inuocationem excitet: atque ut agnoscant ex hac Apostoli doctrina nunc esse tempus acceptabile: quo scilicet, antequam clament, exaudiantur, Isa. 65. Si tamen ut oportet, orauerint, scilicet, in nomine Christi, Ioan. 16. ex fide, spiritu, & mente, Iacob. 1. 1. Corinth. 14. Ioan. 4. instantes, & perseveranter, Matt. 7. Luc. 11. Tales etenim quum in spiritu & veritate adorent propter Christum, exaudiuntur à patre, tum etiam propter inhabitantem spiritum eius, Rom. 8. qui docet quid & quomodo orent. Siquidem ita vitam instituunt, ut ipsos pater æternus exaudiat inuocantes, adiuvet dimicantes, & erigat labentes.

3. Tertio, Christianæ vitæ formulam proponit omnibus, Primò, Verbi Dei ministris, quales sunt Episcopi, Pastores, & Concionatores: Quos vult Apostolus esse formam gregis ex animo, 1. Pet. 5. Imitatores Christi, ut filij charissimi. Ephes. 5. Operarios inconfusibiles, 2. ad Timor. 2. Siquidem hos posuit in Ecclesia Spiritus sanctus, quam acquisiuit Christus sanguine suo, Act. 20.

C c c

DOMINICA PRIMA

nimirum in adificationem corporis Christi, in consummationem filij Dei, Ephes. 4. donec occurramus omnes in unitatem fidei in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi.

*In vocatio-
ne qua vo-
cati sumus
permanen-
dum.*

*Libertas
ta & fides
passim om-
nibus con-
cedenda non
est.*

*Fidelium
vita sine
offensione
esse debet.*

*Sardan-
pali nostri
à virtutibus
Apostolici
alienissimi*

Deinde promiscuis fidelibus, quorum est acceptam semel fidei professionem conservare: Sacramenta Ecclesiastica, certissima salutis nostræ symbola amplecti, & reuereri: in ea vocatione, in qua vocati sunt, permanere. Corinth. 7. & obedire præpositis, non tantum bonis & modestis, sed etiam dyscolis, 1. Pet. 2.

Fallentur enim grauius, qui eadem esse munia volunt plebis, quæ pastorum. aut omnem, non tantum vitam, sed & fidei, libertatem esse passim concedendam, quando, vt quotidiana docent exempla, non abunde magis serpat morum corruptela, quam ex fidei licentia, qua passim fit, vt quot sunt capita, tot sint sententiæ, vt vel hæreticorum paradoxa abunde testantur, qualia sunt solam fidem sufficere ad salutem, iustum in omni opere bono peccare, baptismum, aliæque sacramenta esse futilia hominum commenta, & id genus multa. Ex quibus quanta secuta sit in Republica Christiana morum corruptela, passim omnes sentiunt, nec tamen dolent. Atqui longè aliter Paulus sentit, qui obsecrat Corinthios per nomen Domini, vt id ipsum dicant omnes, & non sint in eis schismata, sintque perfecti in eodem sensu, & in eadem sententiâ, 1. cap. 1. Qui & hoc loco omnium fidelium vitam talem esse vult, vt nemini dent ullam offensionem, ne iis quidem qui occasionem querunt maledicti gratia, vt non vituperetur ministerium: siquidem hoc in ignominiam cedit creatoris, iuxta illud. Propter vos nomen meum blasphematur, Isa. 52. Sed potius vt in omnibus exhibeant se sicut Dei ministros, & obediendo videlicet illius præceptis, ex verbi Dei præscripto, vitam instituendo, in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, in plagis, in carceribus, &c. Quod an nostri faciant Sardanapali ipsi viderint. Certe nihil minus apud ipsos inuenias quam eas virtutes, quas hic enumerat Apostolus. Si quidem pro Apostolici ieiunij amplectuntur Gastrimargiam, pro castitate libidinem, pro necessitate abundantiam, pro patientiam indignam

QVADRAGESIMÆ.

21

indignationem, pro charitate odium, pro Spiritu sancto spiritum soporis & vertiginis, pro scientia ignorantiam, &c. Ad eod nihil est sani in tota vita ipsorum, vt facile agnoscas quam sinis à Spiritu Christi alieni.

ÆPILOGVS.

In lectione hac hortatus est nos Apostolus ad vitam Christianam, qua in duobus sita est, actione nimirum & passio- ne. Et idcirco etiam docuit quo pacto in vtraque nos gerere pie debeamus. Vt autem hortatio huiusmodi eo penitus animis nostris insideret, duas proposuit causas mouentes. Quam prior est gratia oblatio, altera temporis opportunitas. Oblatio quidem gratia, quod iam abunde in nos Dominus misericordiam suam effuderit & effundat per fidem in Iesum Christum. Opportunitas vero temporis, quod (quandiu hic agimus in vniuerso) tempus sit acceptabile, & fructiferum discipulis ad salutem. Hu igitur moti causis, hanc Pauli parantem in eandem audire, & factis exprimere pro virili oportet. Nec enim satis est quod diuina gratia semel præniti facinoribus exempti, & ad salutem admissi sumus, si deinceps ad pristinam vitam reuertamur: sed oportet gratiam semel acceptam mordicus retinere: siquidem salutem & æternam velimus esse capaces. Nam vt non minor est virtus tuere paruas opes, quam eas corrodere: ita nec minoris virtutis est retinere conseruareque acceptam gratiam, quam computare eandem. Apoc. 3. Ecce venio cito: tene quod habes vt nemo accipiat coronam tuam.

DOMINICA PRIMA QVADRAGESIMÆ Euangelium, Matth. 1.

Tunc Iesus ductus est in desertum à spiritu, vt tentaretur à Diabolo, &c. Finis Euangelij: & ecce Luc. 4. Angeli accesserunt, & ministrabant ei.

Vangelij hoc duabus potissimum de causis huic Dominicæ assignatum est, Primo, vt Christiani nos statim in exordio ieiunij nostri certum fundamentum & obiectum haberemus. Deinde vt admoniti simus ad ieiunij nostri fundamētum ex Euangelio petitur.

DOMINICA PRIMA

uersus infidiosos insultus Diaboli, contra quem potissimum arma sunt ieiunium, precatio, & gladius spiritus, quod est verbum Dei Matth. 17. Ephes. 6. Qui vult hic patet, tunc vel maxime seuit, cum eius regnum impetumur, aut eius potestati nos subtrahere conamur. Proponit autem triplicem Christi cum Satana conflictum, quem non sui ipsius, sed nostra omnium causa suscepit.

*Tentatur
Christus de
cura & soli-
tudine
victus.*

*Tentatus est
Christus nobis.*

*Nisi Satana aduer-
sus Christum.*

*Technicus
bus nos ten-
tet Diabo-
lus.*

Fideles christi

1. Est autem primus conflictus de cura & solitudine victus, & diuitiis comparandis, quibus victui & necessitati succurratur. Christus enim ea ratione ductus fuit à Spiritu sancto in desertum, famelicus & esuriens factus est ieiunio 40. dierum exhaustus & defatigatus est, ut ab immanissimo Satana tentaretur, hoc est, propter nos tentationes pateretur, & eas vinceret ipse nobis, tum nos quoque per ipsum vincere disceremus. Vnde non tantum exempli causa tentatus est, sed & in hoc ut per hanc victoriam nos vinceremus. Omnes enim victorie, omnes triumphi Christi, omnium credentium in Christo sunt. Vnde & in Evangelio dicit, Confidite, ego vici, Ioan. 16.

Diabolus ergo occasionem nactus adortur Christum: quanquam dubius de successu, quod sciret sanctissimos illos Moysen, Exodus 34. & Heliam. 3. Regum 19. (de quorum tamen humanitate non dubitauit) similem in ediam sustinuisse. Nixitur autem Christum adducere in diffidentiam, pusillanimitatem, & desperationem, qua victus discedat à fiducia, quam habebat erga patrem, penes quem est omnium rerum providentia & cura. Sapientia sexto. Atque eisdem prorsus technis indies fideles opprimit & tentat, quos inopia rei familiaris, penuria, paupertas, & ægritudine oneratos perspexerit: quibus nihil æquè molitur, quam fidem de promissionibus diuinis eximere, ex præsentī calamitate conuincere cupiens Deum ipsorum curam abieciisse, atque idcirco licere malit artibus, scilicet, fraudibus, periuriis, imposturis, deceptione, & usuris, rem familiarem augere, necessitati succurrere. Hoc est enim quod ait: Die ut lapides isti panes fiant.

Sed Christum imitentur fideles, fidant diuinę promissioni.

QVADRAGESIMÆ.

22

boni, inseruiant vocationi, querant regnum Dei & iustitiam eius, &c. Matthæi 6. Denique resistent Diabolo, & opponant illi, quod opposuit Christus: nimirum, Non in solo pane viuit homo. &c. sic fiet ut fugiat ab eis, atque cum confusione discedat, Iac. 4. Ephes. 4. 1. Petr. 5.

2. Secundus conflictus est de comparanda humana gloria, sed rationibus illicitis, ac verbo Dei prohibitis, dum ait: Si filius Dei es, præcipitate deorsum. Nam scriptum est stus. Psalm. 90. Angelis suis mandauit de te, &c. Pari modo Christianos Christianos etiam subinde vana gloria tentat, ut immitat præsumptionem cogitationis sanctæ de semetipsis, & gloria ten- quasi singularibus donis frui merito debeant præ aliis, ret Satana quasi plura meruerint, quam ceteri homines. Verum nat.

huic resistent oportet fideles, sumentes armaturam Dei, ut possint in omnibus perfecti stare: nempe, ut monet Arma Apostolus Ephes. 5. induere lorica iustitiæ, calceare pe- Christiano- des in præparationem Euangelij pacis, sumere scutum rum contra fidei, galeam salutis assumere, gladium spiritus arripe- Satana te- re, quod est verbum Dei. Est enim nobis colluctatio non rationes.

aduersus carnem & sanguinem tantum, sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum. Neque vlla ratione nobis cessandum est. Nunquam quam enim cessat hostis, sed ut Leo rugiens circumit in pralio querens quem deuoret. 1. Petri 5. Si enim semel, bis, cessandum, terque victus, ne sic quidem abstinerit à Christo, quia se- quia hostis eundem Lucam 4. cap. recessit ab illo usque ad tempus, semper no- muldò minus à nobis desiliet. Ut autem prætextu verbi bis impor- Dei Christo præcipitum persuadere conatus est, ut sic tunus est.

patrem cœlestem tentaret, suis viribus nimium tribueret, ac auram captaret popularem, ac si diceret: Video te bona omnia persuadere tibi de Deo Patre, adeo ut nec in esurie ipsa de eius cura addubites. Quum ergo huic maxima de te cura sit. Securus esto, nullum timore discrimen, ideoque confidenter te deorsum præcipitato. Nam scriptum est: Angelis suis, &c. ita etiamnum piis omnibus spe conciliandæ existimationis suggerit falsarum opinionum paradoxas, abusum defensionem, ac fomenta seditionum.

Hi enim reuera sese de pinnaculo Templi deiiciunt, qui captiui à diaboli laqueis veritatem Dei in mendacio detinent,

detinent, & fidei, sacramentorum atque scripturarum integritatem peruertunt; Ecclesiæ unitatem doctrinis variis & peregrinis scindunt: non tam ventris quam exaltationis causa, ut infelici hoc nostro seculo, de monitione opinionum architecti: quales sunt ferè primarij: Lutherus, Zvinglius, Oecolampadius, Brenz, Calixtus, Beza, Viretus, Sveccheldius, Muncerus, & Menno Frisinger. Qui propria perditione non contenti, sectas non merum introducere: atque ut hic Satan, prætextu scripturarum, tanquam pellibus ovinis, eas fidelibus obtrudunt: prius perditione non prorsus ratione, ea nimirum ex scripturis suppressione non contenti, et quæ causæ suæ officere possent perspicunt. Nec hoc truncatim iuxta Apoll. 2. Corinth. 11. Ipse enim Satanas transfiguratus se in angelum lucis: non est ergo magnum si ministris eius transfigurentur velut ministri iustitiæ, quorum finis erit secundum opera ipsorum.

Intellectu Atqui Christum imitentur fideles, ac clauum clauorum pellant, scripturis perfide citatis, verum scripturarum intellectum opponant, quem videlicet intellectum. Ecclesiæ vero, scriptis falsis semper, ubique, ab omnibus defendit, hoc est, quod Christiani orbis vniuersitas, antiquitas & consensus est tutissimum. Sic enim fiet, ut non facile erroribus seducantur. Atque ut in promptu habeant semper contra quancunque tentationem peculiare antidotum, verbum Dei & sedulo audiant, legantque & diligenter retineant, nec non cuique aduersario hoc pacto respondeant. Tu qui scripturam perperam adduxisti, audi vicissim clarissimum scripturæ locum: *Non tentabis dominum Deum tuum*: Quare tu scriptura detorta mones, ut in scripturam peccem? &c. Sic nimirum fiet, ut quemadmodum diabolus à Domino discedere cum pudore coactus est, ita & aduersarius in Domini potentia victus discedere cogatur.

De habendi cupiditate, dignitate, & potentia Tercius constitutus est, de adipiscenda dignitate & potentia in hoc seculo, de habendi cupiditate & diuitiis hoc est, ambitione, cupiditate regnandi, & sollicitatione regnorum. *Hac omnia*, inquit, *tibi dabo, si prostratus adoraueris me*. Sic enim fieri solet in nobis, malo scilicet illo genio, seu Dæmone potius impellente, ut dum sufficiens est paratus victus, qui necessitati sufficiat, mox irrepit

irrepit dominandi affectus, qui nos subinde ita transuertios rapit, ut honestatis, pietatis, religionis, fidei, Dominan- & amicitiæ nullam prorsus rationem habeamus: quot de afflictu sit plerumque ut amicus amico tendat insidias, imò si in qua matris subinde patri, socer genero, filia matri, & affinis la nos rangit exitium parat. Cuius rei exempla tam ex sacris, piat. quam prophanis peti possunt: Absalon cupiditate regnandi victus, patri insidias struxit, 2. Regum 15. 16. 17. Esau fratri suo Iacob, Genes. 27.

Sed obseruandum est quibus conditionibus huic malæ nostræ cupiditati sese satisfacere polliceatur: Si nimirum ante ipsum cadentes, adorauerimus: inuidet enim Deo suam potentiam, maiestatem & gloriam, eamque sibi vendicare conatur, falso distitans sese mundi principem, ac monarcham. Hinc nihil intentatum relinquit, quo nos à fide in Deum abalienet, & ad se colendum pro Deo permoveat. Sicut autem Deum adoratur, qui ipsi legitimum honorem & timorem impendit, se licet, toto corde, tota mente, & tota anima diligens, ipsius promissionibus fidens, mandatis obediens, minas metuens: ita & huic demonis præcepto obtemperat, qui legitima vocatione relicta, ut exultationem sui apud alios obtineat, hæreses docet, schismata suscitatur, Dei præcepta contemnit, ac seculi mores amplectitur. Denique animam ipsam venalem circumferunt, quos hæc inuaserit ambitio: ex hac misera Reipublicæ Christianæ facies nascitur, qua sursum ac deorsum tam in Republicam quam in religione voluntur omnia. Siquidem exemplo Christi, rari sunt qui gladio spiritus Satanæ resistent, verbo Dei obtemperando: Temperantiæ laus est abolita, nemo se non admiratur, & adoratur suæ sapientiæ idolum, sua latifundia nemini sufficiunt, ad proximi vicini arua adspirat quisque, deficiunt miseri à bono ad malum, quod est ante Satanam cadere: Student auaritiæ, quod est diabolum adorare, Velocius in studio diabolici currunt, quam incitantur. At Christus auaritiæ & idololatricæ opponens manifestum Dei præceptum de adorare qui solo Deo adorando, docet ne vel diuitias, vel honores, vel creaturam ullam præferamus Deo, sed ipsum Deum agnoscamus verum Deum, in ipsum solum credamus, 10.

Dei gloria, potentiam, & maiestatem sibi vendicare conatur diabolus.

Ambitio animam venalem circumferunt.

Ante Satanam cadentem & re eum adorare qui solo Deo adorando, docet ne vel diuitias, vel honores, vel creaturam ullam præferamus Deo, sed ipsum Deum agnoscamus verum Deum, in ipsum solum credamus,

Creatura mus, ei vni fidamus, ipsum ante omnia diligamus, colamus, timeamus, inuocemus, 1. Tim. 1.

preferenda. Postremo verò audiuius, repulso diabolo, venisse angelos Dei, ac Christo ministrasse. Hinc eam potius accipiunt doctrinam & consolationem, quod non deserturus eos sit in tentatione Dominus, neque vltra vires sustentari permittitur, 1. Corinthiorum 10. sed & incrementum daturus eis, & liberaturus eos, ac per angelorum ministerium eos custoditurus, ne impingant ad lapidem pedes suos, Psalmo 90. De hoc ministerio angelico obseruandum, quod Sanctus Augustinus commemorat in Soliloquiis: Insuper ait, facis Angelos tuos spiritus propter me, quibus mandasti vt custodiant me in omnibus viis meis, ne forte offendam ad lapidem pedem meum. Hi enim sunt custodes super muros ciuitatis tuæ nouæ Hierusalem, & montes in circuitu eius, vigilantes & custodientes vigilias noctis super gregem tuum, ne quando rapiat vt Leo animas nostras, dum non esset qui eriperet: Ille antiquus serpens aduersarius noster diabolus, qui quasi Leo rugiens circuit querens quem deuoret. Hi sunt ciues beatæ ciuitati superne Hierusalem, quæ sursum est mater nostra, in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capiunt salutis: vt eos liberent ab inimicis suis, & custodiant in omnibus viis, confortent quoque & moueant, & orationes filiorum tuorum offerant in conspectu gloriæ maiestatis tuæ. Diligunt nempe conciuēs suos, per quos suæ ruinæ scissuras instaurari expectant: ideoque magna cura & vigilantissimo studio assunt nobis omnibus horis & locis succurrentes & prouidentes necessitatibus nostris, & solliciti discurrentes inter nos & te Domine gemitis nostris atque suspiriis referentes ad te, vt impetrent nobis facilem tuæ benignitatis propitiationem, & referant ad nos desideratam tuæ gratiæ benedictionem. Ambulant enim nobiscum, attentè considerantes quàm piè, quàmque honestè in medio prauæ nationis conuersamur, quantòque studio & desiderio queramus regnū tuum & iustitiam eius, quantòque timore ac tremore seruamus & exultemus tibi in læticia cordis nostris. Adiuuant laborantes, protegunt quiescentes, hortantur pigros,

Angeli ad ministratores spiritus & custodes nostri.

Augustini sententia de angelorum ministerio obseruanda.

gnantes, coronant vincentes, congaudent gaudentibus, compatiuntur patientibus, pro te, inquam, patientibus. Grandis est eis cura de nobis. Magnus est affectus dilectionis eorum erga nos. Et hoc totum propter honorem tuæ inestimabilis charitatis, qua dilexisti nos. Diligunt enim quos tu diligis, custodiunt quos tu custodis, & deserunt quos tu deseris: nec diligunt operantes iniquitatem, quoniam & tu odisti operantes iniquitatem, & perdes omnes qui loquuntur mendacium. Quoties bene agimus gaudent angeli, & tristantur demones. Quoties à bono deuiamus, diabolus lætificamus, & angelos tuos suo gaudio defraudamus. Gaudium enim est eis super vno peccatore penitentiam agente, sed diabolo super vno iusto penitentiam deserente. Hinc præsentem locum quisque diligenter attendat, ceruicem sibi inde persua dens, si vitando ea quæ in mundo sunt vitia, diabolo restitit, angelos qui ipsi in huiusmodi certamine adfuerunt adiutores, adhuc etiam sibi adesse custodes & congratulatores, & propediem adfore coronatores.

EPILOGVS.

Audiuius principio statim à suscepto baptismo, actum esse Dominum Iesum à Spiritu sancto in desertum, vt tentaretur à diabolo. Hinc edocti sumus, primò, quod nec nobis post baptismum sit aliud expectandum certius, atque tentatio diabolica, iuxta illud Sapientis, Ecclesiastici. 2. Fili accedens ad seruitutem Dei, sita in iustitia & timore, & praua animam tuam ad tentationem. Deinde, quod non sit Tentatio signum irati Dei, sed diuina permissio ad nostram salutem, nes permissio tentationibus exponimur, Roma. 5. lac. 1. Secundo, tunc ad audiuius tentatum esse Dominum in deserto, quum iesus nobis venit, tum omnium maxime tentari nos à Satana, Quado maxime tentamur à prauo seculi consortio semoti sumus, ac solis vacante rebus diutius, quando item tetuimus & maceramus mur à carne, quando denique inopia rerum laboramus. Nam eos tanquam qui in medio prauorum conuersantur, qui comestationibus & ebrietatibus indulgent, quæque in abundantia rerum omnium agunt, intentatos ille finit, quod nempe, sponte sua voluntatem eius faciant. Caterum accepimus quibus

FERIA SECUNDA

iacula petierit Satan Christum, nimirum tribus, ventris u-
ra, seu crapula, superbia, seu arrogantia, & auaritia, sub
quibus sanè tribus, omnes tentationes comprehenduntur, imò
e quibus scaturiant mala omnia. Nam quicquid (ut inquit
Ioannes 1. cap. 2.) in mundo est, aut est concupiscentia car-
nis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia uitae. Item qui-
bus diabo- bus armis illa retruderit, & tentatorem vicerit, eumq; à se-
lum Chri- abegerit, scilicet, ieiunio, precatione, & gladio spiritus
stus abege- quod est Verbum Dei. Quoties igitur & nos adoritur ille, ut
rit. liaque iacula in nos detorqueat, hoc est, ad desperationem, mi-
am confidentiam, & idololatriam nos sollicitat, sumamus
ante omnia gladium spiritualem verbum Dei, ac fidei ser-
tum, extinguemusq; omnia eius tela ignea. Etsi enim nos u-
tura non tam fortes sumus, ut pares esse possimus illius ma-
chinis, quia tamen Christus vires eius egregie pro nobis sit-
git, per hunc possumus omnia, Philip. 4.

FERIA SECUNDA HEBDOMA-
dæ primæ, Epistola, Ezec. 34.

Hæc dicit dominus Deus: Ecce ego ipse super
pastores, requiram gregem meum de manu meorum,
& c. Finis Epistola: & pascam illas in iudicio.

Pastores
malis capti-
uitatis Ba-
bylonica
causa.

Vixta literam liberatio ex captiuitate Ba-
bylonica hic prædicitur, cuius pastores,
vtriusque status, cori & fori moderatores,
sordes & pessimi, præcipua causa fuerunt.
Sed per eam Ecclesiæ regnum adumbrat-
ur, Christusque verus ac bonus pastor præsignatur, de
cuius officio in hac Epistola agit Propheta. Quia enim
semetipsos pascebant pastores, ouibus passim luporum
morsibus relictis, pollicetur Deus ouium suarum se ratio-
nem habiturum, grauissimæque exhortatione & com-
minatione vtriusque status optimates excitat & virget.
Tria autem proponit Propheta.

Bucolica 1. Primò, Bucolica quadam metaphora promittit se o-
metaphora- ues suas, ab æterno scilicet prædestinatas, quæ siturum
promitti- quarum & si nulla perire potuit, erant tamen per pa-
sur Chri- storem Christum, in quo electæ sunt ante mundi con-
stituta

HEBDOMADÆ PRIMÆ. 25

stitutionem, Ephes. 1. quærendæ, visitandæ, ac liberandæ. *stus oues*
Id enim impossibile erat legi, in quo infirmabatur per *suas quasi*
carnales hominis affectus, ita ut neminem ad perfectum *turus, & si*
adducere posset, quæ operabatur iram, quum errantibus *taturus &*
ouibus mortem comminaretur, causam ostenderet, sed *liberatu-*
ut repeterent gratiam præstare nequibat: Ideo inquit, *rus.*
Ego ipse requiram oues meas, & visitabo eas, sicut visitat pa-
stor gregem suum, & c. quæ videlicet perierunt domus Is-
rael, Matth. 15. merito nimirum primi illius originalis
peccati quo tota perierit humani generis massa, ut ex ea
qui à Christo requiruntur, solam agnoscant indebitam
gratiam, qua ex misericordia auersos vocat, impios iu-
stificat: & qui deseruntur, solam agnoscant vindicem iu-
sticiam, qua iuste, dignos deferi, deserit.

Quos autem ita visitat Dominus, ut à massa perdi-
tionis separet, non iam ex bonis, inquit Augustinus,
facit meliores, sed ex impiis bonos, ut ex fide viuentes
per dilectionem bene operentur. Quos autem ita inue-
nerit, 1. Visitat in virga, scilicet, iniquitates eorum,
Psal. 88. ne damnet eum mundo. 2. Separat ab hædis,
ne mali pestifero contagio perdant. 3. Educt de po-
pulis, transferendo de morte ad vitam, 1. Ioan. 3. 4. Con-
gregat de terris vitæ præsentis in terram viuientium.
Quibus verbis complectitur Propheta amplissimam
promissionem gratiæ noui testamenti per Christum *Promissio*
(qui authore Petros est princeps pastorum) afferenda: *amplissi-*
Qui graue iugum, quo miserè oues opprimebant pasto- *ma gratia*
res iniqui, sustulit, substituto leui illo Evangelico iugo, *nouis testa-*
oues suas demulcet, dum parcit peccantibus, nolens mor- *menti.*
tem peccatoris, Matth. 11. Ezech. 18. condonat respicien-
tibus, expectando ut misereatur eis, Isaia 30.
2. Secundò, Pastoris Christi colligentis oues errantes, *Pastor bo-*
beneficia quæ tempore noui testamenti sit exhibiturus, *nus Chri-*
enumerat, voce Domini dicentis: Inducam eas in terram *stus nouo te*
suam, quasi dicat: Etsi videantur balantes & disperse o- *stamento*
ues meæ in alieno versari solo, & quasi peregrinantes à *præcipue*
Domino, & communibus hædorum malis obnoxie, *promissus*
non tamen peribunt, sed inducam in terram coelestem.
Pascam eas in montibus Israël, id est, non tantum corrupti-
bili & perituro cibo, vel in loco parum tuto, ubi prædæ fa-
Ddd ij

FERIA SECUNDA

ille obici possint: sed in tabernaculis fiducia, in locis tuisimis, Isa. 32. *In riuibus & in cunctis sedibus terra*, quasi dicat, Non in aridis locis, ubi siti diuinarum consolationum affectu riuulos aquae viuæ desiderare possent: sed sicut in eis fons aquae salientis in vitam æternam, ut hauriant aquas in gaudio de fontibus saluatoris, Ioan. 4. Isa. 12. *In pascuis vberimis pascam eas*, ut nihil scilicet quod ad æternam ipsarum salutem esse necessarium posset, desideretur: Iuxta illud, Isa. 5. *Quid ultra debui facere vineæ meæ, & non feci? In montibus excelsis erunt pascua earum*, quia totæ in Deum ferentur, neglectis momentaneis & perituris. Vbi gustarint quàm suavis sit Dominus, non iam terrena quærent, sed ea quæ sursum sunt, ubi Christus est in dextera Dei sedens, Coloss. 3.

Requiescent in herbis virginitatis, in pascuis pinguibus pascuntur. Promissio est de futura beatitudine, de qua Isa. 32. *Sedebit populus meus in tabernaculis fiducia, in pulchritudine pacis, in requie opulenta.*

Sublimiora hæc sunt promissa, quàm quæ alicui pastori, præterquam Christo, convenire possint, qui solus est animarum pastor, quid ouium salutem expediat sciens: cuius ad exemplar vult tamen Deus omnes sese componere pastores, nisi horrendæ illi maledictioni subiacerent: Væ pastoribus qui pascebant semetipsos, neglectis nimirum ouibus: alioqui permittit Apostolus, ut qui gregem pascit, de lacte comedat, & qui altari deseruit, de altari viuat, 1. Corinth. 9.

Pastorum Sicut autem pastorum alij sunt boni, alij autem mali, ut alij boni, alij mali, ita dispensaria eorum officia. *Misericordia Dei singularis* quando pastores dat qui scientia ac doctrina resibus non corrumpunt: qui ouium salutem proprio

HEBDOMADÆ PRIMÆ. 26

quæstui & ventri præponunt: qui denique lupos, greges iuxta cor infestantes, fortiter gladio spiritus verbi Dei repellunt. *sum pascunt.*

Mali verò pastores est, oues veniente lupo relinquere, lac comedere, lanis operiri, quod crallum est occidere, infirma non alligare, perdita non querere, cum auferitate imperare, onera grauiâ imponere, & digito non attingere, Matth. 23. quia nimirum fur est & latro, quum non per ostium, sed aliunde, intrarit: nec illi de ouibus curâ, ut merito huiusmodi idolum vocet Zacha. 11. cap. Dantur verò huiusmodi, meritis subditorum ex-

Plebs mala pastorem mali meretur.

gentibus iuxta illud: Dominus est qui regnare facit hypocritam propter peccata populi, Iob 34. quales vereor hoc tempore, ne multos patriatur Ecclesia, qui sunt, vt est apud Isaiam cap. 56. Speculatores cæci, canes muti non valentes latrare, videntes vana, amantes somnia, canes impudentissimi, nescientes saturitatem, ignorantes intelligentiam, declinantes ad auaritiam.

3. Tertiò, Ne putarent fideles se prorsus à Deo deferri, si tales essent nacti pastores, qui ipsorum curam prorsus abicerent, pollicetur Deus in huiusmodi casu se pastoris munia obiturum, dicens: *Ego ipse pascam oues meas, & accubare eas faciam*, ut scilicet tuto cum Propheta dicant, Psalm. 22. Dominus regit me, nihil mihi deerit: in loco pascuæ ibi me collocauit, &c. Quod idem facturum se pollicetur, ut sine timore de manu inimicorum liberati, seruiamus illi, Luc. 1.

Munia pastoris se obiturum pollicetur Deus.

Neque his cõtentus longè maiora pollicetur, dum ait: *Quod perierat requirâ, quod abiectum fuerat reducam, quod confectum fuerat alligabo, quod infirmum fuerat consolidabo, quod pingue & forte custodiam.* Emphaticus hæc quum dicantur, ut cuilibet periodo sua adsit energia, omnes tamè id vnum insinuare puto, quo suauissima illa Euangelij voce significauit Christus, dum ait se venisse, ut peccatores saluos faceret, Matth. 9. Luc. 19. Et Apost. 1. Tim. 1. Venit Christus Iesus in hunc mundum peccatores saluos facere: Et Propheta Ezech. 18. Nolo mortem peccatoris, sed ut conuertatur & viuat. Nemo ergo peccati gratia contra deum speratione, lissos, qui sanat contritiones, qui lineum fumigans non extinguit: cuius gratia sit, ut in accepta semel iustitia

Consolatio contra desperationem.

FERIA SECUNDA

perseueremus, tentationibus resistamus, ex peccatis sancti reuiuiscamus, & sanemur. At verò ne quis inani fiducia de huiusmodi diuinis promissis ita sibi blandiretur, ut interim suauiter negligeret quæcunque salutis aduersionem præsumunt piscendæ sunt remedia proposita, docet quo modo diuinas istas suas promissiones sic exhibiturus, scilicet in iudicio & iustitia. Neque enim temeritate fortunæ casu, aut fatali quadam necessitate, qualem Stoici somniant, eueniunt omnia in rebus humanis, sed iudicio Dei iusto (Iustus enim es inquit Propheta, Psal. 112. & rectum iudicium tuum). Pascua hæc æternæ felicitatis, quæ tanquam merces bonis redditur operibus eorum, qui non crediderunt tantum, sed in vinea domini laborarunt, retribuetur, Matth. 20.

EPILOGVS.

Correxist hoc loco verbo Domini Prophetæ dysscolos pastores & superintendentes vtriusque ordinis, sic Domini gregis curam agentes, & ipsi instar luporum lanient & deuorent. Hoc cum commune sit ingenium & chori & fori principum, cælestis pater curam suam gregi suo per semetipsum promittit, missurumque vnicuique filium suum pastorem optatum, nempe sapientia, intelligentia, clementia, paupertate & omnis boni fontem. Hinc quum pastorem functionem suscepisset, ait Ioan. 10. Ego sum pastor bonus, bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis.

FERIA SECUNDA DOMINICÆ PRIMÆ, Euangelium, Matth. 25.

Cum autem venerit filius hominis in maiestate sua & omnes angeli eius cum eo: tunc sedebit super sedem maiestatis sue, &c. Finis Euangelij: Et ibunt hi in supplicium æternum: iusti autem, in vitam æternam.

Fidei articulus de secundo Christi aduentu astringitur.

Rutulus fidei Catholicæ de aduentu magni Regis Iesu Christi, quo venturus est & cælo, hoc est, à dextera gloriæ Dei, in potestate magna & maiestate, ad iudicandum viuos & mortuos, hic astringitur, v. t. cum

HEBDOMADÆ PRIMÆ. 27

eum cordi committentes à peccatis absterreamur, & ad virtutes prouocemur, quia docet Christus fore tunc diem, quo cuncta quæ sunt sub sole, sit adducturus in iudicium. Ecclesiastes 12. Rom. 14. 2. Corinth. 5. In hoc Euangelio potissimum tria obseruanda sunt.

1. Primò, Maiestas iudicis, quæ consideranda est, vel iudicis maiestatem personæ vel conditionis dignitatem: Quo ad iustas ex personæ dignitatem, & filius Dei Patri æterno æqualis persona & secundum diuinitatem, & filius hominis Patre minor conditionis secundum humanitatem, cui pater omne iudicium delegauit, ut omnis qui credit in ipso non pereat, Ioan. 3. & 5. indicatur. Hic igitur tantus, in die iræ, tribulationis & caliginis, Sopho. 1. quo tribulabitur fortis, quo nec aurum neque argentum poterunt liberare homines aut iumenta, ad iudicium veniet: sed ita, ut ignis ante ipsum præcedat, ut inflammet in circuitu inimicos eius, & cum principibus populi sui sedeat in sede maiestatis suæ, Isa. 3. Apo. 1. Tunc congregabuntur ante eum omnes gentes, & segregabit eas ab inuicem, &c. Ibi sicut habebunt omnes, omnes gentes hic apparebunt, exemptus erit nemo. Tunc pueri & infantes, senes, mares, foeminae omnes citò venient, tubæ angelicæ parentes omnes, viuentes in istum oculi mutabuntur, & in simili momento excitabuntur, tanquam dormientes mortui. Tanta virtus est verbi Dei Tunc iuxta B. August. lib. 22. de ciuitate Dei, cap. 15. ubi de fidelium resurrectione agit: omnia Christianorum corpora resurrectura sunt ea ætate, qua resurrexit Christus, id est, circa annos triginta, siue supra, siue infra eam ætatem fuerint defuncti. Tunc fiet segregatio electorum & abiectorum: Tunc hæretici Lutherani videbunt, quid inter sit inter verbum & opus: Tunc scandala auferentur mundo omnia, & separabuntur zizania & hœdi, quia infructuosi, steriles & nocentes: Bonum semen, quia fructuosum & commodum seruabitur. Illa comburenda aduentu autem in aceruum vnum in tartara conicientur, hoc in horrea thesaurorum Dei referetur. De hac re vide Ezech. omnia. 34. Matth. 13. & 25.

Quantum verò ad conditionis dignitatem est misericors: Nam talem eum experientur pii, leuantes capita sua & dicentes: aduenisti redemptor noster, est & iustus: DdD iiii

Scandala in secundo aduentu auferentur

Apocal. 6. nam talem cum experientur impij, dicentes montibus cadite super nos: & collibus, operite nos, *Luc. 23. Zacha. 13.* Hunc nemo poterit fallere criminu occultatione: si quidem omnia nuda & aperta sunt oculis eius, *Hebr. 4. li nec corru pi poterit.* nec corrumpere oblatione munerum, vt iudicem prophanum. *Deute. 26. Exod. 23.* liquidem, ipse Dominus Deus potens & terribilis, personam non accipiet nec munera. *Deut. 10.* Dum enim ad iudicium sederit, libri aperientur, *Apoc. 20.* & mox aderunt testes, conscientia & synderis, aderunt & accusatores, demones, scilicet, & angeli mali, quanquam non erunt necessarij, quia (vt est apud *Malach. 3.*) Ipse Dominus accedens ad iudicium: erit testis velox maleficis, adulteris, ac periuris.

Iudicando rum differe ntia. 2. Secundò, Differentia iudicandorum hic est obseruanda, quam exprimit Christus bucolica quadam metaphora sumpta à bubulcis, dum ait: *Statues oues à dextris suis, hœdos autem à sinistris.* Hi iræ iudicis obnoxij, illæ gloriæ Christi participes. Ipse iudex œcumenicus medijs inter electos & abiectos sedebit, sententiam cuius parti dicturus, neutri parsurus.

Agnorum nomine pios intelligit. Hædi impij. Agnos, quo nomine pios, qui virtutibus insignes, non sua, sed quæ Christi sunt quæsierunt, intelligit, statuet à dextris, vt vel ex ipso loco immortalitatis gloriâ intelligamus. *Isa. 32.* Sedebit populus meus in pulchritudine pacis, &c. quia nomine dextræ omnis felicitas significatur. Hædos, id est impios, & damnandos, ob foedâ scelerum sentinam, contemptu Dei, cupiditatem, & neglectu bonorum operum statuet à sinistris: quibus omnis miseria & infelicitas, vt nomine tenebrarum: iuxta illud. *1. Reg. 2.* Impij in tenebris conticescunt, intelligitur. Fiet autem ista locatio iudicandorum, angeli ministerio, idque in istu oculi, in nouissima tuba, cuius efficacia fiet, vt omnes, qui in momentis sunt, audient vocem filij Dei: ita tamen, vt resurgat pij, qui Deo, eiusque verbo firma fide adhæserunt, quæ per charitatem operatur, ad vitam & gloriam: impij verò qui abusi sunt Dei patientia, dicentes in corde suo: Non est Deus, *Rom. 2. Psal. 14.* resurgat ad mortem & poenam.

Consolatio insignis pro bonis.

Afferunt autem hæc insignē consolationem bonis, ex consideratione immarcescibilis gloriæ Dei, & terrorem insigni

insignem malis, ex consideratione æternæ damnationis. *Terror in-* Ex iis autem intelligimus non eundem esse interitum *gēs pro ma-* hominum & iumentorum: sed iustissimum illum iudicium. *liu.* cernitur daturum cuique secundum opera sua: sed ita, vt præcedat generalis corporum resurrectio: De qua. *1. Corint. 15. Daniel. 12. Job. 14. Ezech. 37.*

3. Tertiò, Obseruadam in hoc Euangelio dispar iudicis sententia, secundum disparem iudicandorum conditionē, *Iudicis Christi sententia dispar.* Erit enim vna absolutionis sententia, plena misericordie. *Nam Ro. 6.* Gratia autē Dei vita æterna & plena iustitiæ: Nam *2. Timoth. 4.* Aposto. dicit. Bonum certamen certavi, cursum consummaui, fidem seruavi, de reliquo reposita est mihi corona iustitiæ, quā reddet mihi in illa die iustus iudex, &c. Dum iis qui à dextris erunt, dicitur, *Venite benedicti patris mei, &c. Nam esuriui, &c. de-* *Isa. 58.* *disi mihi manducare: sitiui, &c. dedistis mihi potum: hospes fui, &c. collegistis me: infirmus, &c. visitastis me in carcere, &c. Genistis ad me nudus, &c. & operustis me. Quod enim vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.* Vide cadide lector, *Non soli si-* non soli fidei, sed operibus vitam æternam tanquā mercedem reddi. Iudex non dicit, *Venite benedicti, &c.* quia *dei sed ope-* *ribus vita* *terna tā-* *quā mer-* *ces redde-* *tur.* quia credidisti, sed quia dedistis & fecistis. Alibi etiam dicit factores soluandos, & nō fidei ostentatores. *Matt. 7.* Nō enim sufficiet venisse ad nuptias, quod est credidisse, teste B. Augustino: sed oportet etiam veste nuptiali ornatum esse, hoc est, charitate prædium. Non etiam sufficiet lampada gestasse, & virginem esse, sed sapientem esse virginem, & oleum habere tunc saluificum erit, hoc est, credere, & charitatem fidei, vitam habere. Sic etiam baptizatum esse & credidisse in illa die non saluabit, sed in fide charitati studuisse, bonisque operibus insudasse. Male ergo iustum in omni opere bono peccare, & opera nostra non esse meritoria apud Deum docent heretici: non enim vult Deus iniquitatem, nec peccatis mercedem decernit, nisi supplicium, & ignis æmulationem, quæ cōsumptura est aduersarios. Quod autem hæc sententia sit misericordie atque etiam iustitiæ docet ex scripturis August. *Epist. 105. lib. de gratia & lib. arb. cap. 8. 9. & lib. contra Iulian. cap. 3.*

Altera sententia erit condemnationis, plena æquitatis

Error hereticus refutatur.

FERIA SECUNDA

Sap. 1. quia, quod in inferno mali pereant, non est diuini operis, sed humani: æquitas enim, inquit Fulgentius, diuina hoc exigit, cui nulla placet iniquitas: & plena terro-
Dolores inferni perpetui, et æterni. roris, quia ligatis manibus & pedibus, proicientur in tenebras exteriores, vbi erit fletus, stridor dentium, & horror: vbi denique vermis impiorum non morietur, & ignis non exstinguetur, Isa. 66. Marc. 9. quia dolores erunt acerrimi & perpetui, vbi pœnales sensus torquent animas, nec extorquent: puniunt corpora damnata, nec finiunt. Prosper de vita contemplatiua, capit. 12. contra misericordes illos hæreticos Origenistas, qui multis olim sophismatibus ignem illum temporarium dogmatizarunt, quasi verbum domini non sit æternum, & quasi Deus æternitas non existat, qui contrarium hic docet. Quod autem Dei iustitia potest pro peccatis momentaneis & temporariis reddere æterna supplicia, vide apud D. Augustinum, Epistol. 49. quæsti. 4. de Ciuitate Dei, lib. 21. cap. 18. 29. in Enchir. cap. 112. Hæc erit sententia
Psal. 6. cōtra iniustos. *Discedite à me maledicti in ignem æternum*
Matth. 7. qui paratus est diabolo & angelis eius: *Esuriui enim, & non*
Luc. 13. dedistis mihi manducare, &c. cumulum pœnæ in tribus ostendens, In exclusionem visionis diuinæ, quæ grauior erit ipsa gehenna, imò mille gehennis: In passionem ignis, quo omnis pœna designatur, Psal. 10. In cohabitatione demonū, Iac. 2. Iudiciū sine misericordia fiet eis, qui non fecerunt misericordiam. Horrendum est, quod illi neque vt scorta, neque vt latrones, neque ob aliud graue flagitium punientur, sed vt hi, qui bonum non fecerunt, Proverb. 21. Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis, clamabit & ipse, & non exaudietur. Christus enim in membris suis egens refocillatur, vel negligitur.
Tria quædam damnatorum pœnam exag- gerantia. Hac prolata sententia, ibunt ij, qui fascibus peccatorum pressi sunt, in supplicium æternū, recepturi pro diuersis criminibus diuersa supplicia, Apocal. 18. Quātam glorificauit se, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum & luctum: Iusti in vitam æternam, recepturi singulos denarios, Matth. 20. iuxta tamen diuersitatem meritum gloriosiores claritates & māsiones, sicut stella dif- fert à stella in claritate, 1. Cor. 15. & in domo patris mul- tæ mansiones sunt, Ioan. 14.

EPIL

HEBDOMADÆ PRIMÆ. 29

EPILOGVS.

In præsentis lectione declaratum est nobis qualēuam sit iudiciū extremū, quod credimus tam viuos quā mortuos manere, in quo iudex Christus, apud quem personarum re- spectus non est, cuique iuxta opera sua est retributurus. Tum de extremo
Fides nostra demum videbimus opera bona posse custodire. Nihil est quod iudicio. presumptuosi nostri Euangelici noui de huius vite exitu suos beatificāt & alios condemnant: Iudicia Dei abyssus multa, Diabolus artifex & aser, & serps lubricus multos decipit: Illa diei declarabit omnia. Nos Catholici sigilemus omni tempo- re orantes, Et digni habeamur fugere ista omnia quæ futu- ra sunt, & stare ante filium hominū, Luc. 21.

FERIA TERTIA PRIMÆ HEB-
 domadæ, Epistola, Isaia 55.

Querite Dominum dum inueniri potest, inuo-
 cate eum dum propè est, &c. Finis Epistolæ: &
 prosperabimur in his ad quæ misi illud.

Quum Dominus Deus, Rex & protector om-
 nium, nostra salus, beatitudo, & omnia sit, docemur in hac Epistola eum ab omnibus semper, vbiq; in omni bono instituto, in omni cōsilio, in omni anxietate & tribula-
 tione, in hoc tēpore accepto, diēq; salutis, sedulo quæren-
 dum esse: deinde monemur, vt celssemus peccare, vt ab-
 sistamus à peccati: sed ex contrito corde verè respiscen-
 dos, atque nouam vitam, honestam & piam amplectendo: quod ni fecerimus, peccati remissionem, gratiamque di-
 uinam non consequemur.

Docet autem quatuor, 1. Primò, Veram pœnitentia formulam præseribens, hortatur nos, Quærere do-
 minum, sed dum inueniri potest, eūque inuocare, sed quando qua-
 dum propè est, dum scilicet in corpore sumus, dum lo-
 cus est pœnitentiæ: quia à mortuo perit confessio, &c. Damna-
 to-
 elestati. 17. Est enim & sera & inutilis damnatorum pœ-
 nitentia, quorum malitia ascendi semper, Psal. 73. vt vi-
 uorum, licet etiam vltimo vitæ articulo opportuna & inuolū-
 tialis est, si tamen ex fide propter Deum offensum pro-
 ficiatur: quanquam nec mala sit, quæ metu gehennæ
 fuscip

FERIA TERTIA

In omni loco & tempore quaerendus Deus. fuscipitur, licet hæc altera sit imperfectior. Est autem non certo loco tantum Deus quaerendus, quia est ubique per potentiam, essentiam, iustitiam, Iſa. 66. Ier. 23. Nec certo tempore anni tantum quaerendus est, quia est semper, tam nocte, id est, tempore tribulationis, quam die, id est, rebus secundis exaudire paratus, sed perpetuo quaerendus: idque fide, spe, & charitate, qua sapiamus de ipso in bonitate. Si tamen, ut monet Sapiens, Sapientia 1. cap. in simplicitate cordis, sine furo corde perfecto ad ipsum curramus. Appropinquant enim appropinquantibus sibi, & apparet iis qui fidem habent in ipsum, Sap. 1.

Misericordia Dei singularis erga impios resipiscentes. 2. Secundo, Ne quem desperatio consequenda remissionis peccatorum frangeret, proponit singularem Dei misericordiam: qua uti solet erga impios, qui iuxta ipsius voluntatem vias suas derelinquunt, cogitationes iniquas deserunt, opera tenebrarum abiiciunt, atque verterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris, deponunt. Neque vero his contentus Prophetia, siquidem initium tantum est iustitiae Christianae, a malis abstinuisse, non perfecta iustitia, quæ in perfectione virtutum consistit: iubet ad Dominum reuerti, ut est Psalm. 33. Prohibeat linguam suam a malo, labia eius ne loquantur dolum, diuertat a malo, inquirat pacem & persequatur eam. Quæ nequaquam ita dici putabimus, quasi hæc solis liberi arbitrij viribus possimus, quum sine gratia ne velle quidem bonum, tantum abest ut agere possimus: sed officij sui admoneretur, ut agna infirmitate, quaerat redemptorem.

Ac ne diffidas, misericordiam, bonitatem, & clementiam Dei commendat, ut & Ierem. cap. 3. quæ nunquam magis elucet, quam dum, ut ait Augustinus, serm. 16. de verbis Apostoli, prædestinavit antequam essemus, vocauit quum auersi essemus, iustificauit quum peccatores essemus, & glorificauit quum mortales essemus. Hæc enim sunt splendidissima illa promissa gratia noui testamenti, quæ significantur his Prophetæ verbis, quibus pollicetur Deum fore propitium peccatis nostris. Si quidem multus est ad ignoscendum adeo ut alienum si quis sit, opus facere dicatur, si quando irasci aut punire iure cogatur,

HEBDOMADÆ PRIMÆ.

30

gatur, Iſaia 28. Aliena est enim Dei crudelitas, ut eo loco notat Diuus Hierony. Deus non iudicat more hominum. Humana enim iudicia sic se habent, quoties homo sua prodit facinora, statim rapitur ad supplicia, & ut vulgatum habet verbum, Qui fatetur, suspenditur. Contrarium vero est apud Deum: Patentibus sua peccata indulget, abscondentes condemnat, Lucæ 7. Matth. 18. Mundus malefactores vult perire: contra Deus non vult mortem peccatoris, sed ut conuertatur & viuatur, Ezechiel. 18. Luc. 12. Corinth. 5. Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum, &c. Ne ergo Dei iudicium sic æstimemus, ut iudicium humanum & mundi: dicit Propheta Dei consilia longè esse alia, atque sunt humana. Mundus dat veniam coruis, & sua censura vexat columbas. Furunculos patibulo adiudicat, magnos prædones adorat. Facit huc quod Christus ait, Luc. 16. Quod hominibus excelsum est, abominandum est coram Deo.

3. Tertiò, Ut maiorem ingerat consequenda veniæ fiduciam, docet non ex ratione humana de Deo cogitandum. Non enim, inquit, cogitationes meae sunt & cogitationes vestrae, neque scientia mea sunt & scientia vestra. Si quidem Dei sunt cogitationes pacis, & non afflictionis, Iſaia 29. atque ideo parcit peccantibus, nolens mortem peccatoris, ut ostensum est ex Ezechiele, decimo octauo. Lenito gradu ad vindictam properat, & expectat nos, ut misericorditer nostri, Iſaia 30. Hominum verò cogitationes sunt vanæ, Psalm. nonagesimo tertio: quales de corde exeunt, Matthæi 15. quare & malos fructus producunt, scilicet, odium, iram, inuidiam, homicidia, contentiones, &c. Galat. 5. Arbor enim mala & putris, malos fructus profert, Matth. 7.

Atque hoc est quod sumpta metaphora à rebus maxime distantibus, coelo & terra scilicet, significat, dum ait: Sicut exaltantur caeli à terra, sic exaltata sunt viae humanae, &c. Neque enim potest vlla esse comparatio rerum humanarum ad diuina, quando finiti ad infinitum nulla est proportio queat. Male ergo de voluntate Dei, gratia, iustificatione, prædestinatione & sacramentis, iudicant, qui vel ex Philosophiarum principiis, aut solo ingenij

Alienum opus quando Deus facere dicitur.

Iudicium Dei aliud quam hominum iudicium.

Ex humana ratione de Deo cogitandum.

Comparatio rerum humanarum ad diuina nulla est finita ad infinitum.

FERIA TERTIA

genij acumine differere de his impudenter audent, quando in huiusmodi voluntas, ratio, atque industria humana longè cernat hebetius, quàm oculus nocturne lucidissimos solis radios aspiciat: quare in his certissimè est sequenda scripturæ amissio.

4. Quartò, Quò certius persuadeat Deus paratum se esse recipere poenitentem, quum nemo, nisi preueniente Dei gratia tactus, respicere queat, quam sub metaphora imbris significat, docet ipsam Poenitentiam, qua quis de peccatis suis propter Deum offensum dolet, ad sacram confessionis ancoram pro consequenda remissione accurrit, & satisfactionem sacramentalem merito & efficacia sanguinis Christi efficacem amplectitur, non nisi gratia Dei excitari: quemadmodum terra, quæ natura sua frigida est & sicca, nisi secundum accipiat imbrem, qui eam perfundat, inebriet & germinare faciat, sterilis manet, qui solus incrementum dat, adeò ut si defuerit, nullus agricolæ labor profuerit, 1. Corint. 3. Is enim est qui semen serenti & panem comedenti præstat. Ita est & gratia ista celestis, quæ frequenter ex auditu verbi Dei concipitur, quæ licet subinde, ut est Matth. 13. videatur cadere secus viam, aut in petrosa, aut inter spinas, ut perire protinus videatur, cadit tamen etiam in terram bonam. Neg enim potest ad Deum redire vacua, sed facit quæcumque voluit Deus, & prosperatur in his quos ab æterno elegit & prædestinavit, ut fructum gignat in aliis centesimum, in aliis sexagesimum, in aliis trigessimum.

EPILOGVS.

Admoniti sumus præsentis lectione, ut domino Deo sedulo inseruiamus, & adhaeramus, iuxta illud Psal. Mihi adhaerere Deo bonum est, &c. idque simplici corde, hoc est, ne bona opera peccatis quoque misceamus, diabolo simul & Deo seruando sed ut Deo soli obsequamur bona faciendo, & ab omni peccato nos pure custodiendo. Deinde habuimus hic admonitionem, qua discamus dominum Deum nihil inquam frivolum atque vanum dixisse, nihil inquam promississe quod irritum sit factum sed omnia qua per Prophetas prædixit, contigisse, qua promissis præstitisse omnia. Quod & Iosue testatur est. d. cap. 23. Omnia quæcumque promissit Dominus, contigerunt vobis, & non perisit vel verbum unicum in cassum, &c.

Verax & fidelis Deus in promissis suis.

HEBDOMADÆ PRIMÆ.
FERIA TERTIA HEBDOMADÆ PRIMÆ, Euangelium, Matthæi. 21.

Et cum intrasset Hierosolymam, commota est universa ciuitas, dicens: Quis est hic? &c. Finis Evangelij: & relictis illis, abiit foras extra ciuitatem in Bethaniam, ibique mansit.

Postquam Hebræorū pueri magno applausu Christum recepissent, breui Spiritus sancti tacti spiramine, Euangelium præsens pergit ostendere, quomodo tota Hierosolymorū ciuitas obstupuerit, videns rem insolitam & tam mirabilem, mirans frequentiam, non intelligens veritatem: Et completitur tria.

1. Primò, humilem & piam plebis Hierosolymitanæ de Christo confessionē quam extorsērūt, Christi sanctimonia, innocentia vitæ, virtus miraculorum, & docendi authoritas, quæ in ipso erant longè admirabiliora, quàm in aliquo vaquam fuerant Prophetarum. Hæc tamen ex creati Principes, Pharisei, Sacerdotes & Scribæ, ita continebant ac deprimebant, ut horum causa odium ipsi & inuidiam conciliarent. A qui impossibile erat, ut admiranda hæc Christi opera essent irrita, ac à fructu vacua, ita, 55. Quare licet essent iuxta patris æterni voluntatem abscondita à sapientibus & prudentibus, Matth. 13. (quasi non fuerant etiam nunc sunt, qui suæ sapientiæ sic innituntur, ut irrita omnia rationibus humanis metiri velint, nihil fidei concedentes, qui insuper secum, & cum suis consiliariis deliberant de verbo Dei, de ritibus, de ceremoniis ac de sacramentis, quæ pro suo arbitrio figunt ac refigunt) sunt tamen reuelata paruulis & humilibus, id est, nihil sublimè de se sentientibus, sua peccata confitentibus, solum Deum sapientem ac prudentem agnoscantibus. Hi enim execratis huius mundi potentibus & carnalibus, corde credunt per fidē, & ore confitentur, Ro. 10. per confessionem, Christum esse verum Prophetā in mūdum missum. Valuit quidem pro eo tempore plurimum huiusmodi acclamatio Iudæorum, tum quòd Iesum filium David confit

FERIA TERTIA

confitebantur, tum quod Prophetam illum (scilicet Deut. 18. promissum) excipiebant, profitentes item e Nazareth exiit aliquid boni posse oriri, sed inuidia plerosque eorum ex-
Inuidia *exiit* *aliquid boni posse oriri, sed inuidia plerosque eorum ex-*
Iudeos, ut exacerbat, ne hoc quod viderunt viderent. Vnde audientes
hoc quod si aliquos dicere, Hic est Iesus propheta ille, dicunt, Nunquid
derunt non Christus veniet ex Galilæa? Item, Nemo vnquam Pro-
viderent. pheta ortus est e Nazareth, Ioan. 7. Nos verò plus Iudeis in eius laudem dicamus cum B. Petro & Apostolis, Tu es Iesus filius Dei viui, Matth. 16. Ioan. 11. Item cum Br-
ptista: Hic est agnus Dei, qui aufert peccata mundi, Ioan. 1. Matth. 1. Semen Eue caput conterens serpentis, Gen. 3. Semen Abrahæ, in quo benedicuntur omnes gentes, Genes. 22. Galat. 3. Hic verus & vnicus Messias, Daniel. 9. Rex & pastor Israel. Ezech. 34.

Iustitia *Christi se-* *qua exercebat in im-* *pios templi* *Dei viola-* *tores.*
2. Secundò, Complectitur seueram Christi iustitiam, quam exercebat in impios Sacerdotes, & prophanos Symoniacos, templi Dei violatores, qui pietatis prætextu quæstui inseruiebant suo, qua nulla est perniciosior peccandi licentia. Itaque templum Dei ante omnia ingressus, zelo quodam accensus Christus hanc corrigit, dum vendentes & ementes eiecit, nummulariorum mensas, & cathedras vendentium columbas subuertit. Quo facto haud dubiè significauit, quàm grauis eos maneat poena, qui cultus diuini prætextu, cupiditatibus suis inseruiunt, & sacra prophanis miscunt, confidentes in verbis mendacij, dicentes, Templum Domini templum Domini, Ierem. septimo, speciem quidem habentes pietatis, virtutem autem eius abnegantes, quales sunt, beneficiorum foedissimi harpiæ, Symoniacæ labis turpissimi ministri, patrimonij pauperum inuadentes, arque bonorum crucifixi decoctores. In hos enim grauissimè animaduertet Christus, & flagello, templo illo cælesti illos expellet.

Pontificum *est reforma-* *re abusus,* *non Prin-* *cipum.*
Quia autè penes sacerdotalè dignitatè, erat etià & iudiciaria potestas, Deut. 17. Christus autè erat à patre missus Sacerdos & iudex, idè ipse iudicis partes exerceuit, nec Herodi aut Pilato, penes quos erat ciuilibus magistratus autoritas, hostiè prophanatores corrigendos dedit, significans prophani Principis officium nò esse, prætextu abusu Ecclesiasticorum, opes & thesauros

HEBDOMADÆ PRIMÆ. 32

sarum inuadere, in prophanos vsus conuertere, quod sine sacrilegio id fieri nequeat, etsi passim id videamus: sibi autem illam vindictam seruauit, vt olim in Heli (1. Reg. 2.) & Samuelis (1. Reg. 8.) filios grauiter animaduertit, quos tanta seueritate puniuit, vt nemo sine horrore ipsorum supplicium legat.

Zelus ille Christi nostrates hodie arguit & diiudicat, dum vendunt ea quæ gratis acceperunt. Zelum Domini comedisse Christum vides Ioan. 2. & Psal. 68. D. Hieronymas cum B. Chrysostomo opus hoc zeli Christi dicit maius esse miraculum quod edidit, Addit S. Hiero. igneum quiddam atq; sydereum radiasse ex oculis eius, & diuinitatis maiestatem luxisse in ipsius facie, eaque deter-
Miraculū *Christi ma-* *ius.*

ruisse Synagoge Pontifices, vt olim eorum maiestas maxima fuerit, quæ ipsi Alexandro magno, arque eiusdem cognominis Pompeio etiam stupori fuerat. Christus ex hoc zelo reliquit Pontificibus exemplum reformandum abusu. Inter abusus verò reformatione potissimum indigentes, præcipuus est negligentia docendi, qua
Abusus *præcipuus,* *qui.*

optimates Ecclesiæ quiduis potius agunt, quàm vt doceant, qua illis docendi officij sordet, &c. vide Isa. 56. Itè reformandus abusus altaris, quo sacramenta omnia facta sunt venalitia. Necessarium quoq; est templorum materialium decus reformare. Sufferunt hodie talia in templis fieri, quæ nullus Consul pateretur fieri in senaculo, imò etiam in foro. Factæ sunt Ecclesiæ cathedrales in Germania nostra inferiori omnes (vnde aliarum decorum peti conuenit) emporia & theatra. In porticibus Ethnicorum tam frequens deambulatio non fuit, atque in nostris Basilicis quotidie fieri videmus. Quid quod & lenocinia in templis sunt & homicidia Templum Christi in templum Iouis, Mariæ in Veneris diceret conuersa. Vnde puto non temere, sed permissione diuina fieri, vt templa nostra à factiosis aduersariis negligantur, con-
Templorū *decus negle-* *ctum corri-* *gendum.*

temnantur, imò aliquando spoliuntur, diruantur, exurentur & solo æquantur. Quod Danie. 9. & Matt. 23. satis innuitur. Sanctus Marcus ait Christū Iesum non sustinuisse, vt aliquod vas, aut onus per templū Hierosolymitanum portaretur. Et nos, pro pudor, templum, in quo corpus & sanguis Domini sumitur, in quo ad mensam sa-
EeE

FERIA TERTIA

eram quotidie angelorum exercitus conueniunt, tam effrontes contaminare audemus, & q̄ omnium est absurdissimum, desecratis & prophanatis corporibus & animabus, illud prophanamus atque dehonestamus. Vnde sit q̄ exemplo Christi neque templa Spiritus sancti uida, neque templa manu facta ritē colamus, atq; ob id

Res ipsa disperdat utraque Deus, 1. Cor. 3. Obseruandum tamen *tollenda nō* hic, quod Christus non templum, sed mensas subuerit *est sed abusu* numulariorum, docens non rem ipsam (quod aduersarij *sus corri-* volunt) tollendam, sed abusum corrigendum. Porro *gendus.* quirit quid in templo fieri conueniat. Ex sacris literis *In templo* per os saluatoris dicitur domus orationis, Isa. 56. Hiero. *quid faci-* 7. Deo ergo in templo supplicandum, sed more puero- *endum.* rum, Matth. 18. Deus exaudit orantes in templo, 3. Reg. 8. 2. Paralip. 5. &c. Sed an ne tantum domus orationis? Nonne & gratiarum actionis, & prædicationis, & sacramentorum administrationis? utique: Nam orationis vocabulo comprehenduntur omnia, quæ ad cultum diuinum spectant, sicut in Genesi inuocationis nomine, uel uersus diuinus cultus appellatur, ubi Enos dicitur cepisse primum inuocare nomen domini, Gen. 4. & Saulus persequebatur omnes qui inuocabant nomen Iesu, hoc est, qui amplectebantur fidem & religionem Christianā, Actor. 9. Hinc apud Lucam, 19. de Christo etiam dicitur: Et erat docens quotidie in templo.

Miseretor- 3. Tertiō, Admirandam Christi in cæcos, claudos, & *dia Christi* mutos complectitur gratiam miraculorum, qua eos qui *erga mis-* laborabant ignorantia rerum diuinarum, & variis opinionibus claudicabant, curauit. Vnde eius agnoscere licet misericordiam, qui eos qui se totos illi credunt, secundum corpus sanat, & animam iustificat, quando eos quos ab æterno à massa perditionis separandos elegit misericorditer vocauit in admirabile lumen suum, iustificauit, data peccatorum remissione, atq; glorificauit, ut essent ciues & domestici Dei, utque in cœlesti Hierusalem iucundum illud Osanna perpetuo cum angelis Deo concinant. Hoc enim adumbrasse arbitror carmen *Puerorum* epinicion quod paruuli, simplices, ac lactentes Christo Hierosolymam ingredienti concinebant. Hoc cum *quid adum-* iuxta naturam inuidiorū Principes Sacerdotum & Scri- *bret.* bæ illi

HEBDOMADÆ PRIMÆ. 33

bæ illi inuiderent, ostendit Euangelium præsens admirandam Christi contra Scribas & Phariseos responsionem, qua ipsorum sycophantias, adinventiones quæstiosas, technas & calumnias refutat autoritate scripturæ, dicens: *Domus mea domus orationis vocabitur, Item Psal. 8. Nunquam legisisti, quia ex ore infantium, & lactentium* Apologia *perfectisti laudem?* Vnde eius agnoscere licet iudicium, Christi con- *quo iustissimè facit, ut qui vident cæci fiant, Ioan. 9. id trā inimi-* est, Scribas & Phariseos, qui externa vitæ sanctimonia, *cos suos.* auctoritate iudiciaria, & propria iustitia freti Christum Scriba & *Pharisei* contempserunt, & suam volentes statuere iustitiā, Christi *sua ipsa* iustitiæ, virtutum, ac meritum non sunt facti participes, sed propria ipsorum malitia obdurati & excacati, suo merito sunt relictī, quia semper reſtiterunt Spiritui sancto, ut merito ipsos cæcos ac duces cæcorum vocaret Christus. *ti ex re-* *li-*

Ab inobedientibus ergo ab obediētes se confert, & Christus inter illos versatur. Nam (teste Hiero.) tantæ fuit paupertatis, & ita nulli adulatus fuerat, ut in vrbe maxima nullum hospitem, nullamque inueniret mansionem: Alii in Bethaniam, relictis inimicis. Malos enim homines melius locum dando, quam respondendo quis vincere potest, quia malitia sermonibus non instruitur, sed excitatur, Chrysost.

EPILOGVS.

Euangelica hac historia enarrauit, quomodo Christus ex zelo quo affectus erat erga Patrem, ingressus templum, prius inde descendentes & euentes deturbauit, ibique abusus correxit, à sanctuario (sicut Ezech. 9. mandauerat) incipiens. Secundo maiore habentes curauit, qui tum demum, reformatione scilicet facta, optime curantur. Tertiō laudem Dei cui luidi Pharisei derogauerant, asseruit. Vt ergo & *Laudem* Dei asseruit, non possumus dicere cum David rege, Laus eius semper in ore meo. Psal. 33. incumbit nobis, & uitam nostram corrigamus, ruit Christum templum Dei prophanatum; & meretricis corpus factum, suis Christo subtrahit reconciliemus in specie, quia non est pulchra laus Dei in ore peccatoris. Ecclesi. 15. & innocentia fontem maxime decet per innocētes in astra extolli: Sic enim tandem videbimus Ecclesiam reſtmatam in genere uersam. Hoc ut fiat, saxis omnipotens Deus.

FERIA QUARTA
FERIA QUARTA HEBDOMADA
primæ, Epistola, Exod. 24.

In diebus illis, Dixit Dominus ad Moysen, Ascende ad me in montem, & esto ibi, daboq; tibi duas tabulas lapideas, &c. Finis Epistola: Et fuit ibi quadraginta diebus & quadraginta noctibus.

Epistola hæc, quæ de donatione legis & quomodo, & in quem finem data sit, agit. Ostendit tria perquam necessaria dogmata.

1. Primò ostendit quæta cura & sollicitudine Deus vineam electam & populum acquisitionis, ereptum de fornace ferrea, & domo servitutis sit tutatus, non solum magistratu Polytico quem gerebant Moyses, Iosue, & 70. seniores, Exod. 18. & Ecclesiastico, quem gerebant Aaron, Eleazar, & Tribus Leuitica, verum etiam legis custodia, quæ licet neminem ad perfectum adduceret, propter transgressionem tamen posita, ut loquitur Apostolus, erat sancta, iusta & bona, utpote à Deo profecta, qui est ipsissima sanctitas, iustitia ac bonitas. Tum etiam si ipsius finem, ob quem à Deo est euulgata, perpendas, quem fuisse docet Apostolus charitatem de corde puro, conscientia bona, & fide non ficta. Quamquam enim hanc nunquam sunt consequuti Iudæi, duri & incircuncisi corde, & auribus ipsorum id vitio accidit, non legis: quod ostendit Deus, dum in tabulis lapideis, clangore tubarum, monte fumigante & fulgure & tonitru promulgaret. Ut enim frangeret hanc ipsorum duritiam, & conscientias ipsorum terret, ac probaret utrum diligerent eum an non, ita descendit. Quòd autem potissimum Moysen & Iosue voluerit huius esse ministros, eosque ad se ea de causa vocatis, significare voluit officium esse magistratus Polylici, leges non proprio ingenio excogitatas, sed diuinitus acceptas esse populo dandas, ac iuris severitate conseruandas, Roma. 13. Digressioni locus est de officio iudicum.

Amplifica, repete, & exortare.
2. Secundò, Ostendit quòd Reipublicæ administratio eget autoritate ministrorum. Bellua enim est multorum capitum Reipublicæ, Ideò decessurus in montem ad

HEBDOMADÆ PRIMÆ. 34

tem ad Dominum Moyses, magnâ sollicitudine præficeret Aaronem, tanquam in rebus spiritualibus summum Præfectum: & Hur, cui ciuiliū quæstionum descendenda. Reipublicæ autoritatem celsit. Pereat enim necesse est Reipublica, si duo hæc, sine quibus constare nequit, fulcra corruant, nempe Religio, quæ in vero cultu rerum diuinarum consistit, videlicet, verbo Dei, legitimo sacramentorum usu & pietate quæ secundum Deum est. Est enim Pontificum, & Episcoporum, Pastorum, & Concionatorum, fidei quæstiones ex præscripto verbi Dei, diffinitionibus Ecclesiæ & conciliorum, gladio spiritus discernere, Deut. 17. Et iustitia, quæ bonis sua tribuit præmia, & malis sua supplicia: Quæ admodum eleganter, 2. Paralip. cap. 19. præscribit Iosaphat, ubi iubet non ex affectu, sed cum timore Domini, diligentia, & iustitia ius cuique administrare, idque sine cupidine munerum, Deut. 16 Exod. 13. Leuit. 19. Ecclesiastici 20.

Quòd verò Moyses instinctu spiritus Aaronem præficeret, nec tamen diuelli ab eo vult Hur, significare voluit præter prærogatiuam Ecclesiasticæ dignitatis concordiam, unitatem & pacem, quæ in omni Reipublica esse debet inter vtrunque magistratum, quæ sublata, corruit res magnæ ac prorsus dilabuntur, Luc. 11. ea verò incolumi, res parue crescunt, Authore Salustio, Nequæ verò hanc coniunctionem quis ita interpretetur, ut sacra prophetis misceat. Iniquum enim est Senatū prophetae velle subuertere iura Ecclesiastica, & Ecclesiasticum velle subuertere iura ciuilia vel polytica. A tribus inquit Ecclesiasticus capit. 26. timuit cor meum, & in quarto facies mea metuit, delaturam ciuitatis, collectionem populi, calumniam mendacem, &c. Idem cap. 25. in tribus beneplacitum spiritui meo, quæ sunt probata coram Deo & hominibus: concordia fratrum, amor proximorum, & vir & mulier sibi bene consentientes.

3. Tertiò, Ostendit quomodo mons Synai, quæ Apost. Galat. 4. comparat Agar in seruitutem filios generant, gloria Domini illustratus, significare videretur (alius enim hic assurgere oportet, quando & Paulus hic allegoriam est sequutus) eos, qui per gratiam Christi non tantum essent futuri legis auditores aut serui;

EeE iij

FERIA QVARTA

sed factores & filij, ablato velamine. Quo fit vt hic videamus tantum per speculum in ænigmate, 1. Corinth. 13. accepta libertate spiritus adoptionis filiorum Dei, in quo clamamus Abba pater, Roma. 8. quandoque transferendi ad gloriam illam cœlestem per Christum paratam, Ioan. 14. quam nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec cor hominis comprehendit, Isa. 64. vbi erunt iuxta Christi promissionē æquales angelis Dei, Matth. 24. fulgentes sicut stellæ in firmamento, Daniel. 12. recti merito sanguinis Christi, id est, beati, quia testa id est, deleta erunt peccata, Psal. 31. & immortales, 1. Cor. 15. scilicet, quemadmodum hic Moses, donec die septimo, id est iuxta B. Augustinum, ipso magni iudicii die, in resurrectione vocetur de medio caliginis, vt mortale hoc induat immortalitatem, & fiat sermo qui scriptus est: Vbi est mors victoria tua? &c. Osee 13.

Interim enim sancti licet reuelata facie gloriam Domini contemplantur, vt habet fides Catholica, desiderio tamen assumendi corporis tanguntur, atque euocant illud de medio caliginis & sepulchri petunt. Ideo Christus hunc diem, Luc. 21. vocat diem redemptionis iustorum, Leuate, inquit, capita vestra, quoniam appropinquat redemptio vestra. Interea spes gloriæ Domini est Israëlitis secundum spiritum, hic videlicet adhuc pugnantibus, & credentibus per fidem, nondum per speciem cernentibus instar ignis, dum scilicet, per varias tribulationes, angustias, pressuras, & afflictiones, quibus excoquit ad purum peccati scoriæ instar ignis, qui piis sit ad probationem impiis verò ad interitum.

EPILOGVS.

Magistras Sollicitudo & cura Dei pro populo suo, quia legem eis tradidit, quam obseruent, viamque ostendit per quam ambulemus, & polyleus etiam præfecit magistratum quem Ecclesiasticus cur quis legem ipsam interpretaretur, tum Polyticum, qui eam populo prædicem legem tueretur, eiusque obseruantissimos deffenderet: contemptores verò pœnis afficeret: Quales fuerunt Aaron & Eleazar, & Tribus Leuitica, in rebus spiritualibus: Moses, Iosue, & 70. Seniores in rebus civilibus aut polyticis: Quod & Moses, ascensurus in montem, sedulo fieri curauit exemplo Dei edoctus, præficiens Aaronem pontificem, qui ea qua

HEBDOMADÆ PRIMÆ. 35

ad religionem & ad Dei cultum spectarent, curaret, & Hur Polyticum, qui res ciuiles tractaret, ne populus Domini esset, sicut oves absque pastore, Numer. 27. Omnis enim Respub. sine his duobus consistere nequit, religione nimirum & iustitia qua ita sibi mutuo coherere debent, ne alterum alteri præiudicium faciat.

FERIA QVARTA HEBDOMADÆ PRIMÆ, Euangelium, Matth. 12.

Tunc responderunt ei quidam de scribis & Phariseis, dicentes, Magister, volumus à te signum videre, &c. Finis Euangelij: Quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei qui in cœlis est: ipse meus frater, soror, & mater est.

Etio præsens Euangelica secundum historiam Iudæos præsertim taxat, qui noluerunt credere, nisi vidissent signum, quibus etsi sæpe fuissent data signa, nihilominus tamē ipsi in suo errore perstiterunt, in qua Christus agit quatuor.

1. Primò, Docet iudicium carnis odio, inuidia, & malevolentia excecatur, non intelligere quæ sunt Spiritus Dei, 1. Corinth. 2. & 3. Quo fit, vt neglecto Dei verbo signis firmiore, 2. Pet. 1. petant à Christo signa & prodigia dicentes, Magister, volumus à te signum videre, Quod Spiritus scilicet excedat facultatem naturæ creatæ. Verum cum hæc non peteret ad fidei doctrinæ, & veritatis confirmationem, quarum causa Deus Opt. Max. non in nouo tantum, sed & veteri testamento solet hæc beneficia concedere Ecclesiæ: sicut dum lex promulgaretur, audiebantur tonitrua, micabant fulgura, tubarum clangor perstrepebat, & mons famigabat: Quæ partim ob duritiam populi indicandam, partim ob legis conscientiam terrentis naturam significandam à Deo fiebant. Sic voluit Christus Euangelij prædicationē signis confirmari, donec ea satis altas egisset radices, Marc. 16. Ideoque Paulus docet ea non fidelibus dari, qui contra spem (vt signa da- de Abraham testatur idem Apost. Rom. 4.) in spem credunt, qui contempta vtilitate humanarum cogitationū, sed ad fidei altitudinem adsurgunt, & tunc etiam in summa infidelitatem desperatione constituti, ab ipso Deo dependentibus.

Ecce iiij

sed ea docet dari infidelibus, quorum inquinata mens est & conscientia, ad Tit.1. Quibus opertum est Evangelium Dei, quibus Deus huius seculi excauit mentes, ut non fulgeat eis lux Evangelij, 1. Corinth. 4. quemadmodum hi Pharisæi: quo fit, ut apertissimis signis magna perniciacia resistant, proprio iudicio excauti. Hic factum est, quod non solum illis petiitum signum negavit, verum etiam acriter propter postulationem eam increpavit, generationem eos pravam, & adulteram vocans, utque Domino Deo instar adulteræ illudere veritati non sit. Iudæi nanque bona ex parte Domino Deo semper contrarij sunt inveniendi, lubricæ fidei, & perfidi homines, Iudæi cum hoc ingenio, incusatur etiam Dominus, Deut. 32.

Seueritas Dei erga incredulos. 2. Secundò, Proponit seueritatem Dei erga incredulos qui veritatem Dei in mendacio detinebant, dum ait: *Signum non dabitur generationi huic prauæ*, quæ semper restitit Spiritui sancto: Prophetas occidit, Matth. 23. Dominumque occidit Iesum, 1. Thessal. 2. atque adulteræ, quia mutauit gloriam Dei in idolum, Hierem. 2. Fontem aquæ viux dereliquit, coluit Baal, Astaroth, omnemque militiam cæli, 3. Reg. 12. Osæ 7. Ezech. 8. 23. Sed non potuit obliuisci misereri Christus, siquidem missus erat ad oves quæ perierunt domus Israël. proinde ne quam excusationem de peccato suo habere possent, Ioan. 15. signum promittit, scilicet, Ionæ Prophetæ, sed quod videntes non viderent & intelligentes non intelligerent.

Ionæ 2. Signum sibi datū nō intellexit Iudæi. Quale olim etiam fuit illud de Haalma Maria Achaz regi datum, Isa. 7. Pollicetur autem signum Prophetæ, ut agnoscerent, quocum sibi negotium esset: scilicet cum Deo, qui posset occulta cordium ac renes ipsos rimari, Hierem. 17. abdiuissimæque ipsorum cogitationes prodere: & cum homine, qui posset iram patris æterni, à quo erat in mundum missus, sua morte placare, ut merito agnoscere possent ipsum esse maiorem Ionæ Prophetæ, qui morte sua Christi typum tantum expressit, dum absorptus à ceto, terræ est restitutus, qui prædicatione quoque sua impios Ninivitæ ad veram penitentiam sine vllis signis adduxit, Ionæ 3. & Salomone Rege, qui pacifico imperio Christum adumbravit, sapietia illi expressit, in quo sunt omnes thesauri sapietiae & scientiæ Dei.

Christus maior Ionæ & Salomone. recondit, Collos. 2. qui etiā prudentia sermonis videtur. Reginam Saba ad veri Dei cognitionem adduxisse.

3. Tertiò, Commendat iustitiam diuini iudicii, qua sententiam damnationis pronunciat contra rebelles & incredulos Sacerdotes, Scribas & Pharisæos, quorum tanta fuit

contra Prophetas à Deo missos ad veritatem annuntiam. *Sententia damnationis contra Iudeos iustis.* dam. contra Christum doctrinam suam cœlestem miraculis confirmantem: atque contra Apostolos Euangelium & sacramentorum doctrinam sanguine suo statuentes, rebellio, ut manifestæ veritati semper resisterent, Act. 7. Matthæi 23.

Proinde sententiam à Christo contra ipsos pronuntiam in die iudicii confirmabunt viri Ninivitæ, homines, scilicet, barbari, infideles, nullaque lege instituti, qui comminatione futuri excidij audita ab homine obsecuro, & multis miraculis claro, mox tamen penitentiam egerunt, qua non tantum lætam sententiam euasent, sed & peccatorum remissionem sunt consecuti.

Confirmabit etiam eandem Regina Aultri, quæ (Iosepho teste) Æthiopix & Ægypto imperauit, mulier imbellis, sexu fragilis assueta delictis: sola tamen audita fama Salomonis, tantum laboris suscepit ut ipsum audire admittaretur, & tantum non obstupefceret ad illius sapientiam, quum tamen impij Principes, Sacerdotes, Scribæ & Pharisæi Christum verum Dei filium, sese verum esse Deum & Messiam promissum diuina virtute testantem, spreuerint ac contempserint. Rectè ergo Iudæorum grauissimum erit iudicium, quod apud eos tanti non fuit Euangelium Christi eiusque cœlestis sapientia, quantum Ninuitas vnus Ionæ vnicum verbum, & apud Reginam Saba sapientia Salomonis. Ninivitæ itaque atque Regina Meridionalis plagæ, regionis nempe, Sabæ, ad Aultrum sitæ, in extremo iudicio iudicabunt Iudæos, hoc est, ex Ninuitarum respiscetia, & Reginx Sabæ sapientia Salomonice desiderio, cōdemnabilis apparebit Iudæorum pertinacia, atque contempnus. Rationem addit Christus, d. *Eccē plus quàm Ionas & Salomon hic.* Sic & aliàs fides gentium qualisqualis, perfidiæ Iudæorum præfertur, Matth. 8. Luc. 7. Tyrus quoque & Sidon Hierosolymitanis, Corozainis & Bethsaïdanis anteferuntur, Matthæi 11. Luc. 10.

Samaria quoque adeo non peccauit, atq; Iudæa, Ezech. 16.
Denique Sodoma & Gomorra dicuntur remissius habi-
tura iudicium, quam Iudæi.

Dei & sacramento. Obseruent hæc verbi Dei & sacramentorum contentores: hos enim, nisi resipuerint, eadem manet sententia, quam hîc Christus impiis comminatur Iudæis. Sunt enim hæc memoriæ tradita ad nostram eruditionem & exhortationem. Si iudicium condemnationis Iudæorum tantum & tale, quantum & quale putabimus & credemus fore nostrum, si exemplo Iudæorum Christo non obtemperauerimus: Qui non videat, nobis in exte-

Supplicio mus. Surgat ergo è graui scordia somno anima Chris-
maximo de tiana, caueat ne tantam negligat salutem dormitando
gus erunt in mortem secundam. Reginæ Sabæ exemplo requira-
Christiani, mus Dominum dum propè est: Niniuitarum exemplo
nisi Ethni- obaudiamus præceptori tanto, dum adhuc tempus & lo-
cos virtute cus pœnitentiæ nobis superest. Tempus instat quando
superent. operari non licet; Iudex ante ianuam adstat. Beatus, qui
dum operandi tempus est, verbum Dei audit & custodit,
Luce 11.

Judicium 4. Quartò, Terribili quadam similitudine ostendit,
quàm terri-
bile mane-
as relaben-
tes. quàm terribiles eos maneat iudicium, qui post acceptam
notitiam veritatis, & pœnitentiam factam ab operibus
mortuis, rursus in semetipsis crucifigunt filium Dei,
& tanquam canes reuertuntur ad vomitum, Hebr. 6.
2. Pet. 2. Hos enim malus ille dæmon, tanquam Leonu-
giens, & ambulans per loca arida & inaquosa, id est, ho-
mines nullo cœlestis gratiæ rore perfusos, bonis ope-
ribus, quæ præparauit Deus, vt in ipsis ambulemus,
desitutos, quum nulla verarum virtutum præfidia
reper

reperiat, circuit, quærens vt deuoret: & adsumpris se-
 piem alijs spiritibus multo se nequioribus, huiusmodi
 homines vacuos, id est, vt loquitur Petrus, 2. capit. Epi-
 st. 1. fontes siccos, nubes sine aqua, & arbores autem
 inædiles, id est, iuxta B. Augustinum lib. de fide & ope-
 ribus, cap. 25. qui fidem, quam acceperunt bonis operibus
 non exornant, ingressus inhabitat: quo sic vt fiant noui
 sima illorum, periora prioribus. Quibus melius esset,
 non cognouisse viam iustitiæ, quàm post agnitionem re-
 trosum conuerti, &c. 2. Pet. 2. Nisi enim in sanctitate &
 iustitia ambulemus omnibus diebus nostris post acce-
 ptam notitiam veritatis, fiet vt ista Christi comminatio
 nobis etiam contingat.

sequitur parua historica de spiritali Christi cognatione. Adhuc autem eloquente, aduenerunt cognationes, comitantes matrem ipsius, cupientes illum conuenire de rebus aliquibus familiaribus, qui more Hebræo fratres dicuntur, sicut patet in Abraham & Loth, Genes. capit. 13. Beatus Hieronymus dicit credibile esse quendam insidiarium malignū Beatam Virginem cum fratribus Domini aduocasse & adduxisse, vt Christum, qui dixerat se ē cælo venisse, filiūque Dei se esse re ipsa mendacij argueret, & præsentia mediocris (imō minimæ) fortis cognatorum, vt plebeiū hominem ipsum esse ostenderet.

*Luc 8.
Marc. 3.
Hebraismus est familiaris aut cognatus vocare fratres.*

Fontes sic-
cos nubes
sine aqua
& arbores
autūnales
qui dicun-
tur.

Luc 8.
Marc. 3.
Hebrais-
mus est fa-
miliares
aut cogna-
tos vocare
fratres.

ut est nati-
uitas spiri-
talis ita e-
st cognatio.

FERIA QUINTA

eterna vocanti obtemperet. Isti sunt mater mea, qui me
Propinqui quotidie in credentium animis generant, qualis Paulus
Iesu veri fuit, Galat. 4. Filioli mei, quos iterum parturio, donec
qui sint. formetur Christus in vobis, 1. Corint. 4. In Christo enim
 Iesu per Euāgelii ego vos genui. Isti fratres mei qui fa-
 ciunt opera Patris mei. Fratres eius sciamus ergo nos esse
 & matrem, si voluntatem patris eius implemus, vt & co-
 hæredes simus eius, qui non in sexibus, sed in factis dis-
 cernit. Nec ab hac cognatione excluditur dignissima
 omnium beatissima Virgo, quæ verbum Dei ardentius
 audiuit, quæ accuratius custodiuit, & quæ plus egerit
 omnibus laborauit, & quæ supra hæc omnia, etiam vera
 mater veri Saluatoris nostri Iesu Christi, mater & propin-
 qua carne, mater & propinqua spiritu.

EPILOGVS.

Dominus & preceptor noster Iesus Christus in æternum
 benedictus, in hac Euāgelica lectione obstruit ora mendacis-
 si-
 ma & blasphemia Iudaorū, eorum damnationē ipsis ob oculis
 Iudæis cur ponent, quæ illis ideo contigit, quod eius verbū non receperunt,
 pradicuntur. Paruula appendix historica itidē hodierno Euāgelio annexa
 est in qua sit euident, quisnam Christo Iesu proximior sit,
 nempe, qui sermonem Dei audiunt, & faciunt illum, Luc. 8.

FERIA QUINTA PRIMÆ

hebdomadæ quadragesimæ, Epistola,
 Ezechielis. 18.

Et factus est sermo Domini ad me, dicens, Quid
 est quod inter vos parabolam vertitis in prouer-
 bium istud in terra Israel: dicentes: Patres comen-
 derunt vnam acerbam, & denies filiorum obstu-
 pescunt, &c. Finis Epistolæ: Hic iustus est: vita
 viuet, ait Dominus Deus.

In hac Epistola Prophetica, quæ docet omnia ea
 propterea sensui Catholico pugnantia abolen-
 da: ea verò, quæ sana, diuina & vera sunt proban-
 da & amplectenda concionatur Propheta.

*Aequitas
 & iustitia
 diuina.*

Primo, De diuina equitate, quæ reddit iustus præ-
 mia: deinde de diuina iustitia, quæ reddit iniustus puni-
 tia.

HEBDOMADÆ PRIMÆ.

38

cia. Malè ergo de Deo loquuntur impij, dū ipsum teme-
 ritatis accusant: quòd quasi impio peccante, innocentem
 affligeret. Id enim prouerbiali figura apud Iudæos iacta-
 batur, dum passim temerè dicerent: *Patres nostri comen-*
derunt vnam acerbam, & denies filiorum obstu-
escunt. Quo prouerbio impudentissimè tribuebant Deo iniustitiam, *ma. & ca.*
 quòd nimirum, à culpa liberos cum reis damnavit teme-
 litatem, quòd sine iudicio mala bonis, & bona malis im-
 paretur: & crudelitatem, quòd iustos crudelibus suppli-
 ciis affici sineret. Atq; hanc suam de Deo opinionem con-
 firmari putabant illa, Exod. 20. & 34. Deut. 5. sententia:
 Ego Dominus, qui reddo peccata patrum in filios vsq; in
 tertiam & quartam generationem: his scilicet, qui oderūt
 me, transeūte, scilicet, hæreditario malo & impietate ex
 radice in ramos, hoc est, posteros. Ceterum & lex vult, ne
 parentum culpas soluant filij, si non patrizent, Deut. 24. *Clementia*
 Est enim potius magnæ clementiæ, longanimitatis & pa-
 tientiæ, quòd nolit aliquem perire, patienter omnes ad
 penitentiam expectans. Estque magnæ item clementiæ signum.
 signum penā differre peccati, teste Apost. Ro. 2. Tribu-
 latio & angustia in omnem animā hominis operātis ma-
 lum. Sunt enim iudicia Dei vera, iusta, & incōprehensibi-
 lia. Rom. 11. Apoc. 16. Malè ergo iniustitiæ & temeritatis
 accusantur ab impiis. Contra blasphemiam hanc Propheta
 hic verbo Domini seueriter intonat. Idem facit Hiere-
 mias contra eandem calumniā, cap. 31.
 2. Secundo, docet ex persona ipsius Dei, æquitatē diuini
 iudicij in eo consistere, quòd sine merito neminē puniat.
 Siquidē, Augustino teste, non antē Deus est ultor, quā-
 sit homo peccator. Quòd verò omnes puniantur, hoc
 ideo fieri quia omnes peccauerunt, Rom. 3. adeo vt si par-
 cas, non nisi misericorditer faciat, si puniat, non nisi iuste
 puniat, vt scilicet, indebitam gratiā agnoscat redēptus, &
 diuinā iustitiā sentiat relictus: habet enim potestatem fi-
 gulas luti facere aliud vas in honorem, aliud in cōtume-
 liam. Ideo (inquit) Omnes anima mea sunt: creatione sci-
 licet, non merito: quasi dicat, Ergo anima & patris & filij
 vnam acerbam comedens, punitur iustè, Hiere. 31. Nec po-
 test iniustitiæ argui, qui omnia quæcunq; facit in vero iu-
 dicio facit. Ideo anima quæ peccauerit, ipsa morietur.
 Siquid

*Blasphemia
 & ca.
 daorum in
 Deum im-
 pudentiissi-
 ma.*

*Clementia
 & longani-
 mitatis Dei
 signum.*

*Psalm. 118.
 Iudicia
 Dei vera,
 iusta, &
 incōprehē-
 sibilis malè
 accusantur
 ab impijs.*

*Ultor autē
 Deus non
 est, quā sit
 homo pecca-
 tor.*

*Rom. 6.
 Isa. 45.
 Hier. 18.
 Anima om-
 nes Dei sunt
 creatione,
 non merito.*

FERIA QVINTA

Siquidem per peccatum mors, tribulatio, angustia, fa-
mes, afflictio, corruptio & aduersitas, & si quid aliud
Apostolo teste, Rom. 5. 8. naturam humanam occupant
quæ licet iustis sint exercitia virtutum, sicut impiis pec-
torum supplicia. omnia tamen ex primo peccato, in quo
omnes peccauerunt, originem habent, vt docent Augu-
stus lib. 1. de peccat. meritis, cap. 4. 5. 6. 7. de Ciuitate Dei lib.
13. cap. 18. in Enchir. cap. 60. de Trinitate capit. 16. lib. 11.
Et quanquam Christus nos à peccato liberarit passione,
morte, sacramento regenerationis, ac fide in ipsum, reli-
quit tamen in natura corrupta omnes istas afflictiones
siquidem efficacia mortis Christi non omnia in præsent
vita operatur. Sustulit enim in fidelibus electis æternæ
damnationis reatum, relictis momentaneis istis afflictio-
nibus, in gloriæ augmentum.

Mors Chri-
sti quid in
electis sus-
tulit.

Aequita-
tem iudicij
Anima qua
peccauerit ipsa
moriatur. Si ergo
nemo mune-
dus à sorde, nec stella,
neque infans cuius est
vnius diei
vita super terram,
merito anima quæ
peccauerit, ipsa mo-
rietur, sicut doctus
anima pro homine
accepta. Nec se-
lius portabit iniquitatem
patris, aut econtra: si
nepes, æternas
illas penas intelligas.
Nam temporalibus
supplicia sæpe filij ob
parentum peccata as-
siliuntur, 2. Regum 12.
Puer Davidis ex Beth-
sabæ natus affligitur
atque acerba morte au-
fertur ob peccatum eius:
Vide August. lib. 3.
contra Iulium, cap. 4. 5.
Neque hoc contra di-
uini iudicij æquitatem
aut iustitiam esse puta-
bimus, quanquam par-
uulos propriæ actionis
nulla grauent peccata:
habent enim quo cum
nascuntur originale, vt
est, Psal. 50. Rom. 5.
quod ita baptismate tol-
litur, vt tamen adhuc ex
iustitia temporalibus
pœnis sint obnoxij.

Filijs sæpe
temporalibus
supplicibus
ob patris
peccata
puniuntur.

3. Tertiò, Enumeratione multarum virtutum docet ho-
minem consequi posse veram iustitiam, vt scilicet possit
in iusto Dei iudicio consistere, stola immortalitatis ac-
cepta, qua viuet, & non morietur. Itaque ostendit
Propheta ex operatione virtutum, hominem non solum
reputari aut haberi iustum: quia scilicet ipsi imputatur
à Patre æterno Christi iustitia, iuxta illud, 1. Corinth. 1.
Qui factus est nobis iustitia, sanctificatio, redemptio, &c.
Verum etiam ipsum esse reuera iustum ab inhaerente ex
spiritu

Iustitiam
verè homo
consequi po-
test.

HEBDOMADÆ PRIMÆ.

39

Spiritu Christi ipsum inhabitante, & ad opera bona mo-
uente, iustitia. Qui facit iustitiam (ait Ioann. 1. capit. 3.)
est iustus. Signantur enim fideles Spiritu promissionis
sancto, vt sint Dei inhabitantis templa. Itaque ex scripto
Fideles quo
modo ex scri-
pturis disci-
tur iusti.
ris dicimus fideles sanctos & iustos, propter inhabitantē
eos Spiritum sanctificationis & iustitiæ, qui quia sanctus
& iustus est, sanctos & iustos facit. Est quidem ipsa natu-
ra ex vitio originis contracto immunda, Deo odibilis,
etia concupiscentia rerum noxiarum, & ignorantia re-
rum agendarum, vt rectè dicatur arbor mala, Matth. 7.
nec posse iustificari in conspectu Dei, Psal. 141. Atqui,
quod impossibile erat nature, sicut de lege loquitur Apo-
stolus, Rom. 8. Deus filium suum mittens in similitudi-
nem carnis peccati, de peccato damnauit peccatum in
carne, vt iustitia legis impleteretur in nobis, &c.

Dicit itaq; Propheta hominem fieri iustum: Si, nempe,
fecerit iudicium & iustitiam in terra, hoc est, in iustifica-
tionibus Domini ambulauerit, siue versatus fuerit irre-
prehensibilis, quales Lucas describit Zachariam & Eliza-
beth, cap. 1. Vide Psal. 17. Prouerb. 14. Scriptura sacra ferè
iustitiā cur
iudicium & iustitiā copulat, vt vtrunq; diligatur & opere
scriptura co-
pulet.

Si in montibus non comederit, nec leuauerit oculos suos ad
idola domus Israel, Sap. 14. Isa. 44. Leui. 16. Deut. 18. Hiero-
16. Idololatria tunc potissimum in montibus patrabatur, Idololatria
qui in libris Regum, & Paralipomenon vocatur excelsa, ferè in mō-
Fuit potissimum sita in sacrificijs, quæ Apostolus vocat tibi fiebat.
Idolothyta, hoc est, idolis sacrificata, 1. Corinth. 8. de ido-
lothyto qui sumebant, idololatriæ comunicabant. Ergo Cōmercium
omne cōmercium cum idololatriis prohibetur fidelibus, idololatra-
Isa. 57. 2. Corinth. 6. Hieronymus dicit hæc quadrare in rō fidelibus
hereticos, qui verè excelsa petunt, qui supra sensum com-
munem exotica proferunt dogmata omnibus adoranda, Hæretici
qui humiliter non sentiunt, & qui Ecclesiasticam despi-
ciunt simplicitatem. Hinc etiā relictis Ecclesiasticis con-
uentibus, concionaturi suas tenebras, siluas dumosque sacrifican-
tes, necnon montes solitarios conscendunt. Nolite ad
eos exire, nolite eis credere admonet Seruator, Matt. 24.
Marc. 13. Luc. 17.

Si uxorem proximi sui non violauerit. Si quis de huius pec-
cati enor

FERIA QUINTA

Adulterij cati enormitate & pœna aliquid scire cupiat, cōsular Mo-
enormitas. sen, Exod. 20. Deut. 19. & 22. Num. 5. Apostolum, Rom. 1.
 1. Corint. 6. Ephes. 5. Heb. 13. Apoc. 21. 22. Leges tabularū
Mœchia aiunt, mœchum in adulterio deprehensum necato: Vi-
hodie lusus deant sibi, quibus hodie lusus est mœchia, ne dicam glori-
est. ria in confusione ipsorum.

Si ad mulierem menstruam non accesserit: nam effre-
 nis libido cōiugum inhibetur tanquam adulterina. quia
 adulter est, inquit Hieronymus, vxoris propriæ amator
 ardentior, 1. Theff. 4. Sciat vnusquisque xas suum posside-
Adulter dere in sanctificatione & honore, non in passione deſide-
est propria rij, &c. Hinc non sine causa Salomon docuit, tempus item
vxoris ardē esse abstinēdi à complexibus. Ecclesiastes 3. Tempus hoc
ior amator. est menstrui & puerperij.

Si hominem non contristauerit, vim inferendo & tyrann-
Tyrānis & nizando: Quo verbo prohibetur omnes genus calumnia
Violentia & violentiæ: vide Hier. 22. & 25. Ephes. 4. Nolite contri-
prohibetur. stare Spiritum sanctum, qui habitat in vobis.

Si pignus debitori reddiderit, pauperculo, scilicet, qui
 domi illoc pignore quod tradidit, opus habet: Legis hoc
Pignus de- decretū est, Exod. 22. Deut. 22. 24. Huiusmodi impigno-
bitori red- ratā rem ante Solis occasum domū referre aut cerē mittere
dendum. iubentur fideles etiam in lege Euangelica, Luc. 6.

Si per vim nihil rapuerit. Nam omne genus fraudis, calu-
 lumnia, circumuentionis, furti, rapina, exactionis & vio-
 lentia prohibetur, Isa. 1. 2. 3. Iac. 4. & 5. Sed & audiatur
 Ethnicus Cicero, Detrahare aliquid alteri, inquit, & homi-
Rapina pro- minē hominis incōmodo suum augere cōmodum, magis
hibetur. est cōtra naturam, quā mors. Item idem, Qui secūdum
 naturam volet viuere, nunquam cōmittere, vt alienū appe-
 tat, & id quod alteri detraxerit, sibi assumat. Constat itaq;
 contra naturam esse rapere, & hominem in opem aggra-
 uare, consequitūq; & contra naturæ conditorē & paupe-
 rum patrem & protectorem esse. Plus dicit B. Hierony-
 mus, Epist. 34. Amico rapere quicquam, furum est: Ecce
Rapina cō- siam fraudare, Sacrilegium est: Accepisse aliquid erogan-
trariatur dum pauperibus & esurientibus, apertissimi sceleris est.
natura & Aliquid inde subtrahere, omnium prædonum crudeli-
cōditori na- tatem superat: vide 1. Corint. 5. 6.
tura.

Si panem suum esurienti dederit, Isa. 58. Eccl. 17. 18. Matth.
 6. 1. Cor.

HEBDOMADÆ PRIMÆ. 40

6. 1. Corint. 9. Daniel. 4. Luc. 11. Obseruandum hic
 quod ait, *Panem suum*, nam non est alicuius meriti, de
 præda aliquid dare egenis. De suo quisque dare iube-
 tur, Proverb. 3. Luc. 19. Item obseruandum quod addit,
Esurienti & nudo, contra eos qui liberales sunt da-
 da facta
 ubi non oportet. Beatus qui intelligit super egenum & Deo ingra-
 ta.
 tuerem.

Si nudum operueris Vestimento, Matth. 25. Nudus eram
 & operuistis me, &c. Isa. 8.

Si ad vsuram non commodauerit. Sequitur item, *Et am vsura pro-*
plus non acceperit, Psal. 17. Qui pecuniam suam non de-
 dit ad vsuram, Matth. 5. Mutuum dare nihil inde speran-
 tes, Deut. 15. & 23. Exod. 22. Ecclesiastici 29.

Si ab iniquitate auerterit manū suā: quia odio est Deo
 impius & impietas, Sap. 14. Eccle. 12. Aequitas nobis hic
 commendatur in omni negotio seruanda, & addi-
 ta ad vsuram, hoc in omni ope
 esse effectū, nimirum & affectū. Abstinere manus, est da-
 re seruā-
 tius mali immunem esse. Sic ait David Psal. 7. Non est
 inuenta iniquitas in manibus meis.

Si iudicium verum fecerit inter virum & virum, Deut.
 16. 14. 27. Rectum iudicium hic præſcribitur. Iuste iudi-
 care filij hominum, ait Psalmodographus, Rectē iudicat,
 qui nullam personam curat, non statum, scēdera, non cō-
 sectaneos, obsequia, conditiones, amicitias, munera: &
 quicquid id est, quo mentes humanæ solent captari, re-
 spicit. Vtinam locus hic in Senaculis & cōſistoriis om-
 nibus fidelium scriptus, non solum legatur, sed & cordi
 commendetur & practicetur. Sequitur: *Et in præceptis meis*
ambulauerit, & iudicia mea custodierit, vt faciat Veritatē.
 Ambulare in præceptis, iudicia Dei custodire, facere ve-
 ritatem, eodem coincidunt. Epilogus est totam lectio-
 nem comprehendens.

Hæc quum eleganter interpretetur, D. Hieronymus
 succincta elucidatione prosequi placuit. Illud autem
 obseruasse profuerit contra eorum sententiā, qui impu-
 denter asserunt iustū in omni opere peccare, Prophetā
 ex enumeratione omnium istarum virtutū aliam longē
 conclusionem inferre, scilicet, *Hæc qui fecerit, hic iustus*
 Error asse-
 rentium iu-
 stum in om-
 ni opere pec-
 care, resu-
 mē vira sine, & non morietur, si tamen in ipsa virtutum tatur,
 FFF

Perseuerantia coronabitur. operatione perseuerauerit: soli enim perseuerantiz debetur corona. Si nanque exciderit iustitia, iam secundum hunc eundem Prophetam, omnes iustitiz eius obliuioni tradentur. Recte ergo docet Ecclesia opera bona mereri vitam æternam: idque ex iustitiis, sicuti mala æternam damnationem, iuxta illud, Stipendiū peccati mortis, & licet addat, Gratia Dei vita æterna: quia secundum Augustinum Epistola 106. ex gratia fit, ut ipsa opera faciamus: tamen Apostolus sibi non solum gratiam pollicetur à Domino reddendam, sed etiam mercedem pro cursu feliciter exantlato, 2. ad Timoth. 4.

EPILOGVS.

EPILOGVS.

Dominus Deus, quæ eius est iustitia, non sustinet Et dicatur in eius iudicium: alios pro aliorum facinoribus plebs iuxta hoc Ethnicus: Quicquid delirant Græci, plebs iunxit Achivi: Sed sic diuina visum est iustitia, vt dicatur, Vni- quisque onus suum portabit. Ad hanc sententiam hodie dicitur, Neminem pro alio quouis damnari. Postremo etiam hic opera iustificatoria enumerata sunt parte aliqua, vt ex illis reliqua quisque colligere possit. Et omnibus certum fuit, solum fidem handquaquam iustificare. Christus quoque ad stipulatur verbis Prophetis, Hoc fac, ait, & viues, Matthei 19. Marci 10.

FERIA QUINTA HEBDOMADA
de prima, Euangelium, Ioan. 8.

*Diebat Iesus ad eos, qui crediderunt ei Iu-
daeos, Si vos manseritis in sermone meo, verè disci-
puli mei eritis, &c. Finis Evangelij: Ego autem
si veritatem dico, non creditis mihi.*

E Vangelium hoc, in quo ostenditur quàm miserum reddat hominem peccatum & peruersum: contrà, quàm felicem, benignum & obsequentem iussis diuinis gratia continet tria, omnibus perquàm necessaria.

Manere in x Primo, Quomodo vera libertas parari possit, dum
sermone ait: Si manseritis in sermone meo. Manet autem in sermone
Christi & verbo Dei, quod potest saluare animas nostras
quid sit. lac. i. Quisquis opere exercere studet quod audit & cre-
dit.

die, Matth. 7. Audirunt autem hoc verbum auribus exter-
nis, quando solo tinnitu verborum aures feriuntur, sine
ullo motu Spiritus sancti, quod prorsus frustra & inuti-
liter fit, quia non auditores legis iusti sunt apud Deum,
Roma. 2. Si enim quis auditor est verbi, & non factor,
hic comparabitur viro consideranti vultum, &c. Iac. 1.

Audietur viro consideranti vultum, &c. Iac. 1.
Audietur item auribus internis, quando occulta re-
velatione Spiritus sancti animi secreta panduntur, vt ve-
ritas verbi admittatur. Isa. 50. Mane erigit mihi aurem
vt audiam eum quasi magistrum: & Psal. 84. Audiam
quid loquatur in me Dominus, &c. & Deuter. 12. 27. 1.
Reg. 12. Et Ioan. 6. Omnis qui audiuit a patre, & didi-
cit, venit ad me: Et hoc auditu cessat in homine cœcitas
& obduratio mentis. Psal. 94. Hodie si vocem eius au-
dieritis, nolite obdurare corda vestra. Itaque hoc auditu
amplissimam illam consequemur, quam hic Christus
promittit, promissionem, scilicet, vt sumus verè ipsius di-
scipuli, qui non ex sola fide discernuntur, siquidem præ-
ter hanc, & alias notas dedit Christus, quibus possent
diagnosci veri & falsi discipuli. Veri cognoscuntur fide:
*Veri disci-
puli à falsi
manifesti in sermone meo, id est, si verè credideritis,*
*puli à falsi
quia ego sum, &c. spe, quæ eos non confundit, quia cha-
racter Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum S. suum.*

sed patienter expectans: & charitate. In hoc cognoscunt omnes quod I. verē discipuli mei sitis, si dilectionem habueritis ad inuicem, Ioan. 13. Matt. 10. Qui amat patrem suum aut matrem suam plusquam me, nō est me dignus. Falsi verō per hoc cognoscuntur, quia fœlici tempore credunt, & aduerso recedunt, Luc. 8. qui denique verbis farentur se nosse Deum, factis negant, Tit. 1. De falsis agit Ioan. 1. cano cap. 2. E nobis exierunt, sed non erant ex nobis: nam si fuissent ex nobis, permansissent vtique nobiscum, sed vt manifesti sint, quoniam non sunt omnes ex nobis.

Deinde hanc consequemur promissionem, vt cognoscamus veritatem, primo, fidei id est, Christum, Ioan. 14. Ego sum via, veritas, & vita. Omnis qui est ex veritate, audit vocem meam, Ioan. 18. Christus enim non cognoscitur ex externa specie, sed ex verbo suo, Ioan. 5. Secundo, vita, qua deponentes mendacium, loquimur verita-

*Veritatis
cognitio
qua promittitur
quod sit.*

sem cum proximo: ambulando in sanctitate & iustitia, non solum coram hominibus, sed coram Deo omnibus diebus vite nostrae, Luc. 1. Tertiò doctrina: Si quis voluerit voluntatem eius facere, cognoscet de doctrina mea vtrum ex Deo sit, Ioan. 7. Quasi etiam dicat, Aliis in varios errores prolabetibus, in sermone meo permanentes, cognoscant veritatem, quae eos errare non sinet.

Libertas Christiana qua sit & in quibus consistat.
2. Secundo, Continet quae sit Christiana libertas, dum ait: Veritas liberabit vos, scilicet, à peccato, quod inuidi diaboli intrauit in orbem terrarum, & sua tyrannide omnes ita oppressit, vt nemo sit mundus à sorde, non infans quidem, cuius est vnus diei vita super terram. Quod per vnum hominem in hunc mundum intrauit in quo omnes peccauerunt, Roma. 5. à quo sola liberat indebita gratia conditoris iuxta B. August.

A corruptione, scilicet, merito peccati inflicta natura. Graue enim iugum super filios Adam à die exitus de ventre matris eorum, &c. Eccle. 40. quo fit, vt corpus quod corrumpitur, aggrauat animam, & deprimat terrena inhabitatio sensum multa cogitantem, Sap. 9. Hec iuxta Augustinum libr. 14. de Ciuitate Dei, cap. 3. non peccati causa, sed poena: ex qua & ceterae nascuntur infirmitates, quibus subiicitur natura nostra. Ipsa enim creatura vanitati subiecta est, non volens, sed propter eum qui subiecit eam in spe, donec liberetur à seruitute corruptionis, Roma. 8.

A miseria, quam omnes experimur, dñ sentimus alia legem in membris nostris captiuantem nos in lege peccati, qua fit vt quod adiacet velle bonum perficere non possimus: Adeo vt etiam sanctissimus exclamet Apost. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Roma. 7. Ac sibi ipsi respondens, veram huius loci interpretatione afferens, ait: Gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum. Et quid maius promitti potuisset? Nec vana pollicitatio est, id quod videmus in Apostolis, qui cum Christo permanentes in tentationibus eius, Luc. 22. acceperunt Spiritum s. qui eos docuit omnem veritatem, Ioan. 16. eosque liberauit ab erroribus vniuersis, ab omnibus quae in mundo sunt concupiscentiis, à timore mortis, à timore inimici, à misera illa seruitute.

seruitute peccati, tandemque in perfectione libertatis constituit: de qua Paul. Ro. 8. Quia ipsa creatura liberabitur à seruitute corruptionis, in libertate gloriae filiorum Dei.

Errant ergo toto caelo, qui putant Christum hoc loco Error liber omnem libertatem fidelibus permisisse, vt magistratui Ecclesiastico, ac Politico, qui à Deo Ecclesiae est institutus, cuius obediencia denegat. Siquidem omnis potestas, & Potestas de qua, Luc. 10. Qui vos audit, me audit, &c. & Matth. 18. Si Ecclesiam non audierit, sit tibi, &c. & Regia, de qua Ro. 13. Non sine causa Rex gladium portat. Itē vis non timere potestatem, &c. & 1. Reg. 8. i. Pet. 2. Siue Regi quasi precellenti, siue ducibus, &c. subditi estote, à Deo est: & qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit: qui autem Dei ordinationi resistit, ipse sibi damnationem acquirit, Roma. 13. Promittit itaque Christus non libertatem quae sit velamen malitiae, 1. Pet. 2. & carnis, qua scilicet, prouidetur in omne nefas ruamus, iuxta Paulū. Vos in libertatem vocati estis fratres, tantum ne libertate in occasione carnis detis, Gala. 5. Sed per charitatem spiritus seruite inuicē. Pugnāt enim *Libertas spiritus* *carnis in-* *differenti* *Miseria* *quam peccati tyrannus affert.* *Peccator omnis seruus est.* *Peccatum facere quis* *ppria dicitur.* *FFF iij*

an *Libertas* *spiritus* *carnis in-* *differenti* *Miseria* *quam peccati tyrannus affert.* *Peccator omnis seruus est.* *Peccatum facere quis* *ppria dicitur.* *FFF iij*

FERIA QUINTA

concupiscentia contra Dei legem illectus & abstractus dicto, facto, ac voluntate libere illud agit, nulla scilicet impellente fatali necessitate. Peccatum enim adeo est voluntarium, ut si non sit voluntarium, iam non sit peccatum nec servum, constituat, qui stipendium peccato debitum mereatur, Rom. 6.

*Filius & ser-
uus dispar
conditio.*

Dispar autem est conditio serui & filij: Quia servus non manet in domo in æternum. Timore tantum agit & spe mercedis, quum tantum habet spiritum servitutis in timore. Filius autem manet in domo in æternum quia accepit spiritum adoptionis filiorum Dei, regeneratus non semine corruptibili, sed incorruptibili per verbum Dei, 1. Pet. 4. Dedit enim eis filios Dei hierijs qui credunt in nomine eius, Ioan. 1. Galat. 3. Omnes autem filij Dei estis per fidem, quæ est in Christo Iesu.

Concludit itaque Christus gratiam redẽptionis, quæ a servitute ac dura peccati tyrannide liberatur, quotquot sunt ocula Dei sapientia præordinati ad vitam, non liberandos vi & energia legis. Si enim per legem iustitia, ergo gratis Christus mortuus esset: non operibus liberi arbitrij: quia & si per naturam iustitia, inquit August. lib. de gratia & lib. arbit. cap. 13. ergo Christus gratis mortuus esset, Imaginaria est enim omnis libertas, quæ aliunde quam per Christum obtinetur. Quod enim impossibile erat legis in quo infirmabatur per carnem, Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, de peccato damnauit peccatum. Roma. 8. restituens eam libertatem quam peccato amiseramus.

*Libertas
omnis quæ
aliunde quàm
per Christum
paratur i-
maginaria
est.*

EPILOGVS.

Lectio præfens ostendit, quod Christus filius Dei, sicut adoptionem filiorum Dei pro inenarrabili sua benignitate communicat, ita & vera libertatis gratiam nobis præstat. Quia scilicet Christus enim omnes homines servituti obnoxij erant, nec quisquam eorum alios eripere poterat, descendit filius Dei de celo, & homo factus, sua cruce, morte, & resurrectione nos liberauit a iure peccati, ne nos occidat a iure mortis, ne nos damnet a iure afflictionum, ne nos molestia afficiant: a iure Satanae, ne nos perdat: & restituit nos iustitia gaudio, & Deo. Non quidem omnino abstulit peccatum, mortem, afflictiones, &c. Hac enim non auferuntur extrinsecus a credente, in

mundum

HEBDOMADÆ PRIMÆ. 43

mundo inquit, pressuram habebitis, Ioan. 16. Similiter omnes moriuntur, præterea credentes sapenumero in ignes inferni committuntur. Et David. Iob. Nō igitur nos liberat Christus a sensu horum malorum, donec venerit nouissimus ille dies, Apo. 2. sed liberat nos a iure, & dominio ipsorum, & admittit eis aculeum quo omnes homines peribant. Hinc in Osee 13. De manu mortis liberabo eos. &c. Et Apost. 1. Cor. 5. Vbi est mors aculeus tuus? &c. Sentimus quidem afflictiones: sed non perimus occidimur, sed non morimur, persecutionem patimur, sed non desistimur, 2. Corinth. 4. Videmur quidem tristes, semper tamen sumus gaudentes: castigati, sed non mortificati, 2. Corin. 6. Hic igitur videmus quam necessarius sit nobis Christus. Quem enim ipse Christus liberum facit, is vere liber quàm nō est, etiam si ex ancilla natus sit. Qui autem per Christum non cessamus nō fuerit in libertate collocatus, is vere mancipiū est crudelissimi mori dominorum, etiam si fuerit a nobilissimis ac liberrimis patribus prognatus. Deinde edocti sumus hic, quod vera libertas non in hoc consistit, ut nulli subiecti simus, ac facere possimus, quicquid libet, sed ut a iure peccati & mortis liberi simus. Hinc libertati servitus corporalis non obstat, nec impedit. Apud Deum enim, neque servus neque liber, Galat. 3.

Christus

FERIA SEXTA HEBDOMADÆ PRIMÆ quadragesimæ, Epistola, Ezech. 18.

Anima quæ peccauerit, ipsa morietur: Filius non portabit iniquitatem patris, &c. Finis Epistolæ vitæ vivet & non morietur.

*Deut. 19.
4. Reg. 4.
2. Paral. 25.*

N lectioe præfenti pergit Propheta impium proverbium diluere, de quo supra facta est mentio: Patres comederunt vnam acerbam, & dentes filiorum obstupuerunt. Impium hoc proverbium gravissimo loquuti quæ argumento confutat & ostendit nullum alterius damari peccato, sed suum quæque exolvere debitum: Et facit in hac Epistola præsertim tria.

1. Primò, Ostendit Dei singularem iustitiam, quæ pollicetur filium non portaturum iniquitatem patris nec patrem iniquitatem filij. Nam, inquit Propheta, iustitia est super iustū. Ostendit & singularem Dei misericordiam, ostenditur.

iustitia

*Des singu-
laris & mi-
sericordiæ*

qua pollicetur impio, si penitentiam egerit ab omni-
bus peccatis suis, & custodierit vniuersa præcepta, pec-
catorum remissionem. Nam, inquit Propheta, Impius
erit super impium. Ergo sicut peccatis debetur morte
Iaco. 1. ita iustitiæ vita, Roma. 6. 2. Timoth. 4. Nec pro-
pterea gratiam deprimimus, quando omnis nostra ius-
titia ex præuenientis Dei gratia profuit. Nam, vt veri-
fides habet, sine Christo nihil possumus facere, Ioan. 1.
Non sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis, 1.
Corinth. 3. Non possumus venire ad patrem, Ioan. 14.
Non denique nisi ad peccandum sine ipso valeamus, Au-
gust. lib. 3. cap. 8. contra duas Epist. Pelagia. Illo vero
gratia sua nos præueniente, & per spiritum suum exor-
tante nos, & præparante opera bona, vt in ipsis ambule-
mus, Ephes. 1. fit vt vitam æternam mereantur iustitia-
tum abest, vt in quouis opere bono peccent.

Conuersio

*Vera & pœ-
nitentia in
quo confi-
stat.*

*Præuolente
pœnitentes.*

Quia verò nulla potest esse hominis iustitia vbi do-
minatur iniquitas, hortatur impium ad veram cordis
conuersionem ac pœnitentiam, quam non constituit so-
lum in humilitate confessionis, sed in renouatione ho-
minis interioris, quum peccatori ex diuina inspiratione
correcto, & malum displicet quod amauit, & bonum
placet quod odiuit. Atque ideo, iuxta Grego. malè illi
pœnitent, qui se de nequitia criminis accusant, & prauit-
atè non corrigunt voluntatis. Vtrūq; enim vera iustitia
requirit, hoc est, pœnitentiam ab omnibus peccatis, &
obedientiam vniuersæ legis. Hinc ait, *Si impius egerit
pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, qua operatus est.*
Deinde addit, *& custodierit omnia præcepta mea, & fecerit
iudiciū & iustitiam, &c.* Hæc Scriptura, scriptura ful-
citur, David dicit Psal. 30. Declina à malo & fac bonum.

*Declinare
à malo &
facere bo-
num quid
sit.*

*Salutem di-
midiam spe-
rare nefas
est.*

Declinare à malo, est penitus odio peccati ad iustitiam
conuertere. Facere bonū est obedire. Hoc vult etiā Apost.
Ro. 12. vbi ait, Odio habentes malum, & adhærentes ei
quod bonum est. Siquidem nefas est dimidiam sperare
salutem, aut ita iustitiam colere, vt utroque claudices
pede. Idecirco vniuersa præcepta impleri iubet, siquidem
in vno qui offenderit, factus est omnium reus: quia
iuxta August. reus sit omnium qui aliquid contra chari-
tatem agit, in qua tota lex pendet & Prophetæ, August.
Epist.

Epist. 29. Sic etiam Innocentius, ser. 1. Dominicæ tertiæ
Quadragesimæ.

Secundo, Hortatur ad vitæ melioris propositum ex
consideratione diuinæ bonitatis, qua non solum peccato-
res recipit, verū etiā vt resipiscant efficit, concessa mise-
ricorditer displicentia peccati, & desiderio rerum diuina-
rum. Sic enim resipiscantibus ita miseretur, vt iuxta Pro-
phetam, omnium præcedentium iniquitatum non recordetur:
nimirum quo ad pœnā æterni exilij, ac exheredationis.
Culpa enim quæ ex natura sua pœnā meretur æternam,
ex misericordia redemptoris cuius sanguis emundat cō-
scientias nostras ab operibus mortuis, accedete legitimo
sacramentorum vsu, cum pœnā æterna deletur, atque (vt
docent scripturæ, 2. Reg. 12. & 16.) immutatur in momen-
taneas & temporales. Sic olim sanctissimis illis quibus
gratis condonabat peccata: nempe, Moysi, Aarōni, Mariæ
sorori Moysi, & Davidi, qui grauibz flagitiis iram diui-
nam fuerant meriti, post peccata remissa grauissimas pœ-
nas immisit, Psal. 98. Sic enim nō recordari dicitur, quia
non statuit amplius æterna pœna punire, nec imputare,
Psal. 31. & 83. Neq; verò id cū ipsius aut iustitia aut miseri-
cordia pugnat, quod remissis peccatis, visitet in virga ini-
quitates, & in verberibz peccata, ita tamē vt misericordiā
suam nō auferat: omnis enim huiusmodi correptio, licet
amara, pœnitentiam operatur in salutē stabilem, Heb. 12.

Deinde vt ostendat quid vel cōmodi vel vtilitatis hu-
iusmodi pariat pœnitentia, subiungit Propheta, *In iusti-
tia sua quam operatus est viuet.* Quomodo ergo dicit Apo-
stolus, vt inueniat in illo non habens meam iustitiam?
Philip. 3. Sed non pugnat cum Propheta Paulus. Siquidē
Paulus de illa loquitur, quam statuebant ij qui sine Chri-
sto saluari volebant, ex solis scilicet, liberi arbitrij viri-
bus, & legis cognitione acquisitam: Propheta verò, de illa
quæ ex fide est & gratia spiritus parata. Ergo Christiani
hominis iustitia est vitæ æternæ meritoria.

Ex his omnibus satis liquefit vias Dei & vias huius
mundi, sibi in immensum distare. Mundus ait, Remit-
tam, sed recordabor. Deus, Omnium iniquitatum eius
non recordabor. Idem Hier. 31. quod Apost. quoque pul-
chrè in nouum deriuat testamentum. Sed & Isa. 1. dicit, Hebr. 8.

Bonitas

*Dei ad pœ-
nitentiam
nos inuitat.*

Sic culpā

& pœnam

remittit

*Deus & pœ-
nā æternā*

*mutet in tē-
poralem.*

*Vtilitas pœ-
nitentia.*

Voluntas

Dei et mū-

di loge dis-

seruunt.

Abstine à peccatis, discite benefacere. Sequitur: *Si peccata vestra ut cruor fuerint attrahet nix candida sicut lili.* Si obedieritis mihi, bona terræ comedetis. Deinde mundus etiam parere recusat. Domini verò proprium est parcere semper & misereri. Mundi ingenium est, statim de inimicis sumere supplicium, pœnis afficere, &c. Dei verò est condonare.

Clementia Præterea hortatur ad melioris vitæ propositum ex cō-
Dei pœnitē sideratione diuinæ clementiæ, dum testatur Deum nolle
stam Verā mortem peccatoris, sed magis vt cōuertatur & viuatur. Quæ
à nobis re- prorsus Euangelica doctrina, vt desperationem & diffi-
quiris. dentiam, quam facilè solet peccator ex consideratione
iniquitatum concipere, tollit, ita tremori nostro & spem
& fiduciam suggerit, vt scilicet, cum fiducia accedamus
ad thronum gratiæ, vt misericordiam inuenire possimus,
Hebr. 4. Sed ita demum certam experiemur hanc spem,
si permaneamus in fide fundati & stabiles, Coloss. 1. Hic
item videmus quæ sit mens Dei: Iustitiam diligit & mis-
Mens Dei ricordia vult. Mortem peccatoris non vult, nec tamen ad
quæ sit. aliam atque aliam iniquitatem illi parcat, sed vt conuer-
tatur & viuatur. Apostolus quoque ait, 1. Timoth. 2. Deum
velle omnes homines saluos fieri, & ad agnitionem ver-
itatis venire Petrus quoque ait, 2. cap. 3. quod Deus pa-
tiens sit erga nos, dum non vult ullos perire, sed omnes
ad pœnitentiā recipere. Exemplum eius loci vides, Gen.
18. Vbi tot millibus Sodomitarum & Gomorrhæorum
propter Abrahæ preces paratus erat parcere, si saltem
decem innocentes in ciuitatibus illis essent reperti. Et
Dominus Iesus fleuit super ciuitatem, quod nō agnouisset
tempus visitationis suæ, Lucæ 19. Denique sat tempo-
ris dedit ad pœnitentiam Iudæis crucifixoribus suis, vt
per dignā pœnitentiam, Dei patris horribilem à se amo-
uerent indignationem, Act. 2. 3. 4. Hinc in eodémq; cap.
immediatè post hanc lectionem iterum ait sibi non esse
voluptati, si pereat peccator: Sed & subdit continuò, Con-
uertimini, & agite pœnitentiam, &c.

Si verò queratur cur hæc Dei voluntas, qua vult om-
nes homines saluos fieri, & eius potestas, qua potest de
potentia absoluta omnes seruare, non semper impleatur,
quum indies multi peccatores, & quotquot prædestinati
non

non sunt relinquuntur. Hic opus est distinctione illa cō-
muni qua voluntas Dei distinguitur in voluntatem signi
& beneplaciti. Quarum hæc non semper impletur pro-
pter libertatem voluntatis humanæ, Isa. 66. Quæ nolui
egistis, Act. 7. Vos semper, resistitis Spiritui sancto, &c.
quæ solùm vocatur voluntas per metonymiam, quæ me-
dia proponit, quibus illa à nobis possit impleri: illa verò
semper impletur, quia eadem cum ipsius essentia credi-
tur, cui nullus resistere potest: quia omnia quæcunque
voluit fecit, Psalm. 135.

3. Tertiò, Ne qui semel sunt iustificati temeraria per-
suasione securitatem sibi pollicerentur, ostendit iustum
quando à iustitia sese auerterit, & iniquitatem fecerit se-
cundum omnes abominationes, quod humanæ volun-
tatis volubilitate facilè accidit, si gratia Dei desit, qua
tentationi resistitur, non victurum, quia per antithesim
virtutis opponit vitiis, & vitam morti. Ergo si virtus vi-
tam æternam merebatur, & impius resipiscens gratiam
inuenit, omnino vitium mortem tanquam stipendium
accipiet, & iustus despiens iram in se Dei prouocabit, vt
omnes iustitiæ eius quas fecit non recordentur, ac in
præuaricatione qua præuaricatus est in ipsa moriatur.
Non quòd vlla cadere in Deum possit obliuio, cui tam
præterita, quàm futura omnia semper sunt præsentia, **Obliuio nō**
quia non statuit illis coronam reddere. Subsequens enim **cadit in**
impieras, illarum sustulit dignitatem & meritum: ac **Deum.**
iuxta Eccles. 11. cap. Si ad Austrum aut Aquilonem ce-
ciderit lignum, ibi erit. Vltimam namque in homine vo-
luntatem Deus dignatur, aut æterna gloria, aut æterno
supplicio. Etsi enim præter æquitatē esse videatur, quòd
momentanea impietas æterno puniatur supplicio, ta-
men si rem recta ratione metiamur, vt eleganter habet
Augustinus, Epistola 49. quæst. 4. quia æternam voluit
impius habere peccati perfruitionem, æternam vindictæ
inuenit seueritatem.

Concludit itaque Propheta contra impios, qui Dei
arguebant iudicia atque iustitiam, quòd ea parum essent
æqua, quia eos qui iuste vixissent, si semel à iustitia ex-
ciderent, statim æterno damnares supplicio: Docens ius-
tissimè eos æterna morte puniri, qui in obduratione, &
sine

*Securitas
nemo sibi
polliceri de-
bet.*

*Voluntatem
vltimā di-
gnatur De-
us aut æterna
gloria, aut
æterno sup-
plicio.*

*Æterna
mors iustis-
sima Dei
punitio.*

*Perseueran-
tia in bono
nobis est o-
pus.*

sine poenitentia peccatorum decederent, sicut & eos qui in iustitia perseuerarent, pro merito iustitiae reddidit inmarcescibilem gloriae coronam. Nam vnusquisque in quo inuenitur, in eo iudicabitur, inquit Beat. Hieronymus. Si itaque iustus corpus Christi, hoc est, communionem sanctorum deseruerit, sequetur corpori diaboli inseruerit, cum diabolo & eius membris in ignem aeternum ibit. Nō hinc proderit quod aliquando in Christi corpore fuerit, permansisse namque in sanctorum communione debuit. Dominus Iesus pronuntiat beatos eos qui in finem perseuerarint, Matt. 24. & mittentes manum ad aratrum, & respicientes retrō, ineros esse regno Dei ait, Exod. 16. Num. 14. Videmus quā exitiosum fuerit in Aegyptum respexisse. Exēplis quoque ostenditur, non prodesse bene incepisse, & non perstitisse. Chore, Dathan & Abiron proculdubio primō graues exitere viri, sed postquam Moysi malitiosē resistere, nil profuit illis prior grauitas, Numer. 16. Psal. 103. Sic Iudas Scarioth Apostolus fuit, Matth. 10. Et Nicolaus diaconus, Act. 6. Sed quoniam ille Senatū Apostolorū dereliquit & Dominū Iesum Iudaeis tradidit: nihil profuit illi aliquando cū Apostolis fuisse, Act. 1. Huic itē nihil profuit, quod in diaconū erat electus, quia defecit turpiter, Apoc. 2. Debent ergo qui currunt non retineri, sed ad currendum viam excitari. Bene curristis, ait Apost. quis vos impediuit? Curramus ergo vt comprehendamus, 1. Corinth. 9.

EPILOGVS.

Verbis nō obscuris in Epistolica hac lectione dictum est, neminem aliorum delicto aut dānari aut saluari. Ostensum est item in eadē lectione, Dominū Deum peccatori respiciēti non propitiū non esse posse: iusto vero viā iustitiae deferenti. Et ad iniquitatem deficienti, districtum iudicem futurum. Iustus autē non minus est Deus quā clemēs. Caveat ergo sibi vnusquisque ne iudicium eius incurrat, ab opere bono ad quod vocatus est, desistēdo. Miserū verbum fuisse iustum, &c. Laborat alius, si, qualis iudicari velit. Esto factor legis, & non iudex: Et pōtius iustum iudicem venturum, & pastorem, qui separaturos est oues ab hēdis. E duobus alter assumetur, & alter relinquetur, Luc. 17. Relinquetur qui cessat, assumetur qui pergit. Det Deus vt sic pergamus, & assumamur.

FER

FERIA SEXTA HEBDOMADAE PRIMAE, Euangelium, Ioan. 5.

Post hac erat dies festus Iudaeorum, & ascendit Iesus Hierosolymam, &c. Finis Euangelij: Abijt ille homo, & nuntiauit Iudaeis quia Iesus esset qui fecit eum sanum.

Vangelium hoc in quo duo nobis exempla conspicienda proponuntur, eaque maxime inter se contraria, alterum in Iesu seruatore, obedientiae videlicet, erga Deum Patrem, & charitatis erga homines: alterum in Iudaeis impiis, inobedientiae nimirum, erga Iesum, & odij erga eundem, & erga sanatum infirmum, complectitur quatuor.

1. Primō, Significat fore, vt breui festa Iudaeorum, vt pote quae typica tantum erant, abrogentur. Fuerunt autem Iudaica festa praecipua Paschae, Exod. 11. Pentecostes, Exod. 23. Leuit. 23. & Schenophegiae, Leuit. 23. Hae Christus, etsi subiectus legi non esset, quia tamen non venit soluere legem, aut Prophetas, sed adimplere. Matth. 5. aliorum more excoluit: sed ita, vt significaret fore propediem illa abroganda. Siquidem Iudaei illa nō ex intentione legislatoris colebant, quos grauius Isaias, cap. 1. Heremias, cap. 6. Amos, cap. 5. & Oseas, cap. 2. perstringunt significantes ipsorum vitio fieri, vt nauseam Deo pariant ipsorum festa. Christus autem vt festorum veram rationem indicaret, & quid sibi ferari & sanctificare ostenderet, ipsis interesse voluit. Ascendit autem ad festum Pentecostes, in memoriam datae legis institutum, vt hoc insigni aliquo miraculo faceret perspicuum. Ascendit autem variis de causis, 1. vt legi satisfaceret. 2. Vt gloriam Patris promoueret, Ioan. 8. 3. Vt miraculis hominum infirmitatem iuuaret. Ioan. 9. Me oportet ope rari donec dies est.

Quum autem esset Hierosolymis Probatica piscina extis & intestinis sacrificiorum lauandis accommodata: quam etiam annue insigni aliquo miraculo Deus ornare solebat, Angeli ministerio, qui Christū referret, in eius porticibus

*Exempla
duo inter se
contraria.*

*Festa Iudaei
caprae
fuerunt tria.*

*Iudaica fe-
sta quorum
titio Deo
abominabi-
lia.*

*Festa cur
excolueris
Christus.*

*Probatica
qualis loc⁹
fuerit.*

porticibus iacebat magna multitudo languentium, cæcorum claudorum & aridorum, expectantium aquæ motum, quem angelus diuina virtute semel annuē faciebat. Neque enim aliunde quàm ex cœlo allato auxilio humanæ naturæ miseria sanari poterat, quia omnes peccauerant, Roma. 3. Psalm. 52. 13. donec aduenit Christus, magni consilij Angelus, qui animorum & corporum morbos, cæcitatem, paralysem, & languores nostros auferret, in corpore suo super lignum, vt peccatis mortui iustitiæ viuamus, 1. Pet. 2.

*Baptismi
præliudium
piscina.*

Hoc igitur factum præliudium ad futurum baptismi sacramentum, atque adeo homines ad ipsum baptismum præparauit, vt cum viderent in aqua piscinæ morbos corporis sanari, non diffiderent etiam in aqua baptismi peccata ablui, quem per Prophetam Ezechielem capit. 16. Deus promiserat, d. Effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris. Per aquam namque piscinæ baptisma nostrum peroptimè præfiguratum est. Sicut enim in piscina morbi corporum sanabantur, sic in baptismo peccata. Deinde, sicut aqua piscinæ non sanabat nisi turbata vel mota esset ab Angelo, ita inefficacia sunt omnia sacramenta, & media, nisi à verbo Domini moueantur, hoc est, nisi habeant verbi appendicem, & fide accipiantur. Præterea sicut in piscina illa nullus sanabatur nisi primus descendisset, ita nemo saluatur, nisi per Christum primogenitum fuerit & ipse primogenitus factus. Omnia enim primogenita legis in Christum primogenitum respiciunt. Proinde, vt credentes alia bona Christi per fidem mutuo accipiunt, ita & primogenitura donatur vt saluentur. Nam soli primogeniti ad Deum pertinent. Ideo & Paulus fidelibus loquens dicit, Heb. 12. Accessistis ad cōcionem primogenitorum, qui conscripti sunt in cœlis.

*Baptismus
piscina ex-
cellētiior in
quo fueris.*

In hoc autem baptismus noster piscinam illam excellit, quod non vno loco affixus est, sed vbique haberi & administrari potest. Deinde quod non vnum peccatum tantum, sed omnia tollit. Præterea quod non certis diebus, sed semper patet. Est enim fons patens in ablutione peccatoris & menstruæ, Zach. 13. nec vnum tantum sanat, sed omnes accurrentes. Omnis igitur nobis ad dem-
onstrat

praestatio excusatio, si in peccatis remanserimus. Atque hic satis constat, quàm abundè in nouo testamento gratia Dei effusa sit. Quod si illi tam diligenter expectabant motum aquæ propter sanitatem corporis recuperandam, quāto magis nobis vniuersis & singulis, infantibus & senibus, accurrendum est ad fontem gratiæ, ad thronum misericordiæ, vt gratiam inueniamus in tempore opportuno? Heb. 4.

2. Secundo, Insinuat in eo, quem 38. amicos decubuisse describit, humanæ naturæ miseriam & paralysem: quæ Miseria humana vellet sine Christo vel per legem, quæ propter transgressionem posita erat, & iram operabatur, Galat. 3. vel ra insinuat per naturam, quæ tota erat ad malum propensa, Genes. 6. tur.

Hier. 17. vt ne bonum cogitare posset, sanari nec posset. Si enim ex illis vera contingeret salus, gratis Christus mortuus esset, quare iacentes in nosocomio non sanabatur nisi accessu Angeli, id est, accedente Christo, qui acrimonia verbi, omnium animos peccatorum ægritudine corruptos & oppressos, sanaret. Venit enim non vocare iustos, sed peccatores, Matth. 9. ad poenitentiam, Luc. 5. quæ vera est post naufragium tabula, qua ad portum salutis transmeare valemus. Hæc merito Christi, salutem stabilem operatur, remissionem peccatorum obtinet, & ex filiis iræ filios regni facit. Hanc enim non tantum apertis verbis commendauit Christus, Luc. 13. d. Si poenitentiam non habueritis, omnes similiter peribitis, & aliis locis innumeris: verum factis quoque expressis, dum ægris sanitatem & mortuis vitam restituit. Quod enim externis illis miraculis agebatur, id in animis peccatorum, occulta Spiritus sancti operatione fieri monstrauit. Vt autem in hac Probatica piscina Angelorum ministerio in vsum piorum edebantur miracula, signa, & prodigia ad Moysæ doctrinæ confirmationem: ita in noua lege ad veritatis Euangelicæ probationem eorundem Angelorum ministerio sunt miracula ad memorias martyrum, vt docet Augustinus lib. 9. confess. cap. 7. Epist. 137. lib. 20. contra Faustum, cap. 21.

Morbi diuturnitatem Euangelista in hoc homine ideò tam exactè ponit. Primò, vt miraculi magnitudo commendetur. Deinde, vt doceat, non fortuito hominem hunc

*Poenitentia
secunda ta-
bula post
naufragiū.*

*Miracula
in noua le-
ge cur sunt.*

hunc tanto tempore morbo affectum fuisse, nec casu hominem non habuisse, qui cum in piscinam mitteret. Hæc enim omnia voluntate Dei sic dispensata sunt ut glorificaretur Christus. Hic ergo discamus omnes nostras afflictiones potissimum voluntate & opere Dei diutius durare, ut tandem Dominus in nobis glorificetur. Sic de cæco infra cap. 9. dicitur: Neque hic peccauit neque parentes eius, ut cæcus nasceretur, sed ut manifestentur opera Dei in eo. Sic Israëlita, non ideo tam durè, tamque diu in Ægypto afflictus fuit ut perderetur, sed ut glorificaretur nomen Domini, ipsis liberatis, & Rege potentissimo deiectione. Sic Iob multis mensibus in grauissimos inferni dolores coniectus est, ut per doloris diurnitatem, manifestum fieret omnè hominè esse mēdace: Deū autem solum veracem, Rom. 3. sicq; nomē Dei per illum glorificaretur. Sic & Ioseph diu post somniū suum partim in seuitute, partim in vinculis mansit, Genes. 37. sed nulla alia ratione, quàm ut nomen Dei per illū glorificaretur. Nomen autē Dei glorificatur, quando facto quopiam manifestatur eius potentia, sapientia, aut misericordia, ut inde pij assurgant in laudē eius, & discant confidere & timere. Hinc igitur & nos discamus patienter ferre manum Domini, nec per infidelitatem festinemus, sed per fidem expectemus, certi quod etiam si Dominus moram fecerit, veniens tamen veniet & nō tardabit. Adhuc quidē visus procul est, apparebit tamen in finē, & nō mēuetur. Abacuc 2. In tempore erit respectus illorum, inquit Sap. 3. Tertiō, Singularē Christi misericordiam & potētiā complectitur. Misericordia eius est, quæ eū qui 38. annis decubuerat, misericorditer aspicit, cæteris neglectis, Ro. 11. quia scilicet, voluit à massa perditionis separare. Quod summa afflictorum consolatio esse debet, nempe, quod Dominus eos videt, & insuper cognoscis eorū afflictiones. Sic in Ægypto vidisse dicitur afflictionem filiorum Israël, Exo. 3. Exegit autem ab ipso infirmo prius propriam infirmitatis, miseriz & paupertatis confessionem, dum ait: *Vt sanus fieri*: Est enim Christi gratia, quæ vocat auctos, iustificat peccatores, & glorificat mortales: ac beneficio eius, quo præuenit, adiuvat atque sustentat dimicantes indigus, qui non ex animo misericordiam suam agnoscit.

Non

Non est enim aliud ægritudinis nostræ remediū, quàm vera agnitio peccati, quæ teste conscientia agnoscimus nos esse iræ filios, damnationis reos, indignos misericordiz Dei, non tamen desperantes, sed ex fide propter mediatores, confugientes ad thronum gratiz per veram contritionem: quàmque humilis confessio peccati, quæ peccatum sacramentali confessione à Christo instituta Ecclesiæ ministris confitemur, tunc demum sacramenti virtute quod à Christi verbo vim habet, sanatur.

Potentia eius est, quæ eundem infirmum solo verbo sanat, iubendo ut grabatum tollat, & sanus abeat. Est etiam ea verbi Dei vis & efficacia, ut assuetos lecto delictarū, scilicet, libidinis ac volupratū illecebris, seu quædā paralyti dissolutos, & animi robore destitutos, mox erigat ad subeundos graues & acerbos veræ poenitentiz labores, ut orationibus Deum sollicitent, lachrymis per singulos dies strātū rigent, atq; ieiuniis corpus castiget. Hoc enim est verè grabatū tollere: abhorret nāq; ab iustis modis operib; caro, siquidē prauis ipsius operibus hæc repugnat. Neq; verò hæc quæ patres vocant satisfactio nis opera, quicquā Christi merito aut satisfactioni derogant, ut magis ipsum cōmendent, siquidem illius spiritu in nobis diffuso per charitatē operante à nobis aguntur.

4. Quarto. Perfidiam hypocritarū in Christum calumniam complectitur. Qui enim conspecto tāto miraculo debuerant in Dei laudem erumpere, hi propria malitia in Christum ac inuidia excecati, Christo nituntur insidias consiliare, sicut perfidum clamant: *Non est hic homo à Deo, qui sabbatum nō custodit*. & languido sanato nituntur odium conciliare, dum clamant: *Sabbatum est, non licet tibi tollere grabatū tuum*. In quibus iudicium rationis ac carnis agnoscere licet, quæ dum vera fide & pietate, quæ secundum Deum est, destituitur, in præcepta cæca ruit, nec Dei potentiam aut misericordiam intelligit, sed veram poenitentiam ut hypocritam damnat. Sed qui se sanatum à Deo agnoscit, hic nec pudore cedit, nec clamoris rabulis terretur, sed fortiter prædicat Dei potentiam, & agnoscit beneficium remissionis peccatorum. At nos, reiecto odio Pharisaico, hic admonebimur, ne aut iis qui beneficio afficiuntur, aut iis qui ea in ope destitutos effundunt, inuideamus.

GgG

*Afflictio-
nes soluta-
te Dei diu-
tius aliquā
do durat,
ut glorifica-
tur in no-
bis.*

*Nomē Dei
quando glo-
rificatur.*

*Misericor-
diam suam
patefecit
Christus in
hoc infir-
mo.*

*Afflictionū
consolatio est
quod Deus
eos videt.*

*Potentia
Christi esse
causam infirmū,
& verbi
Dei vis.*

*Calumnia
hypocrita-
rum in Chri-
sto.*

*Iudicium
carnis cæ-
cum.*

SABBATO

mus refragemurque vnquam. Sed multò magis monemur, ne sub prætextu religionis pietatisue, tyrannidem exerceamus.

EPILOGUS.

Historia hac Evangelica ostendit Christum Iesum Seruatorem nostrum Hierosolymis miserum quendam, qui triginta & octo annis agrotans decubuit, sua clementia nutu curasse Deinde etiam Iudeos misericordia hoc diuina opus reprehendentes, consutasse atque inuidia reuicisse, atque per hoc nefandas sabbati eos esse violatores, se vero illius fuisse obseruantissimum: ut qui in eo præstantissimum sanctificati opus misericordia exercuerit, quo sabbatum rite celebratur, re sabbatū sanctificaturque. Citra misericordiam elemosynam, & suam quid. Satorum feriari, parum pradicatur apud Isaiam, & Zachariam.

SABBATO HEBDOMADÆ
primæ, Epistola, i. Thessal. 5.

Rogamus autem vos fratres, ut noueritis eos qui laborant inter vos, & præstant vobis in Domino, &c. Finis Epistolæ: Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia, ut integer spiritus vester, & anima, et corpus sine querela, in aduentu Domini nostri Iesu Christi seruetur.

In præsentī lectione Apostolus Fratres his compellat. Primò, omnes in genere, tam laicos quam clerum. Deinde clerū, hoc est, animarum curatores, & mysteriorum Dei dispensatores. Illos obsecrat ut fratres, hoc peculiariter flagitat. Fratres tam hos vocat, quā illos. Est enim vniuersitas fidelium, fraternitas vera, teste B. Hieronymo super Isa. cap. 12. vbi describit quinq; Ecclesiæ ordines Episcopos, Presbyteros, Diaconos, fideles, & catechumenos. Plebem precatur, ut clerū in pretio habeat ipsi deferendo. Clerum exhortatur obnixius, ut tanto honore se dignos exhibeant: Dignos verò rum se exhibent, cum vocationi suæ respondere conantur. Facit autem Apostolus peculiariter per hanc Epistolam tria.

1 Primò

HEBDOMADÆ PRIMÆ. 49

1 Primò, Rogat laicos, ut honoris Episcoporum rationem habeant, ac vult ut nouerint quibus deferant, & sciāt quare ipsis deferendum. Noueritis, ait, eos qui laborant inter vos, & præstant vobis in Domino, & monent vos. Laborantibus, præstantibus siue præsentibus, & in spiritu lenitatis alios adhortantibus deferendum est. Dupli honore digni sunt, ait ad Timoth. i. cap. 5. qui bene præstant in verbo & doctrina. Angeli enim sunt Domini exercituum, Malach. 2. Mysteriorum Dei dispensatores sunt, i. Corinth. 4. Non literæ, sed spiritus sunt administratores, 2. Corinth. 3. D. Chrysost. hic multis encomis Sacerdotalem statum in cælum extollit, tribuit illi principatum, cui laicos subditos vult. Id verò facit autoritate Apostoli, i. Cor. 16. Vbi vult fratres, familiæ Stephanæ & Fortunati, & Achaici (qui Ecclesiæ modera- tores egere) esse subditos. Rationes has affert Chrysost. d. Orant pro te, administrant tibi charismata diuina, per sacramentum baptismi regenerant te, exhortantur, & erudiunt te, & media nocte vocati ad te veniunt. Et infra, Per Sacerdotes estis geniti in æternam generationem, per illos contigit vobis regnum: omnia quæ ad salutem vestram sunt commoda, per eorum manus efficit Spiritus sanctus, per illos vobis portæ regni cælorum referantur. Qui Christum diligit, Sacerdotem qualemeunque non habebit odio: per ipsum enim sacra cōsecutus est mysteria. Et lib. 6. dialog. dicit Sacerdotem alloqui Spiritum sanctum, sacrosanctam offerre Hostiam, & omnium nostrum Dominum manibus attingere. Mox subdit, & qui poterit talis satis colit? Recordare quales manus, qualis lingua, per quæ hæc fiunt & dicuntur. Denique lib. 3. exclamando ait, O miraculum, ò Dei erga nos charitatem, qui suprà sedet dexter Deo hic in sacrificio manibus Sacerdotis tenetur. Alludit huc B. Ambros. in hæc verba: Honorificentia Sacerdotis, non de timore magis fit, sed de amore, &c. Apostolus hic tria exprimit quæ fideles ipsis teneantur: Honorem, scilicet, propter laborem verbi: charitatem, propter moderamen, quia sunt patres: & pacem, propter admonitionem, ut eorum verba & aliquando verbera æquo animo sufferant. Prius videt & dolet Sacerdotum

Gg G ij

SABBATO

hoc tempore adeo esse contemptum. Vix credo tempore Arrij ordinem hunc tam admirandæ celsitudinis tam fuisse vilem, atque hodie est. Sacerdotem hodie esse planè est contumeliosum. Vnde & dictio Sacerdos aut Presbyter teutonico idiomate prolata, pro probro-
fissimo prorsus vocabulo habetur. Vnusquisque ex ordine nostro curet, ne lædatur à seipso.

Episcopi of Secundo, depingit Apostolus Episcopis, Pastoribus, *ficiunt est* & omnibus Ecclesiæ primatibus suum officium; *monere in* *quiescos.* *est.* Corripere inquietos, vel iuxta veritatem Græcam monere inordinatos. Omnes Pseudocatholici sunt inordinati, quia disciplinam Ecclesiæ negligunt, & legem Dei præuaricantur, non tamen hæretici dicendi sunt. Potissimum verò inordinati & irrequieti sunt hæretici, qui disciplinas Ecclesiæ antiquare, & ipsam legem diuinam planè irritare conantur. Merito bonorum operum irritato, legem Moisaicam non solum, sed & Christi præceptum nouum, charitatis nimirum, in nihilum redigere student. Vnde irrequieti ipsi & factiosi, omnia irreque-
tant, hoc est, seditionibus conturbant, sensum sacræ scripturæ communem & Catholicum obliterant, omnes fere sopitas hæreses excitant, sacramenta omnia partim pro sua libidine perperam administrant & tradunt, partim prorsus negant, traditiones Apostolicas & disciplinas Ecclesiæ vna cum solennitatibus, & caeremoniis abolere nituntur omnes. Denique irrequieti sunt, quoniam omnes in suam sectam inducere & donis & blanditiis, cogere etiam nimis non persuadent. Hos duriter increpandos per Episcopos sancit hic Apostolus, ut tam ipsi quam alij ex correptione tali fiant cautiore. Hæc correptio acerba & seuera item significare potest excommunicationem, vitiationem nimirum, de qua ait ad Tit. 3. Hæreticum hominem post vnam & alteram correptionem deuitas, sciens quia subuersus est. Idè est quod Matth. 18. Dominus ait, Sic tibi tanquam Ethnicus, &c. Et 2. Thessal. 3. dicit iterum Apostolus. Denuntiamus vobis fratres in nomine Domini Iesu Christi, ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinatè, & non secundum traditionem, quam acceperunt à nobis. Atqui si non proderit nuthesia vel dura correptio Pontificalis, locum ha-

Corrections
Pontificalis
ad se de
bet celsura
Cæsaria
as.

HEBDOMADÆ PRIMÆ. 50

bet exusia Cæsaria: de qua, Romano. 13. Exusiam eam B. Augustinus, quanquam inuitus, inuocauit contra Donatistas, fidelis Episcopus, & Pastor.

Secundum est, Consolari pusillanimes. Pericus medicus debet pro morbi qualitate temperare sua phar-
maca. Pastoris industrij est pecus suum nosse; Proverb. 27. Sunt enim in Ecclesia duræ cervicis & indomiti plerique, sunt rursus meticulosiores plus æquo: vnde nec vna admonitio vtriusque conuenit. Hinc sacra scriptura tam ad comem, quam ad duram hortatur increpationem, Rom. 14. & 15. Item 2. Timoth. 3. ait, Omnis scriptura diuinitus inspirata, vtilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, & ad erudiendum in iustitia: ut perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus. Bonus ergo pastor infirmis & pusillanimibus pareretur esse debet consolationis, Act. 4. præfractis verò fulmen. 2. Thessal. 3. Tit. 3. Act. 5. illis dicat, Bono animo estote, confortamini, nolite timere, &c. Ista 33. his verò dicat, Maran atha, hoc est, Dominus venit, scilicet, est iudicium, 1. Cor. 16. Matth. 16.

Tertium est, Suscipere infirmos, qui varij sunt in Ecclesia. Sunt enim Neophyti, qui fere infirmi sunt in fide, & in disciplinarum & religionis obseruantia. Sunt etiam infirmi constitutione corporali, qui non possunt per imbecillitatē corporis, vigilias, ieiunia, & alias disciplinas præstare. Denique infirmi sunt plerique mente, siue conscientia: sunt autem supersticiosuli, quos vulgus vocat angustæ conscientia homines. Contrarij sunt illis factiosi hæretici, quorū conscientia vsq; adeo sunt ample, ut in illis ciuitatē decem milliū ciuiū ædificare possis, quemadmodū quidā magnū Alexandrū depixit. Luxta ergo vniū cuiusq; affectus pastores debent infirmos portare & assu-
mere, Rom. 14. Infirmis esse debent infirmi, 1. Cor. 9. Sic sunt sufferendi infirmi, quemadmodū alij aliorū onera
leuāt. Gal. 6. Idem est quod Apostolus vult, ubi ait, Suppor-
tantes siue adiuuantes inuicē. Quartū est, Ut patientes sint ad omnes longanimes: vult Apostolus Prelatos erga omnes esse alienos ab iracundia, Eph. 5. Psal. 4. Virtutē hac pulcherrima vult ut se veros exhibeāt Dei ministros, 2. Cor. 6. quæ etiā fructus est spiritus, Gal. 5. Virtutis huius
cessaria.

SABBATO

exemplum est Deus Pater ipse, Rom. 2. 2. Pet. 3. exemplum hoc potissimum eis imitandum, Matth. 5. Hoc verbo etiam ipsos adhortatur ad aduersa quoque omnia æquo animo sustinenda. de qua re vide exemplum B. Iob, Iac. 5. Eulogium Philosophicum, vtrâque virtutem complectitur. Sustine & parere. Vtrâque Episcopis præcipue commendatur. Nam si omnibus dicitur, In patientia vestra possidebitis animas vestras, multo magis hoc sibi dictum credant Episcopi, qui exemplar virtutum debent esse gregi, 1. Timoth. 3. & 4. Tit. 1.

3. Tertiò, In genere hortatur ad ea, quæ tam clero, quàm laicis sunt præstanda. *Videte, ait, ne quis malum pro malo alicui reddat.* Quo damnatur falsum hoc Ethnicum dictum, Par pari referto. Idem nobis præscribitur, Matth. 5. Luc. 6. Ad magistratum quidem pertinet, ab iniuria defendere imbecilles, & vlcisci eos qui iniuriam patiuntur, &c. Romanorum 13. 1. Pet. 2. Sed si priuatum causa vlciscendi sese, malum pro malo reddiderit, æquè atque priuatus peccat, imò longè magis quàm priuatus, testibus Chrysost. & Theophylasto.

*Bono malum vincendum omni-
bus.* Semper quod bonum est sectamini in inuicem & in omnes. Suprà monuit ne quis alicui malum pro malo reddat, hic iubet omnibus facere bonum. Alterum prohibet, alterum iubet. Hoc enim modo æmulamur Patrem cœlestem, Matth. 5. Luc. 6. Locus iræ non dandus Roma 12. Oportet enim nostram iustitiam esse maiorem, quàm fuit Patrum in veteri testamento, ne dicam Ethnicorum, Matth. 5.

*Lugendi causa fide-
libus non
deest nec
abest consola-
tio.* Semper gaudete, Contristatos verbo hoc potissimum alloquitur. Lugendi causa maxima est fidelibus. Quis enim tam duri cordis esse possit homo, qui hodie non lugeat, videns tantam Ecclesiæ Catholicæ calamitatem? Quod Turca necdum deuastauit: hoc omni Turca perniciosius perdit hæresis Lutherana, Zuingliana, Calvinistica, Anabaptistica, &c. Omnes hæ sectæ vna vehementia sanctam matricem impugnant Ecclesiam. Quis hæc considerant nõ illachrymetur ex corde amaro? Accedit huic tanto malo cuiusq; crux. Sed & est quod quisq; commisit hoc desleat. Sic publica & priuata omnibus lugendi imminet causa. Pios itaque fideles luctuosos monet vt gaudeant

HEBDOMADÆ PRIMÆ. 51

gaudeant, iuxta hoc quod Christus ait, Matth. 5. Beati qui lugent, quoniam consolabuntur. Seruator suis discipulis contristatis promisit gaudium nunquã ab ipsis auferendum, Ioan. 16. Apost. quoque, Philip. 4. gaudere ite iubet. d. Gaudete, iterum dico gaudete. Apud Matth. 5. cap. Christus gaudij huius reddit rationem, d. Quia merces vestra magna est in cœlis. Quorum, inquis, merces? Eorum, qui hic lugent, qui hic iniuria afficiuntur. Apost. Iacobus etiam monet idem, d. cap. 1. Pro summo gaudio ducite fratres, quoties in tentationes varias incideritis, &c. In Deo solidum hoc nostrum gaudium est situm. Ceterum in mundo conturbemur oportet.

Sine intermissione orate, in omnibus gratias agite, &c. Duo hic fidelibus præscribit Apost. Continuum orationem, & gratiarum actionem. Improbè orandum, semperque obsecrandum etiam præscribitur nobis, Luc. 18. Non ergo septem preces canonicæ, pro Papisticis nugis sunt habendæ, sed planè pro Apostolicis. Septies in die laudem dixi tibi, ait Psal. Idem, Media nocte surgebam ad cõsistendum tibi, Psal. 118. Septies in die, & media nocte precari, est continuè precari. Canones enim fatentur continuum esse, etiam quod fit per intervallum, modo fiat perseueranter. Ad continuum orationem vetus noster Adam, hoc est, vteritas, vrgere nos debet. Septies quippe in die cadit iustus, quare & orationis suffragio vt resurgat, necesse habet. Facit ad hoc præcipue oratio Dominica, in qua assidue precamur, Dimitte nobis debita nostra. Modum, quo hanc Apostolicam admonitionem facilius præstemus, ostendit B. Augustinus, d. Si bene viuas, laudas: cum agis negotium, precaris: laudas, cum cibum capis: oras. cum in lecto requiescis: laudas, cum dormis: plus attendit Deus quid viuas, quàm quid sones. Cõstat itaque posse pium hominem semper precari, imò non posse non semper precari. Qui Deum timet, vocis preces, votis cordis addere nouit, neutrum negligit. D. Ambrosius ait, assiduam orationem iudicis animam ad indulgentiam mouere atque flectere. Huius loci habes parabolam, Luc. 11. Gratiarum actio potissimum fit in Missæ sacrificio sacrosancto, quod Greci Eucharistiam vocant. Quare admodum salutare est audire

*Canonicæ
preces non
paræ.*

*Insuper
per orat.*

*Gratiarum
actio missæ
potissimum
fit.*

SABBATO

Missam, quanquam aduersarij ob hoc psum opus Catholicos irrideant. Supra gratiarum actionem hanc publicam, debent pij domi & vbique in omnibus Deo gratias agere. In omnibus, ait Apostolus, etiam in iis quæ veteri Adamo sunt aduersa, exemplo S. Iob, qui ait, Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum.

Deum non Hac est enim voluntas Dei in Christo Iesu in omnibus vobis. Postquam Apostolus præscripsit fidelibus ea quæ vult sed e- ad salutem, atque per hoc etiam ad iustitiam consequendam faciunt, præscriptum tale confirmatur atque vehementius commendatur, parenthesi præmissa virtutur, dicens, voluntatem Dei esse, vt talia præstemus, a quo omnia bona nobis donantur, & sine quo nihil boni agere valeamus, Ioan. 15.

Spiritus nolite extinguere. Hoc est, iuxta Ambro. Si alique ad horam Spiritus si repleuerit sua gratia, vt possit interpretari diuinas scripturas, & diuina mysteria loqui, nolite eum prohibere, quin loquatur & doceat. Quia Deus qui os asinæ aperuit, quæ senij non aperit, reuelat se pe iuniori quod melius est. Vel secundum Aug. Spiritum nolite extinguere, qui quauis cum vniuerso substantia sit cum patre & filio in sua natura, non potest extinguere, per vitium tamen nostrum extinguimus illum in nobis, dum illum a nobis excludimus peccando. Spiritus si, inquit Sap. disciplinæ effugiet sistum. Dum ergo tradimus corpus nostrum libidini, & coniugimus illud meretrici, quod tempore baptismi & maius impositionis factum est templum S. Spiritus, excludimus illum a nobis & fugamus, & quantum est in nobis, dicit Aug. extinctore sumus eius. Sed ne hoc agamus, ait Apost. Spiritum S. qui in vobis coepit habitare tempore baptismatis, nolite fugare a vobis, neque extinguatis illum in vobis peccando, & tradendo corpus vestrum diuersis turpitudinibus, quod templum eius debet esse, 1. Cor. 6.

Doctores Prophetias nolite spernere, id est, Si aliquis valet explanare dicta Prophetarum, sicut Hieronymus, ceterique doctores ad edificationem auditorum loqui & predicare, nolite illum despiciere, nolite continere, sed humiliter attendite & amplectimini quæ docet, quemadmodum pessime aduersarij omnes Ecclesiæ patres contemnunt, suos interim

HEBDOMADÆ PRIMÆ.

93

interim impostores celo æquantes, omnia illis subiicientes, atque in numero sanctorum collocantes.

Omnia autem probate: hoc est, Omnia quæ probatione egent, per rationes discutite, separando, nempe bonum a malo, pretiosum a vili, virtutem a vitio, &c. Hinc Paulus, Galat. 6. Opus suum vnusquisque probet, & sic in semetipso tantum gloriam habebit, non in altero: & paulo inferius, Bonum autem facientes, non deficiamus: tempore enim suo meremur, &c. Quod bonum est, tenete: quasi dicat, Postquam omnia ita a vobis per rationes fuerunt discussa, separando, nempe bonum a malo, &c. tunc quod bonum est, amplectimini, vtendo rectæ rationis iudicio, scripturarumque autoritate, & testimonio. Ab omni specie mala abstinete vos, id est, ab omni re mala, a praua cogitatione, peruersoque opere abstinete vos, sed in omni virtute, iustitia & veritate, perfecti stete, vt possitis adimplere legem Domini. Loquimini veritatem vnusquisque cum proximo suo, &c. Zachar. 8.

Ad extremum orat Apostolus pro Thessalonicensibus, vt adimplere possint ea, quæ scripta sunt in lege, & prædictas exhortationes, cum ait, Ipse autem Deus pater sanctificet vos per omnia, & integer spiritus vestester & anima & corpus sine querela in aduentu Domini nostri Iesu Christi seruetur. Quasi dicat, Deus Op. Max. solus cordium scrutator, & custos, per omnia, quorum vos admonui omnibus virtutibus mundet vos, ornet. & perficiat, vt mens vestra ab omni labe, & delicto, sit immunis, incorrupta atque integra permaneat, similiter & anima & corpus immaculata, & sine reprehensione permaneant vsque in diem iudicii, & non recedat a vobis gratia, quam accepistis a baptismate, Spiritus sancti. Qui quidem nos ab omni malo liberet, atque defendat. Amen.

SABBATO HEBDOMADÆ

primæ, Euangelium,

Matthæi 17.

Et post dies sex, assumpsit Iesus Petrum, et Iacobum, & Ioannem fratrem eius: & ducit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus

GGG V

est ante eos, &c. Finis Euangelij: Nemini dixeritis visionem, donec filius hominis à mortuis resurgat.

Via Christus suis gustum regni cœlestis ante mortem se exhibiturum fuerat pollicetur, vt dictis fidem faciat, atque ad eod fide libus omnibus certam spem futuræ immortalitatis suggereret, specimen quoddam latentis in se diuinitatis in ista transfiguratione voluit exhibere. Docet itaque Christus hoc Euangelio quatuor.

Qui digni 1. Primò, Qui digni sint ex singulari ipsius misericordia, vt in montem Domini conscendant, vt non per tem Domi. Speculum in enigmate, sed reuelata facie gloriam Domini contemplantur: scilicet Petrus, Iacobus & Ioannes: siquidem hi (vt relicto cortice literæ, ad sublimiora mysteria adsurgamus) eos nobis adumbrant, quos Propheta Regius Psalmus 14. habituros in monte sancto pollicetur, dum interrogationi Dēo propositæ sibi ipsi responderet ex Spiritus sancti reuelatione: Domine quis habitabit in tabernaculo tuo? id est, quis superatis huius mundi illecebris, periculis, malis denique omnibus vitæ præsentis, dignus erit, qui à te deposita hac domo manu facta, admittatur in cœlestem illam tuam gloriam, quam oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit? Isaia 6. aut quis requiescet in monte sancto tuo? Cui quæstioni respondet eum ingressurum, 1 qui ingreditur sine macula, 2 qui operatur iustitiam, 3 qui loquitur veritatem in corde suo, 4 nec agit dolum in lingua sua, 5 non facit proximo suo malum, 6 qui iurat proximo suo, & non decipit, 7 qui pecuniam suam non dedit ad vsuram, & 8 qui munera super innocentem non accipit. Pauca hæc capita qui pro conditione vitæ præsentis seruauit, is demum dignus, qui Christi gloriam cernat: quam suo sanguine nobis præparauit. Ipse enim abiit parare nobis locum, Ioannis 14. ac montem illum Tabor (quem Egeſippus ait esse altitudinis stadiorum

30. ac miræ rotunditatis vt non immerito regno cœlesti comparari queat) cœlestem scilicet Hierusalem conſcendat, sed cum Christo. Siquidem aliis non contingit huius tanti mysterij suauitatem aspicere, quàm quos Christus, qui factus est nobis à Deo patre sapientia, iustitia, sanctificatio, redemptio, via, veritas, & vita in montem duxit, id est, à terrenis hisce amore cœlestium accendit.

2. Secundò, Hac transfiguratione se voluisse à cordibus discipulorum auferre scandalum crucis, quod dissuadere Petrus conabatur, Matth. 16. & voluntariæ passionis contemptum, cum viderent faciem, & vestimenta eius splendere sicut Sol, & alba facta sicut nix: quibus Ecclesie fidem & spem confirmaret, vt scilicet, ipsa quæ est corpus eius, ad Ephes. 1. qua esset commutatione donanda, intelligeret. Siquidem in beata illa gloria, iusti sicut Sol. Matth. 13. Stellæ in perpetuas æternitates, Dan. 12. & Scintillæ in arundinetis, Sap. 3. fulgebunt: quum Deus absterget ab oculis eorum omnem lachrymam, vt Apoc. 21. Isa. 25. 2. Corinth. 5. Tum mors, luctus, clamor & dolor amplius non erit, quia præcipitabit Dominus mortem in sempiternum, auferet lachrymam ab omni facie, & opprobrium populi de vniuersa terra. Voluit autem Christus hanc gloriam non in alieno, sed proprio corpore exhibere, vt hac imagine, eorum insaniam destrueret, qui putant omnia pecudum instar morte deleui, aut nihil post hanc vitam hominis superesse. Atque etiam eorum qui licet animæ resurrectionem cōcedant, negant tamen corporum futuram, quod humanis rationibus inuestigare nequeant, quomodo corporea hæc moles toties mutata, in pristinam sit reditura formam, quem errorem confutat Paul. 1. Corinth. 15. Iob 14. alijsq; in numeris scripturæ locis.

3. Tertiò, Hoc admirando spectaculo, cui Moſen mortuum, & Eliam etiam num superstitem adesse voluit, vt se mortis ac vitæ Dominum demonstraret atque illum, vt legis authorem, nonne Moſes dedit vobis legem? Ioan. 7. Lex per Moſen data est, Ioannis 1, cuius tamen à Iudæis vt transgressor accusabatur, hunc, vt legis Zelandorem, quo testimonium à lege & Prophetis haberet, seſe

Alitudo montis Tabor.
Transfigurationis Domini fidem et spem Ecclesie confirmant.

Causa transfigurationis Domini in proprio corpore.

Moſes & Elias mortui adſunt, vt legis authorem, nonne Moſes dedit vobis legem? in transfiguratione.

SABBATO HEBDO. PRI.

fese esse maiorem iis, quum vulgi iudicio tantum Prophetarum quispiam esse putaretur. Matth. 16. atque ad eam suam doctrinam non esse nouitiam, sed ab iis olim multis ante seculis confirmatam, patet locus dicendi de veritate fidei Catholice, quam hactenus Ecclesia à Christo vsque defendit contra omnes aduersarias potestates. Tum etiam patris æterni præsentia, & voce, qua de filio suo æterno Iesu Christo contestatur, non sub caliginosa densa, vel fumigante nube, qua seueritas legis exprimebatur, Exod. 16. sed lucida, candida, & amœna, quia nouus hic Nomothetes non erat allaturus spiritum seruitutis in timore, sed spiritum adoptionis filiorum Dei non legem terrentem, sed spiritum viuificantem. Præcipit enim audiri filium suum prompta scilicet obediendi omnibus mandatis eius voluntate: quasi dicat, Ille meus filius, non adoptiuus, sed proprius: ille, per quem omnia facta sunt: ille, sine quo factum est nihil. In hoc enim mihi complacet: per illum mihi quorquor credent in nomine eius, fide per charitatem operante, mihi placebunt. Hunc audite: quia veritas est, & vita: ille virtus mea, & sapientia mea. Ipsum audite, qui sanguine suo mundum redimit, diabolum ligat, vasa eius capit, qui peccati chirographum, & præuaricationis eius pacta dirupit. Ipsum audite, qui viam aperit in celum per gradus crucis. Quid trepidatis redimi, quid pauetis laucij liberari? Leo Papa.

Homo carnalis non intelligit quia sunt spiritum Dei.

4. Quartò, Hominem carnalem, cuius typum hic Petrus expressit, non posse intelligere ea quæ sunt spiritus Dei, nec altius assurgere, quàm humanæ rationis acuminem assequi queat, 1. Corinth. 2. Proinde attonitus tantæ gloriæ aspectus, & ignarus quid dicat, petit tria fieri, scilicet, Christo, Moysi, & Eliæ, tabernacula, quia filium Dei viuui hunc fuerat confessus, quasi illius confessionis etiam nunc memor illum cæteris proponit, vt legis auctorem hunc venerabatur: proinde dignum qui Christo adesset, & hunc nouerat Zelo legis impiis sese Regibus etiam cum capitis periculo opposuisse, ac dignum iudicabat qui Christo in gloria coniungeretur. Porro quum Petrus ab Euangelistis perstringatur, ignarus quid diceret: multos tamen videas hanc personam magna quadam

DOMIN. SEC. QVADRAG.

54

dam animi tranquillitate ac conscientia securitate & exprimere, ac imitari, vel votis ac precibus, vel factis & gestibus multis, scilicet, ac temerariis, non tantum sæpe contra conscientiam, sed contra etiam voluntatem Dei, atque eius verbum.

DOMINICA SECUNDA

quadagesimæ. Epistola 1.
ad Thessal. 4.

De cætero ergo fratres, rogamus vos, & obsecramus in Domino Iesu, & c. Finis Epistolæ: & nullius aliquid desideratis.

Git Apostolus in hac Epistola tria.

1. Primò hortatur fideles, vt memores vocationis suæ sanctæ in qua vocati sūt à Deo secundum propositum gratiæ suæ dignè ambulent, vt Deo placeant. Quæ quum pro ratione officij sui imperare posset, rogare maluit, Phil. 1. ne cum austeritate imperare velle videretur, Ezech. 34. sed vt mansuetudinis formâ superioribus daret, Gal. 6. Hortatur autem non ad solam fidem, sed vt opera Christiano homine digna perficiant, vt scilicet, Apostoli præcepta, & statuta superare contendant vitæ puritate, non contenti tantum parere præceptis, verumetiam vltra quàm præceperit agant. Sic enim fidei suæ enigmam declarabunt, si quæadmodum terra solet sua semina cum sænore reddere, ita contendant morum puritate, innocentia & sanctimoniam succincti (vt loquitur Petrus, 1. cap. lumbos mentis, & sobrii perfecte sperare in eam, quæ offertur, gratiam, & per bona opera certam suam vocationem efficere. Tunc enim verè Deo placebunt, dum non amplius configurati prioribus ignorantie desiderijs exuunt veterem hominem qui corrumpitur secundum desideria erroris, & induunt nouum, qui secundum Deum creatus est in iustitia & sanctitate veritatis. Hoc est, vt habet Paulus, Romanorum 13. dum de somno surgunt peccati, dum abiciunt opera tenebrarum, dum induunt arma lucis, vt in die honestè ambulent, non in cubilibus, impudiciis, comestationibus, ebrietatibus, cõtentione & mulatione

Fideles suæ vocationis esse memores debent.

Fideles opera Christiana, non homine digna perficere debent.

DOMINICA SECUNDA

lationeq; sed induunt Dominum nostrum Iesum Christum, nec curam carnis faciunt in desideriis. Hunc enim spectabat Paulus, dum ait: *Scitis que precepta dederim vobis per Dominum Iesum*. Ergo quum P. velit fideles plura agere quam preceperit, nemo, nisi impius damnare opere debent, ra supererogationis potest, qualia sunt à Christo, Matth. 19. vel de paupertate, vel de continentia consulta. Nam ad ceperis Do- ca quæ sunt præcepti ex iure religionis obligamur, siquid minus. dem non hominum, sed Dei sunt madata, quanquam per homines, Dei tamen ministros lata.

2. Secundò, Non contentas communibus præceptis religionis eos obstrinxisse, moralia quædam secundæ tabulæ tanquam ex Dei voluntate repetit: quasi dicat, voluntas Dei bona, beneplacens, & perfecta est sanctificatio vestra. Intelligit autem per sanctificationem temperantiam, quæ est ab actibus veneris, quo malo vix vllum est aut grauius, aut foedius, dum quis membra Christi tollens facit membrum meretricis: qui enim adhæret meretrici, vnum corpus efficitur, 1. Corinth. 6. Corpus enim nostrum non fornicationi, sed Domino est consecrandum, Hebr. 12. 13. Adeò enim Deo est inuisum hoc malum, vt & præsentibus, & æternis suppliciis puniat. Numer. 5. Hebr. 13. Fornicatores & adulteros iudicabit Deus, Nec regnum Dei possidebunt: ideò & excommunicatione punit Apost. 1. ad Corinth. 5. Imò ne nominari quidem vult inter fideles, Ephes. 5. Vide Prouerb. 5. 7. Neque verò sacræ literæ tantum, sed barbaræ quoque nationes, in adulteria, scortationes, & fornicationes grauius peranimaduenterunt. Nam adulteros Græci verberabant, tondebant, naribus prinabant, & occidebant. Arabes capite puniebant. Egyptij virgis cedebant. Tartari publica lege statim occidebant. Vt faciliè intelligas ipsum quantualibet corruptam naturam ab his tamen vitis abhorruisse, quæ pròh dolor, ludum nunc arbitratur potior Christianorum pars. Neque verò ad perfectionem vitæ Christianæ satis arbitratur Apostolus ab his abstinuisse criminibus. Sed vult quenque fidelem & coniugatum, vxorem, quam vasis nomine intelligit, possidere in sanctificatione, & honore, hoc est, vt habet August. lib. 1. de nuptiis & concup. cap. 8. vt non solum alienam non

Corpus no-
strum Domi-
no non for-
micationi co-
secrandum.

Animad-
uersio Gra-
corum in a-
dultos.

QVADRAGESIMA.

55

non appetat, sed ne propriam quidem in concupiscentia carnalis morbo possideat. Sed vt maritalè cōgressum, cui morbida libido est annexa, adhibeat tanquā necessarium soboli in gloriam Dei procreandæ, nō voluptatis causa, hac intentione qui suam coniugem possidet, habet nō in passione desiderij, sicut gentes. Illo quippe cōcupiscentia malo vtitur, non vincitur, quādo illā inordinatis motibus æstuantem frenat & cohibet. Nec nisi propagationi consulens adhibet, sicut sancti patres Abraham, Isaac, Iacob, & David, qui, vt habet idem August. lib. 3. de doct. Chri. cap. 12. sufficiendæ prolis causa plurium vxorum habebant, inculpabilem consuetudinem.

3. Tertiò, Quia magnos in omni Republica motus excitare solet auaritia. Ideò grauius eā prohibet, dicens, *Republica; Ne quis supergrediatur, aut circumueniat fratrem in negotijs, motus excito contractuum, scilicet, mercatus, aut assecurationū, alijq; tunc solet congressibus Reipub. necessariis, dum fraude, impostu- auaritia. ris dolo malo, ex aliorum incommodis & damno, sua querit commoda. Quando videlicet mendax in stateris, Psal. 61. Prouerb. 11. 16. 20. pondus & pondus est in domibus ipsorum, Deut. 25. Ose. 12. Ezech. 45. & fasciculis iniquarum cautionum miseros opprimit, Isa. 5. 58. 10. Huiusmodi perstringit Isa. cap. 10. dum ait: Vx qui conditis leges iniquas, & scribentes scribitis iniustitiam idque, vt opprimatis in iudicio pauperem, vt vim faciatis causæ humilium, vt sint viduæ præda vestra, & vt pupillos diripere. His grauius comminatur Propheta. Et Paul. dum ait: *Quoniam Index est Dominus de his omnibus. Quia* auaritia enim ex auaritia malorum omnium radice hæc profici- radix om- scantur, quam idolorum seruitutem vocat, Ephes. 5. fieri nium ma- nequit vt regnum Dei possideat quisquis ex iniquo dilorum. rescere studet. Siquidem avari, rapaces, & fures, regnum Dei non possidebunt, 1. ad Corinth. 6. Nunquam enim, vt habet Augustinus in Epistola ad Macedon. Remittitur peccatum nisi restituatur ablatum, non solum furto, & rapina: verum etiam fraude, dolo, imposturis, & peritiis. Hæc enim tam sunt restitutioni obnoxia, quàm illa. Atque huc respexisse videtur Apostolus, dum tanta seueritate Dei iudicium proponit iis, qui malis actibus quæstum facere student. Quum tamen huiusmodi impost*

Auaritia
radix om-
nium ma-
lorum.

DOMINICA SECUNDA

impostores, & usurarij, non sint habituri partem in regno Christi, & Dei.

DOMINICA SECUNDA

quadragessimæ, Euangelium,
Marthæi 15.

Mar. 7. In illo tempore, Egressus inde Iesus, secessit in partes Tyri & Sidonis. Et ecce mulier Chananæ à finibus illis egressa, & c. Finis Euangelij: Et facta est filia eius ex illa hora.

Admirandum fidei, patientiæ, & charitatis exemplum complectitur hoc Euangelium, cuius primaria argumenta sunt tria.

1. Primò, Mulieris Syrophenissæ oratione complectitur, quæ singularem ipsius fidem, pietatem, & inuocationem insinuat. Siquidem quod Christum inuocat, ut filium Davidis, ut sibi misereatur, fides est, quæ credidit Christum Messiam esse: nō solum filium Davidis, sed verum quoque Deum, qui & vellet, & posset afflictis succurrere, longè rectius de Christo edocta, quæ nostri sint Anabaptistæ Svencfeldiani, Seruetiani, & Enthousiastæ, qui ipsius vel humanitatem, vel diuinitatem negant, non secus quàm olim Apollinariani, Euthichiani, Manichæi, & Mahometistæ: quorum omnium impietatem vna hac breui periodo perstringit hæc mulier à Spiritu sancto edocta, qui pignus & arrhabo est hæreditatis nostræ. Interpellat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Rom. 8. & docet omnem scientiam. Siquidem ut oremus, sicut oportet nescimus, qui datur nobis Spiritus ille precum, is est qui afflictam, & consideratione peccatorum consternatam conscientiam erigit in spem diuinæ misericordiæ, atque (ut hanc mulierem) ad Christum Dei virtutem impellet, quam dirigunt fides, spes & charitas concepta ex auditu verbi, consideratione misericordiæ, & singulari Dei erga nos amore. Illud tamen hic obseruare pios oportet. Deum subinde sese quasi aliquid exhibere qua sit. Cum enim natura clementissimus sit & piissimus, ostendat tamen quandoque se paulò severiorem, & quasi suorum preces negligentem, quod non alia

ratione

QVADRAGESIMÆ.

36

ratione facit, quæ ut magis magisque exciteret, & exerceret electorū suorum fidem: & alijs etiā cōspiciendā proponat. Secundo, Proponit mulieris in orando pro filia à demonio vexata constantiam: non enim mox animum dedecit, etiam si non statim exaudiat, sed fortiter in ipsa perseverat inuocatione; exemplo viduæ, quia vtriusque Luc. 18. orationis perseverantia quod cupiebat, consequatur à iudice: accusat Christi severitatem, qui ipsius orationem, lacrymas, fidem, humilitatē, quæ sese etiam ad genuclationem vsque dedecit, neglexit: & detestatur conceptam de Christo opinionem, deceptam sese ex istimanis, quod duriorum illum experiretur, quàm existimaret: ut meritò magnam illius fidem & patientiam, admirari liceat, quæ contra spem, in spem tamen (ut de Abraham testatur Apost. Ro. 4.) credidit, nec quasi propriæ orationis diffideret, Apostolorum iuuatur suffragiis. Sanctorum enim preces non diffidentibus aut desperantibus, sed credentibus & sperantibus, patrocinantur. Neque propterea irritas esse diuorum preces existimabimus, quæ hoc loco neglexerit: siquidem alijs locis innumeris eas scripturæ commendant. Nam Abraham preces pro Abimelech suscepit Deus. Gen. 20. Paulus sanctorum preces sibi prodesse posse credens, eas in omnibus penè Epistolis petit, & orant fideles pro Apostolo Petro captiuo, & exaudiuntur, Act. 12. Malè ergo hinc negatiue argumentatur, qui sanctorum inuocationem damnant: neque enim ideo non audiuit Christus, Apostolos, quasi indignæ fuissent ipsorum preces, sed ut magis mulieris fidem exerceret, ut constantiam omnibus faceret perspicuam, ut denique doceret, si quando aliorum preces amabimus, nos proprias non debere aut omittere, aut negligere: siquidem tunc demum illæ profunt, quæ ab alijs funduntur preces, quum ipsi & oramus, & vitam emendamus. Quod igitur ait Christus, non decere, ut panis filiis negetur, & canibus detur, significare voluit gratiam non testamenti, cognitionem nimirum Euangelij, aliāque eius beneficia, Iudæis primum præparata, Act. 13. Vobis oportebat loqui verbum Dei, &c. non autem gentibus, qui canum mores, infidelitate & scelerum licentia, imitabantur. quo dicto vehementer papugit mulieris animi.

HhH

Anabaptistarum & aliorum hæreticorum impietas.

FERIA SECUNDA

Fidei & constantia primum.

Primus ad salutem gradus agnoscere propriam naturam miseriam.

num, & quæ relicta videbatur infidelitas expurgabatur: est enim sermo Dei viuus & efficax, &c. Hebr. 4.
Tertio, Fidei & constantiæ præmium, quod est reconciliatio cum Deo, quæ ex gentili facit Israelitam, & ex catella filiam Dei, hoc est, ut loquitur Apostolus, hæredem Dei, & cohæredem Christi, Rom. 8. Efficit enim hoc fides, quæ, Augustino teste, prima datur, per quam cetera impetrantur. Tanta autem fuit huius tam fides, tum humilitas, ut à Christo canis appellata, non solum non ex-canduerit, sed sese etiam magis deiecerit. Est autem hic primus ad salutem gradus, agnoscere propriam naturam, miseriam, infirmitatem, & malitiam, denique indignam omnibus Christi beneficiis, adeo ut misericordie sit quicquid à Deo contigerit. Est autem hæc Dei misericordia tanta, ut non solum filios pascat, sed etiam catellos, micis à mensa deciditibus, hoc est, peccatores, impios, & infideles alia beneficiis rerum præsentium: necnon præmium, scilicet, sanitatis in filia restitutio, quæ virtute Christi liberabatur à Satana, qui eam alligauerat, & matri pro ea deprecanti redditur. Quo haud dubie significare voluit Christus, Ecclesiæ fidem & orationem, quæ pro peccatoribus & hostibus fidei indicat, offeritur, irritam esse non posse, atque adeo ipsos poenitentes virtute sacramentorum absolutos restitui unitati Ecclesiæ, etque obedire debere. Nam remissio peccatorum, & iustificatio, quæ Christi beneficio contingit, non affert libertatem illam carnalem, sed spiritus. quo fit, ut Ecclesiam agnoscant, eam reuereantur, & eius præceptis obtemperent. Potest & ethica doctrina ex hoc Evangelio peti, qua monentur parentes, ut non solum filiorum corporibus aut fortunis consulant, sed salutis potius & animæ rationem habeant: cum contra potius indices parentis agere videamus: neque enim aliunde tanta morum corruptela crepsit, quam ex nimia parentum indulgentia.

FERIA SECUNDA HEBDOMADÆ SECUNDÆ QUADRAGESIMÆ, Epistola, Daniel. 7.

Et nunc Domine Deus noster, qui eduxisti populum

HEBDOMADÆ SECUNDÆ. 57

populum tuum de terra Aegypti in manu forti, &c. Finis Epistola: quia nomen tuum inuocatum est super ciuitatem et super populum tuum.

Ratio hæc Danielis nostro seculo per necessaria, agit potissimum tria.

1. Primo, Magna animi deiectione tribuit Deo gloriam, honorem, & potentiam, quod populum suum eduxerit olim de terra Aegypti, id est, de domo seruitutis, & fornace ferrea. Idque in manu forti, & brachio extenso, dum Reges potentissimos, omnesque aduersarias potestates ita deleuerit, ut victorem ubique populum suum faceret. Est autem obseruanda Prophetæ in hac oratione plusquam Rhetorica, utpote à Spiritu sancto profecta, venustas, & elegatia. Siquidem non ante causam proponit, quam eius quem exorare conatur, beneuolentiam captarit. Solet enim irati animus ad deteriora prouocari, quando qui displicet, ad intercedendum mittitur. Itaque, quod commune est omnibus Prophetis, tribuit Deo iustitiæ, potentia, & æquitatis laudem: nam omnia quæcunque facit, in verò iudicio facit, & quia omnes peccauerunt, iuste omnes punit, ut agnoscant hi quibus pareit, ipsum nisi misericorditer parcere. Proficiscitur autem hæc confessio ex vera cordis contritione, consideratione iræ Dei, & agnitione peccati, quæ excitantur in nobis gratia Dei, lumine fidei, & spe. Sic Dauid, Psal. 50. mox ut peccatum agnoscat, tribuit Deo iustitiæ laudem: Tibi soli, inquit, peccaui, & malum coram te feci, ut iustificeris in sermonibus tuis. Hos autem fructus parit in nobis afflictio, miseria, egestas, & tribulatio. Daniel namque in captiuitate constitutus, Deo hanc iustitiæ laudem tribuit. Hominibus verò tribuit confusionem, ignominiam, & miseriam, dum ex vera confessione, & agnitione iræ Dei, se subique omnes accusat, ac diuinam iusticiam commendans, ait, Peccauimus, iniquitatem fecimus, Domine, in omnem iusticiam tuam, quare iusto tuo iudicio populus tuus ductus est in

Irati animus ad deteriora prouocatur.

Confessio ex vera cordis contritione proficisci debet.

HhH ij

FERIA SECUNDA

Omnes reli-
gionis mise-
ria dolent,
sed nemo
agit peni-
tentiam.

captiuitatem, templum sanctuarij tui desertum est, & ci-
uitas Hierusalem, super quam inuocatum est nomen
ruum, deserta est. Vtinam hanc confessionem ex animo
omnes pij hodie, quos tangit misera Ecclesie facies, si-
cut verbis passim ita animo sincero imitentur. Passim
quidem omnes miseram religionis faciem dolent, sen-
tiunt se iuste puniri, & Dei iustitiam agnoscunt, atqui
radicem mali nemo in sese agnoscere vult, tantum abest
vt eradicare conetur: & vt est Hier. 8. Nemo est qui
agat penitentiam de peccato suo, dicens, quid feci? Quo
fit vt quicquid est auaritiæ, luxuriæ, superbix, gulæ, &
inuidiæ, ac si quid est talium flagitiorum in tanta rerum
omnium, ac collabentis religionis calamitate succrescat
potius quàm minuatur, quum nemo sit qui se murum
opponat pro Domo Dei.

Dei ira 2. Secundo, Omnibus Episcopis, Pastoribus, Regibus,
quomodo oc & Principibus, quorum est gladio spiritus verbi Dei, ie-
currendum, iunio, cilicio, & oratione occurrere iræ Dei, ac vindicem
eius iustitiam deprecari, vt Dauid 2. Reg. 24. exemplum
præbet, vt scilicet, iuxta Prophetam, præoccupent faciem
Dei in confessione. Sed ita ne in sola peccati confessione
substant: ea enim mox desperationem pareret. Sed
spe misericordix diuina, exemplo Danielis, erigendus
est animus, petenda est remissio, & penitentia subeun-
da. Sic olim Deus Dauidi 2. Reg. 12. Achab 3. Reg. 21. Ni-
niuitis, Ionæ 3. & Magdalene, Luc. 7. peccati veniam gra-
tis concessit. Est enim remissio peccatorum gratuita
Roma. 5. iustificati gratis, &c. Siquidem ante eam nulla
merita, quibus ea redderetur, in peccatore reperiuntur:
ac ne orationis meritum se extolleret, iuxta Augustinum,
ipsa quoque datur, sed fide præuia, quæ non oranti da-
tur. Ideo Propheta, vt Deo suus constaret honos, & glo-
ria, post agnitionem peccati supplex orat, vt exaudia-
tur, non orationis meritum prætexens, sed meritum Chri-
sti id enim intelligit, dum ait, *Exaudi Deus noster oratio-
nem seruus tuus, & precetur: & ostende faciem tuam su-
per sanctuarium, quod desertum est propter temetipsum.*
Deus meus inclina aurem tuam, &c. Id est, respice, non
ad preces meas, sed in faciem Christi tui, cui nega-
re nihil potes. Si quaeras ergo, an nullum sit orationis
meritum?

HEBDOMADÆ SECUNDÆ. 58

meritum? Respondeo cum Aug. Epist. 105. Orationis me-
ritum hic sese extollere non possemus, ne ad vincendas
quidem temporalium rerum cupiditates. sed fontem om-
nium bonorum esse auxilium Domini. Ac tum demum
orationem efficacem esse, quando suæ innititur basi, id
est, meriti Christi. Ideo ipse Christus nos iubet orare
Patrem in nomine suo, Ioannis 16. Matth. 21. mitte Spi-
ritum sanctum in cordibus fidelium, qui quid & quomo-
do oporteat orare docet, Rom. 8. & orantes, vt exaudi-
ri se credant, hortatur. Quicquid petieritis, credite: &
fiet vobis, Ioannis 14.

3. Tercio, Docet publicas calamitates, quales sunt, bel-
la, exilia regnorum, depopulationes urbium, pestem, *Publica ca-
lamitates*
fames, phareses, schismataque, aliaque id genus vitæ *ob peccata*
incommoda iustissimo Dei iudicio non tam ob- *infigun-*
tiam vitæ, quàm merito peccatorum infligi: quæ *tur.*
fi, vt oportet, de manu Domini recipiamus, nec Pa-
tris discipline reiciamus, mox quicquid est vitiæ
ex animis nostris auferetur. Et quanquam iusti vide-
mur, tamen quasi communi malorum sensu perculsi hu-
mili confessione oportet, vt iram Dei agnoscamus, pe-
tamus liberationem, & imploremus misericordiam:
sed per Christum, quem proposuit Deus propitiatorem
per fidem in sanguine ipsius, Rom. 3. cui & omnes Pro-
pheta testimonium perhibent, remissionem accipere
per nomen eius, Act. 3. Sic si petamus, fiet vt aperiat o-
culos suos, & videat: inclinet aurem suam, & audiat de-
solationem, qua miserè Christiana religio decerpitur:
Idque ab hostibus, non tantum externis, vt sunt hæreti-
ci, schismatici, Iudæi, & Gentiles, quorum perfidia latif-
sime nunc vbique dominatur: verum etiam domesticis,
non minus quàm illi perniciosissimæ sunt hypocritæ
Symoniaci, adulteri, fornicatores, ebriosi, & auari, pro-
pter quos nomen Domini miserè, pro dolor, blasphematur,
vt impiorum iudicio nulla penè videatur religio
magis deplorata, vt merito in sola Dei misericordia
spem omnem collocare debeamus, ac tum Propheta
dicere, Exaudi Deus meus, placare, attende, & fac se-
cundum misericordiam tuam propter temetipsum
Deus meus.

Ego vado: & queretis me, & in peccato vestro moriemini, &c. Finis Euangelij: quia ego qua placita sunt ei, facio semper.

Omplectitur hoc Euangelio Christus, s. tria. 1. Primò, Horrenda quadam comminatione terret impios, & infideles Iudæos, qui ipsum, vt verum Messiam recipere recusant. Est autem ista comminatio vaticinium super interuentionis totius populi Iudaici. Dicit ergo, *En vado*, scilicet per crucem, mortem ignominiosam & passionem ad patrem, vt electis & prædestinatis præparem locum non vobis qui me persequimini, ac tum queretis me, non amore inueniendi, & affectu credendi, sed odio persequendi. Est enim ea naturæ à Deo deserta prauitas, vt ea omnia in sui perniciem vertat, quibus salutem vti debuerat: sic Pharisei, hypocrite, & hæretici, qui sua iustitia, hypocriti, & prauo scripturæ intellectu, Deum se querere simulant, & Christi veram cognitionem eo minus inueniunt, quia non ex fide querunt: idè iusto Dei iudicio sit ipsis mensa eorum in laqueum, retributionem, & scandalum irretiantur, conterantur, & cadant. Est enim Christus talibus lapis offensionis, & petra scandalij, iis qui non credunt verbo, in quo & positi sunt, & Petr. 2. si enim nunquam inueniunt Christum.

Iudaorum infidelitas.

Mori peccato quid.

2. Secundò, Describit quale ipsos maneat meritò in delictis, inuidia, & persecutionum Christi ab ipsis exhibiturum supplicium dicens: quia non creditis me esse filium Dei Messiam in lege promissum, & Redemptorem mundi, moriemini in peccatis vestris, hoc est, æterna vos manet damnatio. Dicitur autem quis in scripturis mori peccato, Rom. 6. quod sit, dum quis virtutis Christi ita particeps factus est, vt prorsus in illo si emortua natura illa ex peccato contracta corruptio, vt amarus illos peccati fructus non amplius edat, de quibus loquitur

tur Apostolus, Galat. 6. Mori pro peccato, quod sit, dum quis iuxta pronuntiatam, Gen. 3. sententiam, naturæ debitum soluit, vel naturæ viribus dissolutis, vel illata extrinsecus morte violenta occumbit, quod bonis æquè ac malis commune est, licet dispari ratione: nam malis est peccati meritum, bonis verò exercitium virtutum Christi autem dum dicitur mortuus pro peccatis, intelligitur non à se commissis, sed vt ea, quæ nos commisimus, auferret: & mori in peccatis, quod sit cum quis à maiest. perditionis iusto Dei iudicio non separatus, in odio & contemptu Dei finire permittitur hanc vitam: quod comminatur Christus iis qui peccant in Spiritu sanctum, Matth. 12. quod & irremissibile vocat: pro quo non vult orari Apost. Ioh. 1. Epist. ca. 5. hoc nullis electis potest accidere, Ioan. 10. Absit enim, inquit Aug. vt sine regenerationis aut reconciliationis sacramento finire hanc vitam permittatur prædestinatus ad vitam. Est ergo meritò pertimescenda hæc comminatio, quam non solis Iudæis factam patamur, sed omnibus infidelibus hæreticis, & impijs quibus æterna damnatio tanquam mali operis merces (stipendium enim peccati mors) reddetur, nisi præueniente Dei gratia respiciant à laqueis diaboli, qui in eis voluntatem excecavit iudicium subuertit, & rationem sepellit, quasi miscuisset illis Dominus spiritum soporis & vertiginis, vt iuxta Isaïæ cap. 14. videantur percussisse fœdus cum morte, & cum inferno fecisse pactum.

3. Tertiò, Quodnam sit carnis gratia Dei non illustratur de verbo Dei iudicium, scilicet non recipere veritatis cognitionem, salutem ipso verbo oblatam reicere, & suum authorem Deum contemnere. Ita enim impij huiusmodi tam seuera comminatione non mouentur, excecati enim tam propria malitia: sed potius rident, dicentes. Nunquid interficiet semetipsum, quia dicit, Quo ego vado, vos non potestis venire: aut in dispersione gentium iturus est, & docturus gentes? Ioan. 7. nō intelligentes quid sit priuari Christo, vel ab ipso deseri: est enim excidere à gratia, priuari via, veritate, & vita, & morti æternæ obnoxium fieri: ab iis autem quisquis exciderit, mox diaboli traditus potestati, ipsius voluntati pareat, perpetuo cum

Mori pro peccato.

Christus quomodo dicitur mori pro peccatis.

nota.

Iudicium carnis gratia Dei non illustrata de verbo Dei.

FERIA TERTIA

ipso periturus, Matth. 23. Ite maledicti in ignem æternū. Christus autem quia erat singulari clementia, etiā erga reprobos illos ledēos, blando ac suavi responso ostendit hanc ipsorū perfidiam, iniquitatem, & malitiam, eam esse curā Deo deferentur, dū ait: *Quo ego vado, vos non potestis venire, quasi dicat, Ego per crucem, mortem, ac sepulchrum pergo ad gloriam, vitam, & resurrectionem. Vos autem quia de hoc mundo estis, & quæ sunt mundi diligitis, scilicet concupiscentiam carnis, concupiscentiam oculorum, & superbiam vitæ, sed non potestis venire. Horret enim caro crucem, ac proinde ad gloriam non potest accedere, nisi Christum imitetur.*

FERIA TERTIA HEBDOMADÆ

secundæ Quadragesimæ, Epistola, 3. Reg. 17.

Luc. 4.

Factus est sermo Domini ad eum dicens, Surge, & vade in Sareptam Sidoniorum, et manebis ibi, &c. Finis Epistolæ: iuxta verbum Domini, quod loquutus fuerat in manu Elia.

Dei providentia.

Complectitur huius Epistolæ historia tria. Primo, singularem Dei providentiam, quam, ut voluit Aristoteles, non solum erga universalia, sed etiam erga omnia gerit particularia, maxime tamen erga verbi sui

Omnis solitudo in Deum providenda.

Prophetas, ministros, & predicatores, quos quum soleat mūdus odisse & persequi: nō enim fert sua mala corrigi, Iob. 2. hos in suā clientelā Christus suscipit, ut olim sanctissimū Eliam tēpore famis, 3. Reg. 17. manē, & vespēri pauerat, ad torrentē Carith, ministerio corruī deferētis carnes & panē. Ipse enim est qui dat escam omni carni, Psal. 134. & 103. Maxime tamen eis qui omnē sollicitudinē suā in ipsum prouiciunt, scientes eum ipsorū suscepisse curam, 1. Pet. 5. Qui licet nūquam suorū curam deponat, paritur tamen quandoque suos persecutionibus, inedia, paupertate, fame, & angustia, aliisque præsentis vitæ incommodis, sic affligi, ut ipsos quandoque vitæ redecet, ut quasi desperatione fracti exclament, Pereat dies in qua

HEBDOMADÆ SECUNDÆ. 60

in qua natus sum, Iob 3. Obsecro Domine, tolle animam meam, 3. Regum 19. Tadet animam meam vitæ meæ, Iob 10. Ut quid Domine recessisti longē, despicis in opportunitatibus, in tribulatione? Psal. 9. At qui iuxta Paulum, 1. Corinthio. 4. non angustiantur, licet operiantur, id est, anxij reddantur; non destituuntur: licet persecutionem patiantur; non derelinquuntur; licet deiciantur; non percunt; semper mortificationem Iesu Christi in corpore suo circumferentes. Idē sanctissimum hunc legis suæ zelatorem licet extrema pati sinat, tamen in exemplum omnium eorum qui fortiter gladio spiritus Baalitis; idololatrias, Mennonistas, Zuinglianōs, Calvinistas, & Lutheranos, aliisque omnes fidei pestes opprimunt, essi quandoque succumbere videantur, ne faciliē animos deiciant, sed ut in ipso spem omnem in afflictione collocarent, exsiccatō iam Torrente ablegauit in Sareptam Sidoniorum; ad mulierculam marito destitutam; & pauperem: nam extra portam ligna colligebat. Quo significauit veros verbi Dei ministros tempore persecutionis non aliō quā ad Ecclesiam quæ destituta Christo videtur, & paupercula, confugere debere, quæ merito crucis omnibus vbique aduersariis resistit.

Secundō, Plusquam stupendam obedientiam Prophetæ in summa omnium necessitate constituti, & mulieris Sidoniæ laborantis inopæ rei familiaris, quæ ex fide, omni tergiuersatione, quam humana ratio suppeditare potuisset, seposita, ille obediuit verbo Dei. Statim enim surrexit & abiit in Sareptam Sidoniorum, hæc vocanti & iubenti Prophetæ mox obtemperauit, ut in utroque sexu agnoscas latentem spiritus energiam, quæ tempore noui testamenti reuelata est, fuisse significatam. Atque intelligas, ut iudicare videtur Christus, Lucæ 4. in hac muliere ex gentibus collectam Ecclesiam, quæ verbum Certissima Dei repellentibus illud Iudæis, Act. 14. non extenotat. Vera Ecclesiam suscepit auditu, sed interiori. Est enim certissima vera Ecclesiæ, quam Paulus sponsam Christi, domum Verbi Dei, & columnam & firmamentum veritatis appellat, nō cum obediētia, nō solus scripturæ contextus, sed vera obedientia, quæ ita suscipiatur intellectus in obsequium fidei. In qua nec ex re.

HhH v

FERIA TERTIA

iudicio rationis humanæ interpretatio fit scripturarum, ut fieri pro dolor videmus in synagogis Satanz, & conuenticulis hæreticorum; ubi tot sunt scripturarum interpretationes, & sententiæ, quot capita sunt professorum, ac plusquam ex diametro pugnantes. Atqui vera Christi Ecclesia, quam vnâ, sanctam, Catholicam, & Apostolicam confitemur, audito veri Elizæ verbo, excipit illud non ut hominum verbum, sed sicut verè est verbum Dei, cuius si sublimitatem in omnibus non intelligis, non superbe ad rationis humanæ limam exigit, sed humiliter se excusat, ut hæc Sareptana, quæ paupertatem suam prætexit, quod panem non habeat, sed paululum tantum farinæ, & pugillum olei, id est, quod solis naturæ donis panis verbi Dei, quod procedit de ore Dei, quo viuimus, Matth. 4. comparare nequeat, nec verum illius assequi intellectum.

*Fructus
fidei.*

3. Tertiò, Fructum fidei, quæ mulier destituta marito, facultatibus orba, egestate alstricta, & paruulorum turba oppressa, his nihil impedita, mox credidit diuinæ promissioni, & obedientiæ, quæ neglecta propria salute, facit quæ præcepit Elias, suscipit Prophetas, non de se, non de paruulis sollicita occidit in se hospitalitatis intuitu naturæ officia, ut non immeritò hanc cum Abraham, Isaac, Iacob, aliisque sanctissimis, conferre aliqua ex parte possis. Neque irrita fuit hæc tanta virtus, haud dubiè ex spiritu Dei profecta: mox enim quasi diuina mercede remuneratur. Nam ubi nec ros, nec pluuia, nec veris aura, nec colonus, sit viduæ manus perenne torcular, & omnia in omnibus sermo Prophetæ affatim viduæ ministrabat, siquidem hydria farinæ non deficit, nec lecythus olei est imminutus. Ita enim, potens est Deus omnem gratiam abundare facere in nobis, ultra quam petimus, aut intelligimus, 2. Corinth. 9. Atque hæc est peculiaris Ecclesiæ, à sponso suo Christo, qui eam mundauit lauacro aquæ in verbo vitæ, gratia, ut iis quæ saluti fidelium sunt necessaria, non destituatur. Parata enim habet farinæ sata Evangelica, quibus famelici & esurientes replentur bonis, qui nempe esuriunt, & sitiunt iustitiam, nec saturi sunt persuasionem propriæ iustitiæ, & vñctionem Spiritus, quæ potest consolari eos qui in omni

HEBDOMADÆ SECYNDÆ.

in omni pressura sunt: Nempe, verbo veritatis, sacramentorum legitima administratione, & charitate, quæ diffunditur per Spiritum sanctum in cordibus fidelium, Matthæi 16. in vera Christi Ecclesia, ut nunquam defuerunt, ita nec deficient: perstitit enim firma hætenus istis quasi spiritualibus vitæ necessariis instructa toto orbe diffusa Ecclesia, quæ indies qui ingenui sunt eius filij, seruantes vnitatem spiritus in vinculo pacis, in hac vita pascuntur, & sustentantur, ut possint resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare, educati, scilicet, super aquam refectionis in loco pascuæ, donec videant Deum Deorum in Syon.

FERIA TERTIA HEB-
domadæ secundæ, Euangelium,
Matthæi 23.

Tunc Iesus locutus est ad turbas et ad discipulos suos, dicens, Super Cathedram Moysi sederunt Scribae et Pharisei, &c. Finis Euangelij: Qui autem se exaltauerit, humiliabitur: et qui se humiliauerit, exaltabitur.

Contra fanaticos illos agit Christus, qui omnem Ecclesiasticam functionem sublatam volunt: quique improbitate ac licentia vitæ hanc scedè contaminant, æstimantes virtutem sacramentorum ex virtute ministrorum pendere: Proinde Christus hoc in Euangelio tria ostendit.

1. Primò, Dum ait, *Super Cathedram Moysi sederunt Scribae & Pharisei, & omnia quacunque dixerint vobis seruare & facite*, ostendit auctoritatem non tantum civilem, de qua Paulus Romanorum 13. sed etiam Ecclesiasticam ex Dei esse ordinatione: non enim est potestas nisi à Deo, & fideles in libertatem vocatos, debere tamen ministris Ecclesiæ parere, scilicet in iis quæ ex verbo Dei aut scripto, aut tradito docent maxime si quando nihil aliud spectant, quàm quod Dei gloriam, proximorum salutem

Cathedra salutem promoueat. Est ergo Cathedra Mosis, legitima docendi, imperandi, corrigendique potestas à Deo, qui Mosen primum, additis certis vocationis suae signis, vocauit, collata: quam post in Polytia Iudaica semper defendit, ut videre licet in Iosue, Gedeon, Samuel, summis Sacerdotibus, omnibus Prophetis, penes quos & polytica & Ecclesiastica erat auctoritas, donec sublata iudiciali potestate, Regia est instituta: tunc enim penes Sacerdotes tantum & Prophetas remansit auctoritas Cathedralis, quibus sublatis, quod ante tempora Machabaeorum accidisse Iosephus libro 13. cap. 2. quando Scribae & Pharisei sunt rerum potiti, testatur, quorum vita eisi improba, & hypocrisis, omnino constaret, ipsorum tamen doctrinam, quia à Mose, & decalogi diuinitus, traditi doctrina non dissideret, voluit Christus à turbis, quae non possunt altius in diuinarum rerum considerationem assurgere, recipi: neque vult hoc suo precepto propter improbos mores, piam & sinceram doctrinam contemni.

Christi Cathedra est Icolis, & omnibus Episcopis collata in Ecclesia: iuxta potestas à illud, Sicut misit me pater, & ego mitto vos: scilicet, cum Christo à potestate predicandi Euangelium omni creaturae, baptizandi omnes gentes, ligandi & soluendi: iuxta illud, Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & sacrificandi corpus Christi, iuxta illud, Hoc facite in meam commemorationem, Luc. 22. Complectitur denique haec potestas omnia quaecunque ad Ecclesiam, quam vocat Apostolus corpus Christi, integrum ac perfectum pertinent ministerium, in edificationem, non autem in destructionem: quae quum non dependeat ex ministrorum, sed Dei instituentis virtute, prohibet hoc loco Christus hanc contemni, ob ministrorum improbitatem aut lasciuiam. Si enim efficacia erant ministeria Sacerdotum veterum, quae tamen typica & umbratica, multo magis certe Euangelica ministeria à Christo instituta, necnon Cathedra pestilentiae, Satanae potestas, quae sese in peruersa doctrina exercit in Ecclesiae Christi perniciem. Huic insident non ij tantum qui impij sunt viri, sed quorquod falsa doctrina Christo repugnant, quales sunt omnes aduersarij fidei, quorum heresis, ut

Satana potestas quae

cancer,

cancer, serpit, 2. ad Corinth. 2.

2. Secundo, Arguit impiam & superstitiosam Pharisaeorum religionem praeposteram, qui ex rebus externis sanctorum religionem metiebatur, dum onera grauius humanarum, scilicet, constitutionum, pugnantium cum verbo Dei, quas damnat Christus, Matthaei 15. 23. & importabilia. Quid tentatis Deum imponere iugum super ceruices, quod neque nos, neque patres nostri portare potuimus? Act. 15. Imponunt super humeros hominum, ut seueritate praeceptorum tanquam seueri Aristarchi, apud plebem haberentur: quum ipsi tamen digito non mouerent, quum veri sit Episcopi, quem posuit Christus, regere Ecclesiam, Act. 20. & Pastoris, quem vult pascere gregem sibi commissum, 1. Pet. 15. & praedicatoris, cuius est praedicare opportunè, importunè, 2. Timoth. 4. officium verbo, & opere praestare quod docent. Turpe est enim, dissento ventre, ruante crapulam stomacho, crepare ieiunia: ac denique bacchanalia viuere, quum Curios similes. Ea enim verè est, quam hic Christus detestatur hypocrisis, duplex apud Deum iniquitas, quibus nihil esse mundum potest, quum inquinata sit ipsorum mens & conscientia. Proinde quum in iudicio Dei consistere nequeant, utpote vera iustitia destituti, omnia sua faciunt ut videantur ab hominibus. Nam dilatant phylacteria, magnificant fimbrias, amant primos recubitus, primas Cathedras in synagogis, salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi. Ea est enim carnis natura non illustrata verbo Dei, quod voluit Deus esse lucernam pedibus nostris, ut splendore externarum caeremoniarum, quarum corporalis exercitatio ad modicum utilis est, quum pietas sit, quae ad omnia valeat, laudem venetur humanam. Damnant aduersarij ex hoc Christi verbum quicquid penè est piarum caeremoniarum in religione Christiana, aut Monasticis exercitiis, quae ceu compendia quaedam consequendae salutis, pia patrum ex verbo Dei instituit religio, quasi tam essemus (ut illi loquuntur) Stupidi ac bardi, ut salutem metiremur ex naturarum externarum, scilicet, vestitus, rasura, vitae genere, aliisque tyrocinis vitae Monasticae: quum nihil minus vnquam docuerit vera Christi Ecclesia, quae ex

Sanctissima non memora in rebus externis.

Est veri Episcopi regere Ecclesiam.

Hypocrisis duplex apud Deum iniquitas.

Impietas Haeeticorum circa caeremonias.

viua

FERIA TERTIA

viua fide per solum Christum, agnoscit seruari se posse. Proinde nec locum nec habitum per sese quēquam sanctificare, quin potius Tragicis huiusmodi Monachis, qui prater externum vestitum, nihil prorsus habent veræ religionis aut pietatis, vt merito cum iis quos hic perstringit Christus, conferri possint, hæc maioris fore dam nationis causa asserit.

3. Tertiò, Vult Christus populum abducere ab admiratione Phariseorum, falsaque opinione, quam de seipsis habebant, quanquam hoc (vt monet Augustinus lib. de vnitae Ecclesie cap. 5.) nobis nō sit imitandum, quia hæc Christus Phariseis exprobrat, non vt homo tantum, sed vt occultorum cognitor. Itaq; Christus quum sanctimoniam larvam huiusmodi abstulisse, suos veram humilitatem, ac modestiam animo docet, dum prohibet Rabbi, vel patrem vocari, quodd, scilicet, vnus sit magister, & Pater in cælis: quo loco non putabimus Christum, simpliciter horum cognominū vsum prohibuisse siquidem Paulus se vocat doctorem gentium cum fide & veritate, vult etiam seruos dominis suis morem gerere, filios patres reuereri, & discipulis licet eos à quibus instituantur, præceptores & magistros vocare. Verum dmonat Christus horum agnominum vehementes affectus in eis, qui solius inanis gloriæ causa ista petunt: vt sic plures apud plebem fiant, & ab ipsorum placitis populus dependeat. Est enim vnus & verus Pater Deus, vnus & verus magister Christus: à cuius debemus pendere præceptis, vt nō liceat nobis alterius cuiuspiam iurare in verba magistri. Peccant igitur, qui studio inanis gloriæ, istum honorem expectant, vt scilicet, tãquam semidei ab hominibus saluentur, nec aliter, quàm oracula, ipsorum responsa recipiatur. Quod absit, vt cogitet homo Christianus, qui scripturarum cognitionem habet. Si enim Paulus, qui verus erat Gentium doctor, in fide veritatis noluit dominari fidei suorum, 2. Corin. nequaquam decet cum hac opinione titulos venari, vt scilicet, velint ob promotionis dignitatem ita suscipi, ne decedere ab ipsorum doctrina liceat, dum audient scripturas, non ex intentione Spiritus sancti, non ex communi sacrosanctæ Ecclesie consensu, sed proprio arbitrio interpretari, quod solius est Christi

HEBDOMADÆ SECUNDÆ. 63

Christi. Talium pro dolor, hoc infelici nostro seculo quanta sit turba, satis suo malo variæ experiuntur regiones: in quibus miseræ plebeculæ magna & incredibili tyrannide dominantur sectarij: qui sua variarum hæresin paradoxa, non secus ac si diuina essent oracula, proponunt. Vult enim Christus omnes sibi esse subiectos, qui magisterij titulos accipiunt: non vt honoris tantum sint oriosi magistri, sed qui populum docent, ne quid contra ipsius verbum doceant.

FERIA QVARTA HEBDOMADÆ SECUNDÆ quadragesimæ,
Epistola, Esther. 13.

*Mardochæus autē deprecatus est Dominum, memor omnium operum eius, & dixit, Domine, Luc. 18.
Domine rex omnipotens, &c. Fines Epistola: & ne claudas ora te canentium.*

Scher in oratione, quam ex animi angustia domino offert, agit tria.

1. Primò, vt gratiam Dei atq; eius in se misericordiam obtineat, humili confessione, Deo tribuit omnipotentiam, imperij dominatum, & gloriam quibus epithetis, tanquam soli Deo propriis, solent veteres, si quando in rerum desperatione essent constituti, ipsum ex fide inuocare, qua crediderunt esse eum solum, qui & posset, & veller suos de tentatione eripere, qua fiducia erecti fortiter quicquid esset aduersitatum, miseriarum, persecutionum, & afflictionum ferebant, scientes non nisi iusto Dei iudicio, & suorum peccatorum merito accidisse, non casu aut fortuitò, vt solent impij, Dei prouidentiam ignorantes, dicere in corde suo, Non est Deus, Psalm. 13. Quales nunc multi sunt Epicurei, Sardanapali, Alcinoi, & canes impudentissimi: quos non magis præsentium temporum agit calamitas, quàm si prorsus omni sensu essent destituti: sic suis immergi deliciis & voluptatibus, vt quasi Stolicam quandam indolentiam induisse videantur. At longè profectò aliter nostra Esther, quæ licet in summis agere delictis videretur, nempe, potentissimi regis Assueri coniunx

*Omnipotens
rex soli Deo
propria.*

FERIA QVARTAE

*Poenitentia
arma, ieiunium, ora-
tio & cinis.*

iunx charissima; in palatio omnium rerum copiam habens, tota deliciis pigmentorum affluens, & Regia demum ornata, orbis Regina, angitur tamen populi sui afflictione, quem intellexit impiū Aman in capitis periculum adduxisse, & ex charitate, quæ propriis cōmunia antepōnit, commune populi periculum in se suscipit, & quasi sola damnationis sententia subtaceret, doler: leinuat, orat, cinere & sacco vestitur, & pro se orare iubet. Intelligebat enim hac methodo Deum peccati merito offensum, & supplicia minitantē, ad misericordiam flexis, reusum arcum remitti, gladium iræ Dei vibratum occultari. Itaque istis poenitentiae armis sese irato Deo opponit, dicens, *Domine, Domine in ditione tua cuncta sunt posita, non est qui tua possit resistere voluntati. Tu fecisti cælum & terram, & quicquid cæli ambitu continetur, & Dominus vniuersorum tu es.* Quæ plena fiduciæ oratio soli Deo omnem tribuit gloriam & honorem, in illius sinum se totam conicit, vt ostendat ex ipso ea omnia quæ humanæ saluti expediunt dependere.

2. Secundò, Captata beneuolentia, artificio planè Rhetorico statum causæ, humili orationi proponit, insinuans non populum tantum suum, sed se quoque periculo inuolutam esse. Itaque nō prætexit aue sua, aut populi iam condemnati merita, virtutes, iustitiam, & sanctimoniam: hæc enim, quia exigua erant in populo, idè periculi magnitudine conseruata, exposita necessitate clamat, dicens, *Domine Deus Rex Regum, miserere populo tuo, solus nos inimici nostri perdes, & hereditatem tuam delere. Ne despicias partem tuam, quam redemisti de Aegypto, &c.* Sic solent fideles ad Dominum, quum tribularentur clamare, Psalmo 119. & 30. In te Domine speraui, non confundar in æternum: In iustitia tua libera me, & eripe me, & Danielis capitulo 9. Non in iustificationibus nostris prosternimus preces ante faciem tuam, sed in miserationibus tuis multis, &c. Est autem tota paterica oratio & emphatica: quasi dicat, O Deus, tu qui solus potes, non intres in iudicium cum populo tuo, sed miserere, non mihi tantum, quæ, si externa spectes, non ita egeosum enim potentissima orbis Regina, extra periculum constituta, Regio amplexu secuta, & formæ venustate omnib

HEBDOMADÆ SECVNDÆ. 64

omnibus grauisima: sed populo tuo, qui licet peccarit, tuus tamen est populus: iure creationis, quem ad imaginem & similitudinem tuam creasti: iure redemptionis, quem in manu forti eduxisti de terra Aegypti. Nec satis id tibi clementissimo Patri, sed addidisti tui cognitionem, legem, voluntatis tuæ indicem, ceremonias, quibus excoli voluisti ab ipso, & regionem fertilissimarum possessionem opulentam, vt non possis non tuum agnoscere populum, tot beneficiis olim à te affectum, quem nunc coniurari nominis tui hostes volunt data pecunia perdere, delere, trucidare, & extinguere: ne scilicet, vlla superfit sanctissimi nominis tui memoria. Patere igitur vt viuentes laudemus nomen tuum, nequando dicant gentes, vbi est Deus eorum? Nam populo tuo saluo, & incolumi, me quoque ancillam tuam seruasti. Constat promissionum tuarum veritas: confundentur inimici tui.

3. Terriò, Necessitate detecta, addit petitionem, qua petit exaudiri, dicens, *Exaudi deprecationem nostram, propitius esto sorti & funiculo hereditatis tuæ, & conuertere luctum nostrum in gaudium, & scilicet, viuentes laudemus nomen tuum.* Siquidem in rãa animorum consternatione, vbi tam acerba imminet capiti pericula, fieri nequit, vt mens officium faciat, vt ex fide Deum inuocet, colat, adoret, vel reueretur. Idè David expertus in se hanc animi conseruationem, ex consternatione iræ Dei, quam peccatis suis fuerat promeritus, exclamat, Anima mea turbata est valde, Psal. 6. Defecit virtus mea, Psal. 70. Ossa mea sicut cremijum aruerunt, Psal. 101. Aruit cor meum, &c. Psal. 101. Idè Psal. 34. petit, *Dic anime meæ, salus tuæ ego sum.* Hoc enim est quod Esaiher hoc loco petit: *Conuertere luctum nostrum in gaudium, vt scilicet, ex spiritu tuo diffuso in cordibus nostris, agnoscamus præsentium temporum pericula, calamitates, & miseras, quibus hostes fidei Ecclesiam opprimunt, & cum sanctissima hac deprecatrice ex vera contritione, & peccatorum cognitione, in ieiunio, fletu, planctu, & cinere, sic Dominum oremus, vt ex oremus, & Regum ac Principum animos ad Ecclesiæ suæ defensionem excitet, hæresiarcharū, qui in Ecclesiæ*

FERIA QVARTA

perniciem coniugarunt, conatus impediatur, ut id ipsum dicamus omnes, & non sint in nobis schismata, sed in charitate, quæ est vinculum perfectionis. laudemus Deum in corde puro, conscientia bona, & fide non ficta.

FERIA QVARTA HEBDOMADÆ SECUNDÆ, Evangelium, Matth. 20.

Et ascendens Iesus Hierosolymam, assumpsit duodecim discipulos secreto, & ait illis, Ecce ascendo Hierosolymam, &c. Finis Evangelij: & dare animam suam in redemptionem pro multis.

Poenitentia sine merito passionis Christi efficax esse non potest.

Via sacra poenitentia, ad quam nos quadragesimæ tempus hortatur, efficax sine merito passionis Christi esse nequit, hoc Evangelio nobis proponit quatuor.

1. Primo, Discipulis secreto enumerat passionis suæ futuræ omnia mysteria, scilicet, quod tradetur Principibus Sacerdotum & Scribis, condemnabitur morte, tradetur gentibus, illudetur, flagellabitur, crucifigetur, & tertio die resurget: quibus verbis Christus, præterquam quod diuinitatis suæ potentiam, qua futura omnia præscire sese demonstrabat, ostendit arcanum Dei Patris concilium, quo voluit filij sui humilitate antiqui hostis superbiam elidere, ac de peccato damnare peccatum, ut iustitia legis impleteretur in nobis, si tamen compatimur. Nequit enim vera Christiani hominis iustitia, quæ non nisi merito passionis Christi contingit, in deliciis consistere: quare si Christum pati oportebat, & ita intrare in gloriam suam, Luc. 24. multo magis nos ob varias causas. Prædicat autem Christus omnia scilicet.

1. Ut ostenderet sese, iuxta Prophetarum oracula, non Christum solum inuitum, sed prorsus voluntarium passionem suscepisse. Ita. 53. Ioan. 10. oblatum est, quia ipse voluit, potestatem habeo ponendi animam meam, &c. Neque Iudæorum conuictum potentiam, morti succubuisse, sed propria voluntate, & amore nostri: propter nimiam enim charitatem qua dilexit nos lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo.

2 VI

HEBDOMADÆ SECUNDÆ. 65

2. Ut discipulorum animos contra futuram tempestatem præmuneret: periculum enim erat, ne fidei susceptæ semen prorsus suffocaretur, si propter opinionem eripi fibi viderent eum, cui hæcenus fidem habuissent: ex cuius doctrina vitam iustitias suam. Esi enim sapius moniti, nondum tamē consistere poterant irruente malo, sed scandalizabantur, quid futurum, si omnino tale quid nihil expectantes, vidissent oborto collo sibi Christum abripi, ac post varia ludibria in crucem adigi.

3. Ut falsam, quam de temporali regno iam inbibebant opinionem ipsorum animis euelleret. siquidem credebant illa Prophetarum vaticinia, qualia sunt apud Isa. 32. 54. Psal. 71. Isa. 9. Daniel. 7. aliisque locis innumeris, corporea prorsus fore: unde rogabant, Domine, si in tempore hoc constitues regnum Israël? Indicat enim aliud scilicet, spirituale regnum, se meditari, & iam parare per passionem.

4. Ut ostenderet se esse eum promissum in lege Messiam, in quem omnia collimarent dicta Prophetarum: neque alium postea expectandum, sed in hunc esse spem omnem collocandam, atque ex præteritorum certitudine futura esse expectanda: atque ideo resurrectionis, in qua salutis fidelium summa consistit, meminit.

2. Secundò, Docet quid plerique sub prætextu Evangelij venari soleat humana ratio, scilicet honores, diuitias & gloriam. siquidem sola resurrectionis mentione audita, mater filiorum Zebedæ animalis adhuc, nec intelligentes quæ Dei sunt: somniabat enim externum regnum, in quo sceptrum, gladius, & arma essent corporea. proinde à Christo, quem adorabat petiit, & sedens duo filij, unus ad dexteram, & alium ad sinistram, id est, ut hic in rerum administratione primis teneat, ac Republicâ gubernet, & hic, secundo loco, consanguinitatis iure, regni negotia curet, particeps non tam curarum, quam questus & largietur. Christus autem docet, ut ex responso patris suum regnum constare fide, Evangelio, oratione Spiritu sancto, & sacramentis, quibus resistit Sathanæ, morti, inferno, mundo & carni. Non est igitur quod in hoc regno quiescentiam aut securitatem quærat: nam per multas tribulationes oportet nos introire in regnum Dei. Act. 14. in.

III ij

FERIA QVARTA

& Christum ipsum oportuit pati, & ita intrare in gloriam suam. Propterea respondet non matri, sed filiis, à quibus erat subornata, *Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum: Aut baptizari baptismo, quo ego baptizabor:* quasi dicat. Non coronabitur, nisi qui legitime certauerit. 2. ad Timoth. 2. Luc. 18.

*Ambitio
omnia di-
ruit & fun-
ditus euer-
tit.*

3 Tertiò, Præsumptionem horum fratrum, quæ plerumque ex ignorantia, & superbia nascitur, quæ non agnita rei, quam ambiunt, difficultate, tantum ut libidini suæ faciant satis, etiam quæ ultra vires sunt, aggredi non verentur, & obliui propriæ infirmitatis, tamen ut aliis præstantiores videantur, suis viribus maiora expectant: hos quisquis in concilium adhibuerit Duce, præsumere quidvis non audebit tantum, sed etiam aggredi, licet cælum terræ miscendum foret, tantum valet læua in homine ambitio, ut peccatū peccato addere non vereatur. Huius ambitionis tyrānide sit, ut Ecclesie, imperia, regna, Respublice, ciuitates, & familiae non tantum dilabantur, sed intereant, euertantur, ac funditus pereant, dum regnis, & Ecclesiis inhiant Principes Ecclesiastici & Principes prophani, quando illorum sit verbo & exemplo Ecclesiam regere, non opes quærere, non arma vibrare, & horum sit imperia armis protegere, ab hostibus defendere: quod sit, ut dum sutor ultra crepidam iudicare pergit, magna subsequatur perturbatio, iustoque Dei iudicio sit, ut dum extra vires nostras efferimur, turpiter subinde, ut Cātherius in portu labamur. Sic Oziā, dum præter suam dignitatem, Sacerdotiū usurpat, lepra percutitur, & Chore, Dathan, Abiron, viui absorbentur à terra, Iānes & Mambra. Monet hic igitur Christus, nequis ultra vires suas sese efferat, ut Petrus, qui propria sui ipsius fiducia promisit se cum Christo, non in carcerē tantum, sed & in mortē ire, Matt. 26. & Thomas, qui dixit ad reliquos discipulos, Eam? & moriamur cū illo: sed quid accidit? Petrus ter negauit, & Thomas multis Christi reuelationibus post resurrectionē non credidit, Ioā. 2.

*Nemo vl-
tra vires
suas sese ef-
ferre debet.*

4 Quartò, patientiam Christi, quam ostendit erga hos duos fratres, quibus amicissime responder, dicēs, *Calicē quidē meum biberis, & baptismo, quo ego baptizor, baptizabimini. Sedere autem ad dexteram, aut ad sinistram non est*

HEBDOMADÆ SECVNDÆ. 66

est meum dare vobis, sed quibus paratum est à Patre meo. Quasi dicat, Patiēmini quidē propter nomen meum, & heredes regni mei vos futuros spōdeo, tamē in me prius offendemini: sed quia tandem non est naturæ vestræ viribus, sed ex mea virtute pro me patiēmini, etiā regnū Patris mei accipietis, & erga reliquos Apostoli: qui egrē se rebant duorū fratrum ambitionem, & aliis præferri voluissent. Sed Christus eos conuocās, tribus efficacissimis argumētis eos conciliat, dicens, *Scitis quia Principes gentium dominātur eorū. Et qui maiores sunt, potestate exercent in eos. Nō ita erit inter vos, sed quicūque voluerit maior fieri, sit vester minister: et qui voluerit inter vos primus esse, erit vester seruus sicut filius hominis non venit ministrare, sed ministrari, & dare animā suā in redēptionem pro multis.* Iis tribus argumentis quorum 1. à similitudine regni profana sumit. 2. ab humilitate, quæ decet eos qui humilitatē Euangelicā prōfiterentur. 3. ab ipso Christo qui cū diues esset, ita pro nobis egenus factus est, ut non haberet vbi caput reclinarēt, ut scilicet, Ipsi inopia diuites efficere-mur, Apostolos corripit: nam ex ignorantia, & carnali prudentia eorū prodibāt cogitationes. Permisit autē Dominus Apostolos huiusmodi vitiis subinde labi, ut post prædicatores Euāgelij effecti, dicerēt patienter ferre lapsos: iuxta illud, Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis huiusmodi instruite, &c. Gal. 6. Christus igitur breui hac cōcione duorū fratrum ambitionē humilitatis commendationē deprimat, & decem discipulorū indignationem cōpescit, siquidē omnibus se in exemplū proponit: hac docet ipsos non debere putare suū regnū iis artibus esse administrādum, quibus mundanum administratur: quasi dicat, Pater meus duos in mundo ordines, veluti duo luminaria magna constituit, mundanum, scilicet, & spirituale, quem commisit administrandum Imperatori, Regibus, Ducibus, Principibus, Comitibus, Senioribus, Iudicibus: & Episcopis, Pastoribus, Doctoribus, Presbyteris, Concionatoribus: quæ, ut illi, scilicet, gladio externo bonos defendant, & malos puniant: hi verò vigilent pro animabus subditorum, Euangelium prædicent, sacramenta administrent, & excommunicatione legitime vrantur: quasi dicat,

*Duo in mū-
do ordines,
mundanus
& spiri-
tualis.*

FERIA QUINTA

Non decet vos gladio pugnare, sed verbo diuino, ad Tit. 1. Vt potes sit exhortari in doctrina sana, & eos qui contradicunt arguere. Quare ex mea vita exemplum sumite. Ego Dominus cœli & terræ omnium vestrum factus seruus: præbete ergo etiam vos erga omnes faciles, &c.

Solet hoc loco disputari ea quæstio, num scilicet iniquæ agant parentes, qui suis liberis dignitates procurant, aut Ecclesiasticas, aut ciuiles, de qua vide August. Epistol. 121. To. 2. Item Prosperum lib. 3. de Vita contemplatiua cap. 28.

FERIA QUINTA HEBDOMADÆ secundæ Quadragesimæ, Epistola, Hieremiæ 17.

Maledictus homo qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum, &c. Finis Epistolæ: Ego Dominus scrutans cor, & probans renes: qui do unicuique iuxta viam suam, & iuxta fructum adinventionum suarum.

Ac Epistola tria proponit Propheta. 1. Primò, Ostendit in quo potissimum hominis sit cõstitutadampnatio, & maledictio: in eo scilicet, qd confidit in homine, ponit carnem brachium suum, & à Domino recedit

cor eius. Hæc faciunt, qui confidunt in virtute sua. Psal. 48. 117. Prouerb. 11. suam volunt statuere iustitiam, Rom. 10. & iustitiæ Dei nolunt subiici, Roman. 10. Huiusmodi quàm graui & horrenda sequatur supplicia, scriptura

Aggrauata testantur: nam à gratia exciderunt, qui in lege iustitiam exciderunt sicari volunt, id est, qui sine Christo propriis viribus salutem assequi nituntur, Galat. 3. vt in iis glorientur. Inicari in lege mici Dei constituuntur qui voluerint amici esse huius seculi, Iacob. 4. Dominus dissipabit ossa eorum, qui hominibus placent, Psalm. 51. Tales olim fuere Philosophi, Iudæi, Pelagiani, & Pseudoapostoli, hypocritæ & Anabaptistæ, qui excæcati propria malitia, laborantes ignorantia veritatis, & concupiscentia rerum noxiarum, euauerunt in cogitationibus suis, & dicentes se esse

sapient

HEBDOMADÆ SECUNDÆ. 67

sapientes, posuerunt carnem brachium suum, dum scilicet, in carne gloriantur, id est, in rebus carnalibus, quos rectè inimicos crucis Christi vocat Apostolus: quum non oporteat eum, qui gloriatur, in alio, quàm in cruce Domini nostri Iesu Christi, gloriari: alioqui, vt minatur Propheta, erunt quasi myrica in deserto, non videbunt quum venerit bonum, & habitabunt in siccitate in deserto, in terrâ saluginis. Quibus metaphoris significat Propheta omnem eorum iustitiam, qui sine Christo iustificari voluerunt, fore rem futilem & abiectissimam, vt est Isa. 59. Oua aspidum ruperunt, telas aranæ texuerunt. Telæ eorum non erunt in vestimentum, neque operientur operibus suis, opera eorum opera inutilia, & opus iniquitatis in manibus eorum. Est enim myrica, herba humilis & abiecta, quæ solo arehoso & sterili delectatur, maleficis ad odia concitanda in usu: sic impij, qui licet hic exalcentur, vt Cedri Libani, deficientur, nec videbunt gloriam Domini, Isa. 26. Sed proiciuntur in tenebras exteriores, post mortem scilicet, ipsis & auxilio gratiæ cœlestis, & occasione bonarum operationum sublati, ac flumine illo cuius humore fecunda sunt fidelium pectora ad producendos virtutum fructus, obturato, in salugine desperationis perpetuo permansuri, Psal. 103.

2. Secundò, Per locum à contrario describit felicitatem eius qui cõfidit in Domino. Huic enim erit Dominus fiducia, illuminatio, fortitudo, firmamentum, & liberator. Is autem dicitur in Domino confidere, qui, deposita omni opinione propriæ sanctimonie, totus à Deo pendet, non contentus, aut propriæ consciëntiæ, 1. Ioh. 3. aut adulantis vulgi testimonio, sed etiam, si omnia quæ præcepta sunt fecerit, se totum tamen in Dei proiciit misericordiam, dicens cum Propheta, Si iniquitates obseruaueris Domine, Domine quis sustinebit? Psalm. 139. Iste intelliget veritatem, & fidelis in dilectione acquiescet illi: Sap. 3. deposita: vt loquitur Apostolus ad Philip. 3. omni, quam ex carne, id est, rebus carnalibus, quæ spiritu Christi destituntur, fiducia: vt inueniatur non habere suam iustitiam quæ ex lege est: sed eam quæ est ex fide Iesu Christi. *Erre enim hic, vt habet Propheta,*

III iij

Christi in cruce mandum

Myrica quida

Felicitas hominis qui confidit in Domino

FERIA QVINTA

quasi lignum quod transplantatur super aquas. Psal. 1. 22. scilicet gratia spiritualis, qua fit, vt de ventre eius fluat aqua viua; Ioan. 7. Quod ab humore mittit radices suas, id est, omnium actionum suarum intentionem ad Christum dirigit, qui est fons patens in ablutionem peccatorum, Zachar. 13. Non timebit, quum venerit aestus persecutionum, & aduersitatum, quia non contristabit iustum quicquid illi acciderit, sed gaudebit sciens quid tribulatio, patientiaque operatur, Roma. 8. *Erit folium eius viride* id est, tota vite ipsius actio gratia virtutum ad

Inutilis ser adificationem proximi ornata, ita constans, vt nec ele-
uus Domi. uetur prosperis, nec frangatur aduersis. *Et in tempore sic-*
ni qui pecu citatis non erit sollicitum. nec desinet facere fructum, sciens
niam sua inutilem seruum, qui Domini pecuniam non dedit ad
non dedit vsuram, proiciendum in tenebras exteriores, Luc. 12.
ad vsura. Matth. 25. Elegans antithesis, qua opponitur hominis
verè iustificati, & in solo Deo fiduciam habentis felici-
tas, miserie infidelis. Ex qua contra nostri temporis
aduersarios confirmare licet, opera iustorum, & eorum
qui ex fide in Christum opera exercent virtutum iusti-
tie, mercedem accepturos. Siquidem, Apostolo teste,
non est iniustus Deus vt obliuiscatur laboris nostri,
Hebr. 6. Sunt itaque opera fidelium, (Nemo enim, se-
cundum Augustinum, computare bona opera potest ante
fidem, in præfa. Psal. 31.) & eorum qui confidunt in
Domino bona, iusta, & sancta, æternæ vitæ meritoria,
imò dum à spiritu Christi fidelem inhabitante profici-
seuntur talia, vt possint ex iustitia in iusto Dei iudicio
quod secundum equitatem reddet, unicuique secundum
opera, mercedē expectare, quod metaphoricus expri-
mit Propheta, dum ait, *Non timebit quum venerit aestus.*
Erit enim folium eius viride, & in tempore siccitatis non
erit sollicitum: quanquam enim cesset cum morte bene
operandi facultas, permanet tamen actuum virtutum &
fidei viror ex merito Christi permanentis.

Cor homi- 3. Tertiò, Neque falsa persuasione putaret se statim esse
nis prauis securum posse, si animo suo fiduciam aliquā de Deo con-
non natu cepisset, docet Propheta non esse humani iudicij, ea de
ra sua sed re pronuntiare. Est enim cor hominis prauum, & in scri-
bitio primi ptibile non natura sua: creauit enim Deus hominē rectū,
parentis. vt volun

HEBDOMADÆ SECUNDÆ. 68

vt voluntas Deo in omnibus obediret, nec à se ipsa dis-
sentiret, sed vitio primi peccati, quo tota est læsa natu-
ra, cordis illa prauitas accessit, adeoque excreuit, vt ipsi
etiam homini sibi subinde parum notus sit animus. Vn-
de exclamant sancti, Ab occultis mei: munda me Do-
mine, Psal. 18. Maior est Deus corde nostro, & nouit
omnia, 1. Ioel. 2. Quò fit vt nemo sciat amorē an
odio dignus sit, Ecclesiast. 9. non tam propter occultum
Dei iudicium, quàm propter latentem cordis humani
prauitatem. Quare ineptissima est illa de speciali fide,
aut certa fiducia in Deum, doctrina: debent enim fideles,
iuxta Pauli doctrinam, ad Philip. 3. cum timore & tre-
more suam ipsorum salutem operari, ex fide credere, &
sperare in misericordia Dei, vt docet Aug. lib. j. de præ-
dest. sanct. cap. 11. Neque verò propterea docemus, aut
desperationem, aut dissidentiam ex verbo Dei & diui-
nis promissionibus certissimè concipiendam: etsi enim
illæ in se certissimæ sint, proponuntur tamen sub condi-
tione: certissima quidem est promissio de vita æterna,
de remissione peccatorum, sed quæ nulli contingent,
nisi seruantibus mandata, sicut innumeris locis docent
scripturæ, Matth. 9. & 11. Ioann. 4. Zachar. 11. Ioan. 10.
Quare rectè docemus fide, & spe animum esse ad Deum
erigendum, credendum verbo Dei, sperandum in mul-
titudine misericordiæ nominis eius, virtutibus animum
excolendum: atqui nunquam presumendum. Si enim
Apostolus, qui nullus sibi conscius erat in hoc tamen
non audebat se iustificatum præsumere, nec se ipsum iu-
dicare. Qui enim iudicat me. Dominus est, inquit, 1.
Corinth. 4. Multò minus certò nobis est præsumen-
dum, quum cordis nostri latebras inuestigare nequea-
mus. Siquidem solus Dominus est qui probat corda:
& renes, & reddit unicuique secundum viam adin-
tentionum suarum: quia enim fons humanarum opæ-
rationum, authore Christo, Matth. 13. Est cor pro-
num ad malum ab adolescentia sua, Genes. 6. & renes
impudicitie fomitem subministrant, ostendit Prophe-
ta mala esse ea omnia, quæ ex his duobus profiscun-
tur: ac proinde iudicio Dei obnoxia, nisi gratia remis-
sionis deleantur.

Fideles cū
timore salu-
ti suam o-
perari de-
bent.

Fide & spe
animus ad
Deum eri-
gendus.

Dominus so-
lus probat
corda et re-
nes.

FERIA QVINTA
FERIA QVINTA HEBDO-
madæ secundæ, Euangelium,
Lucæ 16.

*Homo quidam erat diues, qui induebatur
purpura & bysso, & epulabatur quotidie splen-
didè. Et erat quidam mendiculus nomine Laza-
rus, &c. Finis Euangelij: Si Moſen & Prophè-
tas non audiunt, neque ſi quis ex mortuis reſur-
rexerit, credent.*

Via ſic comparatum eſſe videmus, vt ex præſentium rerum ſclicitate, aut inopia æſtimare ſoleant homines futuram conditionem, vt ſcilicet, omnes diuites beatos, contra omnes pauperes miſeros & iræ filios reputent: oſtendit hoc Euangelio Chriſtus ex præſentibus rebus futuram conditionem non eſſe metiendam. Proponit itaque quatuor.

*Ex præſenti-
bus reb⁹ fu-
tura cōditio
nō metien-
da.*

*Veſtitiū vſus
luxuſ ſer-
uire nō de-
bet.*

1. Primò, Duorum hominum & vitam, & mores, diſparem, nempe, diuitis, in maxima rerum omnium ſclicitate & luxu: nam induebatur quotidie purpura, & byſſo: is enim erat diuitis huius ſuperbi affectus, vt ex fruitione opum, quaſi ſupremam ſclicitatem metiretur, non habens aliquam in veſtitu perſonæ, conditionis dignitatisque rationem: ſiquidem veſtitiū vſus à natura conceſſus, neceſſitati & conditioni pro vtilitate Reipublice, non luxui ſeruire debet: alia enim Regi, Principi, Duci, Senatori, priuato, plebeiſque veſtis conuenit. Publicos enim decet dignitatem, quam ex Dei vocatione ſuſtinent, tueri: quæ ratio in priuatis hominibus locum non habet. Dāpnatur ergo in hoc diuite, non rerum vſus, ſed turpis abuſus, ſiquidem non contentus veſtitiū deliciis, addidit gulæ cupidias, quibus & effrenem, laſciuamque concupiſcentiam, ſatis per ſe in omnem libidinem irruentem prouocaret. Nam epulabatur quotidie ſplendidè, & delicatè, quaſi dicat, cum diuitiarum comes ſit luxus, huic Deus venter erat, hunc coluit iuxta Iſa. 5. cythara, lyra, tympano, tibia, & vino. & pauperis, in ſumma rerum omnium indigentia: nam iacebat ad ianuam

HEBDOMADÆ SECVNDÆ. 69

ianuam diuitis vlceribus plenus, cupiens ſaturari de micis, quæ caderent de menſa diuitis, & huius vlcera canes lingebant. Hæc ſiquis humana ſolam ratione perpendat, quis non iudicabit hunc (maximè ſi aliquam exiſtiteret eſſe rerum inferiorum apud Deum prouidentiam) omnium fuiſſe inſcliciffimum, quando huic mala acciderint, quaſi, iuxta Eccleſiaſten capitulo 28. opera egerit impiorum? Neque enim ſola paupertatis cruce acerbiffima, ſed ægritudinis, miſeriæ quoque premebatur, adeò vt ſicut illo diuite nemo ſclicior, ita hoc nemo miſerior iudicari poterat. Caterum, quum non fortuito, aut caſu, ſed ſingulari Dei Optimi Maximi prouidentia, & diuitibus, & pauperibus æquè accidant. Nunquam cogitabit diues ſeſe ob diuitias ſclicem, aut Deo gratum, & pauper ob paupertatem à Deo deſertum. Sunt enim & diuitiæ & paupertas, res adiaphoræ: ſola verò iuſtitia aut iniuſtitia, eſt quæ hominem Deo conciliat, aut inimicum conſtituit, necnon & eorum mortem, quæ vtrunque diſpar eſt ſubſecuta. Nam pauperi, terminus erat omnium miſeriarum, laborum, famis, & cruciatuum, ſed diuiti ſinem attulit voluptatum, deliciarum, conuiuiorum. Statutum eſt enim hominibus ſemel mori, & poſt hoc iudiciū, Hebræorum cap. 9. quò ſcilicet decerneret præmia vitæ æternæ iuſtis, & poenas gehennæ impiis. Iuſtus enim eſt Deus, nec poſteſt obliuiſci operis noſtri, & fidelis, vt non patiatur nos tentari ſupra id quod poſſumus: Ideò Lazarus, qui magna fortitudine & patientia durum paupertatis telum ſine inuidia ſuperauerat: Laudabilis enim paupertas cum timore Dei, Prouerbior. 15. vt quia ſocius paſſionis fuerat, eſſet & conſolationis. Si enim cōpatimur, & contemnabimus, & diuitem imitemur, ſuperbum, omnibus voluptatum illecebris diſſluentem, ſperantem in incerto diuitiarum, impiū, ſecurum, quaſi iuſtorum opera habentem, quum duceret in bonis dies ſuos, tenentem tympanum & cytharam, ex hac vita euocat, ſed ita vt illum ab angelis deſerri luberet in ſinum Abrahæ: Sunt enim iuſtorum animæ in manu Dei, vt non tangat illos tormentum mortis. Nam oculi Domini ſuper hunc metuentem Deum, vt erueret à morte anima eius, & aler

*Diuitia &
paupertas
res adiaphora.*

*Paupertas
laudabilis
cum timore
Dei.*

FERIA QVINTA

Iustorum & aleret eum in fame. Custodit enim omnia ossa eorum, *ossa ita De* vt vnum ex eis non conteratur, Psalm. 32. 33. Sapient. 3. *custodit, &* Nam pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius, *vnum ex iis* Psalm. 115. & hunc mortuum & sepultum, atq; in inferno *non contera* constitutum horrenda illa statim subsequerentur tormen- *tur.* ta. Iudicium enim sine misericordia illum decebat, qui non fecerat misericordiam cum proximo suo, Iacob. 2. Competit enim huic illud Eccl. 8. Vidi impios sepultos: qui quum adhuc viuerent, in loco sancto erant, & laudabantur in ciuitate quasi iustorum operum.

Bonorum
operu mer
ces reposita
est.

2. Secundo, Hisce duobus exemplis quum docuisset rebus presentibus sic esse vtendum, vt in vsum pauperum nobis eas esse collatas agnosceremus: ac proinde bonorum operum mercedem esse repositam vitam eternam, sicut ex ipsorum neglectu diuiti huic est reddita aeterna damnatio, tanquam auaritiæ, luxuriæ, gulæ, & libidinis stipendium, sicut & Lazaro est, licet ex gratia, merito bonorum operum, scilicet, patientiæ, longanimitatis, fidei, obedienciæ, tolerantæ, passionumque reddita vita æterna, contra eorum sententiam, qui alicuius meriti esse negant opera bona. Cæterum ex iis quæ amorum mortem sunt subsecuta, apertissime animæ immortalitatem conuincit contra insanos eorum errores, qui putant omnia morte deleri. Proinde cum, vt inquit Augusti. nihil faciat malam mortem, nisi quod sequitur mortem: nec mala mors sequi potest, vbi bona vita præcessit, sermone 24. de verbis Domini. Ergo splendida sepultura diuitis nihil superbo diuiti contulit ad salutem, siquidem curatio funeris, inquit Augustinus, conditio sepulture, pompa exequiarum, magis sunt solatia viuorum, quam subsidia mortuorum. Si enim aliquid prodest impio sepultura pretiosa, oberit pio vilis aut nulla, Augustin. lib. 1. de Ciuit. Dei capit. 12. Abiecta vero pauperis nihil inopi Lazaro obfuit: licet enim humana deessent exequiarum seu parentalium subsidia, aderant tamen Angelica ministeria, quo vel solo argumento eorum respondere possumus errori, qui negligenda fidelium corpora putant: sunt enim fidelium in Christo dormientium corpora sancta, propterea quod Spiritus sancti ea inhabitantis fuerint organa: ac proinde non negligenda, *maximè*

Sepultura
conditio &
pompa ex
equiarum,
magis sunt
solatia vi-
uorum quam
subsidia
mortuorum.

HEBDOMADÆ SECUNDÆ. 70

maximè verò propter spem resurrectionis. Siquidem, vt idem inquit Aug. omnes illæ scripturarum authoritates, quibus sepulture cura commendatur, non hoc admonet quod vllus insit sensus cadaueribus, sed ad Dei prouidentiam, cui talia placent etiam pietatis officia, corpora quoque mortuorum pertinere significant, propter fidem resurrectionis adstruendam, lib. 1. de Ciuit. Dei capit. 12. Item cap. 3. lib. de Cura pro mortuis.

3. Tertio, Dialogismo, quo serâ huius diuitis penitentiam describit, petentis ab Abrahamo sibi misereri, Lazarum ad se mitti, aquæ gutta refrigerari, & flammæ cruciatu liberari, ostendit Christus illud esse verissimum quod habet Ecclesiastici 14. ante obitum operandam esse iustitiam, quoniam non est apud inferos inuenire cibum: irrita enim ea omnis est penitentia, quæ mortem sequitur secundam. Derogat enim iustitiæ, & æquitati diuinæ, quisquis damnatis suam prodesse posse penitentiam credit, aut pro ipsis Deo supplicat. Neque tamen propterea irritas esse quis opinetur Ecclesiæ preces, quas illa quotidie Deo pro defunctis certa fide effundit: sed iis quos in Domino mori credit: nam pro iis qui peccant peccato ad mortem non orat. sed quia quodam esse vitæ genus agnoscit non ita malum, vt iis omnino iuuari possit, pro omnibus autem orat, & sacrificium crucis Deo Patri, vt habet Augusti. lib. 9. Confess. capit. 12. offert, occulto Dei iudicio relinquens. quibus prodesse ea possint. Errat enim quisquis ex hac scriptura eneuare volet pro defunctis preces. Siquidem de eo loquitur Christus, qui peccauerat peccato ad mortem: quare & sera illius fuit penitentia: qualis erit eorum quæ describitur Sapient. 5. Cruciabitur ergo post mortem, qui carnem suam cum vitiis, & concupiscentiis non crucifixerit, vt scilicet, agat dignos penitentis fructus: huius enim vermibus non morietur, & ignis non extinguetur. Contrâ verò Lazarus, id est, fidelis qui libet iustificatus ex fide pacem habet, nactus oleum gaudij pro luctu, & pallium laudis pro spiritu mœroris, vt est Isaia 61.

Ante obitū
iustitia ope
randa.

Orare debe
mus pro de
functis.

4. Quarto, Responsione Abraham solatium, & refrigerium negantis diuiti, etiam pro fratribus deprecanti, ostendit

FERIA SEXTA

nota hoc poem

ostendit viuos non egere pro vitæ suæ ratione instituenda, aut reuelationibus, aut apparitionibus spirituum. Habemus enim, ut inquit Petrus, firmiorem Propheticum sermonem, cui benefacimus attendentes tanquam lucerna lucenti in caliginoso loco, 2. Petr. 1. Nunquid enim populus visionem requireret pro viuus à mortui? Ad legem & testimonium respiciendum monet Isaias cap. 8. Nam qui admonitionibus scripturæ non crediderit, nec mortuorum reuelationi credet, quum ea plerumque incerta & fallax sit: siquidem Angelus Satanæ subinde se transfiguratur in Angelum lucis, 2. Corin. 11. Non enim cuilibet, sed ex singulari Spiritus sancti dono, datur discretio spirituum. Si enim hæc anxia præberetur demoni, nescio quem non fidelium ille facile in suam mallam pertraheret. Proinde quisquis Moysen, & Prophetas non audierit, sed pertinaci animo sciatate resistere verbo Dei peccando etiam contra conscientiam, perrexerit, huic certe nullæ spirituum reuelationes proderunt, nisi ad maiorem obdurationem: ut videns non videat, & audiens non intelligat. Veniunt aduersarii hoc loco, velut robustissimo ariste, quo putant sese inconcussam Catholicæ Ecclesiæ doctrinam deicere posse, quæ docet sanctum esse & salubre pro defunctis exorare, ut à peccatis soluantur. Sublatis enim, inquit, apparitionibus vanis spirituum, intercedant necesse est Papisticæ vigilæ, preces, oblationes, sacrificia, ac denique quæstus omnis sacrificulorum. Quasi vero hæc sanctissima fidei doctrina imaginariis, & falsis, ac demoniacis niteretur apparitionibus, ac non potius solido Dei verbo, Apostolorum prædicationi, veteris Ecclesiæ auctoritati & consuetudini. Apparitiones tamen spirituum humanorum è corporibus defunctorum Dei permissu quandoque fieri credit Ecclesiæ Christi, ut videre est apud Augustinum lib. de Cura pro mortuis, cap. 11. lib. de Spiritu & anima cap. 29. ubi docet has per diuinam potentiam quandoque certis de causis fieri. Vide etiam lib. 12. de Genesi ad litteram cap. 13.

FERIA SEXTA HEBDOMADÆ

secundæ quadragesimæ, Epistola. Genes. 37.

Dixitque

HEBDOMADÆ SECUNDÆ.

71

Dixitque Ioseph ad eos, Audite somnium meum quod vidi: Putabam nos ligare manipulos in agro, &c. Finis Epistola: Fratres meos quero, indica mihi ubi pascant greges, &c.

ILura continet hæc Epistola, quam qui breui tabella complecti queat: primaria autem videntur esse quatuor.

1. Primò, Somnij enarratio innocentis Ioseph *Ioseph typus & figuram Christi ges-*
diuinitus reuelati, Christi, cuius Typum, & figuram gessit, mysteria sublimia continet, verum quia litera occidit, spiritus autem viuificat, altius est hæc historia, quam ad Ioseph referenda: præfigiebat quidem hoc somnium ipsi Ioseph regnum, administrationem Regiam, & imperium totius Egypti, sed ita ut typum tantum gerere veri illius liberatoris Christi, qui non solum Egyptum, verum etiam Syriam, id est gentes & Iudæos, fame verbi Dei periclitantes pasceret. Erexit enim Deus subinde hac fide Patriarcharum animos, dum venturi Messias, id est, Christi promissionem Abraham, Isaac, Iacob, & Davidi roties proponit. Nemo autem verius totam œconomiam vitæ Christi, & mysteriorum eius expressit, quam nosset hic Ioseph. Quem Pater præ cæteris magis dilexit: nam illi dedit tunicam polymitam, id est, varij coloris: aliâque multa præ cæteris beneuolentiæ signa: eò quod eum iam senex ex Rachele dilectissima suscepisset, quibus adumbratus est vnicus ille Dei Patris amor, quo filium suum Christum ab æterno dilexit, & dum venit plenitudo temporis, in mundum misit, Galat. 4. ut iuxta somnij huius interpretationem, ut est Heb. 1. esset hæres vniuersorum, adorarent eum etiam secundum humanitatem omnes Angeli Dei, thronus eius esset in seculum seculi: & adorarent eum omnes Reges, omnes gentes seruirent ei, per fidem nimirum, & fructum bonorum operum, Psalm. 71. Hæc enim adumbrarunt & manipuli & stellæ Patris, matris, & fratrum adorantes manipulum Ioseph, atque ut hæc somnij simplex enarratio causâ odij erga innocentem fuit: ita prædicationio Christi Iudæis scandalum, gentibus autem stultitia, odium

FERIA SEXTA

odium Christo conflauit.

Cura patris 2. Secundò, Patris Iacob erga filios in pascuis gregum
Iacob in fi
lios in pa
scuis gregu
occupatos. occupatos cura, quos licet inuidia, & maleuolentia erga
innocentem cerneret laborare: noluit tamen quenquam
meritos negligere, vt nec Pater æternus totum mun-
dum in maligno positum, & æternæ damnationis reum
reliquit. Sed filium suum vnigenitum misit in similitu-
dine carnis peccati, vt de peccato damnaret peccatum
in carne, iustitia legis impleretur in nobis, peccatores
vocaret ad poenitentiam, & ereptos de potestate tene-
brarum transferret in regnum filij dilectionis suæ. Sicut
autem innocens hic ad fratres est missus, ita secundum
humanitatem ex Iuda ortus Dominus noster, Hebr. 7.
Missus est ad oues quæ perierunt domus Israël. Matth. 15.
Atque vt horum fratrum inexcusabilis est inuidia, qua
erga innocentem exarserunt, ita & de Iudæis meritò cõ-
queritur Christus, Ioan. 15. dicens, Videunt & oderunt
me gratis, nunc excusationem non habent de peccato
suo, & locuti sunt aduersum me lingua dolosa, & sermo-
nibus odij circumdederunt me, Psal. 108. Quòd verò ab-
legatus à patre Ioseph, in agro oberrauit, mysticos signi-
ficat Christum in similitudine carnis peccati, qui dum cū
publicanis & peccatoribus manducat, hominum iudicio
talis censebatur, Matth. 11. Potator vini, &c. Atque sic
placuit Deo per stultitiam prædicationis saluos facere
credentes. Verùm ne sic quidem excusantur Iudæi. Nam
vt fratres Ioseph agnouerunt: ita ipsi edocti per Moysen,
Psalms, & Prophetas, agnoscere Christum poruerunt,
nisi excecati propria militia fuissent. Imò vt hi videntes
Ioseph, dixerint, Ecce somniator venit. Ita Iudæi dixerūt,
Hic est hæres, venite, occidamus eum, Matth. 20. Sed quia
iam, iuxta Isaiam capit. 29. miscuerat eis Dominus spiritum
soporis, clauferat oculos eorum, & Principes, &
prophetas eorū excecauerat. Idcirco vt hi fratres (quan-
quam longè horribilius) offenderunt in lapidem offen-
sionis, & petram scandali.

Inuidia in 3. Tertiò, Impiorum fratrum in innocentem inuidia,
innocentem quam declararunt vestium expolatione, proiectione
excrabilis. in cisternam veterem, & venditione. Ex quibus præter
mysterium inuidiæ naturam etiam profanis hominibus
excrab

HEBDOMADÆ SECUNDÆ. 71

excrabilem agnoscere licet, quæ nulli æquè ac suo no-
cet authori. Pugnat enim aduersus domestica decora,
vt malit inuidus perpeti mala, quàm vt habet Chrysost.
proximum videre in gloria. Denique vel hinc inuidiæ
ferociam videas, quòd nec naturam, nec beneficium re-
ueretur: nam in fratrem, in eum denique, qui visendi
eos causa, laborem periculosum suscepit, ferociunt:
Venite inquit, *occidamus eum*, & *videamus quid prode-*
runt illi somnia sua. Sic Christo Dei filio lucem Euange-
licam afferenti, & impia ipsorum opera arguenti, Princi-
pes, & Pharisei restiterunt, dicentes, Venite, Hierem. 17.
mutamus lignum in panem eius, id est, morte turpissi-
ma condemnemus eum, eradamus eum de terra viuen-
tium, & nomen eius non memoretur amplius: quia Sap.
2. contrarius est operibus nostris, Improperat nobis pec-
cata legis, & diffamat in nos peccata disciplinæ nostræ,
&c. Hæc cogitauerunt, & ertauerunt: excecavit enim
eos malitia eorum. Nam vt horum fratrum concilium
pulchrè diuina providentia elusit, ita & Iudæorum co-
natum de Christo perdendo. Nam Ioseph, dum fratres
perdere nituntur, ad Egypti gubernationem, imperij
dignitatem, & Reipublicæ conseruationem promouet:
ita Christum dum perdere conantur Iudæi, efficiunt, vt
sit caput Ecclesiæ, iudex viuorum & mortuorum, & Prin-
ceps Regnum terræ.

4. Quarto, Fucus excogitatus humano consilio ad eui-
tandam patris indignationem, dum à feris deuoratum
falso asserunt, & vestes sanguine tinctas ostentant. Atqui
pater, spiritu sancto verba eius dirigente, exclamat, *Fera*
peissima, inuidiam rectè intelligimus, deuorauit filium
meum. Sic Iudæi, dum impio crimini prætextum que-
runt, Reip. tranquillitatem, dicentes, Ne forte veniant
Romani & tollant locum nostrum & gentem, Ioh. 11.
iuris patrociniū: Nos legem habemus, & secundum le-
gem debet mori, Ioan. 8. legis zelum: Si non esset hic
homo malefactor, non tibi tradidissemus eum. Intellexit
corus ubique diffusus orbis per inuidiam ipsos Chri-
stum tradidisse, ac falsis eum testimoniis obruisse, atque
ita in humanam Christi naturam plenitudine gratiæ &
eritatis ornatam sœuuisse, diuinitate quæ impassibilis
K k K

FERIA SEXTA

est illa persistente, sicut Ioseph saluo, eius tunica hœdi sanguine aspersa est, vt in omnibus vmbra, & figuræ responderet corpus, & veritas. Quia enim sine sanguinis effusione. Apostolo teste, fieri non potuit remissio, omnia namque mundantur in sanguine: ideo voluit & Christus, nō per sanguinem taurorum aut vitulorum, sed per proprium introire in sancta sanctorum, Heb. 9. vt mundaret conscientias nostras ab operibus mortuis ad seruiendum Deo viuenti. Neq; enim est aliud nomen sub cœlo datum hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri, Acto. 4. Porro Ioseph veste spoliatus, & in cisterna veteri proiectus, pulchrè mysterium mortis Christi refert, qui carne spoliatus ad inferos descendit, vt liberaret eos, qui in tenebris & in vmbra mortis sedebant, vt in sanguine testamenti sui educeret victos de lacu, in quo non erat aqua, quemadmodum quod Israhelitis venditur, adumbrat gratiam noui testamenti à Iudæis repudiata, gentibus esse manifestatam.

FERIA SEXTA HEBDOMADÆ

secundæ, Euangelium,
Matthæi 21.

Maro. 12. Homo erat Paterfamilias qui plantauit vineam, & septem circumdedit ei, & fodit in ea torcular, & adificauit turrim, & locauit eam agricolis, & peregrè profectus est, &c. Finit Euangelij: Et querentes eum tenere, timuerunt turbas, quoniam sicut Prophetam eum habebant.

*Pharisei
propria ma-
litiā exca-
cati.*

Pharisæis propria malitia ita excecatis, vt manifestam veritatem à Christo oblatam recipere nollent, Christus horrenda comminatione prædicat eorum execrationem & reprobationem, qua auferretur ab eis regnum Dei, & daretur gentibus facientibus fructum eius. Agit itaque hoc Euangelio Christus quinque.

1. Primò, Conuincit Iudæos sub metaphora Patrisfamilias, qui plantatam vineam muniuit sepe, torculari & turri, id est, legis cognitione, sacrificiorum oblationibus, & Angelorum custodia: innumeri erga ipsos collatis

HEBDOMADÆ SECUNDÆ.

73

collatis beneficiis. Vineam enim Domini Sabaoth, domus Israël est, Isa. 5. Hiero. 2. Psal. 79. Quum enim omnes gentes demississet ingredi vias suas, vt est Acto. 17. solos Iudæos misericorditer de fornace ferrea, & domo seruitutis, scilicet, Egypto, Duce Mose, variis portentis, magna Egyptiorum elade, per mare rubrum, per desertum cœlesti alimonia pastos in opimam promissionis terram, fluentem lac & mel, deduxit: quibus ne quid ad felicem Rempublic. deesset, dedit Duces, Principes, Regesq; qui viribus, & armis externam politiam administrarent, ac hostes propellerent, ciues defenderent, religionem tuerentur, idolomaniam prohiberent, quales fuere, Moses, Iosue, Dauid, Ezechias, Iehu, & Iosaphat, & Sacerdotes, Leuitas, Ministros, & Prophetas, qui sacrificiis, oblationibus, precibus, & verbi prædicatione populum Deo reconciliarent, & à recto aberrantem reuocarent, vt Aaron, Eleazar, Achimelech, Isaias, Hieremias, & Ezechiel. Huiusmodi enim fidis colonis & ciuilibus, qui profana tuerentur, & Ecclesiasticis, qui sacrorum curam gererent, Clementissimus hic Paterfamilias hanc Rempublic. elocauit: quibus hoc tantum cura erat, vt bonorum operum fructus Deo referrent. Sic Iosaphat magistratum ciuilem ad pietatem & Dei timorem prouocabat, 2. Paral. 19. Sic denique omnes Prophetæ totam Rempublic. ad Dei timorem, veram cordis conuersionem, fidem venturi Messie adhortabantur, 4. Reg. 17.

2. Secundò Iudæos ingratitudinis, qua, neglectis tantis Dei beneficiis, ordinationi Dei resistebant, & rebellio- nis arguit, dum ait, *Agricola apprehensus seruus alios ceciderunt, alios occiderunt, & alios lapidauerunt*, vt Hieremiam, Isaiam, & Zachariam, filium Barachie, aliosq; innumeros, Acto. 7. quibus verbis Christus horrendam mentis excecationem, qua propria malitia semper restiterunt Spiritui sancto, in Iudæis perstringit: qua licet mererentur semel à Deo deseri, atque omnibus acceptis beneficiis priuari: quia tamen eius tanta est erga hominem pietas, & humanitas, qua etiā auersos vocat, nā contentus fuit semel atque iterum ad penitentiam, peccati confessionem, & cordis conuersionem, Iudæos vocasse

K k K ij

*Christus nū
quam lu
dos reli
quit sine
sua cogni
tione.*

QUINTA FERIA SEXTA

ministerio variorum Prophetarum, Sacerdotum, & p̄iorum Principum. sed quemadmodum semper rebus desperatis, aut dum ipsi in captiuitate constituti, audita Prophetarum predicatione, resipiscerēt, misit eis Saluatorem in Ægypto Moſen, in Assyria, Iſaiam, Naum, Iſonam: & in Babylone, Eſdram, Zachariamque. Ita nūquam sine ſui cognitione, etiamſi ſubinde eam reiicerent, dereliquit Iudeos, nolens aliquem perire, ſed omnes ad veritatis cognitionem venire. Sed quem Prophetarum non ſunt perſecuti? quum tamen ipſi apud Deum eſſent; Ex od. 19. gens ſancta, regnum Sacerdotale, & populus acquisitionis.

3. Terriò Magnam Iudeorum exaggerat malitiam, quā tantis beneficiis à Deo affecti: ſiquidem ex ſingulari Dei beneuolentia, adoptio filiorum, gloria, teſtamentū, legiſlatio, obſequium, & promiſſa, v̄eſt Rōm. 9. ipſorum erat nihilo tamen meliores ſunt effecti: externa ſiquidem hæc omnia Dei immenſa beneficia, niſi beneficio gratiæ Dei legitimus accedat horum vſus; obſunt magis q̄ profunt; non ex natura ſua, ſed iſto hominum mente corruptorum. Verūm ne ſic quidem deſtitit benefacere Deus. Nunquid enim incredulitas ipſorum fidem Dei enerat: uiſa abſtineſt enim Deus verax. Quia ergo neque lex, neque Prophetæ veros fructus bonorum operū producere in ipſis potuit, quibus remiſſio peccatorū, iuſtification, & ſalus æterna pararetur, miſit elementiſimū hic Paterfamilias, vbi venit plenitudo temporis, filium ſuum, nō vt iudicaretur, vel condēnaretur mūdus per ipſum. Atq; idē inquit, *Forſe crederetur filium*; quaſi dicat, Non dubitādo, ſed quid ipſos facere oporteret inſinuādo: hunc filiū qui verus eſt mearū poſſeſſionū hæres, licet non mitā in apparatu Regio, & in naturæ diuinæ maiestates, ſed in ſimilitudine carnis peccati, in forma ſerui, &c. Poterunt tamen, ſi legis, quam habent cognitionem admittant, agnoſcere. Quod ni faciant, ſua id culpa faciunt.

*Dei Patris
charitas.*

4. Quariò, Singulare Dei Patris charitatē commendat, qua miſit filiū ſuū in mūdū, & Iudeorū excecrationem proponit, qua agnitū hæredem non receperunt, Ioan. 1. ſed malis Ducibus, ſcilicet, avaritia, ira, inuidia, & odio, accēſi, in eū, cui pro tantis beneficiis acceptis liberalita-

HEBDOMADÆ SECVNDÆ. 74

tem, amore, charitatem, & beneuolentiam rependere debuerant, feruntur inſani, nec anī ſauire deſiſtunt, q̄ & hæredem eiectum extra vineam: Chriſtus enim extra caſtra paſſus eſt, Hebr. 13. occiderint, & hæreditatem regni terreni magna tyrannide inuaſerint. Sed quid accidit? vt poſſiderent, occiderunt, & quia occiderunt, perdididerunt. Hæc enim ipſorum fuit contra Chriſtum coniuratio, dum reuerſi ad iniquitates patrum ſuorū. Hier. 12. & Sap. 2. dicunt, Circumueniamus iuſtum, quoniam contrarius eſt operibus noſtris, grauis eſt nobis ad videndum. Venite, mittamus lignum in panem eius, & eradamus eum de terra, morte turpiſſima condēnemus eum, &c. Peritringit itaque Chriſtus obſtinatam Phariſæorum, Scribarum, & Sacerdotum ſcientiam, vt etiam inuicē cogerentur contra ſe ſententiā dicere: ſiquidem ea veritatis viſ eſt, vt etiam ab improba mente erumpat. Rogari enim quid huiusmodi agricolis, colis paricidis pœnæ eſſet inſtigendum. Reſpondent, *Malos malè perdet, & vineam ſuam locabit aliis agricolis.*

5. Quiriò, Vt minor illis eſſe excuſatio poſſet de peccato ſuo, ſcilicet, infidelitatis, quo Chriſto, & manifeſta eius veritati reſiſtebant, eos ſcripturis Prophetarum aperiè conuincit, oſtendens ſeſe eſſe lapidem reprobatum ab hominibus ætificantibus; id eſt, à Principibus Sacerdotum, Scribis, & Senioribus, quibus Reipublicæ Iudææ erat imperium commiſſum, vt ſcilicet, ædificarent domos ſpirituales, ſed per Chriſtū, qui dum ſua iuſtitia, quæ ex lege eſt, ædificiū hoc abſoluere vellent, nec poterant: venit Chriſtus, aliis lapis angularis, qui fecit vtraque vnum, ad Ephe. 2. electus, probatus: & pretioſus. Vt qui crediderint in eum non confundantur: item offentionis, & ſcandali, iſis ſcilicet, qui offendunt verbo, nec credunt in quo poſiti ſunt, 1. Petri 2. Chriſtus enim eſt fiſi delibus factus à Deo patre. 1. Corinth. 1. ſapientia, iuſtitia ſanctificatio & redemptio: Ii tamen, quia præmūtur infirmitate carnis, vt ſæpius etiam ea quæ nolint, agant: quò ſic vt quandoque etiam ſancti cadant, vt de Petro & Dauide teſtantur ſcripturæ quibus, vt loquitur Auguſtinus, vtilis ſubinde eſt lapſus, vt poſt maiori cautione vitam inſtituant, tales & poſt amiſſam gratiam di-

*Chriſtus la
pis reproba
tus.*

*Chriſtus la
pis angula
ris.*

SABBATO

gnoi essent, qui ea semper indigerent: quia tamen ita cadunt, ut super lapidem Christum maneant, ipsum nec negantes, nec contemnentes, sed potius per fidem ipsum tenentes. Sic lapsi confringuntur quidem, sed non conteruntur. Iusti enim si ceciderint, non collidentur, quia Dominus supponit manum suam: habent enim gratuitum Dei auxilium, qui per poenitentiam reseruantur ad salutem hauriendam ex fonte gratiae Christi. Infidelibus autem & haereticis ruina, offensio, & scandalum. si quidem ij, non tantum super lapidem cadunt, ut ex humana peccent infirmitate: sed quia filium Dei conculant, fidei tesseram rumpunt, charitatem, quae est vinculum perfectionis, violant, Ecclesiam Catholicam & Romanam, quae est corpus Christi, turpiter lacerant: hos grauis illa duplicis contritionis manet sententia, quae a lapide Christo in iudicio illo supremo conterentur sine spe veniae aut misericordiae consequenda.

SABBATO HEBDOMADAE

secundae Quadragesimae, Epistola,
Gene. 27.

Quod cum audisset Rebecca, & ille abiisset in agrum, ut iussione patris impleret, dixit filio suo Iacob, &c. Finis Epistola: Voluntas Dei fuit, ut cito occurreret mihi quod volebam, &c.

Complectitur haec Epistola historica grauisima mysteria de electione Iacob, & reprobatione Esau, in qua describenda proponit quatuor.

Rebecca 1. Primo, Rebecca diuini adhuc oraculi memorem muliebri astu, sed quem diuina prouidentia gubernaret, decipere parentem Isaac senem, oculis caligantem, & lecto affixum, quae ut intellexit velle Esau, iure natiuitatis primogenito, supremam largiri pro patris consuetudine benedictionem, fraudis occasionem nata, (si tamen fraus appellari debet quod diuinitus agitur.) & Esau feroci, hispido, & venatore iussu patris in agrum ad venationem egresso, euocat Iacob torum mansuetum, lenem, & in taber-

HEBDOMADAE SECUNDAE. 79

tabernaculis habitantem: cui paternum proponit consilium de primogeniturae privilegio conferendo, suo ut acquiescat consilio iubet, fore ut ipsi tanta dignitas conferatur, si modo obtineret, & causa duos tantum haereditas afferat. Si quaeras, an peccarit Rebecca, quod fraude Esau circumuenerit? Respondeo quod non. Siquidem ex diuina praedestinatione, & iure emptionis, Gen. 26. Hebr. 12. Iacob dignitas haec debebatur: ipsis enim in matris utero luctantibus respondit oraculum, fore ut maior seruaret minori. Deinde & Esau victus impatientia gula fratri suo cesserat Iacob, ut merito a fraude excusari ambo debeant. Paulus Roma. 9. hoc mysterium ad Iudaeorum & Gentium refert reprobationem, & ad vocationem: ad Iudeos quidem pertinebat adoptio filiorum, gloriae testamentum, legislatio, & promissa. Sed quia indignos se reddiderunt aeternae vitae, ad gentes sunt translata.

2. Secundo, Iacob ignarum mysterii singulari quadam erga patrem reuerentia, matris consilium detrectantem, dum ex rationibus humanis, ut penes solet ubique carnis prudentia, argumetur, patrem facile posse vel malitiam, vel imposturam deprehendere ex corporis habitu dissimili. Erat enim Esau corpore hispido, robusto, & voce stentorea: Iacob vero corpore gracili, tenero, & voce exili. Itaque timeret ne pro benedictione, & fauore paterno, consequatur maledictionem, & odium. Pulchre autem significat haec tergiuersatio iudicium carnis iudicantis de rebus diuinis ex solis praesentibus. Sic olim ad petram contradictionis dubitauit Moyses, Num. 20. 11. de elu carnium. Sic Apostoli admirati sunt, Act. 17. gentibus datam esse poenitentiam in remissionem peccatorum, eaque esse cohaereditas, concorporales, & comparticipes promissionis Dei in Christo Iesu, Eph. 3. Atqui hoc erat sacramentum voluntatis diuinae absconditum a saeculis, ut gentes, quae non sectabantur iustitiam, consequerentur iustitiam, Rom. 9. sed eam, quae ex fide est Iesu Christi, quae ad modum Iacob non propriis viribus, industria, vel consiliis: sed matris, quae praeterquam quod periculum omne in se suscepit, etiam vestibus odoriferis & valde bonis, quae apud se habebat, i. virtutibus & meritis Christi, a Patre Iudaeis primum paratis, gentium nuditatem, fa-

SABBATO

Et illis peccatorum remissioe, & data vera iustificatio-
ne, contextit, additis cibis. i. sacrificio crucis, Patri æterno
gratissimo, quibus cum fiducia ingreditur ad Patrem,
dicentes, Pater mi, comede de venatione filij tui. i. ex
fide per spiritum inhabitantem, clamantes, Abba Pater.
Ego sum Esau, non quidem natura, sed prædestinatione.
3. Tertiò, Isaac admirantem inopinatam ferarum ca-
pturam, dum ait, *Quis es tu fili mi? Quo modo tam cito
inuenire potuisti?* qui pulchrè nobis singularem Dei Pa-
tris ex primum clementiam, qua reuersos per penitentias
qua ex singulari gratia eos ipse præuenit, exceptit hu-
manissime: quum enim ipsa pietate clementior sit, qui
negare seipsum nequeat, 2. ad Timot. 2. mox suorum
vocem agnoscit, Ioan. 10. vt, Luc. 15. indicat filij pro-
digi parabola. Sic prædicatione Apostolorum, respi-
scientes Iudæos, & gētes mox in gratiam recepit, Act. 1.
4. 10. 11. quo accepta fiducia per Christum, sese filios esse
professi sunt: quia nimirum, cibos à matre paratos, con-
ceptam, scilicet, ex prædicatione fidem, mansuetudi-
nem, modestiam, aliæque pietatis opera igne charita-
tis excocta Patri offerunt. Quod verò Isaac tangendo,
& palpando explorat Iacob, priusquam cibos accipiat:
quoniam quæcunque scripta sunt, ad nostram doctri-
nam scripta sunt, Roma. 15. huc spectaret opinor, vt cre-
damus eam solam, quæ ore fit, fidei confessionem, non
sufficere. Neque enim, vt impudenter asserunt hæreti-
ci, de sola fide, & incredulitate iudicabit Deus, sed de
operibus, quæ si arserint, illi detrimentum patientur: id-
circo & Pater ille celestis tuos explorat, vt ignis aurum
solet: non vt perdat, sed vt purget: eger enim corrupta
nostra natura continua exercitatione, ne ad eadem pro-
labatur. Itaque explorat, si quod ore profitemur, opere
quoque & perficiamus.

4. Quarto, Benedictionem, qua secundum æternū Dei
propositum, quo antequam vel boni, vel mali quicquam
egissent, prædestinatus erat à Deo benedicendus Iacob.
Ista enim benedictione, qua Isaac, Iacob benedixit, sym-
bolum tantum erat benedictionis diuinæ faciendæ per
Christum, qua sine vllis præcedentibus meritis à massa
perditionis erant separandi secundum prædestinationem,
& pro

HEBDOMADÆ SECUNDÆ. 76

& propositum gratiæ Dei, vasa misericordiæ à vasis iræ:
qui benedicuntur omni benedictione spiritali in cele-
stibus in Christo, ad Ephes. 1. Aut si ad Christum referre
libet, qui postquam semetipsum humiliavit vsque ad
mortem, accepit à Deo Patre. 2. Pater. 1. gloriam honorem,
& nomen super omne nomen, cuius odor est tanquam
odor agri pleni, cui benedixit Dominus: nam de ple-
nitudine eius nos omnes accepimus, gratiam pro gra-
tia, Ioannis 1. Christus itaque constitutus iudex viuor-
um, & mortuorum, electos ante mundi constitutio-
nem, benedixit, ita vt sint benedicti. Eos enim nemo
potest rapere de manu Patris sui, Ioan. 10. Habent
enim tanquam semen, cui benedixit Dominus, Isa. 61.
& manet firmum Dei propositum, ita vt, iuxta Pau-
lum, Rom. 8. neque tribulatio, angustia, mors, fames,
periculum, & persecutio possit eos separare à charita-
te Dei, quæ est in Christo Iesu, qui etsi vt Iacob ac-
cepta benedictione, patiantur persecutionem ab Esau,
probatio ipsis tantum est fidei. Est interim etiam erga
impios tanta Dei pietas, vt non puniat bis in idipsum.
Nam Esau, quanquam non inuenerit penitentia locum,
etsi cum lachrymis quæreret, tamen in terrenis,
& perituris rebus illi benedictionem concessit. Siqui-
dem non nisi diuino beneficio etiam mali & reprobi re-
bus terrenis viuuntur.

SABBATO HEBDOMADÆ
secundæ Euangelium,

Luc. 15.

*Homo quidam habuit duos filios: & dixit ado-
lescensior ex illis, patri Pater, da mihi portionem
substantiæ quæ me contingit, &c. Finit Euangelij.
Frater tuum venit, & occidit pater tuum vitulum sa-
cratum, quia saluum illum recepit, &c.*

Oret hoc in Euangelio mitissimus Salua-
tor noster Christus portissimam quatuor.
1. Primò, Sub ænigmate prodigi adole-
scens, quid possit natura sine gratia, sci-
licet, post acceptam portionem substantiæ

Kkk v

à patre, abire in regionem longinquam, & eam dissipare viuendo luxuriose. Sufficit enim liberum arbitrium, vt est vitio primorum parentum læsum & eneruatum, ad malum: ad bonum autem, nequaquam, nisi adiue-
bitrium. tur ab omnipotenti bono. Siquidem & naturæ, & gratiæ dona, à Deo in ipsa creatione collata, dum iis inconsultius vtitur primus homo, illis grauiter læditur, & istis priuatur, nec potest, nisi illo sanante, & restituyente, qui dedit vti bene: qualis enim ille peccati merito est factus, talis ex vitiata propagine omnes in lucem edidit, auersos à Deo, contrarios, mortales, corruptibiles, & peccatores. Amisissæ enim originali illa iustitiæ, per quam consistebat illa virium inferiorum & superiorum harmonia, consecuta est statim *Originalis* illa, & rebellio, quam omnes *iustitia.* in natura experimur. Hanc enim significare voluisse videtur Christus vehementi fame, quæ regionem inuaserrat. Non enim de fame panis, vt Propheta loquitur, intelligit: sed de fame audiendi verbum Dei. Mox enim naturam inuasit ignorantia rerum agendarum, & concupiscentia rerum noxiarum, ignorantia Dei: denique rerum omnium quæ salutem promouere possent. Quoad enim latuit veritatis via, quanto magis eam querebat, eò minus inuenire contigit. Siquidem humanæ philosophiæ salebræ longè minus satisfacere poterant, quam porcorum siliquæ. Quanquam enim prima fronte magnâ honestatem & modestiam polliceri ipsa philosophia videretur: nihil tamen sublime aut diuinum afferre potuit.

2. Secundò, Dum hunc asotum resipiscensem, ac miseriarum pertesum proponit: vnde contingat homini auerso veræ poenitentia: initium, quod non nisi à bonæ voluntate nascitur, scilicet, non ex solis liberi arbitrii viribus, & sed ex Dei dono in occulto præuenientis omnem humanam cogitationem. Non enim idonei sumus cogitare aliquid ex nobis, quasi ex nobis. Meminerimus igitur, iuxta August. Epist. 106. quòd patrem hic asotus non quæsierit, antequam quæsitus est ab illo, qui venit quærere, & saluum facere quod perierat. Est enim opus gratiæ Dei, vt meritum hominis bonum & initiet ad iustitiam, & consumet ad gloriâ: primò, inchoans voluntatem bonam;

nam: deinde, eandem adiungens inchoatam, vt eadem voluntas & diuino dono bona sit, & diuino adiutorio malam superare possit concupiscentiam. Ira enim hic noster asotus, accepto radio cœlestis gratiæ, rationem avertsam, intellectum obscuratum, & voluntatem peccato corruptam illustrante, vt ex fide (sine qua nec oratio nec poenitentia placent) quàm procul esset à Deo, (longè enim à peccatoribus salus, Psalm. 118.) alienus esset à pietate, (nulla enim conuentio luci ad tenebras, 2. Corinthio. 6.) & graui peccatorum pondere premere-
Confessio sacramentalis. tur, agnosceret. Nulla enim rectè suscipitur poenitentia, quam non peccati propriæque miseræ cognitio præcesserit, quam dum fidei lumen præcedit, tum demum surgit à somno peccati, Rom. 13. ad Ephes. 5. Surge qui dormis, &c. Patrem adit misericordiarum, & Deum totius consolationis, qui cōsolatur nos in omni tribulatione. 2. Corinth. 1. peccatum confitetur. Qui enim abscondit scelera sua, non dirigitur: qui autem confessus fuerit, & ea reliquerit, misericordiam consequetur, Prouerb. 28. confessione, scilicet, sacramentali à Christo instituta: & deiecit se infra ministrorum & seruorum conditionem. Oratio enim humiliantis se nubes penetrat. Videant ex hoc loco aduersarij, qui non verentur asserere, contritionem, & quæ absolutam iustificationem præcedunt, efficere hominem magis peccatorem. Neque enim displicent Deo hæc prodigi opera, qui patrem adit, eum inuocat, peccatum confitetur: vt nec publicani poenitentia, nec Cornelij Centurionis, licet nondum regenerati, opera; Act. 10. Lucæ 18.

3. Tertiò, Quantum sit gaudium in cœlo super vno peccatore poenitentia: agente. Non vult enim Deus mortem peccatoris: proinde poenitentia, quam iubet per legem, & dat per gratiam, qua gratia illum, qui adhuc longè est, quia nondum per poenitentia: sacramentum reconciliatus, videt misericordia motus, accurrit, ruit in collum eius, & osculatur eum: dum misericordia illius præuenit nos Psalm. 58. Antequam clamemus ipse exaudit, Isa. 65. Clamat enim in nobis interpellando per spiritum, Rom. 8. & eum qui inimicus erat, reconciliat per sanguinem filij, vt pacem habeat ad Deum, Ro. 5. Illud interim obseruandum

Sola bona uandum arbitror, ad veram iustificationem non sufficere. *Solitas* nō solam bonam voluntatem, nisi dum cetera, quæ ad veram iustificationem requirit scriptura, vt sunt confessio & satisfactio, moriendi necessitas, excludit: subuenit enim tunc misericordia Redemptoris, cuius sanguine & purgantur & delentur peccata. Neque illius efficaciam derogat, qui has poenitentiae partes amplectitur, tanquam solidissimas post naufragium tabulas: iis enim enatae licet, vt hic aforus, magnitudine scelesti horrore iræ diuinæ concepit, Psalm. 118. Confige timore tuo carnes meas: consideratione clementissimi Patris in spem veniebat. Audiuit enim illud, Venite ad me omnes qui laborat. &c. Matt. 11. & scelerum derestationi veram poenitentiam substituit. Itaque ex iræ filio, & damnationi obnoxio, factus est filius Dei: & propter fidem in Christum, sine qua impossibile est placere Deo, & propter opera ex fide profluentia. Vt enim sine fide non placeant opera, ita nec econtra: quanquam plerumque fidei iustificatio tribuatur: hoc idē fieri cum August. puto, quia fides prima datur, per quam cetera impetrantur: quia fides fundit orationem. Quomodo enim inuocabunt in quem non crediderunt? Rom. 10. Ostendit medicum, à quo solo est salus expectanda, docet qua methodo animorum morbi pellantur, & amplectitur spem & charitatem. Addit orationem, qua fidei impetres firmitatem coniungit poenitentiam nec quicquam quod ad salutem requiratur omittit. Sic qui hunc poenitentem imitabitur, is quum Deus non sit personarum acceptor, eandem ab ipso gratiam consequetur.

4. Quartò. Insignem Dei clementiam, qua solet is erga eos, qui verè & ex animo resipiscunt, vt quia enim peccator dum sese à Deo auertit, perdit innocentiam, iustitiam, charitatem, & Spiritum sanctum: siquidem hæc cum conscientia peccati consistere nequeunt. Spiritus enim disciplinæ effugit hctum, nec potest habitare in corpore subdito peccatis, Sapient. 1. Ea autem est immensa Dei Patris clementia, vt redeunti per poenitentiam mox subeat daret primam stolam, id est, participes faciat iustitiæ Christi, omniumque meritorum ipsius, per gratiam. Sic enim illum induuntur quotquot in illo baptizantur.

Fides & opera.
Sine fide non placeant opera.

Dei clementia.

zantur, Rom. 6. & quod de baptismo simile de poenitentia. Restituit enim hæc, quod in baptismo acceptum per peccatum amissimus, & annulum in manum, id est, archabonem spiritus, quo signantur fideles: est enim annulus datæ hereditatis, & firmæ charitatis testificatio, quæ sine iustitiâ non imputatiua, sed vera & inherente: iuxta illud, Qui facit iustitiam iustus est, acquiri & recuperari non potest. Hæc enim & charitatem in se complectitur, iuxta August. perfecta charitas, perfecta iustitia, cap. 70. de nat. & gra. & calceamenta in pedes, id est, in præparationem Euangelij pacis, necubi coluber infidias plantam ingrediens inuadat, vtque super scorpiones & serpentes securius ambulet, non iam gradientem secundum carnem, sed secundum spiritum & vitulum saginatum in epulas, id est, participem facit corporis & sanguinis filij sui: hanc enim gratiam filijs, qui restituti sunt in libertatem spiritus, & à peccato purgati, concedis, vt participes fiant corporis & sanguinis Christi. Nam qui manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat, nō diiudicans corpus Domini, 1. Corinth. 11. Neque verò istis contentus clementissimus Pater, vt ostendat quanti apud ipsum momenti sit vera poenitentia, vult proximum quenque de poenitentis salute gaudere. Ideo inquit. Manducemus, & epulemur, quia hic filius meus mortuus fuit, quantum ad malitiæ abundantiam, & reuixit. Perierat sine ulla spe recuperandæ salutis quantum in ipso erat, & inuentus est.

Perfecta charitas, in ista perfecta.

Hierony. ad Damasum de vocatione duorum populorum hoc Euangelium interpretatur, To. 3. fol. 127.

DOMINICA TERTIA QVA dragesima, Epistola, Ephes. 5.

Estote ergo imitatores Dei, sicut filij charissimi Ioann. 13. mi, & ambulate in dilectione, sicut & Christus. 15. dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis oblationem, & hostiam Deo in odorem suauitatis, &c. 1. Ioan. 4. Finis Epistolæ. Fructus enim lucis, est in omni bonitate, & iustitia, & veritate.

Agit

Gir in hac Epistola Apostolus quatuor.
 1. Primò. Docet absolutam Christianam vi-
 tæ perfectionem consistere in imitatione
 Dei. Collocat autem hanc Apostolus non in
 productione rerum ex nihilo, quod solius
 diuinæ potentie est, & in gubernatione celestium, terre-
 strium, infernorumq; vel. in potenti illa virtute, qua ab-
 soluta sua potentia, omnia quæcunq; vult facit, tam in coe-
 lo quam in terra. Sunt hæc enim ita propria & peculiaris
 ipsius diuinæ naturæ, vt nulli creaturæ, ne Angelicæ quid-
 em, communicari possint: muld minus imbecilli nostræ
 naturæ. Proinde quum hæc impossibilia sint, qualia nun-
 quam præcepit Deus. Præceptum enim, quod ego præ-
 cepti tibi hodie, non est supra te. &c. sed prope est verbum
 in ore tuo. Rom. 10. Deut. 30. Hanc imitationem consti-
 tuit in dilectione Dei, & proximi, in qua, vt est Matt. 22.
 & Rom. 13. vniuersa lex pendet & Prophete. Quum igitur
 hæc sola sit, quæ (vt habet Augustinus Tract. 5. in Io-
 annem) diuidit inter filios regni, & filios gehennæ, me-
 ritò in ea Apostolus perfectam Christianæ vitæ sancti-
 moniam constituit, quando sine illa in nobis nihil esse
 possit, quod æterno Patri aliquo modo placere queat, 1.
 Corinth. 13. Præcipit autem Apostolus, non qualem-
 cunq; dilectionem, quam videlicet, ipsa suggerit natura,
 qua amicos, parentes, nos ipsos, diuitias, vel benefactores
 diligimus, quam & Ethnici, & vt loquitur Christus, pu-
 blicani habent: sed talem, quam, non tantum docendo
 inculcauit, sed coram exhibuit ipse Dei filius, qui ex sin-
 gulari charitate nos quum inimici essemus dilexit, Rom.
 5. vocauit quum auersi essemus, iustificauit quum pec-
 catores essemus. Deniq; pro persecutoribus cum lachry-
 mis orauit, vt non perirent, Hebr. 5. & exauditus est. 12.
 Iam denique, qua, vt est Matt. 5. diligimus inimicos, be-
 nefacimus iis qui oderunt nos, & oramus pro persecuten-
 tibus & calumniantibus nos. Illam etenim intelligit Apo-
 stolus, dum ait. Sicut & Christus dilexit nos, & tradidit
 semetipsum pro nobis oblationem & hostiam Deo &c. Sicut
 enim illa Christi hostia. Deo Patri fuit gratissima; ita &
 illa charitas, qua Deum proximumque diligimus, est lon-
 ge gratissima, Ioan. 13.

*Absoluta
Christiano
vita perfectio
consistit in
imitatione
Dei.*

*Præcepta
Dei non sunt
impossibi-
lia.*

*Simili-
tudo.*

Secundo

2. Secundo, Ethices præcepta formandis, scilicet, mo-
 ribus per necessaria prescribens, ab ipsa pudicitia ordi-
 tur: siquidem luxuria, fornicatio, & adulterium, quibus *Luxuria,
fornicatio,
adulterium*
 non tantum in Deum, sed in proprium corpus peccatur, *filios ira co-
rumpunt, &
filiis ira co-
rumpunt.*
 1. Corinth. 6. nec solum ita filios constituunt: sed mem-
 bra, quæ templa Spiritus sancti esse debebant, corrup-
 punt, quod in iis cernere licet, qui in passionibus deside-
 rij voluptatibus suis seruiunt: nec ante desistunt, quam *stultitiam, &
filiis ira co-
rumpunt.*
 sanie ac tabo diffluentibus membris miseri langueant, *in membris,
in membris,
in membris.*
 quanquã nec sic quidem fomes ille peccati, concupiscen-
 tia habitans in membris & passionibus peccatorum malam *in S. scpla
esse debet,
corruptum.*
 deserant voluntatem: siquidem, Augustino teste lib. de
 nuptiis & concupisc. cap. 25. tantas subinde vires accipit,
 vt deficientibus membris, eisdemque corporis partibus
 ad illud opus minus valentibus, turpius & procacius in-
 sanire non desinant. Quod quum intellexerit Aposto-
 lus, nomine fornicationis, & immunditiei omnem ætium
 venereum extra legitimum vsum matrimonij, illicitum
 & lege Dei prohibitum interdixit. Ad eod vt inter fideles
 ne nominadam quidem putarit illam impietatem quam
 hodie Iudum tantum arbitrantur nostri Sardanapali,
 quum tamen olim Iudei illam morte punierint, Leuit.
 18. Aegyptij virgis castigarint, Arabes capitis supplicio
 vindicarint: & hanc soli illi qui de Christi Iesu fide &
 religione gloriantur, locum æstimabunt, & inultam si-
 nent. Prudenter autem Apostolus huic morbo, qui non
 animum tantum, sed corporis medullas perodit, avari-
 tiam, quam omnium malorum radicem appellat, con-
 iungit, quod nulla laes æquæ omnes animi potentias, *Avaritia
omniū ma-
lorū radix.*
 scilicet, intellectum, memoriam, & voluntatem, corrup-
 pat, arque hæc avaritiæ pestis, quæ deficit homines in
 laqueos diaboli & interitum, non secus arque idololatria
 solet. Recte ergo Apostolus hanc non tantum vitandam,
 sed ne nominandam censeret.
 3. Tercio, Hortatur ad pietatem spe mercedis, & metu
 supplicij. Quia sic comparatum esse videbat, vt boni, &
 mali à peccato desistant, illi virtutis amore, & isti for-
 midine poenæ. Proponit itaque singulari non tantum
 Rhetorices artificio, sed Spiritus sancti impulsu piis im-
 marcescibilem illam gloriæ coronam tanquam bonorum
 operum

DOMINICA TERTIA

operum mercedem, 2. ad Timot. 4. impiis horrenda gehennæ supplicia, tanquam stipendia peccatorum, dum ait, *Hoc autem scitote, intelligentes, quod omnis fornicator, inquit, mundus, & avarus non habet hereditatem in regno Christi.* *¶ Def.* Ergo à contrario, iustus in ignem æternum. Nam, ut habet August. lib. 6. contra Donatist. cap. 8. factis Deum negat, spem non habet, quia malam gerit conscientiam: perditus est, quia id non agit, quod Deo vouit, & demoniacus est, quia diabolo in suo corde locum præbet: ut non immerito illi iungantur in pœnis, cui voluntate, & toto cordis affectu seruierunt, nisi vera subsequatur admissi sceleris pœnitentia, quæ virtute meritorum Christi deleat, non ipsa tantum peccata, sed ipsas quoque pœnas peccatis debitas. Quia verò tam cæca est natura, ut prona semper in præceptis ruat, longèque aliter de Deo veritate scripturam, & iustitiam, non tantum sentiat, sed etiam loquatur, quasi videlicet, huiusmodi acerbæ cōminationes hyperbole tantum sint. Neque enim credere possunt tantam in Deo esse tyrannidem, ut momentanea peccata æternis suppliciis vindicare velint: quò sit ut cōstanti multiplex strigat Apost. admonens fideles ne decipi sese patiantur inanibus verbis, hoc est, verisimilibus argumentis ex scripturis non rectè aut citatis, aut intellectis, ex iudicio rationis: aut ex philosophia petitis, quibus facile cedere imperiti solent, maxime si ea, quæ carni adlubescant suggerantur, quod non aliunde quàm ex iusto Dei deseretis iudicio contingere docet August. lib. 5. cap. 3. contra Iulianum. *¶ Quarto,* Ostendit dignitatē eorum qui erepti de potestate tenebrarum, ignorantia veritatis, & de vinculis peccatorum, consecuti sunt libertatem gloriæ filiorum Dei, cognitionem scripturarum, & iustificationem vitæ. Horum enim alia longè est conditio & dignitas, quam antea siquidem prius fuerant serui peccati, captiui ad ipsius voluntatem: hoc enim est quod ait, *Eratis aliquando renebrati* peccatis, obscuratum, scilicet habentes intellectum, Ephes. 4. alienati à vita Dei: Quod in ipsis non tam peccatum fuit, quam pœna peccati. Siquidem subinde solet Deus peccata peccatis vindicare, ut docet Augustin. lib. 5. contra Iul. cap. 3. Apostolus autem ostendens à quò sint non tantum

QVADRAGESIMÆ.

80

tantum illuminati, sed etiam abluti, sanctificati, & iustificati: quod est, ut loquitur Apo. esse lucem in Domino, & habere illuminatos oculos cordis, ac scire quæ sit spes vocationis, hortatur, ut nihil quod huic derogare possit, admittant: ideo inquit, *Ut filij lucis ambulante.* Non enim estis filij neque noctis, neque tenebrarum, ut scilicet, aut dormiatis, aut ebrij sitis, vel in cubilibus aut impudiciis turpiter luxuriantes, (quæ enim in occulto sunt ab ipsis, turpe est dicere) aliquid præter vocationis vestræ dignitatem admittatis. Si verò hanc prout oportet tueamini, mox admirandam illius suauitatem experiemini. *Sunt enim fructus lucis in omni bonitate, iustitia,* qua ex bono thesauro proferimus ad ædificationem, quæ sunt bona, pudica, & sancta, reddimus unicuique quod suum est, Deo, scilicet, gloriam, & honorem: proximo verò, amorem, & ædificationem: & *Veritate,* qua dirigimur in perfectam cognitionem voluntatis Dei, ut hæreses omnes detestemur, & fidei integritatem amplectamur.

DOMINICA TERTIA QVADRAGESIMÆ, Euangelium, Lucæ II.

Et erat eiiciens demonium, & illud erat mutum, &c. Finis Euangelij: Quinimo: Beati qui audiunt verbum Dei, et custodiunt illud. *Matt. 9. 35. Mar. 3. 12.*

Ria agit hoc Euangelium. *¶ Primo,* Insigni miraculo ostendit, Christi tum clementiam, tum potentiam erga miserum, in quo mirè exercuerat Demon suam tyrannidem. Nam vera fidei cognitio, Vera fidei ne, quam corporis cæcitas significabat, auditu verbi, quo saluantur animæ, quod surditas pulchrè adumbrabat, & peccatorum confessione, & laude Dei illum priuauerat, quod intelligeret iis potissimum veram salutis rationem homini posse contingere: grassatur enim potissimum falsis de Deo opinionibus, ignorantia veritatis, & cupiditate peccandi: ut scilicet, totum hominem perdat, tanta

LIL

DOMINICA TERTIA

illius est malenolentia, atque adeo potentia, ut iusto Dei iudicio id permittente, his armis multos deiciat: non tamen omnes. Nam impeditur Christi potentia, qua suos eripit de potestate tenebrarum, & misericordia, qua reos damnationis æternæ, misericorditer prævenit. Ut quemadmodum hunc miserum à dæmonio liberavit, ita eos ex filiis diaboli, faciat filios Dei, concessa remissione peccatorum, qua dignè possint suam Deo laudem tribuere, illi gratias agere, inuocare, agnoscere, & diligere. Hi enim effectus ut meritorij sint, remissionem peccatorum sequuntur, non præcedunt. A mortuo enim perit confessio, Ecclesiastici 17.

2. Secundò, Proponit quàm varia fuerint de hoc Christi factò hominum iudicia. Nam alia Phariseorum maledicentium & calumniantium, & alia plebis admirantis & obstupescantis. Ex quibus agnoscere licet diversa hominum ingènia, in quibus vna, atque eadem Christi operatio varios producit effectus. Nam ut solis eadem operatio lutum indurat, & ceram emollit: ita hoc Christi stupendum miraculum in hunc finem editum, ut se verum Messiam, Davidis filium, ac Evangelij doctrinam confirmaret, istis fuit odor mortis in mortem: illis autem odor vitæ in vitam, ut non immeritò ad mirari possimus abditissimum abyssum iudiciorum Dei, quo dignos deferi deserit, non impartiendo gratiam, qua veritatis lucem amplectantur, sed ita relinquendo, ut videntes non videant, & intelligentes non intelligant. Isa. 6. Ioan. 12. Itaque quod debuissent adscripsisse potentie diuinæ, per calumniam Beelzebub tribuunt.

Humana malitia argumentum. Ita enim solet paulatim crescere humana malitia: nam primò negant Christum esse filium David, secundò pollicentur se credituros, si non tantum terrenum aliquod edat signum, sed cœleste: quæ maxima erat ironia: & tertio Principi dæmoniorum tribuunt, quod sola diuina potentia fieri animaduertebant. Christus autem pro singulari sua clementia leniter hanc ipsorum calumniam tribus efficacissimis argumentis refutat, non tam suis quàm Patris sui æterni causa: atque adeo Evangelij, quod mundo attulit. Nam si admisisset miracula sua, virtute Dæmonum fieri, doctrinam quoque suam mox suspe

QVADRAGESIMÆ.

81

suspectam fecisset, quasi eodem spiritu profectam, quo miracula: quod omnino ferendum non erat. Nam in eocardo salutis humanæ versabatur. Itaque hanc calumniam confutat Christus ab administratione, concordia, & politia regnorum, quæ si his quasi vinculis non continentur, subsistere nequeunt. Siquidem omne regnum in se diuisum desolabitur: diuisum est autem regnum, ubi legitimæ potestati resistunt subditi, ac quod de regnis & monarchiis, idem de priuatis familiis iudicium esse docet Christus: quod, scilicet, concordia facili crescant, & discordia dilabantur. Ex his infert Christus fieri non posse, ut Satan Satanam eliciat.

3. Tertiò, Ex proprietate exorcistarum, vel Apostolorum energumenos iuuantium, Ducis atrium suum defendentis contra iniuriam hostium, & immundi Spiritus veterem suam mansionem repetentis, efficacissimè docet criminationis huius falsitatem, atque in ipsos accusatores calumniam retorquet, docens se non alio Spiritu, quàm sancto Dæmones abigere, quemadmodum ipsorum filij, quos vel inuiti facebantur Spiritu sancto id facere. Pulchre autem ostendit hic Christus naturam inuidiæ, quæ de rebus optimis iudicat pessimè, & de pessimis optimè. Nunquam enim iudicium, aut rationem in iudicando sequitur, sed corruptam affectionem. Cateris autem duobus argumentis ostendit vsum huius miraculi. Significat enim regnum Dei, quo scilicet ipse potentia verbi sui in cordibus piorum regnaret, hoc est, ut contereret caput serpentis, Genes. 3. destrueret eum qui habebat mortis imperium, Hebr. 12. & deleteret quod aduersum nos erat, chyrographum decreti, Colos. 2. iam adesse, iuxta vaticinia Prophetarum: id quod etiam ex ipsius miraculis animaduerti posset, quæ prorsus aliena sunt ab effectibus & operationibus Satanæ. Videre etenim licet, quod Christus dispersa colligit, & collecta cōseruat: Satan verò collecta dispergit, sana debilitat, furatur, & maciat, Ioan. 10. Atqui pulcherrima hæc Christi doctrina quum irrita in Phariseis videretur, peperit tamen in vna muliere fructum veræ fidei, & confessio-

Politia regnorum
Exorcista.

Inuidiana
tura.

Christus dī
spersa colle-
git. & colle-
ta conser-
uat: diabo-
lus contra.

FERIA SECUNDA
FERIA SECUNDA HEBDOMADA
tertiæ quadrag. Epist. 4. Reg. 5.

Naaman princeps militia Regis Syriæ, erat vir magnus apud Dominum suum, & honoratus, &c. Finis Epistolæ: veniat ad me, & sciat esse Prophetam in Israël, &c.

Huius Epistolæ historia quatuor cõplectitur. Primò, Singularem Regis Syriæ erga suam militiæ Principem Naaman benevolentiam, & fauorem: nam literis commendatitiis, & auctoritate Regia munitis, illum in Iudæam ad Regem, sanitatis recuperandæ causâ misit. Concepta scilicet, erga Deum Israël fiducia, & spe sanitatis adipiscendæ, ex relatu ancillæ captivæ. Neque enim haberi in Deum fiduciâ potest, nisi ex auditu fidei, aut legis cognitione, quæ q; ad perfectum neminem adducere potuit, sed tanquam sub pædagogico suos continuit: ideo & parua, & captiva fuisse describitur hæc ancilla: perfectio enim servabatur per Christum afferenda: neque verò minor in ipso erat Naaman erga religionem pietas, morbi potentia id agente: peculiare enim esse Deo solet non tantum occulto motu, sed quasi violento ad se quosdam vocare, nempe, aduersitatibus, morbis, persecutionibus, & pau-

*Afflictio-
nes ad me-
liora com-
pellunt.* pertate, alijsq; id genus afflictionibus, quæ tum prodesse non tantum corpori, sed & animæ creduntur, quum, vt habet Aug. ad meliora compellunt: iuxta illud Psalm. 118. Bonum mihi, quia humiliasti me, & Psalm. 82. Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum Domine. Fit enim nescio qua naturæ prauitate, vt in rebus prosperis Deum prorsus aut contemnamus aut negligamus, nisi infirmitatis aliqua correptione coërceamur. Itaque Principem hunc, licet magnanimum, fortem, & potentem, lepræ tamen morbo ita exercuit, vt honores & diuitias facillè contempserit præ sola sanitate.

*Persidia Io-
ram Regis
Syriæ erga
Deum Si-
cum.* 2. Secundò, Persidiam Ioram Regis Israël erga Deum viuam, cuius virtutem, quam intellexit admirari Syros, Israël erga ipse contempnit. scilicet enim Regis Syriæ literis, ex diffidentia scidit vestimenta sua: & expauit, dicens, *Nunquid Deus ego sum? &c.* Ipso facto prælagiens fore, vt regnum ipsius

HEBDOMADA TERTIÆ. 81

ipsum propter infidelitatem scinderetur, vt gratia fidei, Prophetica, donum miraculorum, quibus præ cæteris nationibus pollebat Iudæa priuaretur, & gentibus daretur. Cuius mysterij Symbolum hic Naaman præ se ferebat. Atqui Elisæus, audita Regis sui diffidentia, animi consternatione, & tristitia, (Est enim hoc veri Prophetæ, & ministri verbi Dei munus) eum grauius obiurgat, atque ex auctoritate diuina ipsius incredulitatem damnat, non adlatur, vt nostri solent Principum prædicatores, non loquitur placentia, metu amittendi officij correptus: sed liberè increpat, dicens, *Quare scidisti vestimenta tua, animi tui, scilicet, infidelitatem prodens? Veniat ad me, & intelligat Prophetam esse in Israël.* Hoc verò erat horredum Dei iudicium, de quo Christus, Ioan. 9. se nimirum venisse in mundum, vt qui non vident videant, & qui vident cæci fiant. Huius enim iudicij typum gerit hæc historia. Nam Iudæi Dei cognitione præditi, excæcantur, & gentes ignorantia Dei laborantes, illuminantur, & participes fiunt mysteriorum Christi. Sic enim ad Elisæum cum equis, curribus, & famulis accurrit Naaman, ita futurum erat, vt audita prædicatione Euangelij, ad Christum accurrerent gentes. Vide Psalm. 17. 85. Zach. 18. Isa. 40. 43. 49. 65. 66. Roman. 15. spe nimirum iustificationis, peccatorum remissionis, & salutis adipiscendæ per Christum in sanguine ipsius, quem voluit Deus esse lauacrum regenerationis, & renouationis. Sed quid sibi voluit tanta Elisæi seueritas non prodeuntis, sed per famulum tantum sanitatis remedium indicantis? hoc, nempe, quod ait Apostolus. Quia in sapientia non cognouit mundus Deum, placuit illi per stultitiam prædicationis saluos facere credentes: quod non potentia diuinitatis, sed gratia incarnationis, & Apostolorum prædicatione ad fidem & sacramenta vocarentur.

3. Tertiò, Indignationem Naaman contemnentis Prophetæ præceptum, quia eleganter Philosophorum, Poëtarum, & Gentium superbia significatur, humilitatem crucis ridetum, vt nec animales, percipiunt ea quæ sunt Spiritus Dei. Stultitia enim est illis, dum ad rationis humanæ iudicium exigere volunt consilia dispensationis diuinæ. Atque vt hic Naaman contempnit præceptum

*Principum
predicato-
res quales.*

*Vocatio ge-
nium.*

*Naaman
Propheta
præceptum
contemnit.*

FERIA SECUNDA

de lotionem in Iordane, & prætulit fluuios Syriæ & Damasci, Abana & Pharpar, ita carnales magni æstimant heretici, rident factum humanæ sapientiæ, diuitias, & voluptates, & fidei simplicitatem, Sacramentorum humilitatem, & Ecclesiæ infantiam. Quò fit, ut alieni à gratia, vel impietate, vel infidelitate, quam in scripturis lepre morbus significare solet, pereant, quemadmodum periturus erat hic Naaman, nisi singulari Dei beneficio animo mutato passus fuisset sibi persuaderi. Neque verò humano hoc factum est tantum consilio, sed inspiratione diuina. Neque enim, ut falsò putabat Pelagius, sola externa

Externa vocatio. terna vocatio, cognitio, adhortatio, & correptio sufficit animo corrigendo, quin potius magis irritabunt, si desit spiritus viuificans, qui de nolente volentem faciat, & ita moueat, ut dicat, Audiam quid loquatur in me Dominus, Psal. 84. ut quemadmodum Naaman Eliseo, & famulo ita scripturis legi Euangelio, & Ecclesiæ obtemperet, captiuando intellectum in obsequium fidei, remedia sacramentorum æger infirmitate peccati amplectatur. Sunt enim septem Ecclesiæ sacramenta per Christum efficacia ad remissionem peccatorum, iustificationem, & ad gratiam Dei consequendam instituta.

Septem Ecclesiæ sacramenta ad gratiam Dei consequendam instituta.

4. Quartò, Plusquam stupendam Dei potentiam, & gratiam, quam ministerio Prophetæ exhibuit incredulo, quem non solum credentem effecit, sed verbo suo obsequentem. Requirit enim perfecta iustitia mædatorum Dei obedientiam, sine qua nec licet sacramentorum energiam, & vim experiri. Pulchrè autem septies hæc repetita lotio septiformem Spiritus sancti gratiam adumbravit, quæ per Christum in baptismo omnibus fidelibus erat conferenda, de qua Isa. 44. Cuius primarij effectus sunt, veteris vitæ expoliatio, & noui hominis per peccatum amissi restitutio, Roman. 6. ut huius leprosi caro restituta est, sicut caro pueri paruuli. Est enim is effectus.

Baptismi effectus.

factus sacramenti baptismi, ut reatu mortis æternæ tollat, omnium peccatorum indulgentiam conferat, gratiam, qua tentationibus resistat baptizatus, concedat, & ex filio gehennæ filium adoptionis efficiat. Atque hoc est, quod ait Apostolus, Christum nos fecisse saluos per lauacrum regenerationis, & renouationis Spiritus sancti,

HEBDOMADÆ TERTIÆ. 83

cti, quem effudit in nos abundè: iuxta illud Ezech. 36. Effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris, &c. Ut baptizati in Christo sint tanquam noua creatura, quia iam in eis nihil damnationis est, dum non secundum carnem ambulat, sed secundum spiritum, Roma. 5. Nam quæ remanent in baptizatis infirmitates, concupiscentia, carnis erga spiritum rebellio, mors, aliæque vitæ incommoda nullam habent in se peccati rationem, ne ipsa quidem concupiscentia, si quando illi ad illicita impellenti consentitur: relinquuntur enim ad exercitium tantum, ita ut retur: dicantur baptizati, propter inhabitantem spiritum, carere omni peccato, & si non careant omni malo, inquit Augustinus contra Iulian. libr. 6. cap. 5.

FERIA SECUNDA HEBDOMADÆ TERTIÆ Euangelium, Lucæ 4.

Et ait illis, Vtique dicetis mihi hanc similitudinem, Medice, cura te ipsum, &c. Finis Euangelij: Ipse autem transiens per medium illorum ibat.

Erstringit hoc Euangelio Christus varium & inconstans vulgi ingenium, quod leui momento huc illuc impellitur: quem enim antè ad sydera vsque extulit, huc breui post in tartara deprimit. Itaque quatuor hoc loco præcipue agit.

1. Primò, Ministros verbi monet, ne temerè margaritas porcis proiciant, aut sanctum canibus, id est, ne ingratiss auditoribus, aut contemptoribus frangant panem verbi: sed tales ciuitates, vrbes, vicos, & pagos deferentes, etiam puluerem de pedibus suis excutiant in testimonium, Luc. 9. 10. Act. 13. Matth. 10. contemptus, & ingrati-
tudinis. Vult enim Christus ministris verbi Dei suum reddi, honorem, ac vitæ necessaria: ideo iubet, ut si sui vultu admissi in domum, edant & bibant, de iis quæ apponuntur, Luc. 10. Galat. 6. Communicet autem is qui catechizatur verbo, ei qui se catechizat in omnibus bonis. Di-

Christus ministris verbi Dei suum reddi honorem, ac vitæ necessaria: ideo iubet, ut si sui vultu admissi in domum, edant & bibant, de iis quæ apponuntur, Luc. 10. Galat. 6. Communicet autem is qui catechizatur verbo, ei qui se catechizat in omnibus bonis. Di-

gnus est enim operarius mercede sua. Hinc Sareptana, Sunamitis, 4. Reg. 4. Martha, Ioan. 12. Maria Magdalena, Iohanna vxor Chuse, Susanna, Luc. 8. Galathæ, Gal. 4. & Macedones, 2. Corinth. 11. in scripturis laudantur: quod Eliæ, Elifæo, Christo, Apostolis, & Paulo vitæ necessaria, si non ad luxum, certè ad necessitatem suppeditarint, 1. ad Thessa. 2. 5. Rom. 15. Philip. 4. Siquidem, vt apertè hoc loco testatur Christus, fieri nequit vt in ea Republica sementem faciat semen verbi, vbi contemptus est ministrorum. Sequitur enim ibi necessario ignorantia, cui sola veritatis doctrina mederi potest: qua neglecta, in omnia passim ruit vitia iuuentus, quæ semel corrupta vitæ licentia, quod superest temporis in omni lasciuia transigit. Hinc multas videmus aliqui florentes Respublicas cõ dilabi, vt Catholica doctrinæ cognitionem aut prorsus amittant, aut pro neglecto habeant, dum malunt suis cupiditatibus indulgere, quàm eos, quos contemnunt verbi ministros audire.

2. Secundò, Singulari quadam prudentia (nam in eo omnes erant thesauri sapientiæ, & scientiæ Dei reconditi, ad Colossen. 2.) docet, vnde accidit, vt frequenter verbi predicatorum contemnuntur, idque ab exemplo Eliæ, & Elifæi, quorum hic in Iudæa ita contemnebatur, vt tempore famis, quum clausam esset cælum aënis tribus, & mensibus sex, à nulla diuinitum matronarum hospitio dignaretur, sed postquàm corui, & Angeli ministerio pasci esset, in Sareptam Sidoniorum, quæ ciuitas est Phœniciæ, inter Tyrum & Sidonem sita, ad pauperulam est ablegatus, 3. Reg. 17. Iste quum gratia sanitatum polleret, multisque miraculis merito esset suspiciendus, (ornauit enim huiusmodi donis etiam veterem Ecclesiam Deus, quibus veros à falsis decerni voluit ministros) nulli tamen leproforum contigit per illum mundari, nisi Naaman Syro, 4. Reg. 5. Quod nequaquam ipsorum vitio accidisse docet scriptura, sed ob insignem contubernaliū, & superbiam, qua Prophetas notos & inter se educatos contemnebant: ita enim vsu venire videmus, vt domestica penè contemnamus. Parit enim nauscam copia, etiam rerum maximarum

marum, quum corra externa sæpe vilissima admiremur: & inuidiam, qua eos prosequantur, tanquam ipsorum lasciuie hostes. Odit enim semper mundus veros Dei ministros. Quò fit, vt præclarissima ipsorum dona, quibus ad doctrinæ confirmationem eos solet ornare Deus, videant & negligant. Sic Elifæum Caluū vocarunt pueri, 4. Regum. 2. Paulum contempibilem Pseudoapostoli vocabant, 2. Corinth. 10. Christus itaque exemplo horum Prophetarum tacitè Nazarcos perstringit, indignos esse eos declarans, (licet missus esset ad oues, quæ perierant domus Israël, Matthei 15.) quibus doctrina celestis, cui pertinaciter resisterunt, miraculis aliquibus confirmaretur. Alludens hisce duabus historiis, fore, vt iuxta Prophetarum oracula, gratia noui testamenti, & Gratia sacramentorum veritas, sublati Iudaicis caeremoniis & uisum. Vmbis, Syris, & Sidoniis, id est, gentibus, in obedientiam fidei sese subiicientibus, daretur: qua de re variis in locis concionantur Prophete, Isa. 43. 54. 66. Osee. 1. Hierem. 16. Zacha. 8. 9. 14. Psalm. 17. 85. aliisque innumeris scripturæ locis. Significantur enim istis duobus, scilicet, lotionem Naaman, & farina viduæ, primaria duo symbola & sacramenta noui testamenti baptisumus, quo caro peccati lepra infecta instar paruuli restimitur, & celestis illa alimonia Eucharistie corporis & sanguinis Domini, quo filij, quo pascuntur electi.

3. Tertio, Horrendum Dei iudicium, & quod iure omnes perhorrescere debemus, proponit in istis Nazarcis, Dei iudicium. quorum malitia vel ipsius Satana superare videtur. Is enim præcipitium tantum suadere ausus, vim nullam intencrare presumpsit, sed rationibus, scripturis victus abscedit: hi verò præterquam quod peruersi non corriguntur, sed magis & irritantur, & accenduntur. Nam non contenti dictis ac scommatibus, Dei filium, quem non poterant, nisi affectata ignorantia, non agnoscere, è synagoga expellunt, extra ciuitatem protrudunt, ad montis cacumen pertrahunt, & præcipitium intencant. Ex quibus perspicere licet, quos fructus in homine patriar voluntas humana, fidei lumine destituta, odio, & inuidia excaecata. Tantum enim abest, vt oblatam veritatem recipiat, vt magis etiam oppugnet, atque præ-

Contemptus
ministrorum
malus.

Domestica
penè contem-
nimus.

Fructus
patriar
lutaris hu-
mana in ho-
mine.

FERIA TERTIA

capitare conetur: quod malum eo est grauius, quò potiora sunt, & maiora præsidia, ac dona quæ reiciuntur. Hi etenim Nazarei ciues præter eam, quam ex scripturis habere potuerant, de Christo cognitionem, habebant familiarem ipsius conuictum & contubernium, quæ si, vt oportebat, voluissent obseruare, intellexissent facile, longè illum cæterorum hominum naturam, mores, ingenium superare, vtpote in quo omnia diuinum quid potius, quàm humanum præ se ferrent. Sed hic peculiaris est inuidis genius, vt gratiis Dei donis in perniciem sui potius, quàm salutem vrantur. Quod & in nostri temporis hereticis animaduertere licet, quibus semel est decretum veritatem agnitam oppugnare. Huc enim omnes suos conatus intendunt, vt Christum, id est, fidei veritatem, Ecclesiæ adimant, ac tandem præcipitent.

Genius inuidi.

Christi potentia & diuinitas.

4. Quartò, Christi potentiam & diuinitatem, qua potuit contra naturam corporis physici, sine vlla penetratione dimensionum, non tantùm densissima quæque penetrare, verùm etiam hostium furori, oculis, & conatu sese subducere, ipsosque illudere, vt sapius captantes nunquam caperent, nisi dum vellet ipse: quod efficacissimum erat diuinæ potentie argumentum. Mortalium etenim nullus est, ne Regum quidem, aut imperatorum, qui non frequenter inuitus & satis reluctans in hostium manus incidat, ac dedere sese cogatur. Si quis alius scripturæ locus, certè hic vnus debuerat crassos sacramentorum errores elidere, ac prorsus eneruare. Si enim potuit diuinitas corpus mortale adhuc passibile, & qualitatibus corporeis obnoxium tale efficere, vt nec videri, nec palpari, aut villo sensu corporeo percipi posset: quidni potuit virtute verbi sui corpori glorificato hoc præstare? Sed crassior est hic error, quàm vt refutari debeat: statim enim vt indicatur, se prodit.

FERIA TERTIA HEBDOMADÆ TERTIÆ quadagesimæ, Epistola.

4. Regum 4.

Mulier autem quadam de vxoribus Prophetarum

HEBDOMADÆ TERTIÆ. 35

tarum clamabat ad Eliseum, dicens, Seruus tuus vir meus, mortuus est, &c. Finis Epistola: vt cum venerit ad nos, maneat ibi.

Reponit hæc historia tria.

1. Primò, Miseram viduam omnibus modis deplorandam, scilicet, improbi creditoris seueritate oppressam, ære alieno grauata, filiorum captiuitate afflictam, & sanissimi mariti morte conseruatam: ad cò vt ad huius mulieris calamitatem augendam, nihil penè amplius addi posse videretur. Proinde quàm omni humano præsidio destitueretur, quòd huiusmodi miserabiles personæ, quales sunt viduæ, peregrini, pupilli, & orphani, ferè soleant in iudiciis aut contemni, aut negligi, vt còqueritur Dominus, Isa. 1. 10. Hier. 5. 7. Ezech. 22. Zacha. 7. eum accedit, Pater orphanorum, qui sese tanquam præclaro epitheto appellat, Psal. 67. patrem orphanorum, & iudicem viduarum, Deum scilicet, cuius fidelissimum ministrum Eliseum sibi contra aduersarium patrocinari petit. Officiũ enim est Episcoporum, Pastorum, & Concinatorum, pauperum necessitati succurrere, vt de B. Paulino Episcopo Nolano, Ambrosio, & aliis, testantur historie, qui sacra vasa pro redimendis afflictis sæpe vendiderunt. At nunc, proh dolor, plures inuenias qui comedant potius quàm subleuent domos viduarum, pauperum, & orphanorum: ita occupauit multorum animos auri illa sacra fames, vt rarissimè nunc aut Paulinos, aut Elisæos inuenias.

Viduæ, pupilli & orphani in iudiciis contemnantur & negliguntur.

2. Secundò, Insignem Elisæi mansuetudinem erga afflictam, suam operam quacunque ratione posset cfferentis, dum ait, Quid sis & faciam tibi? Dic mihi quid habes in domo tua? Ita enim oportet afflictas consocietias, vel egestate rerum temporalium fractas, vel consideratione peccatorum conseruatas, ne abundantiori tristitia absorbentur, 2. ad Corinth. 2. consolati, non vt conuerterentur apud Ezech. Dominus, cap. 34. cum austeritate & amaritudine in desperationem adigere. Gal. 6. Si præoccupatus fuerit homo, &c. Obseruandum autem est Prophetæ prudens & sagax consilium: siquidem non suadet fraudem esse creditori faciendam. Iubet enim Deos omnibus

Mansuetudo.

Fraus creditori non facienda.

FERIA TERTIA

*Regnū Dei
primo qua-
rendū &
eius insti-
tia.*

*Fides & o-
bediētia er-
ga verbum
Dei.*

bus debita reddere, Rom. 13. aut impuro questu redimen-
dam vexationem, vel malis actibus rem familiarem au-
gere. Siquidem hæc cum verbo Dei pugnant. Hoc enim
esset verè multerculam oneratam peccatis in damnatio-
nem adducere: Quum potius hortatur ad industriam
œconomicam, curam rei familiaris, & ad operas lanæ, ac
telæ, nocte & die, vt, scilicet, non habeat tantum quo cre-
ditoribus satisfiat, sed vnde tribuat necessitatem patien-
tibus, ad Ephes. 4. dum iubet petere à vicinis vasa vacua
non pauca, in ea sedulo infundere oleum, quod domi
est, ipsos quoque filios, ne otiosi panem manducant, ad
operas impellendas. Sic enim fore pollicetur, vt conati-
bus tuis faueant superi, vt labores manuum tuarum man-
duces, si vocationi tuæ obtemperes. Si præcepto Dei ob-
sequaris, & regnū Dei primū quæras, & eius iustitiam,
tunc omnia facile adicientur, quemadmodum huic mu-
lieri, dum ex fide credit Prophetæ, munificam Dei in se
benevolentiam experitur, vt non adsit tantum quo credi-
toribus satisfiat, & filij redimantur, verū etiam vnde
suppetat, quod nature sufficiat.

3 Tertiò, Promptam mulieris erga verbum Dei fidem,
& obedientiam. Non enim ex consideratione pauper-
tatis & inopiæ, quam coram oculis cernebat, ruit in dif-
fidentiam, vt vulgus hominum solet, non alia, quam
quæ ante pedes sunt, aspicere, ex illis secundum iudiciū
rationis, argumentari, & quasi nulla foret de rebus hu-
manis cura, sollicitudo, vel prouidentia Dei, ita prorsus
omnia ex sua industria metitur, & siquid præter spem
sibi accidere sentiat, ibi mox sese prodit, quæ animo la-
tebat diffidentia neglectus diuini, contemptus vocatio-
nis, qua ad operas quisque suas ex præcepto Dei tene-
tur. Quò fit, vt fraudibus, dolo & technis, animos adif-
ciat, quòd plures cernat his artibus emergere, diuites
fieri, possessiones augere, dignitatibus potiri, volupta-
tibus diffuere. Beatum etenim iudicat populum cui hæc
sunt, Psalm. 143. Atqui aliud longè distat fides, scilicet,
respicere in bonam Dei Patris voluntatem, in
Deum spem omnem, & fiduciam reponere, & gnaui-
ter obtemperare vocationi. Sic nostra hæc vidua, dum
ex fide, Prophetæ verbis paret, Dei sit digna miraculo,
qui

HEBDOMADÆ TERTIÆ. 36

qui operibus manuum eius benedicit, vt omnia etiam
mutuò accepta vasa impleantur. Potens enim est Deus
omnem gratiam abundare facere in nobis, vltra quàm
petimus aut intelligimus, 2 Corinth. 9. Si tamen, vt opor-
tet, in ipso fiduciam collocemus, credamus ipsi curam
esse de nobis 1. Petri 5. Atque in sudore vultus vescamur
pane, Genes. 3.

Si quem allegoria delectet, non ineptè hanc viduam,
veterem synagogam intellexerit, quæ Saluatoris Christi
aduentu, soluta lege prioris mariti legalis, debitis non
solum peccati originalis, sed actualis adstricta diabolo,
cui non erat, quo satisfaceret: (Si enim per legem ius-
titia esse potuisset, omnino gratis Christus mortuus es-
set, Galat. 2.) Olei tamen aliquid, quo vngeretur, super-
erat, sed clausum: quia sub velamine legis gratia Spiri-
tus sancti latebat. Ad postquam verus ille apparuit Eli-
sæus Christus, eius per Apostolos prædicatione factum
est, vt gratia illa mutuatitius vasis, id est, nō Iudæis solum,
sed gentibus perfunderetur: quo oleo nō solum redimun-
tur à creditores, id est, diaboli tyrannide, sed viuunt de
reliquo: quia gratia Christi, & vnctione spiritus inhabi-
tantis, & diffusi in corda ipsorum, eruuntur de potestate
tenebrarum, & transferuntur in regnum Dei, dum per
fidem & obedientiam, legi satisfaciunt.

*Christus &
rus Elisæus.*

FERIA TERTIA HEBDO- madæ tertiæ, Euangelium, Matthæi 18.

*Si autem peccauerit in te frater tuus, vade, & Luc. 17.
corripe eum inter te & ipsum solum. Si te audie- Lem. 19.
rit, lucratus eris fratrem tuum, &c. Finis Euan- Eccl. 19.
gelij: Non dico tibi vsque septies, sed vsque sep- Iacob. 5.
tuagies septies.*

Omplectitur hoc Euangelio Christus do-
ctrinam omnium saluberrimam, & nostro
seculo pernecessariam, quo ita abundauit
iniquitas, vt planè refrixerit charitas, quæ
est vinculum perfectionis, quam vult Chris-
tus

stus esse fraternæ correctionis amissim. Agit autem potissimum quatuor.

1 Primò, Dum ait: *Si peccaueris in te frater tuus.* &c. Non præscribit actum iuris vel ciuilis, vel Ecclesiastici: sed correctionis fraternæ, quam vult non secus ac iuridicæ cum ab omni affectione mala esse liberum: siquidem omnis corruptus index malè examinat verum: fieri autem debet animo libero ab omni vindictæ cupiditate, ira, odio, & inuidia. Si enim iudicem profanum his velint esse liberum leges, quod hi pessimi Consules peruersam subinde dictare sententiâ soleant: certe eum qui proximi salutem amissam restituere parat, decet quàm liberissimum ab huiusmodi affectionibus esse. Sed oportet amore, & commiseratione eum qui peccat, corrigere: cùmque qui peccarit, apertè vult Apostolus coram omnibus corrigi, vt careri timorem habeant, i. ad Tim. 5.

Peccator publicus coram omnibus arguendus.

Eum verò qui peccarit clanculum, vult Christus iocèrè & ipsum solum corripi: sed ita, vt vtrique lex charitatis seruetur, nam quæ pro charitate sunt instituta, nō debent eidem repugnare. Ea ergo si vel in iudice, vel in privato prodierit de corde puro, conscientia bona, & de fide non ficta, proximi tantum spectabit salutem, & pœnitentiam, non confusionem, ignominiam, nec perditionem. *Ideo si te audierit,* inquit, *lucratus es fratrem tuum.* Galat. 6. Si preoccupatus fuerit homo, &c.

Impudentia hominum.

2 Secundò, Quia præuidebat Christus fore tantam hominum impudentiam, vt non solum peccare non vererentur, sed etiam perfricta fronte auderent criminum esse defensores: ne sic tamen desperandum monet: *Sed adhibe,* inquit, *tecum vel unū, vel duos, & scilicet, in ore duorum vel trium testium stet omne verbum,* iuxta legis decretum, Deut. 19. Neque verò putabimus omnes passim sine delectu esse admittendos, sed qui sint eodem charitatis affectu imbuti, ab inuidia alieni, arcani continentes, & salutis fraternæ æquè ac tuipe, amantes, ne scilicet, leuiū hominum garrulitas peccantis famam lædat. Spectari enim vult Christus tantum hoc facto emendam peccantis, non perniciem. Proinde ea vitanda, quibus promoueri posset potius, quàm impediri hoc malum. Sed quid si duræ adeo ceruicis sit, vt ne sic quidem à peccato desistat

Emenda peccatis spectanda in correctione fraternæ.

stet: Num deferendus, vel desperandus erit frater, pro quo Christus mortuus est? Num, vt diaboli mancipium, inferni pabulum & mundi proletarium relinqueretur? absit. Charitas enim, ex qua hic prodit affectus, patiens est, benigna est, omnia sperat, omnia sustinet. 1. Cor. 13. Quare non antè desistit, quàm nullam superesse spem videt. Hic igitur monet, vt si lenibus hisce non proficias medicamentis, cauterio non aut incisionem adhibeas. Est enim vt morborum, ita & ingeniorum varietas. *Quod si non audieris,* inquit, *die Ecclesia.*

3 Tertiò, Ne quisquam putaret omnem vitæ licentiam cuiuslibet esse permissam, ac nulla iam superesse mali extirpandi remedia, quando priuata, aut coram testibus acta correctione nihil profecisses. Iudiciariū in Ecclesia sua Christus instituit tribuna, vt vel sic humana coëccatur audacia, vt tuta sit inter improbos innocentia: *instituit tribunal.*

non enim cōfusam & seditiosam Rempublicam instruit suam Ecclesiam Christus in summa aeternæ quotidianarū seditionum: sed non secus atque in profano regno, aut imperio, vnum esse voluit ex diuina sua ordinatione, penes quem summa rei esset: ita in Ecclesia iudiciariam potestatem esse iussit, cuius esset nascentia indies scandala opprimere, sed aliis artibus, quàm regna politica, quæ videntur fascibus, armis, torturis, exilio, & capitalibus sententiis. Iis enim sublati, quid forent regna, nisi publica latrocinia? Nihil enim æquè Rempublicam continet, atque disciplinæ seueritas. Sed Christus Ecclesiam suam leni disciplina & iugo dulcissimo regi voluit, scilicet, Euangelio, fide, & sacramentis, quibus, veluti suauissimis pharmacis, infirmitati fidelium occurrere voluit. Verum si exulcerata membra iis offenderentur potius quàm iuuarentur, non eam prorsus aut imbecilem vel inermem reliquit, ne possit resistere occurrenti malo: addidit enim fulmen illud quouis exilio, tridente, equuleo, & igne ferocius, quod corporibus illatis, animam tamen acerbo vulnere sauciat, ac bonorum omnium cōmunione priuat, nempe, ex cōmunicationem, qua vult eum qui Ecclesiam non audiuit haberi vt Ethnicum, & à corpore Ecclesiæ abscissionem, qua vult eum haberi vt publicanum. Quo nescio siquid magis sit formidandum homini

Iudiciariū in Ecclesia sua Christi instituit tribunal.

Disciplina seueritas Rempublicam continet.

Excommunicatio.

Christ

FERIA TERTIA

Christiano. huiusmodi enim separat^o est à corpore Christi: quare nec membrum illius manere potest. Si non maneat membrum Christi, non vegetatur spiritu Christi. Quisquis verò spiritum Christi non habet, hic non est Christi. Traditur enim Satanæ, quia extra Ecclesiam Satanæ est, sicut in Ecclesia Christus. Ergo ut hominis vni membrum si præcidatur ab eius corpore, non potest tenere spiritum vitæ: sic homo qui præciditur de Christi iusti corpore, nullo modo potest tenere spiritum iustitig, etiam si figuram membri teneat, quam sumpsit in corpore. Augustinus ad Vincentium.

Ecclesiasti- 4. Quartò, Ad maiorem confirmationem veritatis lucæ excom-
municatio confirmat, non esse irritam, aut inanem huiusmodi sententiam, quæ in Ecclesiæ contemptores pronuntiaretur. Pollicetur enim eam & in cælis ratam fore, re, dicens, *Quicquid ligaueritis super terram, erit ligatum in cælis.* Hic enim est legitimus clauum vsus à Christo Legitimus ito concessarum Ecclesiæ ministris, qui dum legitime clauum & pro ratione officij vtuntur, vel ligando peccantes de liberata malitia, ac animo pertinaci, vel soluendo penitentes, dignos, scilicet. Sequitur tunc ex diuina ordinatione vel vindicta, ut in exordio nascentis Ecclesiæ sequebatur exagitatio mali Dæmonis in interitum carnis, 1. Corinthior. 5. vel gratia, quam in animis exercebantur hi, qui vnitati fidelium restituebantur: ut in adultero Corinthio videre licet, 2. Corinthior. 2. Porro licet apertos, & externos excommunicationis effectus, quales Apostolorum temporibus statim subsequebantur latam sententiam, Deus Ecclesiæ subtraxerit, nequam tamen existimabimus, minoris eam iam esse momenti, quam tunc fuerit. Eadem enim est potestas etiam non eadem ministrorum sanctimonia. Non enim est homo qui ligat, sed Christus, qui hanc potestatem dedit quæ iam non minus vim suam in animam rebellem hominis exerit, quam olim, dum in corpora quoque saureret. Verum hic admonitos velim Ecclesiæ Christi ministros, ne passim leuissimis, scilicet, de causis terribili hac abutantur potestate, quam in ædificationem, non autem in destructionem acceperunt: sed tum demum, quum non videtur alia superesse corrigendi fratris medela. Vide Paul

Excommu-
nicationis
effectus.

HEBDOMADÆ TERTIÆ. 38

Paulum, 1. Corinth. 5. 2. ad Thessal. 3. Aug. ser. 10. de verbis Domini, lib. de fide & operibus, cap. 3.

FERIA QVARTA HEBDOMADÆ TERTIÆ, quadrage. Epistola, Exod. 20.

Honora patrem tuum & matrem tuam, vt sis longeuus super terram, quam Dominus, &c. Fi. nis Epistola: oues vestras, & boues in omni loco, in quo memoria fuerit nominis mei. Matth. 15. Ephes. 6.

Continet hæc Epistola tria. 1. Primò, Preceptorum secundæ tabulæ enumerationem, secundæ scilicet, *Honora patrem tuum, & matrem tuam, & sis longeuus super terram.* Non occides. Non machaberis. Non furtum facies. Non loqueris contra proximum falsum testimonium. Non concupisces domum proximi tui, nec desiderabis uxorem illius, non seruum, &c. Quibus præceptis optima instituitur à Deo politæ forma: ergo & propter Deum obediētia istis debetur, Ro. 13. Sunt autem hæc præcepta fontes omnium legum politicarum. Nam primò sancitur imperium, & præcipitur obedientia, tã externa, quàm interna erga parentes, magistratus, superioresq;: Hoc verò de diligendis parentibus præceptum etsi naturæ sit, tamen ex autoritate diuina ita obligat, vt nulla religio, quātūvis sacra, præiudicare illi queat: Sicuti nec votū, nec professio. Collocat autē scriptura hunc honorem parentibus debitum, Matth. 15. Prou. 23. Ecclesi. 3. Ephes. 6. in timore, reuerentia, subuentioneq;: quæ qui neglexerit, vt eis, scilicet, vel maledicat, contemna, egestate perire sinat, maledictioni Dei succumbit legibus humanis occidēdas, Patet locus dicendi de mutuo parentum erga liberos, & liberorū erga parentes officio. Secundò, Munitur pax, prohibetur contumacia erga gubernatores, vt sunt iniustæ cædes, iniusta bella, odia, inuidiæ. Tertiò, Mununtur coniugia, ne vagæ grassentur libidines, inordinatæ flammæ furoris amācium. Quartò, Mununtur dominia rerum, ne manifesta & certa furta admittantur, ne impolitur negotiationum, vsuræ, mendacia pastorum, contra. Porro hoc secundū præceptū secundæ tabulæ, vt &

Mutuum
officiū pa-
trum & fi-
liorum.
Pax.
Coniugia.
Dominia
rerum.

M m M

FERIA QUARTA

tertiū Christus, Matth. 5. enarrat, dum prohibet priuata odia, vindictæ cupiditatem, externas corporum iniurias, & non tantum turpia libidinis delicta, sed etiā prauam animi concupiscentiam, damnans omnem concubitum extra legitimū matrimonium, eiusque concupiscentiam. Parit autem horum præceptorum neglectus in omni Republica grauissimos motus, seditiones, & excidia. Siquidem non ob sola odia, & bella pereunt imperia, regna, vrbesque: sed etiam occasione impudentissimarum libidinum, vt testantur historix de Sodomis, Davide, Athenis, Troia, aliisque florentissimis regnis & Regibus. Etsi enim leges humanæ vix puniāt libidines, tamen testatur scripturæ Deum grauissimè semper hæc & seditiones, & in iudicio puniurum, Ephes. 5. Quinto, Munientur diuina autoritate iudicia, præcipitur veritas. Violant hoc præceptum omnes calumniæ forenses, furci, elusiones in negotiis. Sexto, Septimo, His duobus præceptis intelligimus à Deo prohiberi, non solum opera externa, sed ipsam concupiscentiam, quæ in corrupta natura est, quæ semper in se mala est, etiam si non accedat consensus, quia habet annexam contumaciam repugnantem legi Dei. Quatuor autem reliqua præcepta pulchrè confutant errores fanaticorum hominum, qui docent Euangelium tollere omnē proprietatem: quemadmodum hodie Anabaptistæ. Suuicelliani, & Adamitæ docent. Si Euangelio tollatur rerum proprietas, ergo præcipitur bonorum cōmunio: si omnia omnibus communia, nullū ergo perpetrari furtum potest. Si perpetrari non potest, frustra prohibetur. Sūt ergo iuxta impium istorum doctrinam vxores, liberi, prædia, opes, iumenta, omnibus communia, quod natura horret. Alioqui & leges, & tribunalia, Romano. 13. autoritate diuina constituta, sunt tollenda, sed seipsam hæc fanatica doctrina, dum prodit, destruit. Fideles autem intelligant omnia hæc diuina præcepta conferre seruantibus præmia, & negligentibus pœnas. Quamquam enim in primo tantum, mentio fiat præmiorum aut pœnarum, ad ingula tamen præcepta pertinent: præmia sunt, qui fecerit ea, viuet in eis: pœnæ, maledictus omnis qui non permanserit in omnibus, quæ scripta

HEBDOMADÆ TERTIÆ. 39

Scripta sunt in lege, Galat. 3.
2. Secundo, Naturam legis, cuius erat terrere timore pœnarum, dum ait, *Populum vidisse voces lampades sonitum buccina, & montem fumigantem, quæ præterquam quod diuinam legislatoris maiestatem declararent, cuius potentia tota deseruiret mundi machina, pulchrè naturam explicant eorum, qui timore sub onere legis, tantquam serui premuntur, non autem vt liberi sub gratia constituti: hæc enim significabant spiritum seruitutis, quo erant impellendi ad cultum vnus Dei, & ab idololatria, ad quam ex conuictu Aegyptiorum erant propensissimi, retrahendi. Sic nanque solet Deus mentis elationem, animi superbiam, & sui contemptum deprimeret externis terribilibus, vt sui timorem incutiat, qui licet, iuxta Ioannem, esse in charitate nequeat, quum perfecta charitas foras mittat timorem, introducit illè tamen charitatem non secus, ac seta filum solet. Atque ideo quum perterriti, & stupefacti timore starent attoniti Iudæi, atque omnem pollicerentur obedientiam Moysi, dicentes, *Loquere tu nobis, & audiemus, vt facillè multa solet polliceri animus consternatus, audierunt à Moise, Nolite timere. Vt enim probaret eos, Genit. Deum. Cuius exemplo debet Episcopi, pastores, & ministri verbi Dei, dum subditorum animos seueritate scripturarum in peccatorum cognitione adduxerunt, & vident ex consideratione iudicii diuini attonitos, mox earundem scripturarum suauitate erigere, ac docere, Deum ideo minari, vt pareat: corripere, non vt perdat, sed vt emendet, Ezech. 18. Matth. 11. 1. ad Timoth. 1.*
3. Tertiò, Prohibitionem idololatriæ, cum præcepto vt cultus, dicens, *Non facietis Deos argenteos: nec Deos aureos facietis vobis. Sinechdochicus omnem idololatriam intelligēs, omnemque simpliciter cultum prohibens, qui cum iniuria creatoris sit coniunctus. Vide Sap. 14. Isa. 46. Psalm. 113. vbi idola, authores, & cultores æternæ maledictioni deuouentur, quia confidunt in re nihili. Scimus enim, inquit Apostolus, quodd idolum nihil est in mundo. Illi autem, vt habet Hieremias, mutant gloriam Dei in idolum, qui confidunt in homine, ponit carnem brachium suum, & recedunt à Deo, fodientes cisternas**

Animus
consternatus
multa polliceri solet.

Prohibitio
idololatriæ.

Idolum nihil est in mundo.
Qui sunt
qui mutant

FERIA QVARTA

Dei gloria dissipatas quæ continere non valent aquam, Hierem. 2. *in idolum*, Hoc est, qui sic à rebus creatis pendent, vt in eis spem omnem ac fiduciam collocent, hos demum veros appellare idololatrias licet, vt de auaris testatur Apostolus Ephes. 5. 1. Corinth. 6. Hoc loco abutuntur hæretici, vt Sanctorum, & imaginum cultum euertant, sed quam rectè ipsi viderint. Non enim fideles sic vel imagines venerantur, vel diuos colunt, vt à Deo recedant, vt in eis, Deo neglecto, omnem fiduciam, ac spem collocent. Nūquam enim id permisisset à Spiritu sancto edocta Ecclesia, sed tantum modo ad venerationem, suffragiorum imperationem, & ad imitationem & imaginum vsum, & Sanctorum memorias concedit. *Altare de terra facite mihi, & offeretis super illud holocausta, pacifica, & vestras, & oves vestras, & boues, in omni loco, in quo memoria fuerit nominis mei.* Quibus verbis veram Deum colendi rationem præscripsit, quæ in ratione veri illius sacrificij consistit. Cuius typum omnia illa vetera sacrificia gerebant, id est, in sacrificio illo truentis, quod in cruce filius Dei obtulit in corpore suo, quod è carne terrena suscepit: in hoc altari, id est, in huius merito quisquis sacrificium contriti cordis, spiritus cõtribulati, vel laudis obtulerit, iuxta spiritualis Sacerdotij, quo omnes fideles secundum Petrum sunt Sacerdotes, consuetudinem, verè Patri in odorem suauitatis offeret sacrificium: idque merito, & efficacia altaris Christi, scilicet, huius qui semetipsum obtulit immaculatū Deo, per quem accessum habet ad Patrem per fidem, Rom. 5. Omnia, quæcunque petierit, impetrat, Ioan. 16. Saluatur ab ira per ipsum, Roma. 5. Sicut enim displicebat Deo olim victima, quæ in alto, quàm in terreo hoc altari offerebatur, quandiu in eremo errabant Iudæi, ita Deo inuisa est omnis oratio, quæ Christi merito non innitur: hunc etenim solum propitiū Deus propitiorem eis, qui & ignorāt, & errant, victi, scilicet, vel ignorātia rerum agendarum, & concupiscentia rerum noxiarum.

FERIA QVARTA HEBDOMADÆ
tertiæ, Euangelium,
Matthæi 15.

HEBDOMADÆ TERTIÆ. 90

Tunc accesserunt ad eum ab Hierosolymis Scribae, & Pharisei, dicentes, Quare discipuli tui transgrediuntur traditionem Seniorum? &c. Finis Euangelij: Non lotis autem manibus manducare, non coinquinat hominem.

Agna verborū acrimonia inuehitur Christus. 1. Primò, In falsam Sacerdotum, & Scribarum superstitionem, qua humanas traditiones sine verbo Dei traditas, Pontificum mandatis Dei præferrent, clauum clauo pellens: interrogantibus enim, *Quare discipuli transgrediuntur traditiones Seniorum?* respondet, *Quare vos propter traditiones, & superstitiones & vestras, transgredimini mandatum Dei?* Opponit itaque Christus per antithesin, & traditionibus hominum mandatum, & statutis hominum, præceptum Dei. Intelligit autem Christus, non solum illud mandatum Dei, quod scripto per Moysen est traditum, verum etiam quod viva voce per cabala, siue traditionem acceperant, sicut hominum intelligit traditiones, quæ humano ingenio, contra Traditionem Dei verbum erant excogitatæ, quales erant hæ Pharisæi, qui dicebant, *Qui dixerit patri vel matri, Matus quodcunque ex me est tibi proderit*, Matth. 16. Et si dixerit homo patri, vel matri Corban, Marci 7. Neque enim Christus simpliciter omnes traditiones damnat. Non omnes Peccaret enim alioqui Paulus, 2. Thessal. 2. Itaque fratres state, & tenete traditiones, quas acceperistis, siue per sermonem, siue per Epistolam. Proinde errant, qui arbitrantur Christum simpliciter quascunque damnare traditiones. Damnat enim eas solum traditiones, quæ ita sunt hominum, vt nullatenus Dei esse possint, id est, solo ingenio humano excogitatæ, sine vlla Spiritus sancti reuelatione, quæ tales sunt, vt Dei præceptis repugnent & contrariantur.

2. Secundò, Christus itaque, vt falsam illis de iustitia iustitia operum, quam ex huiusmodi superstitionibus conceperant, laruam detraheret, acerrima Isaie sententia ipsos perstringit, qua in eis grauissimos errores reprehendit
M m m iij

dit: scilicet, *Quod labiis Deum honorarent, corde procul abessent ab eo, & docerēt doctrinas & mandata hominum.* Hæc enim propria sunt opera eorum, qui neglecta Dei iustitia, suam volunt statuerē, Rom. 10. quos proprio nomine, vel hypocritas, vel Duces cæcos, vel sepulchra dealbata, Matth. 23. vocat Christus. Dicuntur autem labiis honorare, qui tantum, vt Poëta ait, trutinanti verba labello sacra canunt, voce tenus solū submurmurantes, quum aliud longē animo versent, quā verbis pronuntient: vt, si quis orationem prolixam simulet, vt sic domos viduarum penetrare queat, corde procul à Deo abesse, dum ita rerum terrenarum cogitatione, & concupiscentia impeditur, vt dum maximē coram hominibus pietatem simulat, nihil minus quā de Deo cogitet, non Christo, sed suo ventri seruiens, & docere doctrinas & mandata hominum, qui contra Dei verbum, ea quæ humano excogitata ingenio, quæstus causa, populo obtrudunt, tanquam diuinum foret oraculum.

Hæretici Hoc loco mirē sibi blandiuntur nostri temporis hæretici, aliud nihil omnibus suis scriptis crepantes, quā esse volumus. hæc in Monachos & Papiſtas quadrare, dum velut seueri aristarchi sese orbis iudices, contra ordinem iuris, constituunt: quo nulli licet accusatori: iudicis partes sibi sumere. Conuincere enim prius debuerant veram religionem ex certo Dei verbo à patribus institutam, Deum labiis tantum honorare: quod certē nunquam poterunt, quum omnia ipsorum argumenta aliud nihil,

Abusus quā abusus, qui passim temporis diuturnitate inſendi, qui religione irreperunt, demonstrant: quos certē dissimulare nec possum, nec volo. Sed quā futilia talia sint argumenta, quæ ab usu sumuntur, vel tyronibus Dialectices notius est, quā vt probatione egeat. Doceant itaque veram religionē, quæ in spiritu & veritate Deum adorat, labiis tantum honorare. Doceant cælibatū, continentiam, paupertatem voluntariam, veram humilitatem, doctrinas esse hominum, & cum verbo Dei pugnare. Doceant, inquam, abſtinentiam, quæ carnis frænandæ causa suscipitur, doctrinam esse demoniorū, (vt illi loquuntur) & vtraque manu palmam dabimus. Sed nunquam poterunt, nisi magna impudentia velint quod

quod indies non verentur, adulterare verbum Dei: aliud scilicet, trahendo, quā à Spiritu Christi sit institutum. Proinde nihil minus hic agit Christus, quā quod veram religionem damnet, in quam, siquæ irreperit superstitio, ea purgetur: siquæ licentia, coercetur: siquis error, eo sublato, veritas restituitur.

3 Tertiō, Concionatur Christus hoc Euangelio contra falsam opinionem Phariseorum, quā in delectu ciborum conceperant. Quia enim per Moſen varia illis Deus ciborum genera interdixerat, credebant ex natura ciborum inquinari manducantem, & reum apud Deum fieri. Atque eō spectabat & ipsorum traditio de frequenti manuum lotionē, contra quā hic peccabant Apostoli. Quum enim per Prophetam mundiciem præcipi audirent, vt est, Mundamini, qui fertis vasa Domini, Isaia 52. Item, Lauamini, mundi estote, Isaia 1. credebant ex immundicie sordium corporearum animum inquinari posse. Quā sententiam corrigit Christus, ostēdens, vt ait Apostolus, omnem creaturam Dei bonā, nihil esse relictdum, quod cum gratiarum actione percipitur. *Conuocati enim ad se turbis, dixit, Audite, & intelligite.* Quia enim obstinata malitia sese excæcarant Iudei, vt allatam per Christum veritatem non agnoscerent, illis neglectis: conuocat Christus turbas, quibus cœperat Pater iam reuelare mysteria, Matth. 11. docens quid hominem vel purum vel impurū reddat, scilicet, nō quod intrat in os, & non quod illotis manibus sumitur, sed quod procedit ex ore. Quia enim inquinata mens est, & conscientia fit, vt quicquid ex corrupto fonte cordis, & oris procedat, impurum sit & immundum. Voluntas enim, quæ humanarum actionum origo est, semel corrupta efficit, vt quicquid ab ea procedat immundum sit. Proinde qui contra mandatum Dei, vel Ecclesiæ decreuerunt cibum aliquē sine vlla necessitate, sed deliberata malitia & voluntate arripit, vt gulæ suę satisfaciāt, hunc non cibus, sed mala concupiscentia & voluntas, reddunt immundum.

4 Quartō, Succurrit infirmitati discipulorum, qui cœlestem hanc Philosophiam de tollendo Pharisaico supercilio, quod ex ciborum delectu sumebant, nondum

M m M iij

Cibus, potum, & genus ex natura sua neminem coram Deo polluit.

FERIA QUINTA

poterant intelligere, docens negligendum esse scandalum, quod impij sumere solent ex pia doctrina: qualis erat haec Christi, de natura ciborum, ac ratione ex natura petitis, sententiam suam Petro roganti interpretationem edisserit, post grauem comminationem, qua ipsorum ruditatem, & hebetudinem arguit, quod adhuc sine intellectu essent, docet cibum, potum, & vestitum ex natura sua neminem coram Deo pollui: sed solo peccato hominem coram Deo pollui, quod hoc ex corde suam originem sumeret, ut sunt cogitationes in malis, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, & blasphemiae. Propter haec enim, quia natura sua mala sunt, & verbo Dei prohibita, venit ira Dei super omnes, qui illis inquinati sunt. Manducare autem manibus non lotis, aut communibus, non coinquinat hominem. Omnia enim munda mundis, nec potest animus, qui incorporeus est, defecari, nisi inquinamento & sordibus peccatorum.

FERIA QUINTA HEBDOMADAE TERTIAE QUADRAGESIMAE, EPISTOLA, HIEREMIAE 7.

Verbum quod factum est ad Hieremiam a Domino, dicens, Sta in porta domus Domini, & praedica ibi verbum istud, &c. Finis Epistola: habitabo vobiscum in loco isto, in terra, quam dedi patribus vestris a seculo, & usque in seculum.

Ac Epistola Propheta agit tria. 1. Primo, Iussu Domini Iudaeos praetextu religionis impunitate peccati sibi pollicentes, quod, scilicet, Deum verbis faterentur se nosse, factis vero negarent, grauitate arguit, ac reprehendit, damnans impiam hypocrisim, & quam imbibent, falsam superstitionem de Deo conceptam, quasi gentium Deorum more, aut solo sacrificiorum nidore, magnificis anathematibus, & clamoris orationibus, 3. Reg. 18. quales erant Baalitarum, oblectaretur. Quae opinio eorum est, qui ex suo ingenio naturam diuinam aestimant, nec aliud Deum esse somniant, quam quod ratio

HEBDOMADAE TERTIAE. 92

ne assequi possunt. Itaque docet aliter longe de Deo sentiendum, & alia ratione colendum. Obseruandus est hic locus ab Episcopis, Pastoribus, & Praedicatoribus, quorum est stare in porta domus Domini accensos zelo Dei, instruere verbi cognitione, vitae probitate, ne mens a lingua dissentiat, tum etiam eximere animis hominum falsas de Deo opiniones, Epicuram securitatem, & inanem fiduciam de sola fide conceptam. Ut enim impii credebant Iudaei ob splendorem templi, quotidiana sacrificia, orationes frequentes, tutos esse in conscientia, etiam si interim turpi lasciuia, & moribus improbis diffunderent, omni impietate & auaritia feruerent: ita vereor ne nunc quoque Christianorum magna pars, praetextu fidei, aut religionis, sibi impunitatem peccatorum polliceatur. Stent ergo ministri in porta domus Domini, ut, scilicet, ipsius voluntatem annuntient.

2. Secundo, Ostendit quo cultu a fidelibus velit Deus coli, & adorari, nimirum, cultu, & inuocatione, tam externo, quam interno. Nam toto errant caelo, qui Christum, Ioan. 4. abstulisse arbitrantur omnem cultum externum, quando tantum, ut hoc loco Propheta, hypocrisim, & superstitionem tollat, docens omnem externum cultum, si animi pietate destituatur, & vera fide, laruam esse tantum, quam homines admirantur, non quae Deo placeat. Qualis enim quaeso esse potest eorum oratio, elemosyna, vel ieiunium, quibus non dico peccatum, sed ne ipse quidem affectus peccati displicet: qui elemosyna sibi videntur velle immunitatem peccandi mercari: ad lites & contentiones ieiunant, percutiunt pugno impii, Isa. 58. Et quum, iuxta Hieremiam in cap. 1. Iudaei quotidianis operibus malis sanguine plenas habeant manus, in oratione dies noctesque coniungunt. Ideo purgari animi vult prius Propheta, quod nequeat arbor mala bonos fructus facere, Matth. 7. Ideo, inquit, Bonas facite vias vestras, & studia vestra, hoc est, ut loquitur Isaias cap. 55. derelinquat impius viam suam, vir iniquus cogitationes suas, & reuertatur ad Dominum, & miserebitur eius. Ergo ne cum caeco dices, Deum peccatorem non exaudire, quod Augustinus damnat, & ea opera contemnes, quae peccatores in statu peccati mortalis constitui agunt. Certe

Episcoporum officium.

Quo cultu a fidelibus velit coli Deus.

Purgatio animi necessaria.

FERIA QVINTA

si dū agunt nulla ducantur peccati pœnitundine, nec respici scēdi proposito animo cōceperint, nullius ego apud Deū meriti hæc arbitror, nisi fortasse temporalis alicuius mercedis prēmium mereri apud Deum, vt probitas Naaman, Syriæ meruit scēlicitatem. Romanorum iusticia, orbis imperium. Atqui nunquam merebuntur æternam gratiam, vel gloriam, vt, scilicet, nobiscum habiter Deus per Spiritum diffusum in cordibus nostris: Effugit enim fictio, & non potest habitare in corpore subdito peccatis, Sapient. 1.

Inani fiducia, qua.

Mores professioni cōgruere debent.

Tertiō, Dissuadet inanem fiduciam, quam faciliē solet animus concipere ex obedientia religionis. Sic Iudæis non profuit circuncisio, quam docet Apostol. fuisse signaculum iustitiæ, sacrificiorum oblationes diuinitus institutæ, cognitio promissionum diuinarum, templi cultus splendidissimus, & prædicatio Prophetarum. Prohibet enim Propheta ipsos confidere in verbis mendacij, dicentes, *Templum Domini, Templum Domini*, putantes templi ornatum, ac promissiones, quæ, 3. Reg. 8. ipsi templo factas posse patrocinari ipsorum impietati. Ita vereor, vt nec nobis in seuerio illo Dei iudicio profint Christiani nominis professio, fidei prærogatiua, sacramentorum vsus, & cognitio scripturarum: quibus in hac vita cæteris gentibus præstamus: si mens à lingua dissensit, si mores professioni non congruant. Nam: Apostolo teste, Galat. 5. nec circuncisio, nec præputium est aliquid, sed noua creatura, id est, vera vitæ nouitas: qua deponentes mendacium, & omne circumstans peccati pondus, loquimur veritatem cum proximo, & vt monet Propheta, iudicium facimus inter virum & virum, aduenæ, pupillo viduæ que non facimus calumniam, nec sanguinem innocentem effundimus. Quibus verbis Propheta summam Christianæ perfectionis completitur, quam & Apostolus, 1. ad Thessal. 4. exprimit dicens, Nequis circumueniat in negotio fratrem suum, &c. Perstringit autem Propheta potissimum iudicium errata, qui facillimè subuertebant iudicium, corrupti munerum largitionibus, tum quod plerumque Senatorum, ac Principū mores, populus imitetur. Prouerb. 29. Ecclesiastici 10.

F E R

HEBDOMADÆ TERTIÆ. 93

FERIA QVINTA HEBDO-

madæ tertiæ, Euangelium,

Luce 4.

Surgens autem Iesus de synagoga, introiuit in Matib. 8. domum Simonis, & c. Finis Euangelij: Et erat prædicans in synagogis Galilææ. Mar. 1.

Via vitio primorum parentum humana natura vtrinque, & in animo, & in corpore grauiter est læsa, declarat hoc Euangelio Christus, sese à Patre missum medicum, non tantum animorum, sed & corporum: proinde ab ipso, quacunq; premamur infirmitate, salutem esse petendam. Considera autem in hoc Euangelio tria.

1. Primò, Insignem Christi & ineffabilem mansuetudinem, etiam erga omnes, qui, vt ægra hæc soetus Petri, magnis sese febribus diuersarum cupiditatum premi sentiunt, ac non in synagoga Pharisaica, aut in diatribis humanæ Philosophiæ, vel in hereticorum conciliabulis conquiescunt: sed in domo Simonis, quæ est vna, sancta, Catholica, & Apostolica Ecclesia. In hac enim, licet grauissimè premantur peccati ægritudine, vt lecto præteritæ consuetudinis affixi assurgere nequeant. Aderit tamen sanctorum communio, cuius beneficio (vt solet aridus in vire palmes, donec in ea permanferit) tandem accipiant beneficium, & auxilium gratiæ cœlestis, quæ ardorem malarum cupiditatum, scilicet, libidinis, auaritiæ, superbiz, inuidiæ, & iræ semel extinguas, atque ab hac dira tyrannide liberet. Sed donec à corpore Christi, quod est Ecclesia, te ipse non abscideris. Ea enim vera est Noe Arca, extra quam nulli salutem assequi licuit in qua tamen animalia, licet immunda, seruabantur, tum misericordia conditoris, tum iusti merito. Nequeunt enim irritæ apud Deum esse sanctorum preces, quum dixerit, Petite & accipietis: Quicquid petieritis Patrem in nomine meo, hoc fiet vobis. Efficax ergo est fidelium oratio, quæ ex fide proficiscitur, sed in fidelium vnitatem: à qua qui seiungitur, nec fide, nec oratione iuguabitur.

Mansuetudo Christi.

Domus Simonis Ecclesia.

Sanctorum communio.

Ecclesia, Arca Noë.

Secundò

2. Secundò, Admirandam Saluatoris misericordiã, quã facilem ad eò sese exhibuit in admittendis piorum precibus, quas ex fide offerebant, vt omnibus ægris manus imponeret, nullum reiceret, & potentiam, qua stans super ægram ita curauit, non vt lentè amissus corporis vires reciperet, sed simul integrum valetudinem, & corporis robur redderet. Hęc qui in Christo agnouerit, & per fidem fuerit professus, Rom. 10. vt se Christo subiiciat, præceptis ipsius obtemperet, & medicã eius manum admittat. Is continuò surget, accepta peccatorum remissione, quam bona & præcedit, & comitatur voluntas, adiuta per gratiam: sed per sacramenta, quę tanquam gratiæ instrumenta, in Ecclesia sua reliquit Christus. In qua sola ea vult esse efficacia curandis & animorum, & corporũ morbis: sed non recuperata valetudine deses & otiosus persistas, sed vt Christo ministres, Rom. 6. Sicut exhibuistis membra vestra seruire immunditiæ, &c.

3. Tertiò, Modestiam Christi, qua voluit ab improbis & malignis spiritibus suam virtutem prædicari. Nam dæmonia clamantia, & dicentia, quòd esset filius Dei increpat. Siquidem non vult Christus veritatis, & fidei hostes audiri, licet enim verum subinde dicant, hoc ideo, vt post tutius decipiãt, agunt. Porro quum nullus sit hostis nocentior Euangelio, fidei, Christo, fidelibus, & Ecclesiæ, ipso dæmone. Nulla enim conuentio luci ad tenebras, Christo ad Belial, 2. Corinth. 6. Idcirco Christus accerrima comminatione ipsum increpat, fideles admonens, ne quid vel cum ipso, vel cum ipsius membris, vt sunt Sage, Phytones, Arioli, hæretici, & infideles, occultæ communicationis contrahant, nec veritatem ab iis querant, vt multi hodie libris hæreticorum veritatem verbi Dei querunt: nec alibi sese eam inuenire iactitant, quod non potest, nisi maximi esse erroris, vt insanix argumentum. Sed quum idem hic profiteantur dæmones, quod apud Matt. Petrus, scilicet, quòd sit filius Dei, quorsum Petri fides laudatur? Dæmonis autem damnatur, quia Petrus sincerè & amando: dæmonem fraudulenter, & vt decipiat, confessionem edidit. Quia ex hoc loco occasionem captant aduersarij contra cęlibatum, & continentiam Sacerdotum obgannendi, magna con-

*Sacramenta
gratiæ Dei
instrumenta.*

*Hæreticorum
libri nõ le-
gendi.*

*Error hære-
ticorũ circa
cælibatum.* & continentiam Sacerdotum obgannendi, magna con-

tentione asserentes, coniugatos fuisse Apostolos, ac proinde, iuxta Pauli (vt, scilicet, illi volunt) doctrinam, Episcopum esse vnus vxoris virum debere. Præstare enim honestum coniugium vagæ libidini, & flagitioso concubinatui paucis, quæ sit Catholicæ Ecclesiæ doctrina, accipe, nimirum, omnia Apostolorum facta, quum multa sint personalia, non debere ad commune exemplum trahi. Quosdam enim, etsi coniugatos fuisse admittat, nõ omnes tamen, vt veteres Ecclesiæ patres ostendunt. Neque quenquam Apostolorum demonstrabunt aduersarij, qui post Apostolatam à Christo acceptum matrimonio sese copularit. Quod honestum coniugium præstare turpi libidini clamitant, nemo id Catholicus à Christo negat, quum Ecclesiæ decreta in concubenarios, & libidinosos Sacerdotes tam sint seuera, vt in nullos magis. Quòd asserunt Episcopum vnus vxoris virum esse debere, hoc Catholici omnes non eò referunt, vt iam Episcopus consecratus cum vna contrahat, sed ad primitiua Ecclesiæ necessitatem, quæ bonorum virorum raritate laborabat, vt cogeretur eos etiam promouere, qui matrimonio iuncti fuissent, aut etiamnum essent. Quem morem etiamnum Græcorum Ecclesia seruat, non autem eum, quem contra scripturas, contra iura, tam Ecclesiastica, quàm civilia, contra denique tot annorum centenariis in Ecclesia Christi seruata consuetudinem inuehant aduersarij, vt, scilicet, Sacerdotes voufragi quas velint ducant vxores: scilicet, hoc est purum Dei verbum, hæc veritas Euangelij, vt libidini indulgeas: ei pro arbitrio frena laxes: ac non potius, vt mundi sint, qui ferunt vasa Domini, vt carnem suam cum vitiis, & concupiscentiis crucifigant.

Confirmat hoc Euangelium articulum illum fidei, quo profiteamur in Ecclesia esse Sanctorum cõmunionem, iuxta illud Psal. 118. Particeps ego sum omniũ timentium te, & custodiẽtium mandata tua: quũ enim fideles oēs sint vnus corporis membra, cuius caput Christus, a quo influxũ gratiæ cælestis omnia membra recipiunt, sequitur (vt in rebus corporeis videmus) mebrum mebro iuari, & pro se inuicem esse sollicita membra.

FERIA SEXTA

FERIA SEXTA HEBDOMADÆ
tertiæ quadragesimæ, Epistola,
Numeri 20.

Cumque indigeret aqua populus, conuenerunt aduersum Moſen, & Aaron, & verſi in ſeditionem, dixerunt, &c. Finis Epistola: Num de petra hac vobis aquam poterimus ciicere? &c.

Seditio Iudaorum erga Moſen & Aaron.

Continet hæc historia quatuor.

1. Primò, Iudaorum erga Moſen, & Aaron ſeditionem, ob inopiam aquarum concitatam, qua inſignem ſuam, quam de Deo habebant, diſſidentiam, & incredulitatem prodebant, dum toties illius potentiâ experti, perſiſtunt tamen in incredulitate, cui ſcruitiam adiungunt, vt ſemper eſt ad ſeditionem propenſus populus, ignorans quot eam incommoda ſequi ſoleant, nimirum, Reipub. euerſiones, regnorum depopulationes, Principum cædes, legum ac furis oppreſſiones, & incendia urbium, aliæque innumera mala, vt cõtrâ pacem, ac cõcordiam, res paruas creſcunt. Vbi enim populus Deo, & magiſtratu pareat, imperia florēt, regna dilatantur, æquitas & iuſtitia viget, Principes ſuauius regunt, ſumma denique felicitate aguntur omnia. Parcendum igitur ſuperiori authoritati, non ſolum propter Deum, ſed etiam propter conſcientiam, Roman. 1. Neque ſtatim gubernatorum negligentia imputandum, ſi quæ calamitas in Repub. accidat, ſed voluntati diuinæ vel punienti peccata, vel exercenti noſtram patientiam, vel probanti fidem, & erga ipſam obedientiam. Sic enim ſolet Deus ſuos ſubinde exercere fame, peſte, bellis, & inopia. Quæ quum ſint piis exercitia virtutum, & impiis pœnæ peccatorum, nec præter Dei voluntatem accidunt, nūquam poſſunt Principum aut magiſtratum negligentia imputari, niſi fortè quia ipſorum peccatis Deus irritatus ſtatuit punire, vt de Dauide docet ſcriptura.

Quid in rebus dubiis agendum ſit magiſtratu Eccleſiaſtico, & ciuili, dum furit ignobilis vulgus, nec vlla ſuperſeſſe ratio videtur prohibendi mali, ſed periculum

HEBDOMADÆ TERTIÆ. 93

riculum eſt augendi potius quam minuendi, ſi obſiſtas. Proinde communi cõcordia orent in tabernaculo fœderis, Deum ex fide inuocent, & populi neceſſitatem exponant. Eſt enim in rebus afflictiſ vnica ex fide ancora orationis amplectenda, exemplo Moſis, Aaronis, Davidis. 1. Reg. 24. Ezech. 4. Reg. 19. Quanquam enim non ignoret Deus noſtras afflictiones, vult tamen à nobis ſibi exponi, ac declarari, vt, iuxta Auguſt. Epist. 12. cap. 8. exerceat deſiderium noſtrum, probet fidem, moneamur noſtræ imbecillitatis, & agnoſcamus illius potentiam. Eſt autem obſeruanda huius orationis, quâ pro populo Deo obtulit Moſes, methodus. Neque enim, vt erat clementiſſimus, petiit rebellis populi interitum, perniciem, & vindictam. Eſt enim hoc tyrannorum, non eorum, qui Rempubl. ſuam ſaluam cupiunt: exigebat quidem ordo iuſtitie, vt tantum facinus impunè non fieret. Atqui veri eſt Principis ita mala punire, vt tamen ſeruet potius *Veri principis* quâ perdat ſubditos. Neque irrita eſſe poteſt taliū oratio, *piu eſt ita* ſicut neque Moſi fuit. Nam apparens ſubito gloria Deo, *mala puni-* mini oſtendit diuinam protectionem, & auxilium cœleſte. *re, vt tamē* omne magiſtratum, ſi quando Dei cauſam egerit, tueri *potius ſer-* ac defendere, vt qui ſit miniſter Dei. *uet quā*

3. Tertiò, Fauorem, quem Deus legitimo magiſtratu, *perdat ſub-* populari ſeditione oppreſſo, exhibere ſolet, dum tam repente audit orantem, conſolatur in afflictione conſtitutum, & remedium præbet, quo neceſſitati ſuccurratur. Tolle, inquit, *virgam, & congrega populum tuum, & Aaron* frater tuus, & loquimini ad petram, & illa dabit aquas. hunc locum quia Paulus ad ſublimiorem, id eſt, allegoricum ſenſum traxit, age & illum ſequamur. Docet enim hoc factum ſignificatum fuiſſe gratiam noui teſtamenti per Chriſtum allatam, virtutem ſacramenti baptiſmi, quo regeneramur in ſpem viuam, & ſuauiſſimam ſcripturatum, qua ſitibundos eſt conſolatus, dum ait, 1. Corinth. 10. Bibebant autem de ſpirituale conſequentem eos petra: Petra autem erat Chriſtus. Huic præceptum erat, vt loqueretur Moſes coram multitudine, id eſt, vt Iudei crederent Chriſtum eſſe verum Meſſiam in lege promiſſum, filium Dei viui, conditorem cœli & terræ, & Redemptorem generis humani. Atqui dum Moſes

non

FERIA SEXTA

non paret Dei verbo, sed ex incredulitate dubitat, nec petram, ut debebat, alloquitur, sed percutit, primus ictus irritus fuit, ita humilitate Christi offensi Iudaei negant ipsum esse filium Dei, & dum incredulitati odium addunt, & prae-textu legis ipsum legis authorem persequuntur, iusto Dei iudicio fit, ut finem legis iustitiam, remissionem peccatorum, & vitam aeternam non assequantur, quia offenderunt in lapidem offensionis, & petram scandalii. Atqui ut secundo ictu egressae sunt aquae largissimae, ita ut populus biberet, & iumenta, ita factum est, ut dum Christi humanitas crucifixa est, & factus est fons patens domui Iacob in ablutionem menstruatae, copiosissime sese in Iudaeos, & gentes effuderit plenitudo collecta ex utrisque Ecclesiis, in qua erit ipse Christus omnia in omnibus.

*Ob diffiden-
tiam puni-
tus Moses.* Quartò, iustum supplicium, quo est ob suam de Dei potentia, & virtute diffidentiam punitus Moses. Nullum enim peccatū æquè solet Deus in sanctis detestari, quam ipsam incredulitatem, propter quam, ut loquitur Apostolus, disceditur à Deo vivo, Hebr. 3. Venit ira Dei super filios diffidentiae, Ephes. 5. & poenis tam corporalibus, quam aeternis à Deo punimur. Quamquam enim incredulitas fidem Dei euacuet, & credulitas eam magis consumet. Est enim Deus verax, vult tamen potissime perfecta fidei protestatione à nobis coli, vult nos credere verbo ipsius, ex ipso pendere & sperare, & in ipsum fiduciam omnem collocare, non solum corde credendo, sed etiam ore confitendo, & prædicando (maximè in rebus dubiis, & aduersis) ipsius admirabilem potentiam, maiestatem, & gloriam. Hæc qui non fecerit, gravissimè sustinebit iudicium. Sicut enim Moses exilio terræ sanctæ plectitur, ita, nisi poenitentia subsequatur, aeterna illa beatitudine nunquam potietur, qui coram multitudine Deum non sanctificauerit. Ergo ipsum, ut oportet, ex fide inuocemus, agnoscamus ipsum Patrem misericordiarum, & Deum totius consolationis, & laudemus cum Prophetæ dicentes, Dñs regit me, & nihil mihi deerit, &c. Psalm. 22. sic fiet, ut petrae huius aquas viuas accipiamus, spiritum nimirum gratiae celestis.

FER

HEBDOMADÆ TERTIÆ.
FERIA SEXTA HEBDOMADÆ

96

tertiæ. Euangelium,

Ioannis 4.

Venit ergo in ciuitatem Samarie, quæ dicitur Sichar, iuxta prædium, quod dedit Iacob, Ioseph filio suo, &c. Finis Euangelij: Vos adoratis quod Genes. 48. nescitis, nos adoramus quod scimus, quia salus ex Iudæis est, &c.

Christus sublimia religionis Christianæ mysteria huic Samaritanæ communicat, quæ abscondita à sapientibus erant huius mundi. Agit autem præcipue hoc dialogismo Christus tria.

1. Primò, Occasione aquæ, quam sitibundus, (nam hora erat quasi sexta, quæ nobis est merides, in ipso æstu) & fatigatus, scilicet ex itinere, quod non curru, aut equo vectus, sed pede, ut summam suam paupertatem demonstraret, transegerat, petit, ut ad colloquium Samaritanam inuieret, quæ à Iudæorum consuetudine abhorrebat: docet fore ut gratia noui testamenti ingentibus effunderetur. Sese enim ideò à Patre esse missum sciuit, ut nouam hanc Philosophiam ignotam mundo afferret: ideò inquit, *Si scires donum Dei: & quis est qui dicit tibi, Da mihi bibere.* quasi dicat, Ignoras tu, ut etiam mundus, magnum illud pietatis sacramentum, quod, 1. Timot. 3. manifestatum est in carne, iustificatum est in spiritu, apparuit Angelis, prædicatum est gentibus, creditum est mundo, &c. Hoc donum qui ex lumine fidei agnoscit, experitur suam inædiam, sitim, necessitatem: proinde petit ab eo, & accipit aquam viuam, donum, scilicet, gratiæ celestis, quæ mundat ab omnibus inquinamentis, Ezech. 36. Ephes. 5. Sitientes recreat, Apocal. 22. Isa. 55. & laborantes & oneratos reficit, Matthæi 11. Hi sunt enim effectus Spiritus sancti, quem intelligit Christus: hunc qui acceperunt, flumina de ventre eorum fluunt aquæ viuae, Ioan. 7. Porro mulier, quæ nondum sublimem hanc assequi poterat doctrinam, utpote carnalis adhuc, sui fontis aquam commendat, à dignitate personarum,

N n N

FERIA SEXTA

quæ easunt vsæ, à copia, & ab antiquitate. Christus autem ut hanc prorsus à rebus hisce caducis ad coelestem hanc Philosophiâ pertraheret, ostendit virtutem eius, quam pollicetur, aquæ esse, ut fideles in Christo regeneratos fide, spe, & charitate, iustitia, aliisque fructibus spiritus, ita exornet, ut tandem non sitiant in æternum: dum. s. reuelata facie gloriam Domini contemplantur. Hoc enim est quod ait, *Qui biberit ex hac aqua non sitiet iterum.* & insuper occasione secreti, quod tanquam Deus, & *Καὶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ*. Iere. 17. potuit de cōditione mulieris prodere, quo ostendit se nihil præter salutem humanæ naturæ spectare: eam autem nulli contingere posse, nisi præcedat sui ipsius cognitio, quam ignorantia Dei peccati illecebræ, & terrenarum rerum cupiditates tollunt, donec restituatur per Christum. tunc enim (ut in hoc videre est) accrescit cognitio Redemptoris, scientia rerum diuinarum, & desiderium veritatis. Nam, quem antè Iudæum contemptum appellauit, iam fide illustrata Dominum, Prophetam, & Messiam appellat: *Domine, inquit, et video, Propheta es tu.* Proinde occasionem naçta, vehemens discendi studium prodit: solutionem petit agitatæ diu inter Iudæos, & Samaritanos quæstionis: de verò, scilicet, cultu Dei, an scilicet in monte Garis, ut Samaritani: vel Hierosolymis, ut Iudæi, sit adorandum. Vtrique autem sibi videbantur certi & securi de suo cultu. Nam Samaritani sequi se dicebant antiquam patrum consuetudinem, scilicet, sanctissimorum Patriarcharum Abraham, Isaac, & Iacob, qui in monte hoc adorauerunt. Samaritani isti qui fuerint, vide 4. Regum 17. nempe, Babylonij & Medi, in Samariam, postquam esset à Chaldæis expugnata, translati: quum decem Tribus, quæ Israelitæ vocabantur, essent abductæ, hi partem legis, id est, pentateuchum, tantum admiserunt, & idolomaniam cum vero Dei cultu adiunxerunt. Verum Iudæi habebant expressum Dei verbum, 3. Reg. 8. 9. testimonia Prophetarum, Isa. 56. Deut. 12. Christus autem volens vtranque opinionem confutare, docet Samaritanos, & Iudæos errare, quia illi adorabant, quod nescirent, 1. Corinth. 8. Scimus quia idolum nihil est, sed isti etsi verum Deum adorarent, quia tamen

HEBDOMADÆ TERTIÆ.

97

tamen credebant nusquam eum, quàm Hierosolymis orantium preces audire, posse grauitèr allucinabantur.

2. Secundò, Confutat falsam Samaritanorum, & Iudæorum superstitionem, quam vtrique de adorandi loco imbiberant, docens, quòd neque in Hierosolymis, neque monte Garizin, sed in omni loco, iuxta illud Malach. 1. Non est mihi voluntas in vobis: sed in omni loco nomini meo offerretur oblatio munda. Non enim ad certa loca Deus est alligatus, sed vbique adest, cordium gemitus audit, & orantes videt. Si tamen, ut docet hic Christus, veri sint adoratores, hoc est, si Patrem in spiritu, & veritate adorent. Nam & Pater tales quærit adoratores, non qui labiis sic adorant, ut cor procul absit: horum enim mens sine fructu est, 1. Corin. 14. & qui in multiloquio se putant exaudiri, Matth. 6. Hos enim detestatur Isa. 29. Populus hic labiis me honorat, &c. sed qui corde credant ad iustitiam, & ore confiteantur ad salutem, ut, scilicet, psallant spiritu, psallant & mente, 1. Corin. 14.

3. Tertiò, Docet quare veram fidelium orationem oporteat esse in spiritu & veritate, quia, inquit Christus, Deus spiritus est, scilicet increatus, immensus, cuius maiestas nulla ratione humana, imò ne Angelica, comprehendì potest, totus vbique presens. Ergo & in spiritu colendus est, venerandus, & adorandus: neque in spiritu tantum, sed veritate, in corde perfecto, in iustitia, & sanctitate veritatis. Opponit autem Christus cultum, quem vult æterno Patri exhiberi, Iudæorum, Samaritanorum, & gentilium cæremoniis, qualia erant typica, holocausta, sacrificia, & oblationes, superstitione in certo loco orationes, & vota: & impia sacra victimæ ex hominum carnibus, & cultus dæmonibus exhibiti, non autem, ut impiè volunt Suuencfeldiani, Anabaptistæ, & Enthusiastæ, Christianæ religionis cæremoniis, quæ in spiritu & veritate, ex fide, scilicet, & charitate Deo offeruntur. Siquidem in ea quæcunque sunt externæ cæremoniæ, vel scripturis, vel Apostolorum, aut patrum traditione institutæ, ad fidei, spei, charitatis, & religionis Duo exhibendæ spectant promotionem, adeò ut si asserri possint, quæ ad huc scopum referri nequeant,

N n N ij

SABBATO

aut saltem ad proximi ædificationem promouendam,
has ego nulla ratione ferendas putarem.

SABBATO HEBDOMADÆ

tertiæ Quadragesimæ, Epistola,

Danië. 13.

*Et erat vir habitans in Babylone, & nomen
eius Ioachim: & accepit uxorem nomine Su-
sannam, filiam Helcia, pulchram nimis, &c.
Finis Epistola: Eamus domum, quia hora pran-
dij est. Et egressi recesserunt à se, &c.*

*Libidino-
forum senum
intempe-
rantia.*

Istoria Susannæ complectitur quatuor.

1. Primò, Libidinosorum senum intempe-
rantiam, qua ostro libidinis perciti, Susannæ
sanctissimæ, castissimæ, & formosissimæ,
freti ea quam sustinebant dignitate, pudicitiam tentant.
Vnde agnoscere licet quàm sunt Dei dona, vt sunt po-
tentia, authoritas, diuinitas, & dignitas, periculosa iis qui
Dei sunt destituti cognitione & timore: facillimè enim
eis in grauissimam sui perniciem abutitur caro, dum vi-
det posse impunè se suam explere libidinē. Nam remota
Dei, & hominum reuerentia, & timore, quibus ceu
frenis humana coërcetur audacia, mox cæca in præceps
ruit, & pro affectus varietate vel ad libidinē, auaritiā,
dominatum, superbiam, & inuidiam trahitur animus,
iudicio ita sopito, vt ne vestigium illius superesse vi-
deatur: facillè nanque rationem superat animi perturba-
tio: quò fit, vt honestum, decorum, iustum, & æquum
negligat, quemadmodum hi impij senes, libidine iam
ebullientem animum circumferentes, deposita personæ,
& dignitatis, quam gerebant, consideratione, exarserunt
in concupiscentia, euerterunt sensum, declinauerunt
oculos suos ne viderent cælum, nec meminissent iudi-
ciorum iustorum. Hos nanque tristissimos fructus pa-
rit hoc malum. Obserua quæ ex illicito alienæ formæ
aspectu homini accidunt mala: Vide Eccles. 23. 26.

*Susanna
pudicitia.* 2. Secundo, Susannæ in sua pudicitia tuenda ad extre-
mum vsque mortis periculum constantiam: quanquam
nonnihil offenderit solitaria deambulatione, & cor-
poris

HEBDOMADÆ TERTIÆ. 98

poris parum licita denudatione. Est enim vbique vitan-
dum, non tantum malum, sed mali occasio: quia cum in
hostili versemur solo, continuus est opus excubiis. Ad-
uersarius etenim noster, tanquam leo rugiens, circumit,
querens quem deuoret. Excusari tamè potest Susanna,
quia non voluptati, sed corporis tantum necessitati in-
seruiuit. Si dicās eam nō adhibuisse eam prouidentiam,
quam decet honestam matronam in eo casu adhibere:
ego id potius Dei ordinationi, & consilio imputarim,
volentis tantum pudicitia exemplar, omnibus præfer-
tim coniugatis ad imitationem proponere, quibus ho-
die, pròh dolor, penè locus est thori fidem violare. At-
qui non Susanna, quæ adulterij grauitatem exactius
per solam perspexit legem, quàm multæ Christianæ gra-
tia fidei sibi blandientes. Nam oppressa inopinato in sul-
tu eorum, qui dignitate, officio, & auctoritate ceteris
omnibus prætarent, fortiter pudicitiam tuetur, & tan-
quam Adamantino pectore foret, ipsorum impudiciam
superat, concepta de diuino adiutorio fide, qua credi-
dit illum non deserere sperantes in se: ipsorum preces
spemnit, & comminationes superat, non, vt Romana Lu-
cretia, admissum scelus ultore ferro vindicat, flagitium
flagitio puniens: sed clamore fiducia in Deum pleno ani-
mi dolorem testata. *Angustia*, inquit, *mibi sunt undique.*

*Si egero, mors mihi est, si non egero, non effugiam manus
vestras.* Vide quibus ærumnis, periculis, & molestiis suos
exercere Deus soleat: quos ita subinde deserit, quasi om-
nem ipsorum curam abieciisset, sed omnia potius susti-
nent electi, quàm vt hanc fiduciam animo suo depō-
nant. Est enim iustus quasi leo confidens, Prouer. 28. At-
que ideo sanctissima nostra Susanna, eligit potius absq;
opere incidere in manus hominum, quàm peccare in
conspectu Domini, quo velut forti ariete libidinosos vi-
cit senes, & suam mundo testatur innocentiam.

3. Tertio, Calumniam, quæ opprimere nituntur ini-
quissimi iudices falsa accusatione, testibus corruptis, &
iudicibus peruersis innocētissimam Susannam. Etenim
contra ordinem iuris sibi qui aduersarij fuerāt, testium,
iudicumque partes vendicant, sistitur rea iudicio, pa-
trono destituitur, criminis vt putatur, magnitudine pa-
na N N iij

*Christus
suos multis
ærumnis &
molestiis
exercet.*

SABBATO

trocinium renuente, omnium calculis, quæ ex odio, & inuidia erat concepta, mortis sententia comprobatur: utpote ab iis prolata, quorum sacrosancta semper fuerat apud homines religio, pietas, & pudicitia. Tanti enim est concepta semel probitatis opinio, ut auctoritatem consecuta quidvis penè possit impunè, coram mundo: quò sit ut nulla sit nequitia detestabilior, quàm quæ sanctimoniz prætextu velatur, ut nec hostis est perniciosior, quàm qui sub amici specie latitat. Sed hocine quam potest ferre Dei providentia, ut adulteri, libidinosi, per sanctimonia prætexit castitatem, pudicitiam, fidem, pietatem, & religionem. Neque profectò quin hic exclamem illud Propheticum Abacuc 1. Quare taces Domine conculcante impio iustiores se? & ut est Ecclesiastes 4. Innocentis lachrymæ non habent consolatorem, innocentia Susannæ violentiæ iudicium non potest resistere, & castitatē luxuria opprimere. Certè huius quæstionis difficultate David expauit. Psalm. 72. Hier. cap. 12. Atqui apertissimè docet hic locus impiorū felicitatem non fore diuturnam, nec innocentiam calumniam fore apud Deum inultam.

Potentia Dei admirabilis. 4. Quartò, Admirabilem Dei potentiam, qua eam quæ per calumniam impiorum iudicium opprimebatur, non potenter tantum, sed seruata iuris æquitate, iustoque facto examine liberauit, tali iudice substituto, qui ab affectibus, amore, odio, & maleuolentia, animum haberet liberum: siquidem omnis corruptus iudex male examinat verum: atque ideo excitauit spiritum pueri iunioris, cui nomen Daniel, qui ex auctoritate diuina pro rea instituto patrociniò, appellat à lata sententia ad exactiorem causæ cognitionem, testium productionem, & circumstantiarum inquisitionem. Ex his enim rei veritas deprehendi in iudiciis solet. Itaque diuulsis ab inuicem impiis iudicibus, ne communicare sua consilia possent, prudenti examine calumniam deprehendit, dum hic schinum, id est, lentiscum, & alius primum, id est, ilicem, describeret arborem, ad perpetrati facinoris locum designandum: ex qua discordia iusto Dei iudicio falsitate deprehensa, absoluta Susanna est, talionis sententia, impiis irrogata. Tanta enim est Dei æquitas

HEBDOMADÆ TERTIÆ. 99

æquitas iustitiæque, ut veritatem, iustitiam, & innocentiam nunquam omnino deferat, & si quandoque videatur eam prorsus neglexisse. Sic enim solet Deus electos suos quandoque ad extrema quæque, imò ad ipsas vsque portas mortis demittere, ut Danielis 3. tres pueros in fornace, ipsum Danielem in lacu, cap. 14. ut dum potenti virtute, & præter expectationem liberantur, agnoscant potentiam, & virtutem Dei, nec suæ tribuant aut industriæ, aut prudentiæ, sed soli Deo reddant gloriam, laudem, & honorem.

SABBATO HEBDOMADÆ
tertiæ, Euangelium, Ioannis 8.

Iesus autem perrexit in montem oliueti, & diluculo iterum venit in templum, &c. Finis Euangelij. Vade, & iam amplius noli peccare.

Christus impetrus astutis Phariseorum magna arte elabitur: sed ita, ut falsam eorum hypocrisin prodatur, feriendo ipsorum conscientias. Tria agit in hoc Euangelio. Nam

1. Primò, Discernit Christus hoc loco inter legem, quæ terret seueritate poenarum, qua peccata & flagitia punit, & Euangelium, quod poenitentes in gratiā recipit, sed ita, ut utrique suum forum relinquat: Neque enim, ut falsò volunt Anabaptistæ, tollit hic Christus omnē civilem & politicam auctoritatē. nā patiēter audit accusatores, reā non statim absoluit, & sententiam ex lege prolatam non damnat, ut iniquam, dum Scribæ & Pharisei mulierem in adulterio deprehensam adducunt, hanc in medio statuunt, & lapidandam ex Mose pronuntiant. Siquidem in omni lege hoc adulterij malum semper grauissimè punitur est: etiam apud eos, qui Dei cognitionem non habebant. Nam Ægyptij adulteros virgis cædebant, mulieres naso mutilabant, Arabes adulteros capite plectebant, Greci mœchum in adulterio deprehensum, impunè permittunt necari, & Iudæi ante legem datam: igne puniebant, Genes. 38. de Thamar. In Leuitico mors tantum decernitur. Huc pertinet & sacrificium Zelotypiæ, Nu. 5. At nūc, pròh dolor, apud solos Christianos tantum

Differētia legu & Euangelij.

Adulterio semper grauissimè punitur.

SABBATO

nunc Iudus est, qui nec legibus civilibus, nec horrendis comminationibus verbi Dei, 1. Cor. 7. Heb. 13. Pro. 6. 26. Eccl. 23. terreretur, voluit autem Deus hoc malum, ut etiam cetera, quæ publicam pacem perturbant, morte puniri, non quod ea poena esse posset satisfactoria: quia Christi morti hoc servabatur, delere, si peccatus sed ne populus malum exemplum secutus, mala impunita non putaret esse mala. Id enim tantum agit hoc Evangelio Christus, ut discernat suum regnum à regnis profanis, quorum est actiones civiles, capitales sententias, forensia negotia, & politicam iurisdictionem cognoscere, ac pro Reipublicæ pace eas tractare, Rom. 13. Regnum autem Christi est tantum spectare salutem animarum, eamque promovere, prædicatione verbi, fide, spe, charitate, sacramentorum administratione, quibus poenitentes in gratiam recipiunt.

*Regnum
Christi tan-
tum spectat
salutem.
Iudicij ve-
ri officium.*

2. Secundò, Dum sese inclinat, & digito scribit in terram, quodnam veri iudicis sit officium exprimit, nempe, ut Seneca inquit, Cito cognoscere, & tardè iudicare, ac cum propriæ naturæ consideratione sententiâ ferre. Dein de Scribarum, & Phariseorum singularem hypocrisis notat, quod scilicet, falsò præferant Zelum iustitiæ, quum interim ipsi non minus essent coram Deo rei ac damnati, quam hæc misera: quia vivebant sine metu iudicij diuini, quod non publica tantum peccata, sed etiam occulta puniet. In terram scribendo significat quale futurum sit de impiis, sceleratis, & peccatoribus iudicium, quod, scilicet, Hier. cap. 17. 22. exprimit. Recedentes à te in terra scribantur. Terra enim impiorum liber est, sicut cælum electorum & prædestinatorum, Luc. 10. Gaudete, quia nomina vestra scripta sunt in cælis. Item Psal. 68. Deleantur de libro viventium, & cum iustis non scribantur. Dum verò se erigendo, ita sententiam profert, dicendo, *Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidè mittat,* non hoc agit, ut eam non prorsus absoluat, & legè, quæ huiusmodi malum puniunt, enervet, & iudiciariam potestatem damnet, quasi ministros iustitiæ prorsus impecabiles esse velit, sed tantum suam functionem discernit ab officio civilis politiæ: quasi dicat, Meum munus est de poena corporali nihil statuere. O homo quis me constituit iudicem super vos? Luc. 12. Est enim spirituale, iubeo vos audire

*Terra im-
piorum
liber.*

HEBDOMADÆ TERTIÆ. 100

audire legem: sed politici magistratus est poenas irrogare. Non enim sine causa gladium portat, Rom. 13. 2. Paralip. 19. Errant vehementer, qui ex hoc loco putant nemini licere fontes punire, nisi qui sine peccato sit. Qui ergo essent legis ministri? quum nemo sine peccato sit. Sed quum magistratus minister Dei sit, vindex in iram ei, qui male agit, sequitur privatorum vitia publicæ eorum non derogare functioni, ideòque rectè magistratus, vel adulteros, vel quoscunque fontes punit: etiam si is, qui publicam personam gerit, nec pius sit, nec reprehensione careat. eisi omnino deceret, ut lex iusta secundum Augustinum. ministros haberet innocentes, nedum alios iudicant, seipsos condemnent, Rom. 2.

*Politici ma-
gistratus est
poenas irro-
gare.*

*Magistra-
tus rectè som-
nes punit.*

3. Tertiò, Proponit varios Evangelij effectus, quod non secus ac sol, pro conditione materiæ, in quam agit, vel obdurat, liquefacit. Sic Christi sententia falsos hypocritas & accusatores, qui in occulto agebant, quod publicè arguebant, condemnat. Quum enim debuissent resipiscere, & oblatam ab ipso gratiam amplecti, ex cæcati, & obdurati propria malitia, & accusante ipsos conscientia ipsorum, quæ non permittit ipsos coram seculo, & iusto iudice Christo, qui cordium ipsorum penetralia intueretur, diu consistere. Sed ut fugit impius nemine prosequente, Proverb. 28. ita malè sibi cõscij, & metuentes ne proderet ipsorum flagitia, unus post alterum exhibant, incipientes à senioribus. Conantur enim impij fuga, & occultatione peccatorum euadere iudicium Dei. Veruntamen miseriam hanc & ream, quam peccati cognitio, quæ prima salutis adipiscendæ pars est, & fiducia misericordiæ, apud Christum continebant. (Neque enim alibi remissio peccatorum obtinenda est) Absolvit, non legem, quæ publica facinora punit, soluendo: sed tanquam imperator & legis author gratiam cõcedendo. Significat enim hoc factò Christus, se verum esse Messiam, cui Pater omne iudiciū dederit, ut possit cui veli misereri, & quem vult iusto iudicio obdurare. Quibus autem miseretur, hos nemo condemnat, Rom. 8. Quis enim accusabit aduersus electos? Ideo mulier hæc, quia iam per fidem senserat se iustificatam, & habere pacem cum Deo, Rom. 5. securam consistit, quia accusatores, aduersarij, & iudices, quanquam poten-

*Evangelij
effectus va-
ri.*

*Peccati co-
gnitio pri-
ma salutis
adipiscendæ
pars.*

DOMINICA QVARTA

tissimi, cesserant. Quis enim est qui cōdemnet, illo absol-
uente, qui vitæ & mortis habet imperium? Exhibet ergo
hic Christus exemplum gratiæ, & misericordiæ, dum
pronuntiata sententia condonationis iis, qui ex lege pec-
cati merito damnantur: sed ita vt perpetuam ab iis re-
quirat obedientiam mandatorum, dum ait, *Nec ego te con-*
demnabo, sed in pace, & amplius noli peccare. Neq; enim
satis est, semel iustificationē accepisse, nisi magna cautio-
ne obseruent, nec acceptam gratiam perdant, in eadem
impingendo. Necesse est enim eos, qui conuersi sunt ob-
sequi Spiritui sancto, bonis operibus inhæredo, vt cer-
tam suam vocationem faciant.

DOMINICA QVARTA

quadragesima, Epistola.

Galat. 4.

*Genes. 16. Scriptum est enim, Quoniam Abraham duos
filios habuit: unum de ancilla, & unum de libe-
ra, &c. Finis Epistolæ: Itaque fratres, non
sumus ancillæ filij, sed liberæ: qua libertate Chri-
stus nos liberauit.*

Git Apostolus hac Epistola tria.

1 Primò, Eleganter exprimit naturam le-
gis terrentis sub ænigmate Agar, & Ismahe-
lis, qui per allegoriam, qua aliud ex alio
intelligitur, iuxta August. lib. 15. de Trin.
cap. 9. exprimunt legis per Moysen datæ imperfectionem:
vt pote propter transgressionem positæ. Quemadmo-
dum enim ancilla, & filius ancillæ nihil iuris in ipsam
Abrahæ hereditatem sibi vindicare potuerunt: (Nam
illa timore tantum, & spe temporalis mercedis seruiens,
dum procaciter Saram irridet, ex præcepto diuino do-
mo protruditur: & Ismahel qui illicito ludo Isaac illu-
sit, abiiciebatur ne esset hæres cum filio liberæ) ita &
illos ostendit Apostolus, qui suis viribus se iustificari
posse credunt, propriam iustitiam statuere volunt, & in
lege iustificari præsumunt, à gratia excidisse, nec posse
iustitiæ Christi subiici. Neque enim qui ex operibus, sed
qui ex fide sunt, hi sunt filij Abrahæ. Quicunque enim

ex

QVADRAGESIMÆ.

101

ex operibus legis sunt, sub maledicto sunt. Manifestum
est enim, quia ex lege nemo iustificabitur apud Deum.
Si enim data esset lex quæ posset viuificare, omnino
ex lege esset hæreditas. Abrahæ autem per re promissio-
nem promissit Deus. Non enim Ismaheli, quem virtute
femini genuit Abraham, & iuxta naturam peperit ma-
ter, facta est promissio: siquidem, vt est æquum iuris,
partus sequitur vterum: vt aliud nihil nisi seruus esse
possit, qui ex ancilla nascitur: nisi fortè Principis bene-
uolentia hæreditario iure donetur. Qua analogia pul-
chrè demonstrant Apostoli Iudæorum opinionem de
carnali generatione, qua se iactabant filios Abrahæ,
esse futilem & inanem, atque adeo carnalem generatio-
nem ipsis non prodesse, nisi sequantur vestigia fidei,
quod vt possent, solius esse gratiæ Dei, & naturam gra-
tiæ adiuuantis, quam vult intelligi sub nominibus Saræ,
& Isaac. Vt enim Sara non virtute naturali, aut carnis, *SARA,*
sed solius gratiæ beneficio, iuxta promissionem, quæ
merè gratuita fuit, concepit, & peperit, ita & electi à
Deo ab æterno, secundum propositum gratiæ, & in ado-
ptionem filiorum, nullis operum meritis vocati sunt,
(ipsa enim prædestinatio & vocatio omne meritum præ-
cedunt humanum) vt gratia Dei cognoscatur: quæ si
operibus redderetur, gratia non esset, Roman. 11. Ei
enim qui operatur, merces imputatur, secundum debi-
tum, non secundum gratiam, Rom. 4. Rectè igitur fi-
des omnia merita præcedit humana. Nam intellectum,
voluntatem, & rationem sola fides dirigit, quæ, Augu-
stino teste, prima datur, per quam cætera in petrantur:
quæ rectè opera nuncupantur, Epistola 105. Atque hoc
est, quod hac analogia docet Apostolus, promissionem
Abrahæ & semini eius factam, non esse per legem, aut
per naturam, sed per iustitiam fidei, quæ nullo merito
paratur humano, sed sola Dei gratuita misericordia, quæ-
admodum quod Abraham contra spem in spem credidit
Deo peregrinationem præcipienti obediuit, & filium
in altari offerre paratus fuit, aliâque admiranda opera
fecerit, singularem in ipso commendat gratiam Dei, &
animi promptitudinem, per quam, Apostolo teste, iu-
stificatus est, Iacob. 2.

*Fides om-
nia merita
præcedit hu-
mana.*

Secundò

DOMINICA QVARTA

2. Secundò, Ostendit miseriam eorum, qui oblationibus, victimis, & sacrificiis, aliisque innumeris legis operibus, & præceptis iustificari voluerunt. Quamquam enim innumera essent præcepta, utpote secundum Rabinos 613. nimirum affirmatiua 248. negatiua 365. Nulla tamen eorum ad perfectum adducere quonquam potuerunt: quia omnia, ut Agar, in seruitutem generabant. Omnes enim, quibus lex dominabatur, sub maledicto legis erant constituti: siquidem euacuati erant à Christo, & à gratia exciderunt, qui per legem iustificari se posse confidunt: quando legis officium erat, dare peccati cognitionem, iram operari, transgressionem cohibere, ut non immerito eam pædago comparat Apostolus, eò quòd ad perfectum neminem adduxerit, sed terrendo, & iubendo dura seruitute presserit, ea præcipiendo, quæ sine gratia impleri non possunt, hominisque suam imbecillitatem ostendendo, ut agnita infirmitate quærat redemptorem, qui in nobis perficiat quod impossibile est legi, scilicet, adimere spiritum seruitutis, & dare spiritum adoptionis: siue, ut loquitur Propheta Ezech. cap. 36. auferre cor lapideum, & dare cor carneum. Quo fit, ut lex quæ dura est cupiditati, lenis fiat amoris, qui per Spiritum sanctum diffunditur in cordibus nostris, Ro. 8.

Fidelium 3. Tertiò, Docet quanta sit felicitas fidelium, qui de libera per repromissionem renati sunt, non ex semine corruptibili, sed incorruptibili, nimirum, per verbum Dei viuui, & per fidem Iesu Christi. Est enim fides, quæ regenerat, ac filio Dei efficit, sed per verbum & elementum: Iuxta illud Galat. 3. Omnes vos filij Dei estis per fidem, quæ est in Christo Iesu, qui dedit potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius. Tantam autem ostendit Apostolus hanc esse gratiã, ut suos eximat à seruitute legis Mosaicæ, peccati, diaboli, & corruptionis, ac transferat in veram libertatem, non carnis, qua seruiant concupiscentiis propriis: sed in libertatem spiritus, quæ nullo pacto iustis ac piis maiorum decretis repugnat, aut etiam magistratus Ecclesiastici, & ciuilibus constitutionibus, ut aperte docent scripturæ, ad Titum. 3. i. Pet. 2.

Gratia Dei *quantia.* *Hæretici* Rom. 13. quamquam hodie plures hæretici secus doceant: quod scribitur: atque adeò vi & armis, quum scripturis nequeant, demonstrent.

QVADRAGESIMÆ.

102

strent. Paulus verò, quum docet nos non esse filios ancillæ, sed liberæ, significat nos verè esse ereptos de maledicto legis, mortuos legi per corpus Christi, & translatos nos esse in libertatem gloriæ filiorum Dei: eleganter exprimens discrimen legis & Euangelij. Vti enim ancilla, ita & lex seruos genuit: atque ut Sara, ita & gratia Euangelij filios & hæredes Dei per Spiritum sanctum produxit. Merito ergo dignitatē suam agnoscere debent fideles.

pturæ nequeunt demonstrare, si et armis demonstrat.

DOMINICA QVARTA QVADRAGESIMÆ, Euangelium, Ioan. 6.

Post hæc abiit Iesus trans mare Galilææ quod est Tiberiadis: & sequebatur eum multitudo magna, &c. Finis Euangelij: Quia hic est verè Prophetas, qui venturus est in mundum. *Matth. 14. Marc 6. Luc. 9.*

Completur hoc Euangelium quinque. 1. Primò, Consolationem contra tentationem de victu, arte parandi vitæ necessaria, & honestatē vitæ. Manifesto siquidē exemplo docet omnibus querentibus Dei regnū, iustitiam, gloriam, nunquā defore vitæ necessaria. Quamquam enim inter istos Christi sectatores multi essent, quibus dispar fuit sequendi ratio. Nam alij ex curiositate, ut, scilicet, viderent insolita: alij ex ignauia & socordia, ut otiosi feliciter viuerent: alij verò maleuolo affectu, ut calumniandi occasione nanciscerentur, sequebantur. Quos tamen non omnino deserit Christus, etsi nolit nos aut se aut suo verbo abuti ad carnis voluptates. Non enim Deus Pater proposuit filiū suum, ut sit carnalis, ac terrenus tantum, sed ut sit spiritualis, & qui remissionem peccatorū, & iustitiam largiatur. Potuisset quidem Christus ineffabili sua potentia sustentare ipso, ut olim Moysen, & Eliam. Atqui ut doceret externa subsidia nō esse reicienda, quādo haberi possunt, idcirco adhibuit, tum etiā ut tā Apostolis, quā turbis perspecta fieret eius diuina virtus. Neque verò statim succurrit, sed dissimulatione quadam vituit, ut doceret Patris sui æterni consuetudinem, qui solet quandoque surdus ad priorū preces videri, ut dilat

Externa subsidia nō sunt reicienda.

Dei opera-
tio magnos
in nobis fru-
ctus parit.

dilatione in afflicto excitet maiorem ardorem inuocandi. Hæc autem Dei operatio magnos in nobis fructus parit, scilicet tolerantiam passionum, obedientiam eorum officiorum, quæ Deo & proximo debemus, & constantiam in oratione. Sunt autem studiosi Ecclesiæ obseruandæ caremonia, quibus in hoc miraculo vititur Christus: Plus enim in recessu continent, quam fronte promittunt. Quod enim Patri gratia agit, quod panes frangit, quod Apostolis distribuit, significat se eundem esse cum patre; à quo omne donum descendit: atque adeo omnia beneficia ex summi Patris voluntate contingere, ac multiplicari gratiarum actione, ac fractione, quando, scilicet, in usum pauperum partimur.

Episcoporum
& aliorum
Pastorum
officium.

Quare au-
rum habet
Ecclesia.

Fideles ob-
temperare
debent recte
monitionibus.

2. Secundò, Exemplo Apostolorum docet Pastores, Concionatores, & Episcopos, quos, scilicet, Spiritus voluit regere Ecclesiam, quam acquisiuit Christus sanguine suo, Actor. 20. atque etiam prodesse aut præcellere, Corin. 4. vel spiritu mansuetudinis, vel virga supplicij, quomodo, scilicet, forma facti gregis ex animo etiam debeant rationem habere, non tantum sanæ doctrinæ, qua subditorum animi pascantur, sed etiam subsidiorum corporalium. Idcirco enim, vt rectè monet Ambrosius lib. 2. offic. cap. 28. aurum habet Ecclesia, non vt seruet, sed vt erogat & subueniat necessitatibus. Quanquam hic de ratione doctrinæ potissimum agatur, vt ea sit pura, sana, & Catholica, continens eum, qui secundum veritatem est, fidelem sermonem, ad Titum 1. qualem, scilicet, ipse à Christo Apostolis scripturis, & Ecclesiæ distinctionibus, accepit: huic officiosi, vt oportuit, non defuissent, pro dolor, multi non tantas vires iam obtinuissent hæreses & schismata, quæ miserè Ecclesiam labefaciunt, sed miseretur aliquando Ecclesiæ suæ Christus, eamque eripiet à faucibus furum, latronum, & mercenariorum, substitutis veris pastoribus, qui famelicos pascunt verbo & exemplo Hieremiæ 3, si tamen quod omnium est præstent fideles, hoc est, obtemperent rectè imperantibus. Vt enim Christum misit Pater, vt esset Rex, & Sacerdos: ita ipse Apostolos misit cum plenitudine potestatis ligandi & soluendi: quos qui spreuerit, non hominum, sed Deum

Deum spernit, ad Thessal. 4.

3. Tertio, Superfluitas fragmentorum demonstrat bona per eleemosynas erogata fidelibus augeri, multiplicarique. Licet enim ad miraculi confirmationem potissimum iusserit Christus fragmenta superesse, quia tamen omnis Christi actio, nostra est instructio: altius paulò hic nos assurgere voluit, atque adeo, si allegoriam spectemus, insinuare se vnicum esse animarum Pastorem, qui scripturarum panem, quo saluantur animæ, nobis fregerit: dum, scilicet, aperit nobis sensum vt intelligamus eas, Lucæ 24. Vel si ethica magis placeat doctrina, significat, quæ sit eleemosinæ, non ex tristitia, vel ex necessitate, sed hilari corde, vt monet Apostol. 2. ad Corinthior. 9. proficiscentis energia, nimirum, eos, qui non ex rapto, aut illicitis eleemosynas distribuunt, veram iustitiam consequi abundare in omne opus bonum. Siquidem Deus ipsis panem ad manducandum præstat, multiplicat semen, & auger incrementa frugum iustitiæ, vt in omnibus locupletati abundant in omnem simplicitatem. Quod verò fragmenta apud Apostolos esse vult, non obscure quoque significat Episcoporum, & eorum qui præsumt Ecclesiis esse munus, vt eleemosynarum sint dispensatores: & pauperum, egenorum mendicorumque ita rationem habeant, vt sciant eos quoque ad se pertinere.

4. Quarto, Dum colligi fragmenta iubet, prodigalitatem prohibet, & parsimoniam præcipit. Vult enim Deus nos reuerenter vt donis, quæ nobis concedit, scilicet, ad vsus vitæ necessarios, & ab ipso ordinatos. Grauius contra hoc præceptum peccant, tum prodigi, qui illicite profundunt, turpiter helluantur, aleis, scortatio- nibus, comestationibus substantiam omnem abliguriunt: tum etiam auari, qui prætextu parsimoniæ argentum & aurum erugine corrumpi sinunt, Iacobi. 5. Vestes à tineis rodi patiuntur, imò genium suum defraudant miserè. Solet enim subinde Deus hæc mala grauissimè punire, dum patitur Respublicas, aliqui florentissimas, imò quandoque vrbes & regna, inopia, fame, & bellis exauriri: siquidem plerunque luxus comes sit regestas, vt auaritiæ & cupiditatis, miseria & sordes. Itaque, Vt qui

Bona pere-
leemosynas
erogata fi-
delibus au-
gentur.

Prodigali-
tas prohibi-
ta.

Parsimo-
nia.

FERIA SECUNDA

qui confurgitis mane. &c. Siquidem Scriptura teste, Ecclesiastici 14. Viro cupido & tenaci sine ratione est substantia. Vide etiam Ecclesiastici 10.

5. Quinto, Quod factio miraculo fugit Christus, significat quantæ virtutis sit opes, diuitias & potentiam fugere: non quod omnino mala sint. Sunt enim bona Dei dona, ut ostendit August. Epistola 89. Non enim est potestas nisi à Deo, Rom. 13. Atqui docere voluit Christus se à Patre non esse missum, ut amorum potentia, populi multitudine, vel Regio fastu politicam administrationem gubernaret, ut etiamnum somniant cæci Iudæi: sed ut fieret victima & sacrificium, pro peccato, ut in cordibus fidelium dominaretur, fide, spe, & charitate, quibus perfecta consistit iustitia, & remissio peccatorum obtinetur per Christum, qui solus iustificat impium. Hæc enim longè sublimiora erant illis externis, quæ admirari solet mundus. Atque ad hæc ut se venisse demonstraret Christus, fugit in desertum: ipso facto demonstrans, quantum sit ambitio, superbia, & iactantia in rectè factis cauenda: Ea est enim industria dæmonis, ut norit his artibus etiam optimas virtutes corrumpere. Quare hæc vitia semper omnibus piis sunt metuenda.

FERIA SECUNDA HEBDOMADÆ quartæ quadragesimæ Epist.

3. Regum 3.

Tunc venerunt duæ mulieres meretrices ad Regem, steteruntque coram eo, &c. Finis Epistolæ: Diuidite, inquit, infantem viuum in duas partes, & date dimidiam partem uni, & dimidiam partem alteri, &c.

Continet hæc Epistola tria.

*Improbam
duarum me-
retricarum
sentio.*

C 1. Primò, Improbam duarum meretricum contentionem infantis viui causa. Quarum una alteram infanticidij accusat coram Rege Salomone, quem admirabili sapientia, iudicio acutissimo, & iustitia summa Deus præ cæteris terræ Regibus ornarat, ut merito in tam iuuenili ætate (12. enim tantum erat annorum) admiranda fuerit eius prudetia, utpote humana industria parata, sed diuinitus concessa. Voluit enim hunc

typum

HEBDOMADÆ QUARTÆ. 104

typum gerere veri Regis Christi, qui suos diuinitatis potentia, virtute verbi, & scuto fidei tum defenderet ab aduersariis potestatibus, tum discordes variis opinionibus ad fidei cõcordiam redigeret, Ioan. 10. Etenim quàm discordibus sententiis ante Christi aduentum mundus laborarit, ex Philosophorum, vel solis nominibus intelligi potest, dum ab Academicis dissentiunt Stoici: à Stoicis Epicuræi: ab Epicuræis Platonici, contendentes de vera felicitate, quam ne ipsi quidem intellexerunt, Quæ contentio ante dissolui nō potuit, quàm verus Salomon Christus, qui factus est nobis à Deo Patre, sapientia, iustitia, sanctificatio, & redemptio, in quibus est hominis vera felicitas, aduenit qui non humana prudentia, sed virtute verbi contentionem dissoluit. Patres hoc dissidium mulierum de infante viuo, & mortuo referunt ad altercationem synagoge, & Ecclesiæ: quæ verò, Salomone præsentem, hoc est, Christo iam reuelato, orta est de obseruatione legalium cæremoniarum, volendo infantem viuum, gratiam, scilicet, noui testamenti, diuidi admixtione legalium.

2. Secundò, Defensionem vnus accusatæ, quæ non constat aliqua euidenti probatione, testium productione, circumstantiarum allegatione, sed sola facti negatione cum iniuriæ illatione. Respondet autem defensio accusationi, quæ nuda narratione constabat, ut difficillimum fuerit verum deprehendere, vtrinque saltem vel verisimili probatione deficiente, quæ pulchrè nobis refert Stoicorum, Academicorum, Platoniorum, & Peripateticorum, Epicuræorumque de summo bono disputationes: quæ licet lectoribus videantur variis argumentis, probationibus, & rationibus confirmari: tamen si ad rationis & fidei limam exigas, vix aliud, quàm nudam inuenias sententiæ assertionem, addita iniuriarum congerie in eos, qui contrariâ sequuntur sententiam, quod vnus Aristotelis scripta abudè testantur. Atque eodem planè passu pro infante viuo, veritate, scilicet, fidei, & vero scripturarum intellectus, incedit nostri tēporis hæretici: dum Lutherani, Calviniani, Anabaptistæ, Suuencfeldiani, Adiaphoristæ, & sacramentarij non minus inter se, quàm cum Catholicis pugnant, iniuriarum plaustris sese mu-

*Salomon
typus Christi.*

*Hæretici non
sibi tempus
non minus
inter
se, quam cum
Catholicis
pugnant.*

FERIA SECUNDA

tud onerantes, dum alter alteri plusquam hæreticus est, & infanticidij sese mutuo accusant, falsitatis, nimirum scripturarum. Arque eo periculosius est hoc certamen, quod veri iudicis tribunal vereantur adire. Sed contra ordinem iuris seipso, de quo est controuersia, id est scripturarum nullum prorsus iudicem statuunt, ut Lutherus, qui sese velut orbis aristarchum statuit, Calvinus & Melancthon, qui semper ad scripturas appellunt, & Suuencfeldiani, & Enthoufastæ, qui vnumquodque suæ conscientiz esse relinquendum, aut suis reuelationibus docent.

3 Tertiò, iudicium Salomonis, quo per inhabitantem spiritum sapientiz, potuit veram infantis viui matrem ex ipso naturæ instinctu deprehendere: Naturam enim intelligebat infanticidij crudelitatem, sanguinis materni effusionem, & prolis propriæ eadem abhorrere. Idco certius quàm vel ex testibus, quos sæpe falsum deponere contingit, vel ex circumstantiis, quæ fallere subinde solent, posset, iudicium profert. Prolata nanque de occidendo infante viuo sententia, veræ matris commota sunt viscera, ut malit duleissimo suo carere pignore, quàm tantum nefas aspicere. Ut contra quæ sine partus dolore alienæ prolis beneficio frui volebat, stimulos non experta natura, ratam petit iudicis sententiam, sed falsi conuicta, causâ cadit, dum iniquè petit. Utinam nunc tandem contententibus hæreticis, schismaticis, & contentiosis cum Catholicis de summa religionis Christianæ, id est, veritate fidei & scripturarum, in qua salutis nostræ cardo versatur, adsit verus ille Salomon Christus, qui spiritu oris sui veram viui infantis matrem prodatur, fraudes hæreticorum, perfidia sua infantem opprimendum: eam, nempe, quæ secundum pietatem veram doctrinam detegat, ut lire sopita, omnes vnâ agnoscant Ecclesiam Christi sponsam, quondam quidem meretricem, dum idololatriæ seruiret: nunc verò mundatam in sanguine Christi: cui & infantem viuum dedit, dū Apostolis aperuit sensum ut intelligerent scripturas. Errat enim quisquis alibi quàm in vera Christi Ecclesiâ, quæ columna, & firmamentum est veritatis, verum scripturarum intellectum inuenire se posse credit. In hac est

Verum scripturarum intellectus in Ecclesiâ

HEBDOMADÆ QVARTÆ. 105

est spiritus ille, qui docet omnem veritatem, quem quæ in Ecclesia esse negauerint, aliud nihil, quàm ut improba hæc meretrix, dissecari infantem viuum petunt, dum pro suo arbitratu impiè scripturas deprauant, ut solent indocti, & instabiles, ad suam ipsorum perditionem, 2. Pet. 3. Quò fit, ut iusto Dei iudicio, quemadmodum aliena hæc meretrix ab infante viuo, ita illi & vero excidant scripturarum intellectu, excæcantes eos malitia ipsorum.

FERIA SECUNDA HEBDOMADÆ quartæ Euangelium, Ioannis 2.

Et propè erat pascha Iudaorum, & ascendit Iesus Hierosolymam, & inuenit in templo vendentes oues & boues, & columbas, & numularios sedentes, &c. Finis Euangelij: Ipse enim sciebat quid esset in homine.

Oc Euangelium magnum Christi Zelum, quem erga eos, qui pietatis & religionis prætextu impunè peccabant, ostendit: Docens quodnam præcipuum esse debeat munus.

1 Primò Episcoporum & aliorum Pastorum, quos posuit Spiritus sanctus regere Ecclesiam, quam acquisiuit Christus sanguine suo, Act. 20. Ephes. 4. nempe flagello & faniculis factis abigere vendentes, euentes, & numularios è templo, atque etiam boues, oues, columbas, & æs eicere: Nullus enim periculosior morbus Ecclesiam inuadere potest, quàm qui pietatis, & religionis prætextu Ecclesiam vastat. Non minus enim eam offendit improba multorum, qui quæstû estimât esse pietatem, hypocrisis, auaritia, & Simonia, quam hæresis, lasciuia, & ebrietas. Ex vna etenim radice prauæ concupiscentiæ, illa æquè atque hæc nascuntur: nec minus turbam pariunt illa quàm hæc: adeò ut omnis præsentis in Ecclesia Tragediæ causa sit impia Simoniacorum, & hypocritarum apertos errores defendentium proteruita. Hoc certè non decet Episcopos & Pastores in spiritu lenitatis, & mansuetudinis excipere, ut monet Apostolus, Gal. 6. sed, ut hoc facto suo docet Christus, magna seueritate

Munus Episcoporum & aliorum Pastorum

FERIA SECUNDA

coercere. Donec enim in iis, quæ ad morum reformationem attinent, officio suo defuerint ij, quorum interest, scilicet, Episcopi & Pastores, nunquam huius mali, quo miserè iactatur Ecclesia, amolitionem sperare licebit.

Ministrorum auctoritas in Ecclesia
2. Secundo, Docet non satis esse ad veram Ecclesie reformationem, si impetu quodam feraris ad scædalarum ex Ecclesia extirpationem, sed zelum esse condiendum scientia & verbo Dei, ne pro antidoto venenum porrigas. Christus enim non tantum flagellis, & verberibus rem agit, sed eam ratione, & verbo Dei munit. Sola enim auctoritas, si duobus hisce fulchris destituatur, non solum non corrigit, sed magis destruet. Ministrorum autem Ecclesie auctoritatem in ædificatione vult esse Paulus, non in destructionem, 2. Corin. 13. Christus itaque noster in adificatione mulariorum effuso ære, & mensis prostratis, dixit iis, qui columbas vendebant, id est, qui necessitate potius quam malitia peccabant, quales erant hi pauperes: istum enim erant merces columbarum, sicut & ipsorum pecularia sacrificia, *Auferte ista hinc.* Licet enim prima fronte videantur spectare ad Dei cultum, & gloriam promovendam, ne cui scilicet desse possint ea, quæ in sacrificia aut corban offerant: vult tamen Christus omnia ea auferri, ex quibus scandalij occasio nasci posset. Non sunt enim facienda mala, ut inde veniant bona. Spectabant enim hi non Dei gloriam, sed suum quæstum & ventrem. Quos utinam hodie in multis non imitemur, ut ventris potius quam Dei rationem habeamus, quos gra-

Simoniachi
qua ad Dei cultum sunt instituta, ad suum quæstum convertunt.
uiter perstringit Hierem. cap. 17. Quid est, inquit, quod dilectus meus in domo mea facit scelera multa? hi certe mihi videntur (ut de Simoniachis, quorum morbus longè est pestilentissimus Ecclesie, nihil dicam) qui quum pietatem & veram religionem sese defendere iactant, omnia tamen ea quæ ad Dei cultum sunt instituta, in suum quæstum convertunt: non vasa tantum sacra, sed etiam quoad possunt loca ipsa in usus profanos commutant. Quid est, si hoc non est facere domum patris celestis, domum negotiationis? Vide quæso, si hec non rectius in nostri temporis hæreticos, quam Ecclesie Catholice & Romanæ ministros conveniant: qui licet iniquis pensionibus, beneficiorum pluralitatibus,

HEBDOMADÆ QUARTÆ. 106

taribus, concubinato, quæ sanè gravissima sunt in Ecclesia scandala, illam defœdent, longè tamen graviora talium hæreticorum sunt facinora.

3. Tertiò, Quum domum Patris sui, non vult domum negotiationis fieri manifestè Anabaptistarum, Svuenseldianorum, aliorumque hæreticorum errores confutat, atque Catholicæ Ecclesie veritatem de conservanda rerum, & locorum religione confirmat: nec peccare eos, qui loca sacra orandi causa accedunt, modò absit superstitio, & falsa opinio, quam nos æquè, atque illi detestantur, qua scilicet putent fideles Deum sic altius loco alligatum, ut alibi exaudire nequeat. Non enim deterior est conditio Christianorum, quàm fuerit ludæorum. Illos ergo, si in templo potuit audire orantes, cur non & nos poterit? Seruetur ergo templis suis honores: vult enim in illis orari Deus, verbum suum doceri, sacramenta fidelibus administrari, eaque quæ ad religionem spectant, tractari. Siquis enim templum Dei violaverit, disperdet illum Deus: quod licet de spirituali templo quidam intelligant, tamen Corinthios graviter obiurgat, quod in Ecclesia aut ebrii, aut ad ebrietatem convenient, 1. Corin. 11.

4. Quarto, Quàm sint ex hac Christi severitate secuti evenus disparēs. Nam excecati propria malitia Pharisæi, non contenti ea actione, quæ, Hieronymo teste, omnia penè miracula superat, qua se solam tantæ obtecit turbæ, elucescente nimirum radio divinitatis, qui impios percellerat & in fugam vertit. Perunt à Christo signum, & miraculum, quo scilicet demonstrer hanc functionem sibi à Deo Patre concessam: quemadmodum Moses, Gedeon, Phinees signis suam vocationem divinitus confirmarunt. Christus autem, quum indignos eos aperto aliquo miraculo iudicaret, quod sciret eos calumniaturos quicquid faceret, proponit illis sub obscuro ænigmate suam passionem, & mortem, quam illi erant intentaturi, ac denique resurrectionem, quam ex divinitate sua reciperet, propter iustificationem nostram, Roman. 4. Quæ sublimia mysteria carnales, qui non percipiunt ea quæ sunt spiritus Dei & animales qui sunt spiritus, non sapiunt ea quæ Dei sunt, Iudæi non poterant as-

Non peccat, qui loca sacra adeunt orandi causa, contra Anabaptistas.

Templum Dei non violandum.

Carnales non percipiunt ea quæ sunt spiritus Dei.

FERIA TERTIA

sequi, sed de temporali templo dici putabant. Discipuli verò, & quibus odio & invidia mens nondum erat excacata, crediderunt, vt in illis ostenderetur iudicium in his verò, misericordia. Venit enim Christus in hunc mundum, vt videntes non videant, & audientes non intelligant, Ioan. 9. Illud tamen hoc loco obseruandum monet Euangelista, multorum fidem admodum fuisse dubiam & infirmam: quippe qui ex miraculorum consideratione nata tantum fuit, nec radices in ipsorum animis egerat. Proinde licet propensi admodum in Christum viderentur, tamē se nō credebant ipsis, ipso facto ministros verbi monens, ne temerē se committant auræ populari, aut ex vulgi opinione & exultatione se iudicent. Est enim Euripo magis varium vulgus.

FERIA TERTIA HEBDOMADÆ quartæ Quadragesimæ, Epistola,
Exod. 31.

Dent. 9. Locutus est autem Dominus ad Moysen, dicens, *Vade, descende, peccauit populus tuus, quem eduxisti de terra Aegypti, &c. Finis Epistolæ: Placatusq; est Dominus ne faceret malum, quod locutus fuerat aduersus populum suum.*

*Iudeorum ingrati-
tudo.*

Reponit hæc Epistola tria.

Fructus,
*quos produ-
cere soles*
*populus Pa-
stori deser-
uit.*
I Primò, Detestabilem Iudeorum ingrati-
tudinem, qua neglectis omnibus Dei be-
neficiis, vt libertatis Aegyptiacæ, educationis
per mare Erythræum, alimonix cœlestis, & protectionis
diuinæ contra omnia ingruentia mala, leuissima oc-
casione, ob diuturniorem Moysi, scilicet, absentiam, su-
ribundo quodam impetu in idololatriam ferebantur,
tanta vesania, vt pretiosissima quæque in eam impietatem
profunderent: ex quo agnoscere licet quid improba
possit cupiditas, malorū omnium radix, i. ad Timo. 6.
Porro ex hoc agnoscimus quos fructus producere solet
populus Pastore desertus, nimirum, Dei neglectū, fidei
contemptum, lasciuiam, impietatem, & idololatriam:
sic hodie videmus non sine magno religionis Christianæ
damno, florētissimas Respublicas Pastorum aut ab-
sentia

HEBDOMADÆ QVARTÆ. 107

sentia, aut negligentia, quemadmodum Israëlites, turpis-
simis flagitiis Deum irritare dum passim quæuis admit-
tuntur religio, licentia viuēdi conceditur, & ministrorum
verbi nullus habetur delectus. Quo fit, vt pro vera reli-
gione hæresin passim amplectantur idiotæ, & quia plu-
rima permittunt quæ carni adlubescunt eis, nō secus ac
Isrælitæ, suos Deos laudent, in eis salutis ancoram collo-
cent, vt nō immeritò grauissimè nobis indies minari vi-
deatur Deus bella, seditiones, pestem, famem, & interi-
tum. Neque verò emphasi caret quod Moysi dixit Deus,
tum. Neque verò emphasi caret quod Moysi dixit Deus,
Peccauit populus tuus: quasi dicat, Hactenus dum mihi pa-
ruit, meus fuit populus; illius ego curam suscepī, eam
nunc prorsus abieci. Quod vtinam hodie de populo
Christiano non dixerit Deus, quum nullus penè eo in
toto orbe sit inferior, & qui tot scētis & opinionibus
inter se dissideat, tot dissidiis laboret, tot flagitiis dis-
fluat, vt penè videatur Deus illius abieciisse curā, & me-
ritò irasci, quum nemo sit, qui se illius iræ opponat.

2. Secundò, Stupendam Moysi mansuetudinem, qua se-
se velut murum opposuit irato Deo, dum omnia sua *Moyse man-
se* suadendo, postponit suæ Reipublicæ salutis, vtilitati, & felicitati, ma-
gis eligens abiectus viuere, quàm suorum stragem in-
tueri: quod demum veri Principis est officium sacri æ-
quæ ac profani, qui in hoc à tyranno differt, quod hic
suorum perniciē, incommodis, & interitu suū faciat cō-
modum, cœdibus ac sanguine nunquam satur, quem ve-
rè iuxta Sophoniam lupum dixeris, cap. 3. Item Ezech.
22. Sed quo quæso ariete gliscentem iam Dei iram fre-
git sanctissimus Moyses? nō certè corporeo, sed precibus,
oratione, & deprecatione, armis sanè efficacissimis, &
quæ vel ipsum penetrare cælum possunt: si quando ani-
mo sincero, conscientia bona, atque fide non ficta Deo
offeruntur. Sic enim non nisi ex ipsius spiritu proficisci-
tur, qui quomodo orare oporteat docet, Ro. 8. Ea autem *Fidelis li-
bertas.*
est veri fidelis libertas, vt Deum sibi quasi deuinciat au-
thoritate suarum promissionum, vt negare non possit,
2. Timor. 2. & compellat, mutato irato affectu, quo pu-
nire decreuit, gratiā tribuere, & peccatum delere, dū ait,
*Memento Abraham, Isaac, & Iacob, quibus iurasti per se-
metipsum, &c.* Vide ex hoc loco quid Sanctorum preces
O o o iiii]

FERIA TERTIA

Sanctorum
preces.

Impotentia
arguitur
Deum ab in
fidelibus et
hæreticis.
Misericor-
dia Dei im-
mensa.

Iesu Chri-
stus orator
secundū hu-
manitatem.

apud Deum possint. Item, Num. 16. occurrit Aaron iux-
Dei. Plurimi enim est apud Deum deprecatio iusti, lac. 5.
Neque verò promissionum suarum tantum commone-
facit Deum Moses, sed addit quanta ab impiis ipsius glo-
rie ignominia, iniuria, & blasphemia impingeretur, si
pro meritis tantum scelus punire pergit. *Ne quasi dicant
Aegyptij, inquit, Callide eduxit nos, &c.* quasi dicat, Nō mi-
hi tantum, sed tuæ potentia, derogabunt hostes nomi-
nis tui. Tu impotentia, & imbecillitatis argueris, o Deus,
ab infidelibus, quod tantam multitudinem passus sis in
vasta hac solitudine occumbere, quæ sese defendi posse
tua potentia sperabat. Potest & hæc oratio hodie affli-
ctis Ecclesiæ accommodari.
3 Tertiò, Dei immensam misericordiam, qua sese exo-
rari tam leniter passus est, ne tantum scelus pro meritis
damnatione, excidio, & morte æterna puniret, re ipsa
haud dubiè declarans nolle se mortem peccatoris, Eze-
18. sed sua benignitate ad poenitentiam omnes inuita-
re, Roma. 2. Est enim apud ipsum misericordia & copio-
sa redemptio, Psalm. 119. Pulchrè autè, vt docet Tertul-
lianus lib. 2. contra Marcionem, hic Moses imaginem
refert Christi, Patrem suum pro genere humano oratio-
ne, passione, & morte sua exorantis, qui solus est propi-
tius pro peccatis nostris, ac totius mundi, 1. Ioan. 2.
qui in hoc apparuit, & dissolueret opera diaboli, 1. Ioan.
3. qui & Patrem nobis propitium fecit, dum quod ad-
uersum nos erat, chirographum decreti deleuit, affli-
gens cruci, Colos. 2. Cuius merito ob peccatum damna-
tionis obnoxia natura humana, æterno Patri reconcilia-
tur, dum ex filiis iræ fiunt vasa misericordiæ: & resti-
tuitur, dum erepta de potestate tenebrarum, transfertur
in regnum dilectionis filij sui: vt iuxta Apostolum sint,
Rom. 8. hæredes Dei, & cohæredes Christi: quibus non
potest non esse propitius Pater. Si enim tanti esse potuit
apud Deum solus hominis Mos oratio, vt tam hor-
rendi peccati condonationem impetraret, quid non po-
terit Dei & hominis Iesu Christi plenissima satisfactio,
non oratione tantum, sed sanguine confirmata? Qui li-
cet secundū humanitatem sit orator ex tempore, est tamen
secundū diuinitatem cum Patre exauditor æternus. Agno-
scant

HEBDOMADÆ QUARTÆ. 108.

scant itaque fideles sese ex fide iustificatos pacem habere
cum Deo, sed per Christum: ita tamè, vt sese nouerint cruci
subiectos, ac debere se cum vitiis & concupiscentiis, car-
nem suam crucifigere, poenitentia operibus, fidei constan-
tia, oratione, ieiunio, lachrymis certā suam vocationem
efficere. Et quemadmodū Moses impetrata peccati huius
remissione, graui tamen animaduersione, poenæque tem-
porali puniuit à Deo condonatum peccatum: ita nos quoque
ad poenitentia opera manere obligatos.

FERIA TERTIA HEBDO-
madæ quartæ, Euangelium, Io. 7.

*Iam autem die festo mediante, ascendit Iesus
in templum, & docebat, &c. Finis Euangelij:
Nunquid verè cognouerunt Principes, quia hic
est Christus, sed hunc scimus unde sit.*

Omplectitur hoc Euangelium, præter gra-
uem cum Iudæis habitam à Christo conten-
tionem, de vera festorum colendorum ratio-
ne, præcipuā quoque salutis adipiscendæ ra-
tionē, quam docet non in sola fide, sed obe-
dientia mandatorum esse constitutam. Agit autē quinque.
1 Primò, Confutat inuidiosam Iudeorum de se, suāque do-
ctrina admirationē, quam duabus de causis conceperant:
scilicet, quod literas sciret, & quod non didicisset. Siqui-
dem ignorātia peccati, meritò ppria est humanæ nature
que sine studio & diligentia superari nō potest: quā quum
in Christo nō animaduertissent: quia nihil sublimius de
ipso, quā de alio quouis cogitabant, admirabantur ipsum
tanta maiestate, gratia, atque eruditione docere: non sicut
Scribæ & Pharisei, sed quasi potestatem habens, Marc. 1.
scilicet, non Pharisaicas superstitiones, nō frigidæ legis
ceremonias, sed cœlestem illam Euāgelij doctrinā hæte-
nus ignotam mundo, Angelis, & hominibus. Christus
autem vt eos, qui puram hanc Euangelij doctrinā quam
ipse è sinu Patris mundo attulisset, amplecteretur, in sua
fide confirmaret, docet eā non esse aut humanā, aut carnā-
lem, dum ait, *Mea doctrina nō est mea, sed eius qui nō isit me
Patris.* Quibus verbis eandem sibi esse cum Patre natu-
rā ostendit.

FERIA TERTIA

ram docet, hoc est, non adoptione, sed natura se Deū esse. Proinde nec hanc doctrinā aliter quā a Deo profectam esse recipiendam: Admonens omnes verbi ministros, ne sua somnia populo, sed Dei verbum annuntient.

2. Secundo, Deinde quomodo hæc celestis doctrina apprehendi possit demonstrat, scilicet, fide, & opere, dū ait: *Si quis voluerit voluntatem eius facere, cognoscat de doctrina mea, & sciat ex Deo esse.* Quibus verbis non id agit, ut doceat opera fidei esse meritoria. Fides enim prima datur, per quam cetera impetrantur: & nemo, nisi ex fide, operatur, sed homini etiam post receptam fidem eam inesse animi libertatem, ut possit eam vel recipere, vel reicere. Siquidem neminem cogit Dei gratia. Errant ergo Philo-
Errant ha- sophi & heretici, qui fatali necessitate omnia euenire
resici. Philosophi, contendunt. Christus enim, ut aliis innumeris scripturæ
Philosophi, qui fatali locis, liberi hominis arbitrio concedit, Dei Patris volun-
qui fatali necessitate tatem facere, non quasi eam sine gratia possit, ut volue-
locis, runt Pelagiani, implere: sed quia acceptam gratiam, sine
necessitate qua bene agere nequit, liberè potest recipere, dum vult
tatem facere, reicere. Ad exactam igitur voluntatis diuinæ cognitionem, quæ
reicere. nem, quæ scilicet ad æternam salutem requiritur, non sola fides, vel inanis fiducia sufficiunt, sed requiritur obedi-
Pelagiani. entia mandatorum Dei: luxta illud, Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Matth. 19. Hoc qui fecerit, a semet-
ipso non loquitur, & gloriam propriam non quaerit. Hoc enim peculiare omnibus hæreticis, hypoeritis & ambicio-
siss, ut prætextu nominis Dei, cupiditatibus consulant suis, & omnia sua gloria Dei præponant: ut contra, qui veri sunt Dei Prophetæ & ministri, hi solam Dei gloriam quaerunt, eius iustitiæ sese subiiciunt, toti ab illo dependent, ita ut iniustitia in iis non sit vlla.

3. Tertiò, Iudæos transgressæ legis reos fecit, dum ait, *Nonne Moyses dedit vobis legem?* &c. Ostendens eos esse sub maledicto legis. Maledictus enim omnis, qui non perman-
serit in omnibus quæ scripta sunt in lege. Et quis sit verus & legitimus vsus legis, ostendit, ut scilicet, impleatur fide, & operibus, coërcens manuum actionem, & cordis cogitationem. Siquidem præceptum de non occidendo non impleuit, qui metu legis manum ab homicidio abstinet: sed qui ne odium quidem in corde admiserit: idē de adul-
terio,

HEBDOMADÆ QUARTÆ. 109

rio, de furto iudicium, (nam iuxta legis iniectionem homicida est, qui odit fratrem suum: adulter, qui viderit mulierem ad concupiscendum eam: & fur, qui concupierit rem proximi) idēmq; de omnibus legis præceptis iudicium. Proinde Christus hac ratione Iudæos homicidij in ipsum concepti arguit, declarans se eum esse, qui abdita cordium ipsorum penetrare posset.

4. Quarto, Si circumcisionem accipit homo in sab-
bato, ut non solvatur lex Moysi, legem de sab-
bato interpretatur, eamque ex Dei ordinatione docet: inferiorem esse
eā, quæ de hominis salute præcipitur: proinde cedere de-
bere quoties proximi necessitas id exigeret. Est enim si-
lius hominis, Dominus sabbati: Neq; enim homo pro-
pter sabbatum, sed sabbatum propter hominem est: Nam
prædagogicum, & cæremionale tantum erat sabbatum Iu-
dæis præceptum, significans ab operibus malis, & pecca-
torum fideles otari debere, ut est Isa. 58. Hebr. 4. Luc. 14.
Charitati autem, quæ finis præcepti est, omnia cæremo-
nialia, iudiciaria, & moralia inservire debere. Hoc enim
est diem sabbati sanctificare, proximi ex charitate succur-
rere inopie, miserie, & necessitati. Huic enim nulla lex
obstare potest. Si enim brutis lapsis, ut ait Christus, licet
succurrere, multo magis homini, ut argumentatur Chri-
stus, Luc. 14. Verum hic oportet distinguere inter con-
temptum, & necessitatem: nam hic lege punitur, ut pa-
ret in eo qui ligna collegit, Nume. 15. sed hæc ubique in
omni lege excusatur.

5. Quinto, Prohibes à temerario iudicio, quia id sem-
per in omni Republica gravissimos motus, ac tumultus
excitare solet, ac non vult Iudæos vel odio, vel inui-
dia suæ personæ, miracula in sab-
bato facta iniquius esti-
mare, quā ea, quæ Moysi lege permittuntur. Permi-
sit autem ea in sab-
bato circumcisionem, Ioann. 7. obla-
tionem sacrificiorum, Matth. 12. & lapsum bouem,
aut asinum erigere, Luc. 14. Iniquè ergo contra Chri-
stum obmurmurabant, qui veram salutem, cuius typum
illa adumbrarunt, attulit. Itaque graviter in ipso inue-
hitur, omnem illis ignorantiam, & excusationem adi-
mens, dum ait, *Et me scitis, & vnde sum, scitis:* quia scili-
cet, ut iactatis, Moysi discipuli estis: sed ille de me se ipse
Script

*Homicida
est, qui odit fra-
trem suum.*

*Charitas fi-
nis præce-
pti.*

*Distingue-
dum inter
contemptum
& necessi-
tatem.
Iudicium
temerariū.*

FERIA QVARTA

Scripturæ quoque, quas scrutamini, illæ testimoniū perhibēt de me. Igitur si Mōsi & scripturis creditis, me nostis. Proinde nulla vobis superest excusatio ignorantie.

FERIA QVARTA HEBDOMADÆ quartæ quadragesimæ,
Epistola, Iſaiæ 1.

1. Petr. 3. Lauamini, mundi estote: auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis, & c. Finis Epistola: & succendetur virunque simul, & non erit qui extinguat.

Cessatio à peccatis, prima vera penitentia pars.

Ac epistola tria proponit Propheta, quæ ad veram salutis rationem spectant.

Nō prodest nō baptizari dicere, Dimitte nobis debita nostra.

1. Primò, Cessationem à peccatis, quæ prima est veræ penitentiae pars. Neque enim vlla esse potest veræ virtutis operatio, vbi peccandi voluntas, affectus, & cupiditas animo imperant. Licet enim nō fiat, vt nō aliquando venialiter peccemus. Si enim dixerimus, quoniam peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, i. Ioan. 1. sed vt peccatum nobis non dominetur, & nos à lege Dei auertat, per gratiam Dei facile contingit. Quòd itaque lauari vult peccatores Propheta, ad sacramentum baptismatis est allusio, cuius efficacia regeneramur, & renouamur ad vitæ nouitatem, nō quidem vt quoties peccamus, toties rebaptizemur. Vnus etenim tantum est baptismus, Ephes. 4. sicut Christus semel tantum mortuus est, Rom. 4. sed quia nisi ille præcesserit, cætera penitentiae opera non prodesse: Fit enim præcedente baptismo, vt efficax sit subsequens penitentia. Neque enim, inquit August. cap. 33. lib. 1. de nuptiis & concupiscen. aliquid prodest nō baptizato dicere, Dimitte nobis debita nostra. Atque ideo ne quis solum baptismum sufficere putaret, addit. *Auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis. Quiescite agere peruersè.* Quæ cum emphaticis dicantur a Propheta, pulchre omnem iustitiæ perfectionem complectuntur. Atque omnem hypocrisin damnant: quibus hoc solum propositum est, vt coram hominibus iustitiam simulent. Docet enim non operibus tantum, quæ ab hominibus spectari possunt.

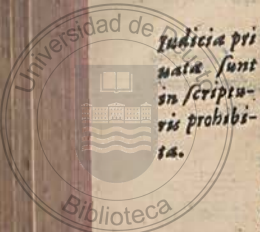
HEBDOMADÆ QVARTÆ. 110

sunt, sed ipsis quoque cogitationibus veram iustitiam perficit. Cogitatio namque, fons est orationis & operationis, quæ si, vt habet D. Prosper lib. 3. de vita contempl. cap. 3. bona sit, mentem, & actiones purificat: si vero mala, inquinat: sed quum ipsa boni cogitatio non sit in nostra potestate, 2. Corinth. 3. vt etiam ostendit Augustinus de bono perseveran. capit. 8. nec eam habere possumus, nisi ab illo, qui cordi humano sanctas dat cogitationes, per quas habeat fidem, quæ per dilectionem operetur: quomodo præcipit Propheta, vt malum à cogitationibus auferamus, nisi, inquit August. ita intelligamus gratiam prædicari, vt tamen non negetur arbitrij libertas, quæ gratiæ cooperatur. Siquidem, iuxta Bernardum, nec liberum arbitrium sine gratia, nec gratia sine libero arbitrio esse in homine potest.

2. Secundo, ipsam iustitiæ perfectionem cum enumeratione virtutum, dū ait. *Discite benefacere, quarite iudiciū, subuenite oppresso iudicare pupillo defendite viduā.* Quæ licet solis videatur à Propheta iudiciis præscribi, quorū mores corruptissimos satyrica planè libertate toto capite perstringit, omnibus tamē ex æquo conueniunt: quasi dicat, Quum tanta sit in vobis prauitas malitiæque, vt omnia vestra opera Deo nausæa pariant, vt sunt festiuitates, neomeniæ, sabbata, sacrificia: necesse est, vt, si placere ei velitis, eiusque vobis gratiā conciliare, discatis benefacere, nec corruptū naturæ instinctū, quæ prona est ad malū omni tēpore Gen. 6. sed præuenientē vos gratiā sequamini. Nō enim potestis bona agere, quū sitis mali, nisi didiceritis ab eo qui docet hominē scientiā, Psal. 93. Accidit autem hæc tanta bene agendi difficultas, tū ex vitio originali, & studio prauæ voluntatis, quæ nisi corrigatur gratia redemptoris, sub lata malè agendi prauitate, nunquam ceteras, quas Propheta præcipit virtutes faciemus: aut eo saltem sine, quo iubentur, vt ad eū scilicet tantum referamus, qui omnis iustitiæ fons est & origo. Præcipit autem omnibus nempe iudicibus, & priuatis, iudicii equitatē, quæ non tantum cuique, quod suum est, ex iure discernitur, sed quæ proximi actiones quadam epeccia rectè interpretamur, quatenus charitatis lex permittit, quæ in rebus adiaphoris non cogitat malum: mala verò, quæ sine adulatione laudari

Cogitatio fons orationis.

Bene agendi difficultas ex vitio originali.

FERIA QVARTA

Iudicia priuata sunt in scripturis prohibita.

Hæretici bona opera damnant.

laudati nequeunt, iuxta verbum Dei iudicatur. Corinth. 4. Sunt enim priuata iudicia meritis in scripturis prohibita, quia sunt plerumque temeraria, falsa, & iniusta: vtpote quæ ex affectu potius quam vera ratione proficiuntur. Cætera verò quæ de subuentione oppressi, iudicio pupillorum, & defensione viduarum dicuntur, ad iudices tantum spectant, quorum est subuenire in iis, qui potentiorum calumniis opprimuntur. De iis in superioribus tabulis abundè satis dictum est.

3 Tertiò, Contra nostrorum hæreticorum furores, qui omnem dignitatē bonis operibus derogant, docet Deum non tantum ex misericordia, sed quasi iure quodam vel le adstringi ad reddendam virtutibus suam mercedem, dum ait, *Venite, & arguite me*: quasi dicat, Sistite me iudicio, accusate iniustitiam, scribite dicam, & iure mecum agite, si nimirum vobis, quod rectum est facientibus non reddidero mercedem, paratus sum quam tuli subire legem, iniustus haberi volo, vt ipsos iniustos esse pronuntio, qui operantis mercedem denegant, Deut. 24. Leuitic. 19. Ecclesiast. 34. Vide Dei obsecro benignitatem, misericordiam, & clementiam: qua non solum peccata non punit, sed ad poenitentiam inuitat. Poenitentibus veniam tanta facilitate concedit, vt velit etiam nisi faciat iniustitiam accusari, ac ne quem desperatio terrere posset ex scelerum grauitate, numero, magnitudine, spem facit remissionis & gratiæ. *Si fuerint*, inquit, *peccata vestra, vt coccinum*, sanguinea scilicet, & impura ex conscientie prauitate, *& Vermiculus*, vel ostrosimilia, *quasi nix dealbabitur*. Psalmo. 50. Lauabis me, & super niuem dealbabor: *& Velus lana alba erunt*. Hæc est promissio noui testamenti, quam Christus adueniens copiosissimè adimpleuit, mundans nos à peccatis nostris in sanguine suo. Cuius efficacia ab ipso instituta sacramenta potissimum regenerationis & reconciliationis, peccatis purgandis inferuiunt, & veram iustificationem restitunt, vt ex filiis iræ sint abluti, iustificati, sanctificati hæredes Dei, & cohæredes Christi. Tales enim nos efficit suis numeris absolutos poenitentia, quæ non tam fide, quam virtutum operatione constat.

F E R

HEBDOMADÆ QVARTÆ. 112
FERIA QVARTA HEBDOMADÆ quartæ Euangelium,
Ioannis 9.

Et præteriens Iesus, vidit hominem cecum à natiuitate: & interrogauerunt eum discipuli eius, &c. Finis Euangelij: Tu quid dicis de illo, qui aperuit oculos tuos? &c.

Omplectitur hæc historia mysteriū gratiæ noui testamēti, quæ facta est per Christum, qui venit in hunc mundum, vt illuminaret omnes, qui in tenebris, & vmbra mortis sedebant. Lucæ 1. hoc est, vt Paulus loquitur, peccatores saluos facere: Nam ea se de causa à Patre missum esse testatur. Deinde quā dispares sint subsecuti effectus, nempe, quod qui cæci erant, iam videant: & qui videbant, cæci sint. Agit autē potissimum hoc Euangelio Christus quinque.

1 Primò, Vt ostendat insignem suam clementiam, tum erga cæcum, quem præteriens dignatur placido aspectu intueri, quo Petrum negantem, Lucæ 22. Magdalenam poenitentem, Luc. 7. Latronem confitentem, Luc. 23. aspexit. Quum enim omnia humanæ naturæ collata beneficia sint merè gratuita: quis enim prior dedit illi, vt retribueretur ei? tum maxime incarnationis mysterium, quum nulla re magis, quàm hac cōmendetur Dei misericordia, qua nos ille prior ignorantia rerum agendarū, & concupiscentia rerum noxiarum, primorum parentum vitio ex cæcatis, & originalis iustitiæ thesauro spoliatos, suo aspectu dignatur: atque ex massa perditionis sibi filios, hæredes, & cohæredes regni deligit, quibus gratia fidei secundum propositum voluntatis suæ prædestinatis, vocatis, & iustificatis, tandem amissa restituatur merito crucis & incarnationis, dum visum restituer, non illū tantum corporeum, sed spirituale, vt verum Deum cognoscat, non tantum hic per speculum, & enigma, sed facie ad faciem gloriam Domini speculando. Tum etiam erga discipulorum crassam ignorantiam, qua credebant ante Deum peccatum vlcisci, quàm ab homine perpetraretur:

sed

Omnia humanæ naturæ collata beneficia sint merè gratuita.

sed quia audierant ægritudinē peccatis imputari à Christo, Ioan. 5. arbitrabantur eam propositionem esse vniuersalem: & etiam quia scripturæ peccatis parentum affligi filios docent, Exod. 20. Deut. 28. Ezech. 18. Huic enim (vt patientiæ, & mansuetudinis exemplum exhiberet omnibus erga subditos, infirmitate & ignorantia laborantes, vt monet Apost. ad Galat. 6.) respondet ita, vt & parentes, & filium à peccato excuset: non quasi peccatores non fuerint, (Omnes enim peccauerunt, & non est iustus in terra qui non peccet) sed tantum negat cæcitatem fuisse pœnam alicuius sceleris. Vt multis subinde calamitates sunt pœnæ scelerunt: vt Dauidi, Manasse, & Saulo accidit. Sed vt manifestetur gloria Dei, quæ solet exercere suos vel ad probationem, exercitium virtutum, in meritum peccati, & Dei gloriam, vt Iob, Tobiam, Paulum, Paraliticum, Sororem Moysi, Lazarum, Cæcūque, Errant ergo, qui putant afflictiones hominibus fortuito casu accidere, & prouidentiam tollunt: quæ si scilicet, circa cardines cæli versaretur Deus, nec nostra consideraret. Castigat enim omnem filium, quem recipit ex immensa misericordia sua, non vt perdat, sed vt inde glorificetur. Ergo qui impatientia crucem à se abiicit, gloriam Dei reiecit.

Calamitates sunt pœna scelerum.

Afflictiones fortuito non accidunt.

Opera legis qua.

2. Secundò, Dum ait, *Me oportet operari, donec dies est*, aduentus sui cauilam aperit, nepe, vt doceret ignaros, cōsolaretur afflictos, & succurreret miseris. Hęc enim sunt opera Dei, vt contrā opera legis sunt terrere, iudicare, & damnare: quæ ministratio mortis appellatur à Paulo, 1. Cor. 3. Sed vt ab hoc maledicto nos redimeret, aduenit Christus, in quo perseuerauit, donec dies esset, id est, vitæ tēpus à Patre p̄finitum tulit. Quòd verò ait, *Veniet autem nox, &c.* His verbis occulte passionis suæ breui cōplendum mysterium significat: aut, si ad allegoriam trāsferre volēs, significat tum cuilibet esse rectē agendū dum licet auxilio gratiæ frui. Nam in nocte, id est, post vitam, rectē operandi facultas negabitur, dum ligatis manibus & pedibus proiciantur in tenebras exteriores. Vel, donec luce Euangelij dirigimur, facillē licebit, accedēte gratia Dei, (Nam sola Euangelij cognitio ad hęc non sufficeret) fructus producere Spiritus sancti, qui sunt charitas,

patientia, gaudium, pax, longanimitas, bonitas, mansuetudo, modestia, & fides. Ipse enim Christus quandiu est in mundo, lux est mūdi, illuminans omnem hominem. Nemo enim nisi per illum illuminatur, vt scilicet filius Dei fiat is, qui credit in nomine eius, amplectendo fidē, qua prædicationi verbi Dei credat, & charitatē, qua p̄ceptis obsequatur. Hi sunt enim effectus cœlestis huius lucis, quam Pater in mundum misit: atque vt hanc doctrinam, qua rationem naturæ superat, in animis suorum confirmaret Christus, eam præclaro cōfirmat miraculo. 3. Tertiò, Quòd sputo lutum faciat, cæci oculos liniat, & ad natatoria Syloē cæcum mittat, vt eos lauet, & videat. Hoc, vt grauiſſima & præcipua fidei nostrę symbola commendaret, fecit. Quum enim sæpius longē maiora solo verbo miracula perfecit, hic tamen variis virtutis cæremoniis, ne prorsus eas in sacris religionis nostrę mysteriis contemneremus, aut (vt solent impij Enthusiastę) imaginariam tantum religionem somnare, reddunt autem nos vera hęc signa, quibus utitur Christus, certos de diuinitate, & sanctificatione, unita humanitati, qua velut organo est vsus ad reparandam humanæ naturæ, occultam voluntatis suæ rationem explicans, quam scilicet vim & energiam sacramentis Ecclesię suæ esset collaturus: quæ noluit nuda tantum esse signa, sed efficacia, quæ animum purgandi, sanandi, & sanctificandi vim haberent, non ex materia, qua constāt natura, sed verbi potentia: Nam accedit verbum ad elementū, & fit sacramentū. Expuit igitur Christus, vt aduertat quòd omnia eius interiora lumen sint, & quòd verē videat, qui Christi mundatur internis. Vt enim lauat salua, ita & sermo. Ioan. 13. Iam vos mundi estis propter sermonem. Denique quæ lutea nostrā carō per baptismi sacramentum eterne vitæ lumen accipiat. 4. Quartò, Commēdat insignem obediētiā, & fidē in cæco, qui nō secus, atque Abraham, cōtra spem in spem credit: dū ea in oculis recipit quib⁹ excecaretur potius quā videret, & dum patitur se à Christo ablegari ad eas aquas, quibus sæpius esset vsus. Ea enim est veræ fidei natura, vt capiat intellectū in obsequiū verbi Dei, vt ratione humanā à consideratione corporearū rerū abstra-

Fructus Spiritus sancti.

Cæremonia in mysteriis nostra religionis non contemnuenda.

Fidei natura.

FERIA QVARTA

Paruli.
Adulsi.

Sacramen-
torum vis
et efficacia
ex merito
passionis
Christi.

Institutijs
qui.

hat, vt verbo Dei lucenti tanquam lucernæ in caligino-
so loco obtemperet, idque sequatur. Hæc enim nisi qui
voluntatis suæ arbiter est, attulerit, nunquam sacramen-
torum Christi gratiam, sine qua salutem assequi nulli
licet, consequetur: licet paruulis, qui originalis solum
sunt rei peccati, alia ratione succurrat misericordia re-
demptoris, scilicet parentum & Ecclesiæ fide. Adulti ve-
rò nisi præter fidem, obedientiam quoque attulerint
nihil vnquam præter ea, quæ damnationem augeat as-
sequuntur. Contrà verò qui obice remoto prauæ volun-
tatis, verbo Dei obediunt, veræ poenitentia lachrymis
se lauant, hi demum sacramentorum efficaciam ex me-
rito sanguinis Christi profluentem in se recipiunt ac vi-
dent ereptos sese de potestate tenebrarum, & translatos
in regnum dilectionis filij Dei, ad Coloss. i. Ac ne in-
grati sint gratia Dei, eam contra omnes aduersarios fi-
dei tuerentur, Christum prædicant, nec verentur, vt hic
cæcus, inuidiam mundi, magnatum indignationem, quibus
Christi gratia semper ferè est odor mortis, sed ma-
gna constantia ad mortem vsque tuerentur: licet capitis
subinde periculum esset subeundum.

5 Quidò, Arguit impudentem Scribarum & Phari-
sæorum inuidiam, malevolentiam, & cæcitatem, qui to-
to conatu eò ferebantur, vt tantum hoc à Christo factū
miraculum supprimerent. Nam non contenti cæci illa-
minati parentum eiusdem, & vicinorum, qui eum no-
uerant testimoniis, & aperta confessione, audent tamen
horrenda quadam mentis cæcitate affecti, calumniari,
quòd sabbato Christus hoc fecisset: quare impij de
Christo pronuntiant ipsum non esse à Deo, & peccato-
rem. Sic enim impij & veri iustitiarum, qui propriæ nitun-
tur iustitiæ, se iustos, cæteros omnes peccatores æsti-
mant: atque adeo sanctissima etiam facta calumpniantur,
vera pietatis opera hypocrisis iudicant: & quæ non ni-
si à spiritu Christi proficiuntur, demoni imputant. Sed
illuminatum verbo fidei non oportet huiusmodi calū-
niis cedere: sed contra fortiter agere, idibusque aduersa-
riorum resistere, palamque confiteri se Christi militem.
Iesumq; filium Dei esse, Quapropter ille intrepide re-
spondit, quia Propheta est. Et licet quis fuerit à paren-
tibus

HEBDOMADÆ QVARTÆ. 113

tibus consanguineisq; derelictus ob Christi confessio-
nem, extraque synagogam factus, à Deo se derelictum
vereri nō debet. Nam tecum hic, à genitoribus ferè obli-
tus, à Phariseisq; reiectus, à Christo tamen suscipitur.
Hinc David, Quoniam Pater meus & mater mea dereli-
querunt me, Dominus autem assumpsit me, Psal. 26.

FERIA QVINTA HEBDOMA-

dz quartæ Quadragesimæ, Epi-

stola, 4 Reg. 4.

Facta est ergo dies quedam, & veniens diuer-
tit in coenaculum, & requieuit ibi, &c. Finis Epi-
stole. Vt excurrat vsque ad hominem Dei, &
reuerter, &c.

Presentis Epistolæ historia sub velamine li-
teræ, grauissima sacramenta complectitur.
Potissimum autem proponit quatuor.

Primo, Matrem familiam, mortis filij con-
sternatam, Ab Eliseo solatium petentem, &
impetranem, dum sese humili deiectione ad pedes Eli-
sæi in monte Carmeli agentem proiecisset: extorserat
enim hanc humilitatem nimis de filij mortis dolor,
quam dū prohibere Giezi veller, impeditur ab Eliseo.
Non est enim tristibus, afflictis, & miseris augendus do-
lor, sed qua ratione fieri potest leniendus, ne abundatio-
ri tristitia absorbeantur, 2. Cor. 2. Quòd autem occurrerem
Giezi contemnit, aut præterit, solum Eliseo volens admi-
sus inuicem indicare, significat humana illa solatia, quæ
ex rebus presentibus subinde quaerimus, augere potius,
quam lenire afflictæ conscientia dolores, & iuxta ora-
culum, Psal. 36. repelandam esse Dominò viam tuam, in
eo sperandum, &c. Siquidem factus sit ultra quàm pe-
timus, aut intelligimus, Ephes. 3. Hæc enim fide, iuxta
Christi promissum, quisquis, Luc. 11. querit, petit, & pul-
sat, sciât sese inuenitum, accepturum, & intraturum.
Singularem enim hæc Dei mansuetudinem, quæ non
deserit sperantes in se, expressit Eliseus, dum tam facie
leui se præbet oranti, imò famuli ministerium repudiā-
tis semetipsum comitem iuxta se adducit, non deserit.

Afflictis
non addens
de affli-
ctio.

Deus spe-
rantes in se
non deserit.

FERIA QUINTA

20. Secundò. Legit Mosaiæ imperfectionem, quæ licet sancta, iusta, & bona esset, Rom. 7. neminem tamen ad perfectum adducere potuit; Heb. 7. quod, August. teste, adumbratum est ista Giezi missione, qui Elisæi baculo ad excitandum mortuum destinatur, magna præceptorum seueritate. Nam quòd lumbos præcingere, baculum in manu tenere, salutantes non resalutare, super mortuo baculum ponere, præcipitur Giezi, grauitatem designat veterum præceptorum moralium, iudicialium, & ceremonialium, quæ propter transgressionem posita, sola peccati cognitionem exhibuerunt, Ro. 3. Gal. 3. & mortuum esse hominem conuicerunt, dum augent prohibitionem peccatum, & per occasionem iram operantur, omnes esse peccatores ostendunt. Quam legis infirmitatem agnoscens nostra Sunamitis, ab Elisæo se diuelli non patitur, Sed inquit, *Vixit Dominus, & vixit anima tua, non dimittam te*, personam eorum exprimens, qui tam vehemens desiderio veri liberatoris, & resuscitatoris Christi aduentum exoptant, dicentes, Rorate celi desuper, & nubes pluât iustum, utinam dirumperes cœlos, & descenderes, Isa. 45. 64. Agnoscetes ex fide iustificationem, gratiam, & remissionem peccatorum, in quibus vera consistit animæ vita, nequaquam virtute legis obtineri posse, sed solius promissi Messie passionem, mortem, & resurrectionem, per cuius victoriam stimulus mortis, scilicet peccatum, 1. Corin. 15. & virtus peccati nempe lex, absorberetur.

21. Tertiò. Gratiam noui testamenti mortuo puero exhibitam aduentu Christi, quæ, quod impossibile erat legi, mortuum nempe suscitare, perfecit. Venit enim Christus Iesus in hunc mundum peccatores saluos facere, 1. Timoth. 1. Matth. 9. non poterant nāque hominem vel cognitio legis, vel naturæ vires in vitam reuocare: nam si aut per naturam, aut per legem esse potuisset iustitia, omnino gratis Christus mortuus esset. Sed cœlusi scriptura, omnia sub peccato, & promissio ex fide Iesu Christi daretur credentibus, Gal. 3. Ut enim inuenit hunc puerum Elisæus mortuum, & decumbentem in lecto, ita totum mundum in maligno positum damnationi obnoxium, iræ Dei subiectum, illicebis carnalium voluntatum

HEBDOMADÆ QUARTÆ. 114

ptatum irretitum inuenit Christus, ut recte dicat scriptura, Omnes peccauerunt, & egent gloria Dei. Rom. 3. Omnes declinauerunt, simul inuiles facti sunt, Psalm. 13. Non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum. Adeò enim elanguit natura sine gratia, ut excæcata ignorantia rerum agendarum, & concupiscentia rerum noxiarum, nihil quod ad salutem pertinet operari potuerit: quod de Iudæis & quæ, ac gentilibus ostendit Apostolus, Roman. 10. Dum enim Iudæi suam voluntate iustitiam, iustitiæ Dei non subiiciuntur, & dum gentes cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt, sed euauerunt in cogitationibus suis, Romanorum 1.

22. Quarto Gratiam per Christum allatam, omnibus æqualiter sine discrimine, tum paruulis, tum adultis, esse communicandam, dum Elisæus clauso ostio sese ita super puerum strauit, ut os suum, oculos, & manus, super pueri os, oculos, & manus poneret. Quod etsi rationi humanæ impossibile videatur, credat tamen ratio necesse est scripturæ, ac diuinam admiretur potentiam, quæ semetipsum filius Dei exinanuit, formam serui accipiens, & habitu inuentus, ut homo: dum semetipsum humiliavit vsque ad mortem, suscepta in se per hypostaticam vnionem humanæ naturæ veritate, & infirmitate, ut calore diuinitatis, cui coniuncta erat humanitas mortalitatis nostræ, sordes purgaret, spiritum charitatis recipere, quo exultantes peccati veterum, tandem expurgeremur, & oblatam per ipsum Dei gratiam recipere, ut tandem, quemadmodum hic puer, oscitemur, & oculos aperiamus, recepto scilicet afflatu spiritus celestis, quo æternam illam felicitatem anhelamus, & perspecta utilitate rerum presentium, agnoscamus nos non esse ancillæ filios, sed liberos, ereptos de potestate tenebrarum, non virtute aut legis, aut naturæ, at per Christum: sed ita ut nos matri restituerit, id est, Ecclesiæ communioni, ut nimirum datam per ipsum libertatem in occasionem carnis non daremus.

Scriptura
credendum,
non humana
rationi.

FERIA QUINTA HEBDOMADÆ
QUARTÆ, Euangelium,
Lucæ 7.

Ppp iij

FERIA QUINTA 111

Et factum est: deinceps ibat Iesus in civitatibus, quæ vocantur Naïm, &c. Finis Evangelij: Quia Propheta magnus surrexit in nobis: & quia Deus visitavit plebem suam.

Christus ut se mortis æque ac vitæ Dominum demonstraret, præsentī Evangelio ita agit: Nam, Primò, Facto ipso declarat eum se esse, qui in veteri testamento splendido quodam epitheto vocabatur, Psal. 67. Pater orphanorum, & iudex viduarum. Nam orphanum, adolescentem immatura morte sublatum vitæ restituit, & viduam mariti, & filij morte desolatam cōsolatur. Vtrinque diuinitatem potentiam, mansuetudinem & misericordiam, declarans, tum etiam cur a Patre in mundum missus esset ostendit, nempe, ut destrueret eum, qui habebat mortis imperium, id est, diabolus, Heb. 2. & liberaret eos, qui timore mortis obnoxij erant servituri. Invidia enim diaboli perferatim intravit in hunc mundum & per peccatum mors, in quo omnes peccaverunt. Proinde ut significaret iam adesse tempus, quo peccati, mortis, diaboli, mundi, & inferni tyrannis frangeretur potentia crucis, quæ domum fortis intraret, & omnia eius vasa diriperet, in quibus confidebat, Luc. 11. Qui istac visitatione, qualis esset belli futurus euentus, præiussit. Porro quum orphitas, quæ ex morte filiorum, vel parentum accidere solet, gravissimos secum dolores asserat, maximè feminis, quorum natura imbecillior est, quàm ut faciliè aduersus resistere possint, Christus, ut officium veri Pastoris, & Episcopi demonstraret, quorum est, ut monet Apostolus, ad Timoth. 5. viduas consolari, iubet eam a seculo cessare: quanquam verò Christus, quæ erat potentia efficere potuisset, ne filius vnicus, & matri charissimus moreretur, tamen quia iudicabat hoc Patris sui gloriæ, & Ecclesiæ utilitati fore vtilius, q̃ mortuum resuscitaret, quia ex hac resurrectione agnosceret mundus Deo curare et mortuos, atque illic eos vivere. Deinde ut in spem future resurrectionis erigeretur Ecclesia, voluit insigni isto miraculo.

Orphitas
gravissi-
mos secum
dolores af-
ferre solet.
Episcopi of-
ficium con-
solari vi-
duas.

HEBDOMADÆ QVARTÆ. 115

raculo duo hæc religionis nostræ dogmata, quæ vera sunt apud impios paradoxa, confirmare, qui putant omnia morte deleri. Ideò magna semper religione defunctorum corpora sepeliri, tum solent apud gentes & Iudeos, quæ aliquam rationis scintillam sequebantur, functorum ut testatur Cicero libr. 2. de legibus: penes quas etiam lex erat, ne quis sepulchrum deleret, ne alienum in ea corpus inferret. Pompa quoque funebris erat frequens, in quibus maximum etiam erat supplicium, insepultum abiici. Tum apud eos qui ab ipso statim orbe condito magna semper religione ius sepulturæ coluerunt, ut videre est in funeribus Abraham, Isaac, Iacob, & Ioseph. Passus est enim Christus Sacrosanctum suum corpus honorificè, & cum aromatibus sepeliri. Stephanum quoque magno planctu, honesta sepultura dignati sunt discipuli, Ioannem Baptistam, aliòsque Sanctos. Reddè ergo Ecclesia Romana defunctos in Christo loco sacro, & honesta sepultura dignos censet, eosque & lachrymis prosequitur. Eccles. 38. Fili mi, in mortuum produci lachrymas, & secundum iudicium contege corpus illius, & non despicias corpus illius. Malè ergo iam nostro tempore ius sepulturæ contemnit Anabaptistarum insania, violat auaritia Ecclesiasticorum, dum passim vetera monumenta abolent, & rident hæretici omnes.

2. Secundò, Dum lachrymis viduæ ad misericordiam sectitur, constantem Ecclesiæ doctrinam confirmat: quæ docet paruulis & mortuis, prodesse posse sacramenta, & preces. Ea enim est misericordia Conditoris, (eius iustissimo suo iudicio non omnibus eam concedat) ut illis prodesse patiatur fidem alienam, quibus præter eam quam ex origine trahunt, nulla potest, ut inquit August. perfidia imputari, & istis sacrificia & oblationes proferant: qui quum viueret, ut hæc sibi prodesse possent, meruerunt: quibus autem hæc profunt, ad hoc profunt, ut plenior fiat peccatorum remissio. Quid enim filio viduæ profuit fides sua, quàm mortuus non habebat? huic tamen profuit fides matris ut resurgeret. Sicut etiam baiulorū fides profuit paralytico, & mulieris Cananæ filiz à diabolo possessæ. Ea enim est gratia communio, ni sanctorū concessa, ut pro inuicem sollicita sint mem-

Paruulis
& mortuis
presunt sa-
cramenta
& preces.

FERIA QUINTA

bra, & acceptū gratiæ celestis vigorem sibi inuicē comunicēt. Quōd verō Christus matri ſtetum prohibet, & loculū auingit, etiam nō rogatus grauiſſimis de cauſis agit. Primō, Vt doceat remouēdam eſſe doloris cauſam: ſi quidē is aderat, qui mortuum in vitam reuocaret. Secūdo, Vt omnibus certam ſpem faceret adeūdi thronū gratiæ cum fiducia: quia ſi non rogatus ſubuenit, quid non facturus, vbi cum lachrymis preces offeruntur? Iſaię 65. Terriō, Quōd accedit, & Sanctiſſimi corporis contactu loculam tangit: eam eſſe eius, qui peccato mortuus ſit miſeriam docet, vt niſi ipſe miſericorditer ſubueniat, nunquam à morte peccati quiſquam reſurget. Non enim ſumus idonei cogitare aliquid ex nobis, &c.

Chriſtus &c 3. Terriō. Huius mortui reſurrectione ſeſe docet eſſe
vero mortui verum mortis, & vitę Dominum, cui obſiſtere nulla po-
& vita Do tentia queat. Mox enim vt iuſſerit, ſubſiſtunt baiuli ma-
litiarum. larum cupiditatum, quibus eſſertur ad tumultum æter-
næ damnationis animus: quales ſunt, quas vocat Pau-

Opera car-
nium.

lus, Galat. 5. opera carnis, ſcilicet, fornicatio, immunditia, inuidia, ira, ſuperbia; Auaritia, rixę, & diſſenſiones. his enim qui indulſerit, & Spiritu ſancto deſtitutus fuerit, qui non poteſt habitare in corpore ſubdito peccatis, quaſi mortuus, ſenſu rerum diuinarum caret, atque harum cupiditatum illecebris agitatū huc illuc rapitur, vt ſubſiſtere nequeat; donec voce Chriſti præueniētiſ voluntatem, ad peccatorum cognitionem reuocetur & ſurgat. Ephes. 5. Surge qui dormis, exurge à mortuis, & illuminabit te Chriſtus. Nemo enim, niſi illo vocanteſurgit: luxta illud. Perditio tua ex te Iſraēl: Salus autem tua tantummodo ex me, Oſeę 13. Illa enim eſt vo- cis, & clamoris Chriſti efficacia, vt penetrabilior ſit quouis gladio ancipiti, pertingens vſque ad diuiſionem animę ac ſpiritus, Hebr. 4. Eſſicit enim hæc non ſolum vt in malum non progrediariſ, ſed etiam vt animo reſpiſcas, ac per veram animi cōuerſionem, contritionem, confeſſionem, & ſatiſfactionem, in vitam nouam reſurgas, indutus nouum hominem, qui ſecundum Deum creatus eſt, in iuſtitia & ſanctitate veritatis, Ephes. 4.

Sunt autem ex hoc miraculo varij ſecuti effectus: nam qui erat mortuus, & reſedit, & cœpit loqui, & redditur matri

HEBDOMADÆ QVARTÆ. 116

matri à Chriſto. Sunt enim hi verę poenitentię fructus qui *Pœnitentię*
fructus. ſequuntur iuſtificatum, vt ambulet in nouitate vitę, vt de-
poſito mēdacio loquatur veritatem, nec circumueniat in
negorio fratrem ſuum, r. ad Theſ. 4. Ephes. 4. Quōd verō
ipſum matri reddit Chriſtū, hoc eſſe opinor, quod ad Ro.
ait cap. 6. Paul. Liberati autē à peccato, ſerui eſtiſ facti iu-
ſtitix, ne poſthac regnet peccatum in eius mortali corpo-
re, ad obediendum concupiſcentiis eiui: neque exhibeat
membra ſua arma iniquitatis peccato, ſed vt exhibeat
ſe Deo tanquam ex mortuis viuens. Spectatores autem *Fidei vera*
timor inuaſit, & Deum magnificant. Eſt hoc enim verę *peculiare,*
fidei peculiare, vt opera diuina & admiretur & laudet, *& opera di-*
quorum hoc primarium eſt, quod auerſum reuocat, pec- *nina et ad*
catorem iuſtificat, de huius ſalute gaudet fidelium Ecce- *miratur &*
ſia. Vera enim charitas non gaudet ſuper iniquitate, ſed *laudet.*
congaudet veritati, 1. Cor. 13.

FERIA SEXTA HEBDO- madę quartę quadrag. epiſt.

3. reg. 17.

Factum eſt autē poſt hæc, egrotauit filius mu-
lieris matriſfamilias, &c. Finis Epiſtola: Nunc
in iſto cognoui, quoniam vis Dei eſt tu, & verbum
Domini in ore tuo verum eſt.

ſtoria hæc tria complectitur.
Primō, Quomodo ſuorum viſitatem, & *Quomodo*
patientiam exercere ſoleat Deus, variis *ſuorum vi-*
nempe aduerſitatibus, pœnis, & afflictio- *ſitatem &*
nibus, quibus non ſecus, ac ignis aurum, *patientiam*
eos probat. Quemadmodum hæc Sareptana vidua, quę *Deum exer-*
in ſumma rerum inopia tempore famis non ſine pericu- *cere ſoleat.*
lo proprię ſalutis, Eliam hoſpitiū exceperat, & victu li-
beraliter aluerat, hoc videtur à Deo beneficium conſe-
cuta, quōd vnico filio, cui tanquam baculo ſenectutis in-
niti poterat, inopinata morte priuetur. Vnde oblita mi-
raculi, quō eam miniſterio Prophetę toto tempore fa-
mis, aluerat Deus grauitate cum Prophetā expollulat in-
firmitate naturę, & doloris acerbitate victa, qua Sanctiſ-
ſimi quique ſepius laborantes, vt Iob, cap. 3. quaſi iniu-
ſte affigerentur à Deo, ſubmurmurant. Imputat. utem

Ppp v

hec filij mortem preteritis peccatis non obscure significans, peractis peccatis remanere peccati reatum: quo iuste postulatur ad poenam, nisi subsequens delectat remissio. Ideo, inquit, ingressus es et rememorarentur iniquitates meae: & interficeres filium meum. Quasi dicat. Hocine merita sum tantis in te collocatis beneficiis, ut hac mihi gratiam referres? Pulchre autem carnis naturam exprimit hac mulier, quae de rebus diuinis non aliter iudicare solet, quam ex iis, quae ante pedes cernit: neque enim potest diuini consilij rationem inuestigare.

2. Secundo, Admirandam Eliae sanctimoniam, quam commendat, tum a miraculo, tum a vitae puritate, a fidei zelo, ab oratione, a charitate, & a iustitia, quibus virtutibus usque adeo placuit Deo, ut, Apostolo Iacobo auctores naturae quasi imperare videretur: nam oratione plauiam impediuit, & eandem a Deo, suo penè arbitrio impetrauit, non Regibus tantum, sed ipsi quoque mortis formidini, cuius aculeum non solum ipse nondum sensit, sed eius tyrannide alios absoluit. Tanti namque apud Deum semper vera virtus fuit, ut facile omnia, quae salutis necessaria forent, imperrarent. Neque enim putabimus, aut Prophetas, aut Apostolos, aut Martyres prodigio illa, quae fecisse passim leguntur miracula, propria virtute fecisse: sunt enim in ipsis ab ipso Deo in illis operante, ut ostendit Augustinus de ciuita. lib. 10. cap. 1. Semper autem Deus tam in veteri, quam in noua lege miraculis suam doctrinam confirmare solet, vel ad ipsam doctrinam, vel ad ipsos doctores, vel ad auditorum fidem confirmandam, vel ad incredulitatem, malitiam, vel pertinaciam impiorum conuincendam. Signa enim, Apostolo teste, non dantur fidelibus, sed infidelibus, 1. Corinth. 14. Ut certius igitur mulieris fides, quae nutare videbatur, confirmaretur, datum est hoc miraculum Prophetae. Perpendenda autem sunt, quibus usus est Propheta, caeremoniarum. Non enim est usus incantatione, magia, aut aliqua demonum inuocatione, sed oratione supplicis, qua sese veri Dei esse ministrum est protestatus. Ita in actis Apostolorum cap. 3. 4. 5. 7. 9. & 14. Adhibet itaque Propheta inuocationem nominis veri Dei, Domine Deus meus, &c. Humilem deprecationem, Reuertatur obsecro, &c. & visibiles caeremonias

nias, Expandit sese, atque mensus est super puerum. Quibus haud obscure praesagire voluit Spiritus S. cuius nutu est allata scriptura, nouae legis sacramenta, quibus tanquam instrumentis mortui peccatis ad vitam reuocamur, non verbis tantum, sed visibili elementorum specie fore efficacia. Est enim sacramentum, non nudum tantum verbum, aut nudum signum elementi, sed necesse ut verbum accedat ad elementum, fiat sacramentum.

3. Tertiò, Miraculi effectum, quem duplicem fuisse proponit, scilicet defuncti ad vitam reditum, partim ex virtute diuina, partim ex contactu corporis viui Eliae, qui veri Messiae Christi typum, cum alibi saepius, tum hic expressit, maxime qui contactu mundissimo diuinitatis, quo sibi hypostaticè naturam vniuit humanam, eam damnationi obnoxiam, restituit vitali spiritu gratiae, pristina reddit integritati, innocentiae, nouitati vitae, & gloriae. Hec enim confert beneficia Christus iis, qui ab ipso proposita sacramentorum remedia amplectuntur, ea quae decet fide. Tollit enim praesertim baptismus, ut docet Apostolus, Rom. 6. vetustatem veteris vitae, eterne mortis reatum, quo rei sunt omnes ex vitio originis: & caecitatem mentis, vnde & sacramentum illuminationis a patribus appellatur. Non quidem ita, ut nulla prorsus in baptizatis maneat vetustas carnis, aut concupiscentia, contra quam bonus spiritus concupiscat. Non enim auferunt sacramenta vitae praesentis miseriae, quae iustis ad exercitium virtutis relinquuntur, ut puer hic iterum moriturus reuixit: effectus etenim sacramentorum eterne vitae felicitatem respiciunt, non praesentis. Quod fit, ut, iuxta Apostolum, exterior homo noster corrumpatur de die in diem, & interior renouetur. Vide Augustinum lib. 3. contra duas Epistolas Pelagianorum capit. 7. 8. necnon matris in fide confirmationem, Deum pro accepto beneficio glorificantis, & veritatem Propheticae doctrinae agnoscantis. Ita olim praedicantibus Apostolis verbum fidei, & Domino, signis, & prodigiis sequentibus, sermonem confirmante, gauida est Ecclesia, dum in gentibus gratiam fidei esse effusam agnouit, Actorum 10. personarum acceptionem sublatam, medium parietem maceriae solutum

SACRAMENTUM NOVAE LEGIS QUA EFFICACIA.

Baptismus sacramentum illuminationis. Sacramentum praesentis vitae miseriae non auferunt.

FERIA SEXTA

tum, Ephes. 2. & deletum esse chyrographum decreti, ut iam sit vnum ouile, & vnus Pastor, perdita oue restituta, humeris Pastoris ad caulam relata, ut omnes vno ore glorificent Deum ac Patrē Domini nostri Iesu Christi, qui est benedictus in secula.

FERIA SEXTA HEBDOMADÆ

de quartæ, Euangelium,

Ioannis 11.

Erat autem quidam languens Lazarus à Bethania, de castello Maria & Marthe, sororum eius, &c. Finis Euangelij: Multi autem ex Iudeis venerant ad Mariam & Mariam, ut consolarentur eas de fratre suo, &c.

Minium eorum, quæ Christus in terris egit miraculorū, hoc est præcipuum, quod præsentī Euangelio solus Ioannes describit, in quo totius religionis Christianæ summa contineatur, & plura quàm breui tabella complecti queant: præcipua tantum attigisse suffecerit. Complectitur autem potissimum quinque.

Christus 1. Primò Se etiam eos, quos diligit castigare, Hebr. 12. quos diligit, castigat, ut non possit potentia Redemptoris ad vitam gratiæ reuocari. Speſtabat enim hoc facto discipulorum confirmationem in fide, & Iudeorum cæcitate. Redemptoris ad vitam reuocari.

Suos quam- doque deſerit 2. Nam Lazarum, Martham & Mariam Magdalenam, quanquam diligeret, patitur, tamen illum graui infirmitate affligi, morte opprimi, sorores nimio dolore ex fratris morte consternari: nec ante accedit quàm gloriæ suæ expedire iudicauit. Hic etiam nouum Christus suos, qui de eius fauore, clementia & benignitate, sibi nimium confidunt, quandoque deserit, ut se, suasque vires, quid sine Christo possint experiantur, sed mox languet natura sine gratia, imò moritur, quia nihil nisi ad peccandum valet, si lateat veritatis via. Vbi verò fidei lumen animum illustrat, tum si quæ irruant aduersas, non aliò quàm ad animarum, & corporum verum medicum Christum, humilem piarum orationum nuntium mittunt: iuxta illud, Ad Dominum cum tribularer clamaui, & exaudiuit me, Psalmo. 119. 122. Hoc enim est, Ecce quem amas, infirmatur. Huc enim dirigit fides, ut de Dei bonitate confidat, eique licet omnia cognoscenti,

HEBDOMADÆ QUARTÆ. 118

ti, necessitatem tamen aperiatur suam, quia credit Deum ponere lachrymas in conspectu suo, & gemitus nostros non esse ab eo absconditos. Vide Augustinum Epist. 121. capit. 9. Cæterum ne quis sibi persuaderet Deum statim ut oraret, aut vi orationum, aut fatali quadam necessitate adstringi: frequenter etiam charissimis aut differt, aut negat quæ petunt. Vrenim gratiæ donum est ipsa oratio, ita est & orationum effectus. Proinde Christus negat huius sui familiaris ægritudinem mortiferam fore, sed ad gloriam Dei. Quibus verbis Dei Patris providentiam commendat, quæ res humanas dirigit ac dispensat, Iob. 21. Thren. 3. Deinde quod afflictiones non sunt perpetuò signa Dei irati, Sapient. 1. Proverbior. 3. Psalm. 9.

2. Secundò, Quia voluit Christus re ipsa comprobare, quod dixerat fore, ut omnes qui in monumentis essent, audirent vocem filij Dei, noluit sanare, nec languidum, ut paralyticum in lecto, & puerum Centurionis in domo, nec mortuum in cubiculo, ut filiam Archisynagogi, Matthæi 9. nec delatum iam extra portas tantum, ut viduæ filium, Lucæ 7. sed iam sordidum in monumento, ut ostenderet nullum adeò deploratum esse peccatorem, qui non possit potentia Redemptoris ad vitam gratiæ reuocari. Speſtabat enim hoc facto discipulorum confirmationem in fide, & Iudeorum cæcitate. Redemptoris ad vitam reuocari.

Nullus adeò deploratus, qui non possit potentia Redemptoris ad vitam reuocari.

in casibus, in quibus, in quibus, in quibus.

debut, nec potuit. Atque idē etiam miraculi beneficio se ei succurrere debere, nisi ingrati tudinis notam subire velle. Quod verō ait, *Amicus noster* significat veram mebrorum Christi vñionem, veramque Sanctorum communionem: qua sit, ut is qui Christi amicus est, is sit & omnium fidelium.

Ambitio 3. Tertiō, ut vbiq; fugiendam moneret ambitionem, & iactantiam, nō autē miraculum hoc aggreditur, quā ambas sorores singulari quadam mansuetudine de resurrectionis mysterio edocuisse. In primis autē Martham, non solum occulta inspiratione, sed etiam externa vocatione ad se vocat, quod sciret eius aegritudinem Magnatum & Principum visitatione, qui venerant ad ipsius consolationem, augeri potius quā minui. Nam humana solatia plerunq; friuola sunt & inania. Isaia. 55. Quare appenditis argentum & nō in panibus, id est, cur Deo neglecto, aliunde solatium queritis? Ipse enim est qui cōsolatur in omni tribulatione, 2. Corin. 1. ad Heb. 4. Accedamus cum fiducia ad thronum gratiæ, &c. Complectitur autē hic dialogismus, Marthæ & Christi, de maximis mysteriis fidei & religionis nostræ consolationem, doctrinam, & instructionem, dum docet se esse resurrectionem, id est, resurrectionis causam. 1. Thess. 4. Si enim credimus quod Iesus mortuus est, &c. & vitam, id est, vitæ causam. Ioan. 10. Ego veni ut vitam habeant, & Io. 19. Ego sum via, veritas, & vita: & temporariam, & æternam. Ergo si infirmitatis, mortis, paupertatis, miseriarq; terror animum deiciat, nō moueamur. Iustificatio enim, sine qua æterna vitæ non contingit, ab ipso tamū confertur: qua sit, ut pacem habeamus cum Deo, Rom. 5. Si tamen ea, quæ ad hanc comparandam sunt instituta media, amplectamur ea, nempe fide, quæ per charitatem operatur, id est, vera penitentis opera producit. Horum Christus non à Martha solum, sed ab omnibus fidelibus cognitionem, & fidem suscipiatur, quod sine ea impossibile est placere Deo: per hanc autē etiam qui mortuus fuerit delictis & peccatis, viuet per penitentiam, fidem, remissionem peccatorum. Videmus autē in hac muliere quibus incrementis adolescat in homine fides ex auditu verbi Dei, & gratia Spiritus sancti mente illustran-

Christus resurrectionis causam.

Quibus incrementis adolescit in homine fides.

te. Nam quem antē credidit tantū ut Sanctum, qui precibus à Deo quod veller impetrare posset, & hominem, qui nisi præsens operari posset, hunc iam agnoscat ut filium Dei, non ad optium, aut aliorū more per gratiā, sed naturalem, Matth. 16. Eadem est Petri confessio: facta autē hac fidei protestatione abit, & vocat sororē suam. Vera enim charitas non sua tantū salute contenta est, sed proximi quoque ex animo desiderat. Vnicuiq; enim mandavit Deus de proximo suo, Eccl. 17.

4. Quartō, Post eandem cum Magdalena, repetitam fidei doctrinam, interea dum ut cupiebat Christus, accurrat Magnatum turba, qui futuri miraculi testes essent, vbi eam iam accendisset spe futuri, & vera fidei confessione cōfirmasset, ut humanæ naturæ veritatem singulare quoq; erga defunctum amorē demonstraret, conspectis sororū, & Iudæorum lachrymis infremuit spiritu, turbavit semetipsum, & lachrymatus est. Qui affectus in Christo nequaquam fucati aut commentitij, sed veri, non secus atque in nobis, in ipso ex principiis naturæ oriebantur, sed alia longē ratione. Siquidem in nobis etiam contra rationis arbitrium erumpunt. Christus autē ex arbitrio rationis eos admittit: nam summa in illo erat harmonia partium superiorum & inferiorum: proinde affectibus, vbi, & quādo voluit, est usus. His autē declaravit Christus, quā grauitur commouetur aduersus peccati, mortis, inferni, & diaboli tyrannidem, quæ omnes ab orbe cōdito semper oppressit, eamq; se perpetuū odisse, Ezech. 18. Sap. 1. Psal. 29. Sed ita ut humanæ naturæ miseriam perpetuū deplorarit, naturam ipsam dilexerit. Propter nimiam enim charitatem, quæ dilexit nos, venit peccatores saluos facere. Proinde rogat, *Vbi posuisti eum?* non quasi ignorans, sed ut indicet quā longē sit à peccatoribus salus. Et lachrymatur, ut eandem charitatem nobis inculcetet. Heb. 4. Non habemus Pontificē, &c. Hos tamen tāi amoris affectus perfidia Iudæorum sinistrè est interpretata. Dicebant enim, *Non poterat is qui aperuit oculos cæci nati, facere, ut hic non moreretur?* Verū aliud longē Christo propositum fuit, quā ipsi intelligere poterant. His autē omnibus ostendit Christus quā sit magnæ molis hominem praua peccati

Charitas vera.

Affectus in Christo non fucati.

SABBATO

peccati consuetudine pressum, in vitam reuocare, non ex parte Dei, sed ipsius peccatoris difficultate. Peruersi difficile corriguntur, Ecclesiast. 1.

Vox Euangelij efficac in cordibus predestinatum & fidelium.
5 Quinto, Diuinitatis sue potentiam qua oratione ad Patrem, & vocis potentia, qua scetidum & quatruiduanum e spelunca in vitam reuocat, sese verum Deum, vt ex fletu & lachrymis hominem, demonstrat. Dedit enim vocis suae vocem virtutis, Psal. 18. vt non possit non esse efficax etiam in iis, qui deploratissimi hominum iudicio existimantur. Est enim vox Euangelij efficac (qua auersos vocat Christus) in cordibus predestinatorum, & fidelium. Nam potentia est Dei in salutem omni credenti. Rom. 1. Hac voce audita prodit e monumento peccati per veram contritionem ad iustitiam, e morte ad vitam: sed ligatus adhuc manus, & pedes institis: quia funibus peccatorum adstringitur peccator. Prouerb. 5. Psal. 118. Ablata etiam num bene operandi facultate: quia facies est sudario ligata, cecitate scilicet mentis oppressa, vt malum bonum, & bonum malum arbitretur, Isaie 5. Christus autem licet ipse sua gratia praeueniat, & illuminet peccatorem, non tamen soluit per se, sed ministris Ecclesiae, quibus ligandi, & soluendi potestatem dedit, Matthaei 18. Ioan. 20. iubet a Lazaro, sed sua voce, excitato (Ipsius enim gratia praeuenit peccatorem, vt peccatum agnoscat, & displiceat) tolli sudarium, vincula, auctoritate clauium ministris concessarum, id est, virtute sacramentorum, per quae Deus operatur in cordibus fidelium. Sed dum sacramenta, & ministros Ecclesiae non spernunt, per quae tanquam certissima fidei nostrae symbola & instrumenta, salutem nostram operatur Deus, vt humilibus humilmodi signis humanae mentis arrogantiam frangat, & in obsequio fidei captiuos teneat. Siquidem non nisi humilem, & peccata sua consistentem respicit Deus, & verbo suo obtemperantem.

SABBATO HEBDOMADAE

quartae quadagesimae, Epistola.

Isaie 49.

Hac dicit Dominus: In tempore placito exaudiui te, & in die salutis auxiliatus sum tui, &c.

Finis

HEBDOMADAE QUARTAE. 120

Finis Epistola: Et si illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tui.

At incipitur haec Epistola de gratia noui testamenti per Christum allata: agit autem potissimum tria.

1 Primò, Christum proponit, qui tempore passionis sese quasi desertum in cruce pendens conquerebatur, Mar. 15. Psal. 21. à Patre aeterno consolationem accipientem, dum ait, *In tempore placito exaudiui te, & in die salutis auxiliatus sum tui.* Quibus verbis pulchrè significatur mysterium redemptionis humanae, quod Christi morte & passione est comparatum, non meritis humanorum operum, sed Dei beneplacito accidisse. Vocat autem Propheta tempus placitum, illud, quo Christi obedientia, qua sese ad mortem vsque crucis, Philip. 2. dimisit, placatum reddit aeternum Patrem homini offensum: & vocat diem salutis, tempus noui testamenti, quo per Christum salus parata est omnibus perfecta fide, id est, per charitatem operante credentibus, qui reconciliati salui fiunt ab ira per ipsum. Vide ad Ephes. 2. vbi docet Christum esse pacem nostram, medium parietem maceriarum dissoluisse, pacem fecisse, vt reconciliet Iudaeos, ac gentes in vno corpore Deo, per crucem, & interfecisse inimicitias in semetipso. Haec sunt sublimia illa mysteria abscondita à sapientibus & prudentibus, & reuelata paruulis, quae vt perficeret Christus, auxiliatus est illi Pater. Sola enim humana natura nis peragendis non suffecisset, nisi diuinitas per vnionem hypostaticam coniuncta succurrisset, & quia opera trinitatis sunt indiuisa, vna siquidem Patris & filij diuinitas: hinc auxiliatum se Pater filio dicit. Illud autem hinc obseruent studiosi, haec non inepte posse ad Christi membra, id est, fideles in afflictione constitutos referri.

2 Secundo, Ostendit tñ Christum à Patre in mundum missi officia precipua esse, vt esset in foedus populi, id est, vt loquitur Ioannes, vera apud Patrem propitiatio pro peccatis totius mundi, suscitaret terram, & possideret haereditates dissipatas: hoc est, eas gentes, quae habitatorem Deum ignorantia veritatis laborantes non habebat, possideret,

Tempus placitum.

Dies salutis.

Opera Trinitatis indiuisa.

SABBATO

regeret, ac gubernaret spiritu suo. Vide Hier. 31. *Dixerit inquit sancti sunt, Exite*, id est, remissionem peccatorum iis annuntiaret, qui peccati vinculis detinebantur, Zachar. 9. Luc. 1. *Et qui in tenebris, Reuelamini*, id est, iis, qui ignorantia rerum agendarum laborabant, lucem afferri Euangelij, qua verum Deum agnoscant, & quem misit Iesum Christum, Ioannis 17. Christus etenim

Christus promissiones omnes per Prophetas aut Mosen factas, quæ ad noui testamenti gratiam commendandam pertinent, adimpleuit, nobis fidelibus factus à Deo Patre, 1. per Prophetas factas adimpleuit.

promissiones omnes per Prophetas aut Mosen factas, quæ ad noui testamenti gratiam commendandam pertinent, adimpleuit, nobis fidelibus factus à Deo Patre, 1. per Prophetas factas adimpleuit. Corinth. 1. iustitia, sanctificatio, & redemptio, ita ut per ipsum accessum habeamus ad Patrem, ad Ephes. 2. iam scilicet in sanguine eius, 1. Corinth. 6. abluti, sanctificati, & iustificati, videlicet à sordibus peccati originalis, & actualis, per spiritum inhabitantem, per quem, ut in sanctitate & iustitia coram ipso ambulemus, dirigimur, & à peccato, & serui facti iustitiæ, habemus fructum in sanctificationem, sinem verò vitam æternam, Roma. 6. tum etiam felicitatem eorum, qui electi tanquam vasa misericordiæ, participes erunt tantorum beneficiorum. Hi etenim super vias pascuntur, Sanctorum scilicet scripturarum, dicentes cum Propheta, Dominus regit me, & nihil mihi deerit, Psalm. 22. In omnibus planis erunt pascuæ eorum. Electis enim secundum Apostolum omnia cooperantur in bonum, iis scilicet, qui secundum propositum vocati sunt Sancti, Roma. 8. Non esuriat, neque sitient: maior est hæc promissio, quam ut præsentis vitæ conueniat, in qua etiam Sanctissimi calamitatibus & miseriis corporis subiiciuntur. Proinde ad cælestem illam beatitudinem est referenda, de qua Dan. 12. Apoc. 14. & non percutiet eos æstus & Sol. Nō enim cōtristabit iustos quicquid acciderit illis: qui si ceciderint non collidentur, quia Dominus supponit manus, Psalm. 36. Quia maiora sunt hæc promissa, quam ut facile credantur, ostendit Propheta, per quem hæc tanta beneficia contingunt electis, quia videlicet miserator eorum reget eos, & ad fontes aquarum potabit eos. Ille nimirum miserator fortis & potens, de cuius manu nemo potest capere electos, Ioan. 10. Is enim suos regit per spiritum inhabitantem, pascit non solo pane, sed verbo

HEBDOMADÆ QUARTÆ. 122

verbo suo, Deuter. 6. & potat suauissimis scripturarum fontibus scaturientibus aquā viuam, Ioan. 4. Isa. 43. Ioan. 7. Neque verò hæc soli contingent populo Iudaico, sed omnibus vbique terrarum gentibus dispersis. Peruasit enim Euangelij doctrina orbem vniuersum, ut merito *Euangelij doctrina orbem vniuersum peruenit.* cœlos, terram, & montes, hoc est, omnem prorsus creaturam tanti huius beneficii causā, ad Dei laudes hortetur Propheta: quia consolatus est Dominus populum suum, Isa. 41. & pauperum suorum miseretur, Psalm. 9.

3. Tertiò, Commendat insignem Dei erga suos electos amorem, dum tanta benevolentia querimoniarum ipsorum respondet, qua occasione malorum presentium desertos sese esse à Deo, & Dominum oblitum esse ipsorum, conqueruntur, idque sumpta comparatione à matre, quæ maiori quàm seipsam amore pignora sua prosequitur, dicens sese nunquam vocatos secundum propositum gratiæ Dei, electos ante mundi constitutionem, Ephes. 1. & prædestinatos ad vitam deserturum. Siquidem hos tanquam vasa misericordiæ, quæ à massa perditionis sola sua misericordia secreuit, sibi sponsauit in fide, Osee 2. Et in manibus suis descripsit, Isa. 49. adeò ut licet quandoque *ægyptiæ* laborans mater, suorum liberorum obliuiscatur: ipse tamen suorum obliuisci nequit. Sit ita ut periclitari subinde videantur, quia cum carne, dæmone, & mundo, hostibus grauissimis & potentissimis: illis est perpetuò luctandum: tamen quum in protectione Dei cœli commoretur, Psalm. 90. in omnibus superant, ut cum Propheta dicant, Po-ne me iuxta te, & cuiusuis manus pugnet cōtra me, lob 17. & cum Apostolo, Quis nos separabit à charitate, quæ est in Christo Iesu? Rom. 8.

SABBATO HEBDOMADÆ

quartæ, Euangelium, Ioan. 8.

Iterum ergo locutus est eis Iesus dicens, Ego sum lux mundi: qui sequitur me, non ambulat in tenebris, &c. Finis Euangelij: Et nemo apprehendit eum, quia necdum venerat hora eius.

Hristus Iudæis, quamquam desperatis, proponit consequendam salutis remedium, si modò amplectantur. Sed quò in reprobum sensum sese tradidissent, docet sua ipsorum culpa ipsos perituros, & propria malitia excrucari illum nollent recipere, quem præter æternus in mundum misisset. Agit itaque Christus in hoc Evangelio tria.

1. Primo, Suavissimam Evangelij doctrinam insinuat, cur scilicet à Patre æterno in mundum sit missus: ut, scilicet, qui erat apud Patrem, lumen de lumine, Deus verus de Deo vero, Ioan. 1. Unigenitus in sinu Patris, mundo variis opinionum, errorum, & superstitionum tenebris obsecato lux fieret, atque, ut illuminaret omnem hominem venientem in hunc mundum. Sed quid? Lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras ignorantie, & cupiditatis, quam lucem fidei, & veritatis: eò quòd mala essent ipsorum opera. Ioan. 3. Omnis enim qui malè agit, odit, nec venit ad lucem, ut non arguantur opera eius. Noluit enim intelligere ut bene ageret, Psal. 51. Sed Christus factum, diuitias, gloriam, hypocrisis, & superstitionem, quibus tum Iudæi suam volentes statuere iustitiam, Rom. 10. & gentiles commutantes gloriam Dei in idolum, salutem sibi pollicebantur. Accedens vera lux mundi docet, nec per legem, nec per naturam salutem hanc acquiri posse: sed fide, & spe & charitate. Quibus sit, ut Christum sequamur, in tenebris non ambulemus, & lumen vitæ habeamus. Hæc enim dulcissima est piis omnibus Evangelij doctrina. Noua lux orta timentibus nomen Domini, Malach. 4. quam mundus non potest accipere: Quia enim per sapientiam non cognouit Deum, 1. Corinth. 1. placuit illi per stultitiam prædicationis saluos facere credentes, id est, veram hanc lucem per fidem amplectentes. Quotquot enim receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, Ioan. 1. Sed iis qui credunt in nomine eius: quòd scilicet lux sit mundi, & tenebræ in eo non sint vltæ, quæ longè serenius & splendidius animos illustrat, quam lucidus hic Sol, dum supra nostrum Horizontem emergit. Siquidem in nobis intellectum, voluntatem, & rationem

rationem perfundit radiis sapientiæ, iustitiæ, & perfectionis, ut ipsum, qui factus est nobis à Deo Patre, 1. Corinth. 1. sapientia, iustitia, sanctificatio, & redemptio, sequamur, ambulantes in sanctitate, & iustitia coram ipso omnibus diebus nostris, Luc. 1. Is enim verè sequitur Christum, qui discit ab eo, quòd, Matth. 11. mitis sit, & humilis corde, id est, qui eius mansuetudinem, iustitiam, humilitatem, & obedientiam, cæterasque virtutes imitatur. Iis enim summam illam felicitatem, quam oculus non vidit, nec auris audiuit, Isa. 6. consequemur per lumen fidei accepturi lumen gloriæ, Psalm. 55. In lumine tuo videbimus lumen.

2. Secundò, Horrendam Iudæorum cæcitatem, qui magna malitia & pertinacia scripturis, de Christo testantibus, ministris, quos ad capiendum Christum miserant, Ioan. 7. Nicodemo, innocentiam Christi defendenti, Ioan. 7. & Christo ipsi, sese Patri æqualè confitenti, Ioan. 8. 10. restiterunt, cõuincit, insignem eorum blasphemiam arguens, quæ non verebantur ipsum veritatis autorem mendacij arguere. Duo autem crimina impingit Christo, scilicet, & quòd de seipso testimonium perhiberet, & falsum diceret testimoniũ. Quia enim semel impegant in lapidem offensionis, & petram scandali: & mentis cæcitate affecti pepigerant fœdus cum morte, & cum inferno fecerant pactum, non verentur manifestam veritatem etiam contra consciẽtiam opprimere. Christus autem pro ea quæ erat singulari clementia, nolens aliquem perire, sed omnes ad veritatis cognitionem venire, 1. ad Timoth. 2. manifestam calumniam aperta veritate confutat, ac suum de se testimonium docet Patris sui æterni, Diuinorum miraculorum, & Prophetiarum scripturarum testimoniis confirmari, quibus etsi destitueretur, suum tamen testimonium esse verum: quia Deus est. Hoc enim tacitè significat, dum ait, *Quia scio unde veni, & quo vado*, id est, Scio me esse filium Dei: exiisse à Patre, & venisse in mundum, relinquentem mundum, & iterum ad Patrem, Ioan. 16.

3. Tertio, Ostendit discrimen inter priuatum iudicium, quo mūdus, & quo Christus ipse iudicat, ostendens illud, quia secundum faciem tantum est, erroneum, fallax, &

DOMINICA QUINTA

âmpîu: hic: decipitur enim plerunque mundus externa specie, quia non proficiscitur è spiritu Dei, sed vel ex amore, vel ex odio, vel ex inuidia. Quibus affectibus quandiu est impedita mens, sit vt verum cernere nequeat. Omnis enim corruptus iudex, malè examinat verum. Potest hic locus intelligi vel de priuato, quo quisque proximum facilè iudicat, iudicio: quod prohibet Paulus, 1. Corinth. 4. Nolite ante tempus iudicare, vel de iudicio publico, quo illi, qui Dei ministri sunt pronuntiant, quod rectum & iustum esse vult. Rectè iudicat filij hominum, Psalm. 57. Rom. 13. 2. Paral. 19. Cuius ministros vult esse potentes, Deum timentes, alienos ab auaritia, & odientes munera, Ex od. 18. Quia non hominis, sed Dei exercent iudicium. Istud autem, quia secundum veritatem est, Rom. 2. verum, iustum, & rectū esse: siquidè iustus Dominus, & iustitias dilexit. Psalm. 10. scrutans corda, & probans renes, Hierem. 17. Quod autem ait, *Ego non iudico quenquam*, non vniuersaliter, sed secundum subiectam materiam est accipiendum. Neque enim Christus se priuat potestate iudicaria. Siquidè Pater illi omne iudicium dedit. Ioan. 5. Sed non iudicat quenquam Christus, vel secundum faciem, & externam laruam, vt temerarij solent leuissimis de causis proximum iudicare, vel hoc primo suo aduentu iudicio condemnationis. Non enim misit Pater filium suum in mundum, vt iudicet mundum, sed vt saluetur mūdus, Ioan. 3. *Ideo est ego iudico*, inquit, *iudicium meum verum est: quia solus non sum, sed ego & qui misit me, Pater*: Quibus verbis Arrianos, & Eunomianos consubstantiali Patri filium, & Anabaptistas, & Syuenefeldianos Trinitatem personarum in diuinis negantes, pulchrè confutat.

DOMINICA QUINTA IN

Passione, Epistola, ad
Hebræos 9.

Christus autem assistens Pontifex futurorum bonorum, &c. Finis Epistola: reprobationem accipiant, qui vocati sunt æterni hereditatis.

Agit in

IN PASSIONE. 123

Git in Epistola hac Paulus tria. Primo, Proponit maiestatem Sacerdotij Christi à dignitate tabernaculi, oblationis, & sacrificij. Quia enim Iudæi leges suas tanti faciebant ceremonias, tantum à Deo profectas, vt præferendas æstimarent Evangelio, ita vt iustificari neminem posse putarent, nisi qui eas seruaret, vt huius Epistolæ argumentum (sicut & illius, quæ ad Rom. & Galat. scripta est) ostendit, magna dexteritate docet Apostolus Euangelium, eiusque ceremonias, ac Pontificem Christum multis parasangis esse præstantiora: quidem vmbra tantum habuit lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum. Quam enim Moses fidelis esset in omni domo sua, fuit tamen solū minister, vnde & quos ex præcepto Dei, Exo. 29. in Sacerdotes vnxit, Aaron scilicet, & filios eius, qui neminem ad perfectum (sicut nec tota lex) adducere potuerunt, nec iuxta conscientiam perfectum facere seruientem, quando tantummodo in cibis, poribus, sanguine taurorum, variis baptismatibus, & iustitiis carnis occupabantur, scilicet vsque ad tempus correctionis impositis: vt enim ipsi Sacerdotes mortales, vnde & plures facti sunt, eò quòd morte prohiberentur permanere, ita etiam Area tabernaculi, in qua tantum erant, Hebr. 9. Vrna aurea habens manna, virga Aaron quæ frondebat, & tabula testamenti, necnon sacrificia quæ constabant, partim ex pecoribus, scilicet, vitulo, agno, hædo, capræque immaculatis: & auiibus, videlicet turture, passereque, & oblationes, quæ ex simila, pane azymo, & primitiis frugum Domino offerebantur. In se considerata, prorsus erant momentanea, ac planè futilia, nec vnquam propter se tantum à Deo præcepta, vt ostendit August. contra Fauftum Manichæum. Impossibile enim erat sanguine taurorum aut hircorum auferre peccata, Apostolo teste, & Psalm. 39. Christus autem assistens Pontifex futurorum bonorum, semetipsum exhibuit æterno Patri, pro redemptione generis humani, oblationem, hostiam, sacrificium, & propitiatorium, in odorem suauitatis, atque vt Aaronici non nisi per sanguinem animalium ingrediebantur in Sancta Sanctorum, quem oste-

*Maiestas
Sacerdotij
Christi.*

*Moses fidelis
in omni
domo sua.*

QQ liij

DOMINICA QVINTA

rebant, non tantum pro aliorum, sed & pro suis peccatis ita docet Apostolus Christum per proprium sanguinem ingressum in tabernaculum non manufactum. Vt autem nulla est comparatio rerum celestium ad terrenas, eternarum ad momentaneas, ita nec vlla esse comparatio potest sacrificij, quod in cruce obtulit Christus, & quod Aaronici affuerant offerre. Sacerdotium etenim illius erit eternum, non secundum ordinem Aaron, sed etiam secundum ordinem Melchisedech: tabernaculum quod intrauit, non purpureum aut byssinum, sed celeste, neque sibi aut pro suis delictis hanc obtulit victimam, sed pro peccatis totius mundi.

2. Secundò, Ex effectu, quem quotidie operatur illa Sacrosancta Christi semel tantum in cruce facta oblatio, conuincit illius efficaciam, energiam, & dignitatem, quia quod impossibile erat legi, & in quo infirmabatur per carnem, per carnalium affectionum dominum, id vnica tantum perfecit oblatio. In hac enim victima Deus erat in Christo, mundum reconcilians sibi, de peccato damnans peccatum in carne, vt iustificatio legis impleretur in nobis. Cedant igitur oportet omnes sanguinarie pecudum victimæ vni illi, quam Christus in cruce Patri obtulit, oblationi. Siquidem sanguis taurorum, vel hircorum, aut cinis vitulæ, lana coccinea aspersus, inquinatos mundabat solum ad emundationem carnis, nullam vim ad spiritum penetrandi continens. Ille etenim, quum melior sit hominis pars, hostiis quoque melioribus mundandus seruabatur, non corruptibilibus, 1. Petr. 1. scilicet auro, argento, & lapidibus pretiosis: sed pretioso sanguine agni contaminati & immaculati Iesu Christi Domini nostri, qui solus per fidem nos, 1. Corinth. 6. abluit, sanctificat, & iustificat: atque aditum patefacit nobis, non in tabernaculum illud Aaronicum, vel penetralia magnifici illius templi Salomonis, quæ soli Pontifices annuatim semel tantum intrarunt, sed in tabernaculum non manufactum, id est, ad interiora velaminis, vbi præcursor pro nobis introiit Iesus, si tamen fidem, spem, & charitatem vsque ad finem firmam retineamus, nec sit in nobis cor magnum in incredulitatis discedendi à Deo viuo. Quamquam enim

Nulla est
comparatio
rerum cele
stium ad
terrenas.

IN PASSIONE.

124

enim tanta huius sacrificij efficacia, vt omnibus ad salutem facile sufficiat, iis tamen solummodo proderit, qui in ea, qua vocati sunt, vocatione sancta permanferint, bonis operibus certam suam vocationem facientes, non iis qui, vt loquitur Apostolus, filium Dei contulcauerint, & sanguinem hunc noui testamenti pollutum duxerint, & spiritui gratiæ contumeliam fecerint, Hebræorum 10.

3. Tertiò, Docet Christum, qui solus est mediator Dei & hominum, verus illud testamentum olim per Moysen in manu mediatoris populo Iudaico datum, quod in seruitutem generabat, transgressionem cohibebat, iram operabatur, & neminem ad perfectum adduxit, semel in totum abrogasse: siquidem in tabulis lapideis descriptum, (quod eius cui dabatur, animi duritiæ significabat) actionem externam ab opere illicito cohibebat tantum, non autem ipsam voluntatem, quæ sola, dum per gratiam adiunatur, satisfact legi. Id autem vt præstaret Christus, iuxta vaticinia Prophetarum à Deo Patre constitutus est mediator noui testamenti, quod in tabulis cordis carnalibus, visceribus, & in corde non attramento, sed spiritu Dei viui scribitur, sed non nisi Christi morte intercedente. Soli enim fideles & in Christo renati hoc noui testamenti beneficium accipiunt, dum reiecto spiritu timoris per spiritum adoptionis satisfaciunt legi, accepta tamen prius redemptione earum præuaricationum, quæ erant sub priori testamento, & repromissionem accipientes æternæ hæreditatis, vocati secundum propositum gratiæ Dei, filij effecti & heredes. Vt autem prius illud testamentum non nisi sanguine dedicatum est, sed animalium brutorum, ita & nouum dedicari oportebat, quod testaretur nos esse redemptos à tyrannide diaboli, mortis, peccati, aut inferni. Quemadmodum vetus illud testamentum testabatur Israelitas esse à dira seruitute Aegyptiaca redemptos, in peculium omnipotentis Dei admissos, sub illius protectione esse tutos, terram illam opimam fluentem lac & mel, se possidere sola ipsius misericordia: quæ omnia figuræ erant temporis presentis, noui scilicet testamenti, quo agnoscunt fideles mortis Christi merito sese vocatos esse in libertatem gloriæ

Christus
mediator
noui testa
menti.

Q q Q v

DOMINICA QUINTA

filiorum Dei, adoptionem æternæ hereditatis, & filios & hæredes Dei. Hæc enim præclara beneficia non potuit Aaronis perficere oblatio, non taurorum aut animalium sanguis, qui temporaneam tantum reconciliationem subinde repetendam conferebat. Atqui Christum semel in cruce facta oblatio nobis æternam impetrauit iustificationem, qua iustificati à peccato, & serui facti Deo, hæredes sumus secundum spem vitæ æternæ, in Christo Iesu Domino nostro.

DOMINICA QUINTA

in passione, Euangelium,

Ioannis 8.

Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico, quare vos non creditis mihi? &c. Finis Euangelij: Iesus autem abscondit se, & exiit de templo.

Continet hoc Euangelium quatuor.

1. Primò, Apologiam, qua Christus veritatem tum doctrinæ, tum vitæ suæ defendit, contra calumniam Sycophantarum. Est enim omnibus impiis familiare, ex moribus, & doctrina æstimare doctrinam, & mores, quamquam ineptissimè. Nunquam enim valet argumentum à doctrina ad mores, vel econtrà. Christus itaque, ut omnibus piis, ac præsertim Episcopis, Pastoribus, & Concionatoribus, quo posuit Spiritus sanctus regere Ecclesiam suam, exemplum daret, quomodo ipsos oporteat in medio nationis prauæ sine querela conuersari, non contentus integritate doctrinæ suæ, vitæ quoque suæ innocentiam tuetur ac defendit. Est autem obseruanda Christi innocentia mansuetudo, & modestia, quæ tanta fuit, ut non vereatur eam etiam inimicorum iudicio exponere, dicens, *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Nulli autem, præter quàm vni Christo, licet hanc proponere quæstionem. Qui solus, ut habet Petrus 1. capit. 2. peccatum non fecit, aut nascendo contraxit, est inter mortuos liber. Psal. 87. & dolum non habuit in ore. Ceteri enim omnes, Apostolo teste, quum peccauerint, vna tamen Virgine, ut habet Augustinus, semper excepta, lib. de natura & gratia cap. 36.

26

IN PASSIONE.

125

ac sint peccatores, tales sese agnoscere debent, & ut tales argui possunt.

2. Secundò, Aperit Christus fontem reprobationis Iudaicæ esse peccatum incredulitatis, sicut salutis est fides, *Incredulitas Iudæorum.* ac propter insignem ipsorum incredulitatem docet ipsos non esse populum Dei, genus electum, regale Sacerdotium & gentem sanctam, sicut olim à Deo appellabantur, dum scilicet pollicerentur sese Dei præcepta seruaturos, dicentes, Omnia quæ locutus fuerit nobis Dominus, faciemus, Exodus 19. sed esse potius, ut ait Christus, filios diaboli, Ioannis 8. genimina viperarum, Matth. 3. sepulchra dealbata, Matth. 23. & reprobos, & maledicto obnoxios. Quanquam longè aliter ipsi iudicarent, nimirum sese propter Patriarchas esse gentem sanctam, quòd illorum essent genus, ac non posse à Deo reici: Siquidem promissiones patribus factas secundum carnem tantum intelligebant: quod grauius semper reprehenderunt Propheta, Hier. 7. Baptista, Matt. 3. & Christus. Hanc autem reprehensionem semper indignè tulerunt: idèò tanta seueritate resistunt, ut Christum Samaritanum, & demoniacum appellarent, quæ maxima apud eos erant conuitia. Hos enim, ut hostes Dei, execrabantur. Est autem id familiare omnibus impiis veram doctrinam & pios doctores persequi & accusare: sic serui Iehu Eliseum vocant insanum, 1. Reg. 9. *Impij piam doctrinam.* Atqui ob humana impiorum iudicia non est à vera doctrina discedendum, sed in correptione perseuerandum. *Doctores persequuntur et accusant.* Ac tum sunt maximè retundenda conuitia, quando gloria Dei, veritati Evangelicæ, & sacramentorum dignitati derogant, potius quàm exultationi priuatæ. Quia hæc blasphemia ab impiis Christo irrogata, gloriæ Patris sui & prædicationi verbi derogabat: idèò magna seueritate illi resistit Christus, quem utinam imitentur ij, penes quos est publica potestas: ut sunt magistratus Ecclesiastici, scilicet, Episcopi, Pastores, Concionatores, & Politici, scilicet, Reges, Duces, Principes, atque adeò omnes, quorum interest Christi & Ecclesiæ dignitatem tueri, quos in causis priuatis longè seuerissimos videre est, in rebus fidei segnes.

3. Tertiò, Pro illata sibi iniuria rependit beneficium, Christus pro docens

docens se demonium non habere, gloriam propriam non querere, & honorificare Patrem, vt tuto possint fideles ipsi credere, spem omnem in eum collocare, ex ipso dependere: siquidem ille vnus sit, quem proposuit Deus Pater propitiorem per fidem in sanguine ipsius, qui non suam, sed Patris sui, ac omnium nostrum gloriam & salutem querit, rationem, qua eam adispicamus proponens: quam hic collocat in cognitione, fide, & obedientia verbi sui, quod potest saluare animas nostras, Iacob. 1. quod auditu percipitur, fide quæ est ex auditu, Rom. 11. creditur. Atqui sola illa verbi fides non saluat: nisi enim obedientia subsequatur, inanis & mortua prorsus erit fides. Potest hoc loco ostendi discriminē verbi Dei, & verbi Satanz: quodd illud conuertat corda, Hier. 23. sapientiam præstet paruulis, Psal. 18. & præstet vitā. Istud verò à Deo auertat, mentem obscurat, & mortem afferat. Aliaque illud plurima affert commoda, quæ passim scripturæ referunt, istud verò plurima incōmoda, vt testantur eorum exempla, qui istud in animo semel receperunt: vt Saul, Cain, Iudas, & alij innumeri. Christus itaque hic summam totius Euangelij ostendit, quod iuxta Apostol. virtus Dei est in salutem omni credenti, Rom. 1. & Ioan. 3. Qui verbum meum audit, & credit ei qui me misit, habet vitam æternam. Porro si quis alius sit locus, qui evertat eorum sententiam, qui solam fidem sufficere docent, certe hic est: Tanta enim serueritate legis obedientiam exigit, vt neget eum beatum esse posse, qui mandata non seruauit. Sed vt Phariseis, ita & hæreticis, Sardana-palis, & Epicuræis, est hæc doctrina hypocritica & diabolica: Negant enim veram bonorum operum iustitiam alicui prodelle, aut posse à morte redimere, contra aperta scripturarum testimonia.

4. Quarto, Ad consolationem omnium eorum, qui in ipsum credunt, efficacissimis argumentis ostendit Christus suam diuinitatem: Siquidem Patrē, cui natura equalis est secundum diuinitatem, habet Deum, maior est ipso Abraham Patre Iudæorum, & antequam Abraham esset, ipse est. His argumentis, sicuti vehementer pupugit perfidos illos Phariseos, ita magnopere consolatur pios fideles, qui ex fide agnoscunt se illi fidere, qui Deus sit,

ac

ac proinde & possit & velit iuuare & seruare, vt merito cum Propheta dicere possint, Tu Domine illuminatio mea, Psal. 26. salus mea, protector vitæ meæ. Porro vt hæc cognoscere singularis est misericordiæ, qua gratis præuenit, & illuminat intellectum: ita iudicij fuit propria malitia exccatos Iudæos relinquere, vt magis ac magis impingerent in lapidem offensionis, & petram scandali: hoc est, vt contumeliis, calumniis, & iniuriis, adderent comminationes, & verbera. Mali enim semper proficiunt in peius, nec antè desistunt, quàm, quod praua voluntate conceperint, perficiant. Quemadmodum ij impij tantum abest vt suauissima hac Christi doctrina sint conuersi, quin potius magis sin commoti. Sed illa Dei est tum potentia, tum etiam misericordia, quam singulari consilio hic exhibuit Christus, vt facile possit impiorum conatus elidere & enervare, ne tantum scilicet, quàm velint noceant. Sicut enim sese hic defendit, ne lapidibus obruetur, ita nouit & suos de tēatione & periculis eripere, dum aut Ecclesiæ suæ, aut ipsorum saluti expedire iudicauerit.

FERIA SECUNDA POST

dominica Passionis, Epistola,

Ionæ 3.

Et factum est verbum Domini ad Ionam secundum, dicens, Surge, & vade in Niniuem, ciuitatem magnam, &c. Finis Epistolæ: & miserius est Deum super malitia, quam locutus fuerat vt faceret eis, & non fecit.

Ria continet presentis Epistolæ historia. 1. Primò, Ionæ prophete apud Niniuem concionem comminatoriam qua eos magna ignorantia veri Dei laborantes, legis Mosaicæ cognitione destitutos, & omnibus sceleribus disfluens ad poenitentiam hortatur: oritur autem etiam ex præcepto Dei prædicationem suam à terrore & comminatione futuri excidij. Malè ergo Malè docent hæretici poenitentiam ex terrore iudicij diuini cōt. hæretici conceptam constituere hominem magis peccatorem, poenitentis. Certe

exterrare iudicij concupisiam cōfiteri suere hominem magis peccatorem.

Certe Achab, 3. Reg. 22. Manasses, 2. Paral. 33. & Niniuite, Ionæ 3. ex solo terrore cōminationis diuinæ sumpta pœnitentia iram Dei flexerunt, quanquam ea perfecta non sit pœnitentia, cui liuor annexus est: nō tamen mala est, quia, Augustino teste, vt feta linum, ita timor intro-ducit charitatem, quæ tādē foras mittit timorem. Per-tinet ergo ad Euangelium, non solū gratia Dei, pro-missionum diuinarum, & misericordiæ prædicatio, vt vo-lunt Sectarij, sed etiam iustitiæ Dei, quam vbique incul-cant scripturæ, commendatio, qua terreantur obduratæ conscientiæ, vt qui amore resipiscere nolunt, timore sal-tem peccare desistant, quemadmodum noster hīc Ionas, cuius oratio singularem Dei proponit iustitiam, Psalm. 48. 114. & misericordiam, qua comminatur futuram sub-ersionem, dicens, *Adhuc quadraginta dies, & Nini-ue subuertetur*: & pœnitentiæ spatium, 40. scilicet die-rum concedit. Roman. 2. An ignoras quia patientia Dei ad pœnitentiam te expectat? vt scilicet, impunitatem peccandi nemo sibi temerè polliceatur, tum vt peccatis obnoxij non facile in desperationem laberentur, scientes ipsum nolle mortem peccatoris, sed magis vt conuer-tatur & viuat, Ezech. 18.

Impunitatem peccati nemo sibi temere polliceatur.

2. Secundō, Seriam Niniuitarum pœnitentiam, quā ex fide, & timore auditæ cōminationis susceperunt. Nam docet scriptura ipsos credidisse Domino, prædi-casse ieiunium, & vestitos sacco à maiore vsque ad mi-norem. Non temerè autem scriptura antequam Nini-uitarum pœnitentiam describat, ipsorum fidem præmit-tit: quia, Apostolo teste, quicquid non est ex fide, pecca-tum est, Roma. 14. & Sine fide impossibile est placere Deo. Quanquam enim fides non sit pars pœnitentiæ, requiritur tamen tanquam necessaria, vt sine ea perfe-ctā pœnitentia constare nequeat. Est autem obseruanda horum Niniuitarum pœnitentia, qua prædicant ieiunium, & vestiuntur sacco: vt scilicet, sicut exhibue-rant membra sua seruire immunditiæ ad iniquitatem, ita nunc exhibeant arma iustitiæ in sanctificationem, Romano. 6. Sic & peccatrix illa, Luca. 7. Quia igitur hi vel conscientia ipsorum teste Deum offenderant luxu, ambitione, & superbia, aliisque peccatis & flagitiis, nunc eorund

Niniuitarum pœnitentia.

eorundem detestatione ipsum sibi conciliare nituntur. Ostendit autem hic locus veram pœnitentiam, non esse tantum nouam vitam, sed complecti veteris vitæ detestationem, voluntariam corporis afflictionem, lachry-mas, Psalm. 6. Lauabo per singulas noctes, &c. & depre-cationem admissorum criminum, A. 8. Obseruanda au-tem est seueritas huius pœnitentiæ, ad quam Regis de-creto adstringuntur, non ij tantum qui ratione vtuntur, sed iumenta, boues, & pecora, imo Rex ipse, Regio fastu deposito, pœnitentis habitum, saccum & cinerem assu-mit, ex quo agnoscere licet verbi Dei potentiam, omnem superbiam destruentis.

Pœnitentia Niniuitarum seueritas.

3. Terriō, Stupendam Dei erga pœnitentes misericor-diam, qua donat peccata conuersis, imò vt conuertan-tur, & verbo suo obediant peccatores, ipse spiritu suo agit. Ostendit autem hic locus, quod voluntatis Dei nō sit mors impij, quod nolit mortem peccatoris, & non lateatur in perditione morientium. Sed mox, vt loqui-tur Hierem. capit. 18. vt pœnitentiam egerit populus de peccato suo, agat & ipse pœnitentiam de malo, scilicet pœnæ, quod cogitauit vt faceret. Cæterum hīc velim arrectis auribus esse nostri temporis bonorum operum oppressores hæreticos, qui fidei sic omnia tribuunt, vt operibus nihil prorsus concedant, & videant hīc Deum non fidem solam, temerariam præsumptionem, & ina-nem fiduciam respexisse, sed opera eorum, quæ fece-rant, inter quæ haud dubiè fides est: ea enim nisi adesse-sets, opera bona, quæ, Augustino teste, Epistola 105. re-ctè merita nuncupantur, adesse nunquam possent. Fides enim prima datur, per quam cætera impetrantur. Ex si-

Opera bona Merita. Fides.

de autem profecta opera, quanquam sint ipsius dona, ta-men vult esse merita nostra: atque ideo ea respicit, acce-piat, & coronat, 2. Corinth. 4. non vt hypocritica dam-nat, vt non solū malè, sed impiè docent hæretici. Si enim Assyriorum pœnitentiam respexit, vt propter eam vltionis mutaret sententiam, an quæso eorum, quos filij sui morte redemit, sanguine abluit, & per spiritum inhabitantem filios adoptionis effecit, damnabit man-suetudinem, modestiam, fidem, iustitiam, ieiunia, & chameunias? Non est profectō adeo iniquus Deus, vt

FERIA TERTIA

vt obliuiscatur operis vestri, inquit Apostolus, Hebræorum 6.

FERIA SECUNDA POST DOMINICAM

Passionis, Euangelium, Ioannis 7.

Audierunt Pharisei turbam murmurantem de illo hæc, & miserunt Principes, & Pharisei ministros, vt apprehenderet Iesum, &c. Finis Euangelij: Hoc autem dixit de spiritu, quem accepturi erant credentes in eum.

Christi misericordiam & iudiciũ hoc Euangelium pulchrè proponit.

Magistratus tam civilis quam Ecclesiastici officium.
Primo, Iudiciũ, quo impiũ magistratũ, qui fidei doctrinam, gratiam Euangelij, & miracula à Christo facta in cõfirmationem vtriusq; opprimere nitebatur, perstringit magna verborum acrimonia: quibus, nisi prorsus in reprobũ sensum dati fuissent, merito debuerant respicere. Nam qui magistratus tam civilis, quàm Ecclesiastici officij sit Remp. regere, & tueri, non tam armis, gladio, scilicet & bello, quàm prudentia, videlicet, iustitia & æquitate, ite pascere, & docere, operibus, verbo Dei, & exemplo, 1. Pet. 5. Istiusmodi enim alimento si destituantur, oves pereunt. Hier. 12. 23. Ezec. 33. 34. Hi impij magistratus, missis ministris, quibus in Reip. defensionẽ vti debuerant, ad seditiones, maleficos, homicidas, plagiarios, & veneficos tollendos: hos armata manu in Christum Dei filiũ, pacis autorem, eũ qui nulli nocuit, & demum eum, qui omnibus profuit, mittunt, sola eos impellente inuidia, quia, claudierunt turbam murmurantem. Est quidem magistratus officij, seditionem, & turbas à Repub. tollere, sed quæ in eius perniciẽ vergunt, nõ autẽ impedire progressũ vere fidei, & pię doctrine, qualis erat ea, quã Christus in mundum tulit. Vtinam huius impij magistratus temeritatem non multi imitentur, qui persequuntur eam doctrinam, quã Christus docuit, quàm Ecclesia Romana semper est amplexa, & contra impios errores defendunt, hæreticos tumentur. Obseruabis hoc loco contra eos, qui ad civilem magistratũ

POST DOMINIC. PASS.

228

magistratum pertinere volũt, controuersias de religione cognoscere, hos ministros ab Ecclesiastico Senatu, & à civili fuisse missos: Iuxta præceptum, Deuter. 17.

2. Secundo, Misericordiam, quam ostendit ferendo patienter horum satellitum impios conatus. Quum enim posset aut propria virtute, vt olim Chore, Dathã, Abiron, Num. 16. viuos submergere, aut turbis trucidandos prodere, maluit sua patientia ad poenitentiam inuitare, vt significaret doctrinam Euangelij non esse sanguinariam, non spirare seditiones, & cades, nõ excitare in Repub. tumultus, sed hæresi hoc esse proprium, vt testatur facta Donatistarũ, Circumcellionum, Zuyngliarum, & Anabaptistarum, qui variis non olim tantum, sed nunc quoque cladibus imperia, regna, magistratus, Respublicas, & ciuitates opprimunt prætextu Euangelij. At non sic Christus, Apostoli, Discipuli, & martyres, quorũ sanguine aspersa succreuit Ecclesia: In illis enim non murmur resonat, non querimonia, sed corde tacito mens bene conscia conseruat patientiam. Christus itaque hic nõ ad arma, gladios, saxa, vel cades confugit, sed ad potentiam verbi Dei, quæ facit omnes aduersarias potestates coarctet, & reprimit, vt ait Paul. 2. ad Cor. 10. Arma militiæ nostræ non carnalia sunt, sed potentia Deo, &c. Cæterum quia indigni erant hi ministri, qui nudam veritatem audirent, quod sciret eos calumniaturos, obsecrẽ illis proponit mortem se non ipsorum, sed suo arbitrio subiturum, & insuper diuinitatem quoque suam indicat, dum ait, *Vbi ego sum, vos non potestis venire.*

3. Tertiõ, Miscet autem Christus clementem hanc misericordiam, ne quis vbique impunitatem peccandi sibi polliceretur, terribili quadam comminatione futuri iudicij, dum ait, *Quæretis me, & non inuenietis: & vbi sum ego, vos non potestis venire.* Cui enim nec ad gloriam, nec ad Patrem, nec ad iustitiam peruenire licet, huic parata haud dubiẽ est terribilis illa expectatio futuri iudicij, & ignis æmulatio, quæ consumptura est aduersarios, Heb. 10. 2. Pet. 2. Sed hæc est excecãtẽ carnis natura, vt Dei iudiciũ & seueritatem non agnoscat, sed rideat: vnde rogat impij, *Quid iturus est, quia non inueniemus eum? Nunquid in dispersionem gentium, & docturus gentes? & quis est hic*

Doctrina hæreticorũ sanguina-ria.

Potentia Verbi Dei.

sermo quem dixit, Quia nō inueniemus eum? Quibus satis declarantur nimiam mentis cecitatem, quæ impediēbat quō minus eis luceret verbum veritatis, & illuminatio Euangelij, 2. Cor. 4. Cæcitas enim ex parte contigit in Israël, Rom. 10. exigentibus id ipsorum meritis: quia nūquam, nisi desertus, deserit Deus. Quos verò deserit, hī dantur in reprobū sensum, in desideria cordis, & in passionēs ignominia. Rom. 1. Vt videre licet, non solum in Iudæis istis, qui olim populus Dei, quorum erant ad optio, gloria, testamentum, legislatio, obsequium, promissaque, Roma. 9. quum nunc his omnibus exciderint: sed etiam in omnibus impiis Christianis, qui verbis fidentur se nosse Deum, factis autem negant, ad Titum 1. & in hæreticis, qui veritatem Dei in mēdacio detinent, adulterantes verbum, Rom. 1. 2. Corinth. 4.

4. Quartò, Quod in nouissimo festiuitatis die, Christus in templo stando & clamando immemor omnis iniuriæ, non desinit inuitare ad suauissima Euangelij flumina sitientes: argumentum est magnæ illius in naturam humanam misericordiæ, bonitatis, & clementiæ, quæ nolens aliquem perire, sed omnes ad veritatis cognitionem venire, 1. ad Timoth. 2. Insigni metaphora omnia beneficia Spiritus sancti, quibus in credentibus est efficax, proponit: & quæ ratione haberi queant, ostendit: scilicet dum sitientes, laborantes, & onerati, Matth. 23. ad Christum accurrant, seposito fastu propriæ iustitiæ, & agnita infirmitate naturæ, quæ medico indiget, quia sana non est, Matth. 9. Exigit autem pro tanto hoc beneficio Christus non aurum, vel argentum, vt est Isa. 44. 55. sed fidem, bonam voluntatem, & obedientiam mandatorum, quæ licet nemo asferre possit, nisi ab ipso Christo acceperit. Vt enim initium fidei, quæ prima datur, per quam cætera impetrantur, non nisi ex Deo habemus: ita nec initium bonæ voluntatis, quia tamen liberi arbitrij sumus: quo fit, vt sæpius hæc bona recitamus, ne quem cogere videatur, accessum libertati nostræ relinquit. Qui sitit, & esurit, Isa. 55. Apocal. 22. veniat, non pedibus corporis, sed affectu cordis: nec mirando, sed amando, & bibat, comedatque. Igitur si abstinentia, paupertas, mors, conscientia, & iudicium Dei premat

premat, bibe per fidem ex fonte scripturarum, clamantium, Cum ipso sum in tribulatione, Psal. 70. Scit Pater vester quod his omnibus indigetis, Matth. 7. Ego sum resurrectio & vita, Ioan. 11. Eum qui venit ad me non eiciam foras, Ioan. 6. Non misit Deus filium suum in mundum, vt iudicet mundum, Ioan. 5. Ideo, inquit Christus, qui credit in me non inani aut imaginaria fide, sed sicut dicit scriptura, flumina de ventre eius fluent aquæ viue. Quia nescit implimīa Spiritus sancti gratia, quæ fideles non tantum in baptismo, vbi copiosissime hanc percipiunt, sed & in vera perfectāque pœnitentia perfunduntur, vt ferantur ad omnia pietatis & bonorum operum exercitia. Viuit enim in eis, vt ait Paulus, Galat. 2. Christus: cuius spiritu diffunditur charitas in cordibus ipsorum: quæ impellente, diligunt Deum ex toto corde, ex tota mente, &c. & proximum, sicut seipsum, Matt. 19. Hæc vera sunt flumina, quæ de cordibus fidelium fluent, quibus irrigatur Ecclesia, sanctificatur ab operibus mortuis, defenditur aduersus hæreticos & schismaticos, qui suauissima hæc fluenta, quæ non secus atque aquæ Siloë fluent, cum silentio gustare nequeunt: eò quod delectentur turbidis & lutosi fluminis Nili aquis, id est, falsarū opinionum, & hæreseōn.

FERIA TERTIA POST DO-

minicam Passionis, Epistola,

Danielis 14.

Quod cū audissent Babylonij, indignati sunt vehementer: & congregati aduersum Regem, dixerunt, & c. Finis Epistolæ: Inromisit in lacum, & deuorati sunt in momento coram eo.

Vius Epistolæ historia proponit potissimum quatuor.

1. Primò, Impiam Babyloniorū contra Re Impia Ba- gem, & Daniele seditionem excitā non hylontorum pietatis, aut veræ religionis, vel publicæ tranquillitatis contra Ro- causā, sed idololatriæ, impij demonū cultus, & falsæ su- giet Danio perditionis. Itaque congregati contra Regem, cuius lē seditio.

R. R. ij

FERIA TERTIA

erat veram religionem tueri, falsam abolere, quod gnauiter opera Danielis erat executus, authorem ipsum mutat religionis ad supplicium exigunt. Trade, inquit, nobis Danielem, qui Belum destruxit, & Draconem interfecit. Si praecedentia huius historiae perpendamus, facile constabit non solam religionem huius seditionis causam dedisse, sed ipsorum, qui aris praerant, quæstum, & ventrem. Ita hoc nostro infelici seculo varios peperit tumultus, sub praetextu religionis, ambitio, & auaritia hæreticorum: qui dum reformationem religionis pollicentur, aliud nihil tentant, quam ut turpes Harpiae thesauris Ecclesiae insidiantur: cuius rei exempla manifestissima sunt ipsi Anabaptistæ, Suuencfeldiani, Enthouiaistæ, Calvinistæque, qui, variis seditionibus contra legitimam potestatem excitatis, imperia & regna tantum non subuerterunt.

2. Secundò, Regis facilitatem, qua non tantum non restitit, sed celsit seditionum hominum furori, & innocentem, iustum & sanctum Danielem ipsorum ludibrio esse permisit, quum debuisset autoritate Regia fortiter ipsorum obstinere conatibus. Vnde & grauissimè peccauit, quod innocentem non tantum non defenderit, sed impiis ad supplicium tradiderit. Quamquam enim maioris vitandi mali causa subinde minus malum sit eligendum, nunquam tamen sunt facienda mala, ut inde veniant bona: Est enim contra verbum Dei. Innocentem & iustum non interficies, Daniel. 13. Malè ergo Reges, iudices, & magistratus, etiam, ut putant, tranquillitatis causa, innocentem aut opprimunt, aut opprimi sinunt. Alioqui, ut Caiphas à Domino iudicandi, qui censuit vnum hominem mori debere, ne tota gens periret, Ioan. 11. Exigit enim id verbi Dei autoritas, iustitia, & æquitas, ut cedat potius iudex officio, quam in necem consentiat, aut sententiam pronuntiet contra innocentem. Hic tamen Rex Babylonius solo metu seditionis excitatæ, priuationis regni, & mortis comminatæ percussus, innocentiam opprimi patitur, ipsumque Danielem leonibus obiciit. Vnde agnoscas ingentium eorum, qui ea quæ mundi sunt diligunt: hos enim vel leuissima, ut à recto discedant, tentatio adigit. At verò

POST DOMINIC. PASS. 130

At verò qui supra petram, id est, Christum, iam sunt firmati, hi quiduis perferunt potius quam iustitiam deserant: & quanquam, ut est Marth. 7. descendat pluuia, veniant fulmina, & venti spirent tentationum, non tamen cedunt.

3. Tertiò, Exemplo Danielis docet singularem Dei *Singularis* erga suos electos sollicitudinem, & prouidentiam. Qui *Dea erga* enim pullis coruorum ipsum inuocantibus roris alimoniam suppediat, is suorum curam, qui toti ab ipso penitentiam, nunquam deponit: Ut enim hic Danielem pavit *sollicitudo* ministerio Angeli, & Abacuc, sic olim Israëlitas in deserto manna cælesti, & auibus, carnibusque, necnon Eliam in persecutione Iesabel per coruum pane, & carnibus cibauit, ut meritò debeant fideles, quos subinde miserè cura victus, & sollicitudo rei familiaris angit, spem omnem & cogitatum in ipsum proficere, Psalm. 14. Scientes quoniam ipsi cura est de nobis, 1. Pet. 5. Quamquam enim subinde suos paupertate, inedia, aduersitate, & morbis ita excruciet, ut prorsus ipsorum curam abieciisse videatur, quemadmodum de Daniele iudicasset mundus, ut etiam de Apostolis, 1. Corinth. 4. agnoscere tamen ex fide debent huiusmodi tentationem ad probationem, peccati vindictam, exercitium virtutum, & meriti augmentum fieri, ut certius in ipso fidere discant, & agnoscant ipsum esse, qui & possit, & velit ipsos de tentatione eripere. Nam qui leonum oram famem comprimere potuit, is quæcunque pericula, hostes, calamitates facile supprime, si modò, ut Daniel, nos ei totos credamus.

4. Quartò, Deum proponit, admirabili quadam potentia eum liberantem, quem impij tanquam religionis euersorem, publicæ tranquillitatis hostem, & Reipublicæ pestem ad bestias damnauerant, quo facto significare haud dubiè voluit, se potentem illum esse Deum, qui suos possit electos etiam è media morte liberare, ut nec mundus, nec demones, nec caro, hostes licet grauissimi nocere queant: etiam si maxime se uiuant, ut meritò de ipsius auxilio confidere possint electi, nec metuere potentiam, autoritatem, & tyrannidem impiorum, quam leui momento destruere spiritu oris sui potest

Nō sunt faciendū mala, vt inde eueniant bona.

FERIA TERTIA

Deus: Est enim gaudium impiorum ad instar pñstis, Iob 21. & Psal. 35. Fructus autem huius, erga Danielelem exhibitæ, diuinæ potentiæ fuit Regis Babylonis ad cognitionem veri Dei conuersio, & seditiosorum hominum iustum supplicium: Ita vt vtrunque commendetur eius misericordia, qua de massa perditionis, quos vult, separat & iusticia, qua dignos deserit, deserit.

FERIA TERTIA POST DOMINICAM PASSIONIS, Euangelium, Ioannis 7.

Post hæc autem ambulabat Iesus in Galilaam: non enim volebat in Iudæam ambulare, quia querebant eum Iudæi interficere, &c. Finit Euangelij: Nemo tamen palam loquebatur de illo, propter metum Iudeorum.

Vius Euangelij historia quatuor proponit. 1. Primò, In his fratribus, id est, iuxta phrasim scripturæ, cognatis, proponit nobis eleganter ingenium, & indolem mundi, &

Qui mudo eorum, qui mundo placere volunt, quid nimirum spectare vo. stent: nempe, vt ait Ioannes, concupiscentiam oculorum, & superbiam vitæ. Cupiebant enim hi fratres, non, vt impius voluit Heluidius, aliud spectare, quam filij è beata Virgine post Christum nati, aut, vt Epiphanius arbitratur, Ioseph, ex alia vxore filij: sed cõsanguinei Christi, vt ipse (ambitiosorum hominũ more) insignia sua facta ederet, nõ in locis humilibus & abiectis, sed in celebri illa Hierosolymitana vrbe: vbi totius regni magnates agebant, vt ipsius virtute & splendore, ipsi quoque emergere possent: Siquidem erant adhuc carnales, secundum hominem ambulantes. Atque ideo quia Christum Dei sapiẽtiam, per quem placuit æterno Patri saluos facere credentes, non agnouerunt, nisi secundam carnem: quæ cognitio sine fide non prodelt. hinc Christũ à se abigũt. Caro enim aliud nihil spectat, quàm quæ externa specie sublimia sint & magna. Mundus quod suum est diligit, Ioann. 15. Vt autem à se ambitionis & superbiz crimen depellant, ne suam, sed aliorum

Caro nihil aliud spectat quàm quæ externa specie sublimia sint & magna. Mundus quod suum est diligit, Ioann. 15. Vt autem à se ambitionis & superbiz crimen depellant, ne suam, sed aliorum

POST DOMINIC. PASS. 131

rum gloriam spectare viderentur, quũ nihil tamẽ æquẽ atque suam quærerent: tamen id arte quadam dissimularent. Discipulorum gloriam pratexunt, dum aiunt, *Vt videant discipuli tui opera, quæ tu facis, & si hæc facis, manifesta te ipsum mundo.* Quibus verbis manifestè suam produnt ambitionem & incredulitatem, qua laborabãt, quibus impediabantur, vt fidei veritatem & Christi virtutem non allequerentur, quia secundum carnẽ erant, & quæ carnis sunt sapiebant, Ro. 8. Prudentia autem carnis, iuxta Paulũ, inimica est Deo. Deo enim semper contraria suggerit: vt pulchrè huius Euangelij docet historia. 2. Secundò, Ostendit suo ipsius exemplo Christus, quales eos esse oporteat, qui carnem suam crucifixi erũt cum vitiis, & concupiscentiis: nempe, alienos à dilectione mundi, scientes quòd qui voluerit amicus esse huius seculi, inimicus Dei constituitur, Iac. 4. Amicitia enim huius mundi Deo est inimica, & mundus transiit, & concupiscentia eius. Proinde ipsos debere fugere de Babylone, Apoc. 18. ne ira, vel fornicationis vino inebrientur: sed vt mundent se ab omni inquinamento carnis & spiritus, perficientes sanctificationem in timore Dei, 1. ad Corint. 7. Parati quocunque tempore iusserit Deus, ferre mundi iniurias, afflictiones, contumelias, persecutiones, & crucem, scientes quòd per multas tribulationes oporteat nos introire in regnum Dei, Actorũ 14. tum etiam quòd non sine summi Patris voluntate hæc accidunt, non pro mundi arbitrio, qui semel extinctos veller, quos odit. Respondet autem Christus magna modestia tempus suum nondum aduenisse, quos scilicet, ille ab æterno decreuerat per passionem & crucem, non ludææ tantum, sed toti mundo innotescere. Quasi dicat, Hæc festiuitas mihi abominatio est, Ihs. in qua scilicet, omnis viget malicia, veritati obstititur, diuina volũtas non seruatur. *Tempus autem vestrum semper est paratum*, qui aliud nihil præter honores, diuitias, luxum, & mudi gloriam somniatis: vos qui etiam quum mala incrudescunt, quum Deus blasphematur, quum veritas opprimitur, semper ridetis securi. Quibus verbis aperte discernit inter eos qui sunt Christi, & eos qui sunt mundi, quia illis mundus crucifixus est, & ipsi mun-

R. R. iiii

do, Galat. 6. Illi autem tenent tympanum & cytharam, & gaudent ad sonitum organi, ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt.

Propria
mundi na-
tura, ama-
re sibi simi-
les.

3 Tertiò, Quando verò ait, *Non potest mundus odire nos: me autem odit*: docet eleganter quæ sit propria mundi natura, scilicet, amare sibi similes. quia enim totus in maligno positus est, i. Ioan. 5. non potest non malos diligere, & persequi & odire pios: iuxta illud, Quia de mundo non estis, propterea odit vos mundus, Ioan. 15. Si quidem mali omnes suos conatus eò exerunt, ut mundo placeant, impietatem promoueat, placencia loquatur, adulentur saltum, honores, diuitias, luxum ostentent: ut denique, iuxta Isaiam, dicant malum bonum, & bonum malum. Pij verò, quia ex verbo Dei damnant, & testimonium perhibent, quòd opera eius mala sunt, non solum manifesta flagitia, sed ipsius quoque hypocritis, falsa iustitia: denique quia verbis & factis se impietati opponunt, ideo odit eos mundus. Etsi enim quòdoque videatur amare pios, tantisper scilicet dum silent, dum dissimulant, dum ad ipsius vitia conuiuent: mox tamen ubi arguere cœperint, & damnare, ne nimia conuiuentia probare videantur, amore mutato odit, persequitur, occidit. Hoc Christo, Apostolis, Martyribus accidisse cernimus. Hoc loco sibi mirè blandiuntur nostri temporis aduersarij, qui nescio qua temeritate, eas, quæ Christus sibi, ac suæ doctrinæ propria facit, in patròcinium suorum errorum non verentur, quasi oborto collo pertrahere, dum conqueruntur sese suarum hæreseon causa ad supplicia rapi, nec verentur eas, quæ Christus in impios & infideles pronuntiat, in magistratum fidei, quem Paulus Dei ministrum vocat, Roma. 13. torquere. Docere prius debuerant & doctrinam suam, & vitæ suæ innocentiam, cum Christi & Apostolorum, ac Martyrum, conuenire, nec pugnare cum doctrina veræ & Apostolicæ, ac Romanæ Ecclesiæ, ac demum pios Imperatores, Reges, Principes, legum decreta, mundi nomine censeri. Neque enim hoc est mundi opera arguere, hæreses docere, turpes incestus approbare, Christi sacramenta opprimere, & religionem subuertere: Sed, ut Christus & fecit, & fieri iussit, impietatem, hypocri-

sia, auaritiā, libidinem, iram, inuidiam, & odium, aliq; manifesta crimina damnare, ac pro iis docere veram cordis iusticiam, pietatem, temperantiā, mansuetudinem, fidem, castitatem, & benignitatem, &c. Galat. 5.

4 Quartò, Dum negat se ad festum ascensurum, quum tamen post ascenderit, quum fratres eius ascenderent. Nequaquam contraria sibi dicere putandus est, sed respondet secundum consilium sibi à consanguineis datum, se non ascensurum. Quibus eleganter ostendit, nos etiam ea, quæ ad gloriam Dei spectare videntur, non debere ad gratiam hominum, ut inde scilicet euanesamus, aut ut illi insolentiores euadant, perficere. Non enim sufficit bona agere, sed bona bene agenda sunt: nempe, in gloriam Dei, ad Philip. 2. quam docet fides: & proximi vtilitatem, quam suadet charitas, 1. Corinth. 13. Hunc quisquis sibi scopum non præfixerit, à perfectione iustitiæ se abesse procul intelligat. Significat præ-

*Non suffi-
cit bona age-
re, sed bene
bona agen-
da sunt.*

terea Christus, fore ut Iudæorum festa, sacrificia, oblationes, caeremoniæ, & politia, quæ omnia, Apostolo teste, sub figura rerum futurarum, quarum veritatem Christus afferebat, ab illis seruabantur, breui abrogarentur: quando ad interiora velaminis præcursor ipse pro nobis introiret, ad Hebræor. 6. ubi verum tabernaculi festum non ipse tantum, sed quotquot essent præordinati ad vitam, perpetuò apud Patrem agerent. Ascendit autem ad hoc festum occultè, tum quia nondum venerat hora illa, qua transiret ex hoc mundo ad Patrem, & in qua à turbis publica illa acclamatione exciperetur: tum etiam, ut verum sese hominem esse demonstraret. Neque enim ubique illum dicebat diuinitatis suæ potentiam manifestare, ut denique exemplo esset iis, qui circumdati sunt infirmitate, ne scilicet inimicorum furorem, licet iniqua de causa conceptum irritent, aut Deum tentent, sed dent locum iræ. Porro ut suo ascensu Christus insignem suam erga Iudæos commendauit charitatem, qua cupiebat eos omnes ad veritatis cognitionem venire, ita illi contrā, magna & obstinata malitia semper veritati restiterunt, & oblatum fidei lumen reiecerunt: odio nimirum in ipsum concepto ita excecati, ut ne nominari quidem ipsum sustinerent: quod non sine

FERIA QVARTA

iusto Dei iudicio accidisse putabimus. Indigni etenim erant, qui Sacrosanctum illud nomen, quo non est aliud sub coelo datum hominibus, vel sanctius vel diuinus, quo possent salui fieri, nominarent. Proinde vago murmure murmurantes, dixerunt, *Vbi est ille?* Id enim odio proprium est, vt vel meminisse horreat eius quem odimus: Sed hoc facto suo docet Christus tidos verbi sui ministros non debere propter odium impiorum à veritate fidei, vel latum vnguem discedere.

FERIA QVARTA POST DOMINICAM PASSIONIS, Epistola.

Leuitic. 19.

Exod. 20.

Deut. 5.

Eccl. 10.

Tob. 4.

Non facietis furtum. Non mentiemini: nec decipiet vnusquisque proximum suum, &c. Finis Epistola: Diliges amicum tuum sicut teipsum. Ego Dominus.

Ontinet hæc Epistola præcepta secundæ tabulæ, ea scilicet, quæ ad præsentis vitæ publicam tranquillitatem spectant. Sunt autem eius præcipua capita quatuor.

1. Primò, Authoritate sua interposita, prohibet ea omnia Deus, quæ proximo damni aliquid afferre possent, dum ait, *Non facietis furtum*, quod sit oblatione rei alienæ, inuito Domino. *Non mentiemini*, quod sit falsa significatione cum intentione fallendi. *Non decipiet vnusquisque proximum suum*, quod sit, dum fraude quis circumuenit in negotio fratrem suum. Pulchrè autem hæc præcepta confutant & Platonis, & Anabaptistarum somnia de rerum communione. Si enim, vt illi volunt, priuata bonorum possessio cum verbo Dei pugnaret, nequaquam prohiberet Deus furtum, mendacium, & fraudem, omnesque malas artes, quibus ea, quæ iure proximus possidet, malo titulo inuadere nitimur. Neque enim fraus vlla committi potest, vbi omnia esse communia iudicantur. Atqui, vt significaret Deus priuatam bonorum possessionem esse legitimam, prohibet ablationem, & concupiscentiam rei alienæ: imò cum, qui præceptum hoc violasset, vult, Exod. 22. ad restitutionem in quadruplum

POST DOMINICAM PASS. 133

plum cogi: venundari, si non habeat unde reddat: & occidi, si noctu feras, vt foretur, effringat.

2. Secundò, Quia plerunque soleant homines auctoritate nominis diuini interposita, proximos fraude, dolo, & deceptione circumuenire in contractibus vel licitis, vel illicitis, in venditione rerum malatum, putrium, corruptarum pro bonis, & in negotiatione, in qua difficile exiit quis à negligentia, Eccl. 26. Idcirco grauissimè prohibet Dominus, ne qui Sacrosanctum ipsius nomen temerè assumat, quod sine maximo peccato fieri nequeat, ipsum qui summa veritas est, mendacij testem facere. Ideo inquit, *Non periurabis in nomine meo, & non pollues nomen Domini Dei tui*. Atqui hodie tantus est horum neglectus, vt ludus sit abuti Dei nomine, in re futile & leuissima, vt meritò dicat Sapiens, Ecclesiast. 26. Non iustificabitur caupo à peccatis labiorum: quum Apostolus, 2. ad Timotheum, 2. velit quàm alienissimos esse ab iniquitate, dolo, & periurio: eos, qui inuocant nomen Domini. Ceterum prohibet Dominus non tantum eas fraudes, quæ in contractibus solent committi, sed etiam quæ ex inuidia suboriri solent, calumnias, criminationes, & accusationes falsas, quibus tum corpus, tum fortuna, tum etiam familiæ in discrimen adduci solent.

3. Terriò, Ne quid vel ad iustitiam, vel ad conscientie tranquillitatem deesset, mercenario peracti operis mercedem reddi iubet, quia hoc peccatum clamat ad Dominum, & intrat ad aures Dei, Iacobi 5. hoc est, vindictam & diuinam ultionem exigit in eos, qui miseris operariis ex pacto, & conuentione pollicitam mercedem, vel soluere differunt, defraudant minus numerando, ac prorsus debetum pernegant, freti, scilicet, ea qua polent dignitate, potentia, & auctoritate. Huiusmodi enim plerunque videas, vt loquitur Iacobus capit. 5. per potentiam opprimere pauperes, imò miseros, si debitum exigant, pertrahere ad iudicia, Iacob. 2. & iudicium auctoritate, quàm sibi plerunque propitiam habent, & exerce. Cuius quanta sint hodie exempla, abundè sati fora & tribumalia, ac miserorum lachrymæ testantur, non surdo maledici, aut cæco poni, offendiculum prohiberi.

Mercenario
peracti operis
merces
reddenda.

Intellig

FERIA QUARTA

Intelligit autem surdos & cecos eos, qui vel rudes sunt & ignari, ut dolos & fraudes prudentium huius seculi, aut non intelligant, aut non animaduertant, & absentes non possunt falsis accusationibus, calumniis, iniuriis, detractionibus respondere. Proinde quum hæc grauissima peccata ex neglectu timoris Dei oriantur, timorem sui inculcat Deus. Nam qui Deum cogitat peccatis offendi, & ipsum, quia iustus est, ea velle punire, hic facile & animum, & linguam, ab manu ab his continebit, quæ Deo displicere intelligit, si non amore iustitiæ, saltem metu poenarum.

Magistra-
tus.
4. Quartò, Quia potissimum Reipublicæ felicitas non tantum ex priuatorum hominum modestia pender, sed ex legitima magistratus, & iudicum functione, quorum auctoritatem perpetuò esse voluit Sacrosanctam. Ipsi quoque, quanquam non desint, qui omnia hæc ad priuatos etiam referre velint, sua præscribit officia, inquiens, *Non facies quod iniquum est, nec iniuste iudicabis: Non consideres personam pauperis, & non honores cultum potentis.* Pariunt enim hæc vitia grauissimos in Repub. morus & seditiones. Committuntur autem plerunque hæc vitia iudicum vel ambitione, vel amore diuitum, vel auaritia, dum spe vel munerum, vel sportularum subuertunt iudicia. Ceterum his non contentus Deus, rursus priuatos monet, dicens, *Non eris criminator, nec susurro in populo,* ut scilicet, suscites dissidia, seditiones, & bella, & non stabis contra sanguinem proximi tui, ut scilicet, falso testimonio, falsa calumnia ipsius mortem procures, quia ego Dominus, inquit, qui ultor huiusmodi criminum ero, nec patiar ea esse inulta.

FERIA QUARTA POST DOMINICAM PASSIONIS, Euangelium, Ioan. 10.

Facta sunt autem Encenia in Hierosolymis, & hyems erat, & c. Finis Euangelij: Ut cognoscatis & credatis, quia pater in me est, & ego in patre.

Oc Euangelio Christus arguit Iudeorum horrendam cæcitatem, ac sese verum Dei Patris filium ostendit: quem scilicet, Pater in mundum miserit, ut prædestinatos & electos, eriperet de

POST DOMINIC. PASS. 134

de potestate tenebrarum. Agit autem Christus quatuor. 1. Primò, dum festo Enceniorum, quod in memoriam templi post transmigrationem Babylonicam instaurati fuit institutum, 1. Machab. 4. ambulat, tãquam verus Rex pacis, qui inimicitias nostras soluit in carne sua, Ephes. 2. in porticu Salomonis: ut factio suo etiam loca sacra non esse temerè profananda doceret, quum orationibus, & sacrificiis Deo offerendis expresso suo verbo ea consecraret, ac profanata ipse purgaret, Ioan. 2. Matth. 21. Luc. 19. Hicigitur Christus Iudeorum questionem propositam ex odio, maleuolentia, inuidia, & curiositate, arque calumniandi causa potius quàm studio, amore vel desiderio veritatis, responderet incredibili quadam mansuetudine, ne quam de peccatis excusationem asserere possent. Nam aperte se Dei filium, Christum, & Messiam in lege promissum sublata omni verborum ambiguitate, aut parabolis demonstrat: significans ipsam fidei veritatem & inimicis, & amicis, ubi salutis periculum subesse posset, non suppressendam. Nam qui in cerubuerit, & meos sermones, hunc filius hominis erubescet, cum venerit in maiestate sua, Luc. 9. Quanquam certò sciret non meliores, sed longe deploratiores eos euasuros. Potest tamen, ut ostendit Augustinus lib. de bono perseveran. capit. 16. fidelibus subesse causa & dicendi, & tacendi. Verum sicut & Christus non ubiq; etiam rogatus veritatem aperuit, sed quandoque subtrixit: ut Luc. 20. Neque ego dico vobis in qua potestate hæc facio.

2. Secundò, Doctrinam, qua sese verum Dei filium, & Doctrina, Messiam in lege promissum esse demonstrat, docens sub qua Christum limiorem esse quàm ut humano ingenio apprehendi possit: imò ne ex ipsa quidem operum consideratione, rum Dei facta supra naturam, & in nomine Patris faciebat, ac iuxta lium ostenta Prophetarum oracula, Isa. 36. Frustra enim externa diu, subli- foris oculis sese ingerunt, nisi diuino afflatu animum il- mior est, lustrent. August. 15. de Ciuit. cap. 6. Damnat itaque Chri- quam est stus in Iudæis obstinatum voluntatem, deliberatam ma- possit huius a litiam, & mentis auersionem: quibus manifestæ veritati mo ingenio ne crederent resisterunt, ac ne oues, id est, electi essent, apprehendi. obstitērunt: Nam licet prædestinationis nulla esse causa queat, nisi sola Dei misericordia: reprobationis tamen iustissima

FERIA QUARTA

Iustissima est prater originalem culpam, in adultis im-
pia voluntas. Malè ergo ex hoc loco (*Non creditis, quia
non estis ex ouibus meis*) quidam colligunt Deum incre-
dulitatis, impietatis, reprobationis humanæ esse au-
thorem. Neque enim Deus volens iniquitatem ipse est,
Psal. 5. sed iustissimus vindex, apud quem nulla est
iniquitas impunita. Ipsorum itaque malitia effecit, vt
inter electos non essent: eò quòd oblatam gratiam re-
zicerent, semper rebelles lumini. Porro per antithe-
sin elegantur docet quæ sint electis, quos sub metapho-
ra ouium intelligit, propria: scilicet, audire vocem
Christi, *Oues mea vocem meam audiunt*, inquit Psal. 84.
cognosci à Christo: *Ego cognosco eas*. Ezech. 9. se-
qui Christum, scilicet, fide, spe, charitate, vita, mori-
bus, abnegatione sui, contemptu rerum terrenarum,
crucis tolerantia, Matthæi. 10. accipere à Christo vitam
æternam, non perire in æternum. Hi sunt inestimabi-
les allati per Christum thesauri, quos mundus non po-
test accipere, quia non nouit eum, per quem sunt para-
ti, scilicet, ante mundi constitutionem electi, quos præ-
sciuit conformes fieri imaginis filij sui, Romanorum 8.
quos & prædestinauit, & vocauit vocatione sancta, vt
essent Sancti, & immaculati coram ipso, quos denique
iustificauit, concessa peccatorum remissione, auxilio
gratiæ: quo fit, vt omnia ipsis cooperentur in bonum.
Iusti enim etsi cadant, non tamen colliduntur, quia Do-
minus supponit manum suam. Audiunt enim vocatorem
Christum, illum sequuntur, toti ab ipso dependent, illi
fidunt, atque hunc tanquam Pastorem, qui pascat eas
in iudicio & iustitia, verbo vitæ, & alimonia sacramen-
torum in pascuis vberibus Ecclesiæ, amplectuntur: nec
alienum sequuntur, sed fugiunt ad eum: quia hunc non
solum agnoscunt mortis & vitæ Dominum, qui suos ser-
uat, ne pereant in æternum.

3. Tertiò, Ne immensa hæc beneficia imaginaria quis
tantum crederet esse somnia, vt certius fidem daret, fa-
cere, docet ea, non à sua tantum humanitate expectan-
da, quam humilem, & abiectam cernebant, sed diuini-
tatis suæ potentia, cui aduersaria nulla potestas præua-
lere queat, vt electos Christo eripiat, habeat licet diabo-
lus

POST DOMINIC. PASS.

135

lus mille nocendi artes, scilicet, voluptates, miseriam,
paupertatem, exilia, equuleos, & mortem, quibus ve-
luti machinis seducere nititur (si fieri posset) electos,
operam luserit. Christus enim vicit mundum, is oues
è faucibus vr̄si & leonis, vt David, 1. Regum 18. eruit
electas, de potestate scilicet tenebrarum, & transtulit
in regnum filij dilectionis suæ, vt non immerito cum
Apostolo dicant, Quis nos separabit, Roman. 8. Quis-
quis ergo perit sua culpa, non infirmitate protegentis.
Dominus mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi
homo, Psal. 117. Ac ne quid diffidentia, vel pusillanimi-
tatis subrepere pijs animis possit ex tanta hostium nu-
merositate ac robore, quibus se impeti sentiunt indies,
sed audentiores, ac succincti lumbos mentis in veritate
stent, hortatur vt in fide, spe, & charitate, stabiles ma-
neant siquidem & Patris æterni potentia tuti sunt, Hier.
49. Eadem enim est & Patris & filij secundum diuinita-
tem potentia, eadèque natura. Hoc enim est, *Ego &
Pater unum sumus*. Item *Nemo rapiet de manu Patris mei*.
Est enim eadem vtrique secundum diuinitatem volun-
tas, potentia, natura, & essentia: licet secundum huma-
nitatem, filius dicatur minor Patre.

4. Quarto, Furori Iudæorum, quem ex veritate verbi
conceperant, ita vt ad lapides conuolarent, quibus ve-
ritatem opprimerent, non cedit, sed magna potentia
resistit, vt re ipsa demonstraret malitiam, & tyrannidem
Tyrannis
tum Demo-
num, tum hominum non posse pro sua libi-
tine grassari, & opprimere electos, sed nutu, & poten-
tia Dei coerceri, ne tantum quàm velint lædant: vt vi-
dere est in Abraham, Davidis, Eliæ, Apostolorum, & Mar-
tyrum persecutionibus, quas Dei arbitrio tantum conti-
gisse docent scripturæ. Deinde suauissima oratione, & test.
rationibus efficacissimis ipsorum ingrati tudinem vult
conuincere, & suam in omnibus innocentiam demon-
strare. Siquidem nihil supplicio dignum perpetrasset,
quando omnia sua in Reipublicæ utilitatem, & com-
modum contulisset, quod ne ipsi quidem, licet insani, &
inuidi, negare poterant. Sed vt est temeraria & præceps
humana audacia, dum spiritu Dei non regitur, audent
blasphemiam interpretari, quæ non nisi diuina potentia
fieri

*Sacrificiū
crucis.*

*Zvuynglia
mi & Cal-
uinista Ba-
byloniū se-
rociores.*

*Circumcisio
cordis.*

ficio reliquit. Sicut etiam in noua lege sacrificium crucis, inuentum extare voluit, quod à fidelibus iugi commemoratione ex ipsius Christi institutione Patri offerretur: Quo sit vt inuentū hoc sacrificium non sit aliud ab illo, quod in cruce filius Dei peregit. Atqui hoc nobis eripere student ipsi Babylonis ferociiores, Zvuyngliani, Anabaptistæ, & Calvinistæ, qui sublatum volunt omne externum sacrificium, Sacerdotium, & cultum, qui Deo vero exhiberi solet. Et insuper docet quo tandem cultu in huiusmodi vastitate, quando externa omnia pijs adiunguntur, Deum colere possint, nempe, spiritu humilitatis, & animo cōrito: quibus verè colitur Deus, adeo vt in his potissimum veræ religionis rationē semper posuerint scripturæ, Psalm. 50. Siquidem irrita, ac penè inania externa illa symbola semper fuere, si istis destituebantur. Neque enim externa illa propter se tantum precepit Deus, sed horum causa. Hinc volunt Prophetæ circumcisionem cordis, Hier. 4. & sacrificium iustitiæ, Psalm. 4. Spiritus contribulati, & cordis contritio, vt meritis animum despondere fideles non debeant, quam angustiam non immerito possint, etiam si videant impietatem grassari, omnia monumenta veræ religionis aboleri hæreticorum impudentia. Tantum ex vera fide offerant hoc sacrificium spiritus Deo gratissimum magis, quam holocausta arietum, aut adipem agnorum pinguium. Petant hoc gratum esse in conspectu Dei, scientes quod non sit confusio confidentibus in ipsum: Iuxta illud, Psalm. 90. Quoniam in me sperauerunt, liberabo, protegam, exaudiam, & glorificabo eos, qui deposita propria fiducia, toti à me dependent, in me spem omnem collocant, & curam & sollicitudinem deponunt.

4. Quartò, Describit quæ sint agenda illi, qui Dei misericordiam sibi propitiam velit, scilicet, sequi Deum in toto corde, eum timere, & eius faciem perpetuò querere. Istis enim partibus consistit vera ac Christiana iustitia, quam quisquis gratia Redemptoris consequitur, istandem de diuino adiutorio spem firmam concipiet, vt cum Daniele dicat, *Ne confundas nos, fac nobiscum iuxta mansuetudinem tuam, & secundum multitudinem miserationum tuarum.* Quasi dicat, Merentur quidem nostra peccata hæc

hæc, quæ patimur supplicia, atqui tantus est misericordiae tuæ fons & securigo, vt indignis miserearis. Ergo erue nos in mirabilibus tuis. *Et da gloriam nomini tuo.* Detrahent enim impij potentia tuæ, si sponsam tuam, quam tibi in fide desponsasti, Oies, scilicet, Ecclesiam, quam sanguine tuo redemisti, ludibrio permittas hæreticorum, si illius sacramenta, fidem, & religionem opprimis, siqnas. Obsecro igitur, Domine, confundantur omnes qui ostendunt seruis tuis mala, & qui Ecclesiam tuam opprimunt: *Et sciant, quia tu es Dominus Deus solus, & gloriosus super terrarum.*

FERIA QUINTA POST DOMINICAM PASSIONIS, Euangelium,

Luce 7.

Rogabat autem illum quidam de Phariseis, vt manducaret cum illo, & c. *Finis Euangelij: Fides tua te saluam fecit, vade in pace.*

D

Ocet huius mulieris poenitentia actio, poenitentiam ex fide & dilectione Dei proficiscientem, causam esse, qua iustificemur à Deo. Complectitur autem trium personarum dispaes mores & officia.

1. Primò, Pharisei, qui communi hypocritarum morbo laborans, nempe propria iustitiæ opinione, odio proximi, & inuidia erga Christum, qua male de illo suspicabatur, quæ tamen vt dissimularer, amicitiam erga Christum simulat: odit enim carnis natura videri quod est: proinde vt sinistram vitet suspicionem, multa subinde etiam contra conscientiam agit, vt docet Christus, Matth. 23. Omnia enim opera sua faciunt, vt videatur ab hominibus hi qui carnales sunt. Exhibet igitur Christo beneficium, & obsequium simulate amicitia, eumque conuiuio excipit. Christus vero quæ erat erga omnes humanitate, etsi maleuolum eius animum non ignoraret, accedit, admonens non esse temerè iudicanda ea facta, quæ sunt aduersus, quum possint non solum malè, sed etiam bene fieri. Patet hic locus dicendi de conuiuio Christianorum, quæ ea esse oporteat: scilicet sobria, modesta, secundum faciem Sanctorum, Iu-

FERIA QUINTA

dñi 16. non, vt nunc sunt lasciuia, petulantia, ebriosa, & detractionibus plena. Hæc enim damnant scripturæ, Isa. 5. 28. Cythara, lyra, tympanum, tibiz, & vinum in conuiuuiis vestris, & opus Domini non respiciatis. Aliam longè rationem præscribit Christus, Lucæ 14.

2. Secundò, Mulieris peccatricis, quæ ex auditu fidei Christum cognouit. Hæc cum otiosa esse nequeat, parit veros pœnitentiæ fructus, cognitionem, contritionem, confessionem, & satisfactionem peccati, quod intelligat sine his placere se Deo non posse. Quare sicut exhibuit membra sua seruire immunditiæ, & iniquitati, ita nunc exhibet ipsa arma iustitiæ in sanctificationem. Rom. 6. Idè vt audiuit quod Iesus accubuit in domo Simonis, affert alabastrum vnguētī, lachrymis pedes Christi rigat, capillis capitis sui tergit, osculatur pedes, & vnguento vnxit, criminum scilicet suorum iudex seuerior, mentem ac membra singula, digna castigatione castigans, maculata intrinsecus anima proprium in sancta sanguinem tulit, cor contritum erupit in lachrymas: Fides lauit: Charitas vnxit: de pœnitentia pixide vnguenta protulit, & erinibus, lasciuia irritamentis, tersit Huiusmodi siquidem fructus parit fides, quæ per dilectionem operatur. Charitas enim, quæ diffunditur in corde per Spiritum sanctum, nequit esse otiosa: sed non secus atque solet ignis rubiginem, sic ipsa mox peccatum omne tollit: Nam spiritus disciplinæ effugit fictum, nec potest habitare in corpore subdito peccatis. Accepit itaque hæc mulier initium bonæ voluntatis, quam secuta est vehemens peccati detestatio, ac dolor.

3. Tertiò, Christi perhorrendum, ac verè metuendum iudicium, quo pœnitentem absoluit meretricem, & superbum damnavit hypocritam, vt ostenderet misericordiam suam, qua gratis peccata conuersis donat, & iudicium, quo dignos deserit, deserit: dum mulier ait, *Remittuntur sibi peccata tua*, quia scilicet, dilexit multum. Nam lachrymis pedes lauit, vngueto pedes vnxit, capillis tersit, & osculari pedes non cessauit: & Simonis suam ingratiudinem impropert, quod ipsi domum intranti aquam pedibus non dedisset, osculum non porrexisset, & oleo caput non vnxisset. Horum enim neglectus

POST DOMINIC. PASS. 138

atque facile indicabat animum Simonis erga Christum parum fuisse candidum: dum ea exhibere negligit, quæ candoris & beneuolentiæ erant symbola. Sed quomodo ante remissionem peccatorum potuit hæc mulier ita Deum diligere, vt eam consequeretur? constarene potest charitas, qua diligitur Deus, cum peccato mortalitè Deinde si remissio peccatorum est, quomodo eam tribuit Christus dilectioni? Quibus paucis respondeo, Charitatem inchoatam posse consistere cum peccato, non quidem cum affectu peccandi: fieri enim nequit, vt quis & Deum & peccatum diligat: quia hæc mulier Deum dilexit, antequam illi peccata à Christo remitterentur. Perfecta quidem charitas, qualem diffundit Spiritus sanctus, cum sit peccatori propitius, sine remissione peccatorum haberi nequit, atqui talis non semper requiritur ad cordis compunctionem, aut eam contritionem, qua orantem Deus non despicit. Psal. 80. Cor contritum & humiliatum Deus non despicit. Quomodo verò remissionem peccatorum charitati tribuat hic Christus, tanquam causæ iustificationis, quum iustificatio, quæ sine remissione peccatorum non contingit, sit gratuita? Aliiter hæretici, aliter docet Catholici. Illi enim volunt finem doctricos hic Christum loqui, & nomine dilectionis fidem intelligi: vel dilectionem non præcessisse remissionem peccatorum in muliere, sed secutam fuisse: quasi condonatio debiti fuerit causæ dilectionis. Neque ab hac sententia alienus esse videtur Lyranus, dum ait, Quoniam hic non significat causam, sed consecutiue. Catholica verò fides credit gratiam prorsus esse iustificationem: iuxta illud, Iustificati gratis, Roman. 3. nec quinquam, donec filius iræ est & dationi obnoxius, hanc posse promereri: atqui tantam esse misericordiam Dei, ac gratia sua præuenientis, elementiam, vt pœnitentis dilectionem, & fidei, & charitatis opera, quæ ex occulta Dei inspiratione agit, respiciat: ita vt quasi eorum operum intuitu dicat scriptura, Deum nos iustificare, dum videlicet, in gratiam recipit, dum peccata condonat.

FERIA SEXTA POST DOMI-

nicam Passionis, Epistola,

Hieremix 17.

FERIA SEXTA

qui tantis agitur iniuriis, nunquam tamen à veritate verbi vel latum vnguem discessit, vt poruerit non solum coram mundo, sed etiam coram Deo suam aperire conscientiam. Sic olim Paulus, Nihil mihi cōscius sum, non tamen in hoc, inquit, iustificatus sum, 1. Corinth. 4. & Nihil subterfugi eorum, quominus docerem vos omnem veritatem. Item, Nihil minus feci à ceteris Apostolis. Vtinam hanc Prophetarum, & Apostolorum in doctrina verbi Dei puritatem hodie imitarentur quot sibi hanc functionem passim vendicant, non ita nūc fluctuaret Christiana religio, tot distracta disidiis, opinionibus, erroribus, & schismatibus, vt penē tot sint sententię, quot sunt prædicatores, dum multi spiritu soporis & vertiginis ebrii sua somnia passim prædicant: necnon impiis verbum Dei contemnentibus. Prædicatores ridentibus, grauem cōminatur interitum, licet nō omnino de sua innocentia securus, se ex misericordia, non seueritate iustitię petit iudicari dicens, *Confundantur illi, & non confundar ego. pauent illi, & non pauent ego.* Quę non optandi modo à Propheta dicuntur, sed vaticinandi: quasi dicat, Futurum est vtili confundantur, qui oblatam salutem respuunt, gratiam remissionis peccatorum contemnunt, & verbum Dei, quod potest saluare animas nostras, ostentui habent. Ac ne quis putaret leue hoc esse peccatum, quale eos maneat supplicium exprimit: *Duplici contritione contere eos*, inquit, *Dominus Deus noster*: quasi dicat, Non affligentur tantum in corpore, vt aut fame, bello, gladio, aut peste intereant: (hęc enim subinde etiam sanctissimis eueniunt) sed audiant horrendam illam sententiam. Ite maledicti in ignem æternum, vt anima & corpore, mittantur in gehennam.

FERIA SEXTA POST DOMINICAM PASSIONIS, Euangelium, Ioannis 11.

Collegerunt ergo Pontifices & Pharisei concilium, & dicebant, &c. Finis Euangelij: & ibi morabatur cum discipulis suis.

Hoc

POST DOMINIC. PASS. 140

Oc Euangelio proponitur impium illud & horrendum impiorum hominum concilium, quod contra Christum egerunt. Cōplectitur autem quatuor.

1. Primò, Proponit Pōtīfices, & Phariseos, dicentes, *Quid facimus? quia hic homo multa signa facit.* Agit autem eos ad impiam hanc consultationem, non amor, aut beneuolentia erga Rempub. non denique imminens periculum, necessitas, & perturbatio, quę idonea & sufficiens ineundi concilij esse ratio & causa solent, vt scilicet communi hominum prudentum deliberatione matura, res graues decernantur in communē Reipub. vtilitatem, vt deniq; non præsencia tantum, sed futura quoq; impediant mala. Sed ambitio, auaritia, quę verebatur, ne honoribus suis exciderent, & quaestu & lucro, quod malis artibus acquirebant, spoliarentur, insuper inuidia, & odium in Christum, cuius glorię propria malitia excæcati inuidebant. Ideo iusto Dei iudicio dati in reprobū sensum, ea faciunt contra Christum, quę manus & concilium Dei destinauerat fieri. Erant enim iam vasa irę, apta in contumeliam. Neque verò propterea putabimus Deum velle iniusta concilia, & iniustas actiones gubernatorum, quia eis horribiliter irascitur. Psalm. 5. Non Deus volens iniquitatem, &c. Sunt enim hęc diaboli impetus grassantis in impiis, qui Deum gubernatorem sui excusserunt, & ideo à Deo abiecti sunt, & fiunt organa suę irę, & pestes generis humani, vt Pharaō, Iudas, Caiphas, Caligula, Nero. Ita nunc quoque iidem hi morbi Ecclesiam miserè vexant, dum Ecclesiasticos, & Politicos magistratus ad bella, & seditiones, ad schismata, & errorum defensiones adigunt.

2. Secundò, Quomodo arte quadam dissimulant inuidiam, quod scirent iudices ab huiusmodi affectibus liberos esse debere, honestum præceptum afferunt, verentur enim, ne, si Christi fides obtineat, Romani ipsi locum, & gentem tollant: quasi videlicet, Christus populum contra Romanos ad seditionem, & rebellionem concitasset: vt fecerūt Theudas, & Iudas Galilæus, Act. 5. Atqui Christus oblatum sēpius regnum renuit, Ioan. 6. & censum esse Cæsari numerandū docuit, Luc. 20. & soluit, Matt. 17.

SsS v

*Dona mor-
gule inin-
sta cōcilia.*

Quæ sanè non sunt eorum, qui tyrannide regna invadere nituntur, vel qui seditiones excitare solent. Ipse enim Christus Rex Regum, & Dominus dominantium, non terrenum, aut carnale regnum meditabatur, quod armis, potentia, opibus, & militibus obtineretur: Sed cœlestes, & spirituale, quo per fidem, charitatem, & verbum suum dominaretur in cordibus credentium, quos obediens Principibus esse iussit. Quare hæc non erat sufficiens satis colligendi contra Christum consilij ratio.

3. Tertio, Quod hi Principes nihil quod ad Dei spectaret gloriam, sibi proposuissent in hoc consilio, sed tantum, quæ pravis ipsorum affectibus, & cupiditatibus inferirent, vel primarius impij huius consilij præfatus, Caiphas Simoniacus, satis testatur: qui quum hostis esset filij Dei, nihil nisi quod impium esset, animo versabat. Sed Deus, quæ est infinita bonitate & potentia, iniusta, & crudelia consilia ad fœlices, ac salutes exitus producere novit: ut olim venditionem Ioseph ad salutem fratrum. Genes. 50. Licet verò impius hic, animo malo esset in Christum, tamen officij dignitatem ab ipso institutam voluit Deus dono externo, & visibili Prophetiæ commendare, quàm alio longè Spiritus sanctus intendit, quàm ipse Caiphas. Nam instinctu Dei locutus est, & ut Balaam, Num. 23. quanquam imprudens & ignarus quid diceret. Sic sæpe solet impia consilia gubernatorum in salutem vertere eorum, quibus ipsi insidiantur. Deinde & illud hic observandum, bonis, & malis huiusmodi dona gratuita esse communia, etsi periculosa in malis sint. Pronuntiat igitur in Christum sententiam, scilicet, Expedit, ut unus homo moriatur pro populo, & ne tota gēs pereat. Hoc autem, teste scripturâ semetipso non dixit, sed quum esset Pontifex anni illius, prophetavit, quæ non ita intelligas quasi veteri illi & Aaronico pontificatui sic esset alligatus Spiritus sanctus, ut quicquid Pontifex diceret, statim à Spiritu sancto dictum putaretur, aut divinum oraculum susciperetur: sed significat Deum semper externo illi ministerio favere solitum: & quavis ipsæ personæ essent impiæ, officium tamen erat sanctum, & diuinitus institutum. Ex quo sequitur error Vyclef, & aliorum, quem

*Bona gratuita bonis
& malis communia.*

Error Vyclef.

consultant August. lib. 4. contra Donatist. cap. 4. Bernard. ser. 6. in Cantica. Si verò hoc veteri illi, & typico concessit Deus beneficium, an putabimus Ecclesiam suam, quam sibi collegit, & purgavit Christus, omnino deseruisse, ac spoliasse omni externo Sacerdotio: quando in omni lege superesse voluerit Sacerdotes, qui offerrent dona & sacrificia pro peccatis?

4. Quarto, Proponit autem Evangelista immensam Dei misericordiam, quàm in diffiniva sententia iudicis explicat: quanquam illam nec cogitarit nec decreverit impius. Quodnam enim prælarius conferre humanæ naturæ posset Deus, quàm iræ, & damnationis filios congregare in unitatem fidei, abducere à cultu demonum, & à variis erroribus, quibus miseri derinebantur, ad veri Dei cognitionem: ut erepti de potestate tenebrarum, traderentur in unum corpus, cuius caput Christus. Ipsi autem per fidem & Charitatem, ut viva corpori membra inserti ipsius Spiritu vegetarentur, donec occurrerent in viros perfectos, in mensuram ætatis plenitudinis Christi, ad Ephes. 4. & horrendum Dei iudicium, in vasa iræ aptata iam in interitum, suâ nimirum culpa: quia enim resisterunt veritati, miscuit eis Dominus Spiritum soporis & vertiginis, Isa. 29. iusto suo iudicio. Neque propterea fatali quadam necessitate quis eos coarctos fuisse opinetur, ut voluntate sua aliter uti non potuerint, arbitrij libertate ipsis, ut quidam falsò opinantur adempta. Dei enim præscientia non imponit aliquam necessitatem, nisi fortasse eam, quàm vocant consequentiâ, quàm neque ordinat, neque approbat, sed tantum ad certum finem determinat ea, quæ homo lib. arb. facit. Quod ergo impio isto concilio, de quo Iacob, Genes. 49. & Psal. 10. non solum decreverunt, sed etiam perficere moliantur, Dei vindicantis est iudicium, quod necessario ipsorum impietatem & malitiam est consecutum, ut scilicet, omnes conatus, & vires in Christum perdendum intenderent. Hoc enim est quod scriptura docet, malos semper proficere in peius. Nullus autem est nocentior profectus, quàm qui contra Christum, scripturam, & Ecclesiam suscipitur: qualis est eorum, qui sese hostes Dei profitentur, vel factis, vel verbis, ut sunt omnium peccatores, hæretici,

SABBATO

retici, qui non solum Christum persequuntur, sed etiam
rursum crucifigunt, & ostentui habent in semetipsis.

SABBATO ANTE DOMI-
nicam Palmarum, Epistola
Hieremias 18.

*Et dixerunt, Venite, & cogitemus contra Hie-
remiam cogitationes, &c. Finis Epistola: Fiant
corruentes in conspectu tuo, in tempore furoris tui
abutere eis.*

*Impia Iu-
daorum co-
silia.*

Ieremias typum gerens Christi à Iudæis
spreti, cōtempni, ac crucifixi, præsentī Epī-
stola agit tria.
1. Primò, Describit impia Iudæorum con-
silia, quibus Christo de ipsis benemerenti
perniciem moliebantur, & sibi, ac Reipub. suę salutem ex
eius morte conciliare nitebantur, dum ait, *Venite, cogite-
mus contra iustum cogitationes: Quæ* causā obsecro, quia,
ut est Sapien. 2. contrarius est operibus nostris, impropie-
rat nobis peccata legis, diffamat in nos peccata discipli-
næ, & factus est nobis in translationem cogitationum no-
strarum, & gravis est nobis ad videndum. Erant igitur
cogitationes Iudæorū contra Christum, ut vnus ipse mo-
reretur pro populo, ne tota gens periret, Ioan. 11. Porro
ut omnia sibi tuta fore sperabant Principes Sacerdotum
Christo sublato: ita & Iudæi, quibus displicebat veritas,
à Hieremia prædicata, omnia felicius in Repub. succes-
sura putabāt, ipso tanquā seditioso Ecclesiastæ sublato: di-
cunt enim, Nō peribit lex à Sacerdote, nec sermo à Pro-
pheta, nec cōsiliū à Sapiēte, q. d. Est certa & firma Dei pro-
missio, quia Sacerdotiū nostrū diuinitus institutū perpe-
tuò duraturū cum legis cognitione permanebit, Malach.
3. Deuter. 17. ut non possimus quæ agenda sunt ignorare.
Non destituemur Sapientum cōsiliis, quia ex his depen-
det Reipub. felicitas, nec Prophetæ, qui Dei voluntatem
nobis annuntiant verbo & visionibus destituentur. *Ve-
nite ergo, & hunc seditiosum quotidie prædicantem, cap.
19. 20. afflictiones, bella, verbū excidium, tēpli desolationem,
Regis captiuitatem, & totius Reipub. vastationem*
percut

ANTE DOMINIC. PALM.

142

percutiamus lingua, mittamus lignum in panem eius,
Hier. 11. eradamus eum de terra, nō attendamus ad vni-
uersos sermones eius, hoc est falsis criminationibus &
calumniis, eum oneremus, crucem in corpus eius, quia
subinde se panē, qui de cælo descendit, dicere solet, mor-
te turpissima condemnemus eum, & tanquam somnia,
ipsius contiones æstimemus.

2. Secundò, sub persona Christi Propheta sese omni hu-
mano præsidio destitutum sentiens, quando tum Politi-
cus, tum Ecclesiasticus magistratus contra eum conspi-
rauerat, ita ut in neruum mitteretur, ac in lutum proice-
retur: Ideò Deo suam testatur innocentiam, eūque ex
fide agnosces omnium oppressorum refugium, auxilium
in tribulatione, & defensorem, petit illū artēdere causæ
suæ, vide Psal. 42. & audire voces aduersariorum. Siqui-
dem tanta sit illius imbecillitas, ut sustinere ipsorum ini-
urias non possit, nisi adiutus diuino præsidio. Neq; ve-
rò Propheta tantum hæc competunt, sed omnibus fide-
libus, imò ipsi Christo in cruce cōstituto, cuius innocen-
tiæ hæc competit querimonia, quæ quærit sese pro mi-
raculis, Euangelij prædicatione, & remissione peccato-
rum, quam gratis obtulit, retulisse inuidiam Scribarum
& Phariseorum, contumelias, exilia, Io. 9. 11. & crucem.
*Nunquid redditur, inquit, pro bono malum? quia foderunt
foueam animam meam. Recordare ergo quod steterim in conspe-
ctu tuo, & loquerer pro eū bonum, & ut auerterem indigna-
tionem tuam ab eis, dum, scilicet, in cruce pendens dixi,
Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt: & insuper
impis grauissima supplicia comminatur. Intelligebat
enim Dei iusticiam non passuram inultam tantam iniu-
riam, perfidiam, & ingratitude, non ipsi tantum Pro-
pheta, sed Christo Dei filio exhibendam. Atque adeò
omnibus iis, qui vel Dei beneficiis essent ingrati, vel in-
nocentes ac pios opprimerent: ut ex hac comminatione
merito possint terreri impij, & singularē consolationem
accipere pij: scientes illi Deum sceleris ultorem esse isti,
autem innocentia suæ defensorem.*

3. Tertiò, Præmissa comminatione enumerat quæ mala
ipsis immineant, tum à Babylonis ob grauissima ipsorū
peccata. s. ut est Ezech. 16. idololatriam, vagas libidines,
&

*Deus scelo-
rum glori.*

& otium tum à Romanis, Tito scilicet, & Vespasiano ob contemptum, ignominiam, & mortem filij Dei. Propterea inquit, *Da filios eorum in famem*, vt vel ipsi fame pereant, vel suo corpore alijs famem extinguant, 4. Regum 6. *Deduc eos in manus gladij: sicut uxores eorum absque liberis, viri interficiantur morte, & iuvenes confodiantur gladio.* Nemo autē arbitretur hæc à Propheta dici appetitu vindictæ: fuerunt enim Sanctissimi illi homines, quàm alienissimi ab hoc vitio, scientes Domino hanc esse ex ipsius præcepto relinquendam, sed tantum est futurorum prædictio, vt vel sic metu imminētis mali poenitentiam agent, à peccatis desisterent, Deo se reconciliarent. Verum quum animaduerteret Propheta aliud se nihil, quàm fudis fabulam canere, ipsosque propria malitia ita exaceratos, vt non antè desisterent, quàm filium Dei morte turpissima condemnassent, immutabilem contra ipsos pronuntiat Dei sententiam. *Ne propitius sis, inquit, iniquitati eorum, & peccatum eorum à facie tua non deleatur.* Quomodo igitur Petrus, Aët. 2. multis poenitentibus, qui vt Christus crucifigeretur fuerant cooperati, veniam concessit? Verum id nullo pacto cum Propheta pugnat. Is enim loquitur de iis, qui in odio & contemptu perseuerarunt, quales erant Scribæ, Pharisei, Principes, & Sacerdotes, quorum malitia ex Apostolorum prædicatione creuit.

SABBATO ANTE DOMI-

nicam Palmarum, Euangelium,

Ioannis 12.

Iesus ergo, ante sex dies pasche venit Bethaniam, ubi Lazarus fuerat mortuus, quem suscitauit Iesus, &c. Finis Euangelij: Sed vt Lazarum viderent, quem suscitauit a mortuis, &c.

Continet inestimabilem Dei misericordiam hoc Euangelium, quoniam exhibuit Christus in eo, quod tanta propititudine Iudeam repetit, quia iam horam adesse sciebat, qua victima fieret pro peccatis totius mundi: præterea Mariæ Magdalene in Christum amorem commendat, & Iude proditoris insignem auaritiam arguit.

Proponit

Proponit autem quatuor.

1. Primò, Christus, quia agnouit æterni Patris suam esse voluntatem, vt se pro humana natura veram exhiberet hostiam & victimam, pro peccatis, vt veritas vniuersæ responderet, qua decima die mensis iuebatur ouis immolanda in pascha tolli, Exod. 12. id est, sexta die ante immolationem, ascendit, & ipse ante sex dies paschæ, hoc est, iuxta nostram computandi rationem, 19. Martij. Nam 25. eiusdem pro nobis æterno Patri satisfecit. Venit autem Bethaniā Lazari à morte resuscitati; Marthæ, & Mariæ Magdalene causâ, ænigmate quodam eos sibi gratos esse significans, qui verbis ipsius essent obediētes. Hos enim sua visitatione dignatur. Isa. 66. Ad quem respiciam, &c. 1. Reg. 13. Melior obediētia, &c. Deinde vt peractum miraculum certius & illustrius faceret, & spem resurrectionis suæ daret, dum eum, qui à morte suscitatus, omnibus vitæ officiis vntem conuiuium admittit, & moriturum se significat, non tantum à morte absorbendum. Qui enim alium potuit à morte reuocare, & se. Porro in eo conuiuium, cui Christus accumbit, imaginem Ecclesiæ agnoscere licet, in qua sola Christus agnoscitur, adoratur, & colitur, charitate in cordibus fidelium diffusa, quæ non patitur otiosiari quenque. Nam Lazarus, rediuius peccator, scilicet, è monumento ad poenitentiam vocatus, gloriam Dei prædicat: Martha, quæ practicæ vitæ imaginem refert, operibus charitatis erga proximum, sed tamen ad gloriam Christi, tora occupatur: & Maria iam non ad pedes otiosa desidet, sed vnguento pretioso caput & pedes Christi perfundit. Ea enim demum vera est Ecclesiæ Christi facies, quam sibi, Apostolo teste, sponsam elegit, quam purgavit sanguine suo, quam denique corpus Christi idem appellat, in qua vera est obediētia in obsequium fidei, peccati cognitio, sacramentorum iuxta Christi formam institutorum reuerentia, vbi charitas, quæ plenitudo legis est, & perfectionis vinculum, energiam exierit suam, proximi necessitatibus succurrendo. Vbi denique verbi ministris, Sacerdotibus Christi suus seruatur bonos, iuxta præceptum Apostoli, Galat. 6. Communicet autem is qui catechizatur verbo, &c.

Secundò

Charitas 2. Secundo, Magnam Magdalene erga Christum charitatem commendat, quæ tanta liberalitate caput, & pedes perfudit unguento nardi pisticæ pretiosæ: neque hoc contenta, exterit pedes capillis suis. Id enim est peculiare fidei, ut Deum solum agnoscat, & quem misit, Iesum Christum, Ioan. 17. & charitati, ut opes suas in ministerium Ecclesiæ, & Ministrorum Christi benigne & liberaliter conferat. 1. ad Thesaloni. 5. Rogamus vos fratres, &c. Fugienda enim hic est impia de hoc facto suspicio, quasi lasciuiæ tantum esset argumentum, quia Plinius inter maximè luxuriæ indicia refert, quod talos & pedes quidam inungerent. Aliud Spiritui sancto hic propositum fuit: Significare nimirum, quàm grata opera, & meritoria sunt apud Patrem ea opera, quæ ex fide proficiunt, ut sunt dilectio Dei super omnia, & dilectio proximi. Hæc enim odore suauissimo totam Ecclesiam perfundunt: quæ licet malis sint odor mortis in mortem: sunt tamen piis odor vitæ in vitam, qui non solum inde consolationem accipiunt Spiritus sancti, verum etiam magis magisque accenduntur ardore celesti, donec ad eandem attingant vitæ perfectionem, ut se, suæque omnia in Euangelij, & Ecclesiæ subsidium conferant.

Grata Deo opera, quæ ex fide proficiunt.

3. Tertiò, Avaritia exsecratus Iudas, imaginem gerens omnium in Ecclesia hypocritarum, seditiosorum auarorum, & inuidorum, qui pietatem quæstus causa simulant: pacis & concordie unitatem, ambitionis vel avaritiæ occasione scindunt, perire arbitrantur quod ipsorum cupiditati aut marsupio non seruit, & aliorum felicitate aut commodis anguntur. Fremens, atque alios Apostolos ad murmurationem prouocans, qui tamen ob animi simplicitatem excusantur, ut magis cupiditati, & avaritiæ suæ patrociniari videatur, honestum prætextum affert, pauperum, scilicet, subuentionem. Sic enim solet humana industria honesto titulo suis affectibus inservire: atque ideo duas quæstiones proponit, scilicet, *Quare hoc unguentum non vasis trecentis denariis?* & *Quare non est datum egenis?* Hoc autem dixit, non quod pauperes illi curæ essent, sed quia fur erat, & ea quæ mittebantur, portabat. Huiusmodi vitiam non multos

multos nostra hæc ferat ætas, quibus cum nihil æquè cordi esse videatur, atque ipsa pauperum cura, ut iis alendis omnia sua erogare velle videantur, reuera tamen aliud nihil animo meditantur, quàm Ecclesiæ bonis insidiari, ex illis suum facere commodum, atque ut turpes solent Harpæ, rapinis, vsuris ac malis artibus sub Euangelij ac pauperum prætextu ditescere. Huiusmodi ille experiantur regiones, in quibus pro Christi suauissimo Euangelio, Antichristi obtinuit *καταβολή*.

4. Quartò, Aquisissimus humanarum actionum estimator, & iudex Christus, non externam tantum operum larvam, sed radicem ipsam, intentionem scilicet, tanquam Deus intuens, innocētis suscepit patrociniū, dum ait, *Quid molesti estis huic mulieri? Opus bonum operata est in me.* Toto igitur errant cœlo, qui iustum in quouis opere bono peccare magna impudentia non verentur asserere: nunquam æterna Dei sapientia Christus peccatum vocaret, quod bonum est. Maledicitur enim per Prophetam huiusmodi sinistrum iudicium, quo malum bonum, & bonum malum asseritur, Isa. 5. Est enim dilectio Dei natura sua bona, ergo & opera, quæ per Spiritum sanctum habitantem in cordibus nostris ex ea proficiuntur, relata in Dei gloriam, mala esse nequeunt. Deinde ne quis occasione pauperum avaritiæ prætextum asserere posset, ut ita suæ inferuire cupiditati posset, docet pauperes nunquam defuturos: atque eam esse relictam homini libertatem, ut dum velit, benefacere possit. Quæ duo, quasi paradoxa, subnectere nituntur nostri temporis hæretici: Nam Anabaptistæ communionem bonorum esse volunt, ac Platonice œconomiam instituere, atque adeo omnem è Repub. Christiana ordinem subvertere contra scripturas, Deuter. 15. Matth. 25. Psalm. 48. & Calvinistæ, qui omnia absoluta necessitate euenire contendunt, & Stoicorum fatum asserentes, arbitrij libertatem tollunt: qua sublata, falsum prorsus hoc loco Christus pronuntiat. Neque enim dum voluerimus, licebit benefacere.

DOMINICA IN RAMIS PALMARUM, Epistola, Ad Philip. 2.

*Sola fides
ad iustitia
non sufficit.*

*Charitas
Christi*

IN DOMINICA 3TA

Hoc enim sentite in vobis, quod est in Christo Iesu, &c. Finis Epistolæ: Et omnis lingua confiteatur, quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei Patris.

IRIA præsentī Epistolā agit Apostolus. In Primō, Fideles hortatur, non ad solam fidei professionem, quæ verborum strepitū enuntiat, aut corde solum creditur. Neque enim sola fides ad iustitiā sufficit, quum sit illius tantummodō pars, sed ad vitæ innocentiam, quæ præter fidem, etiam charitatem, modestiam, mansuetudinem, obedientiam, & humilitatem, aliasque virtutes complectitur, quæ quā in nullo viuīdus, quā in Christo apparuerint, qui proritypus est, & exemplar absolutissimū omnium virtutum, imō potius fons & origo: hunc commodissimē proponit Apostolus fidelibus imitandum: quia nō est in alio aliquo salus. Non aliud nomen sub celo datum est hominibus, in quō oporteat nos saluos fieri. In ipso habitabat omnis plenitudo diuinitatis: adeo vt de plenitudine eius omnes acceperimus, gratiam scilicet pro gratia, Ioann. 1. id est, gratiam glorificationis æternæ, pro gratia iustificationis indebitæ, vt inquit Fulgentius libr. 1. ad Monimum. Sed operæpretium est animaduertere, quas Christi virtutes imitari à nobis velit Apostolus, dum ait, *Hoc sentite in vobis, quod est in Christo Iesu*. Num scilicet, eas, quibus sicis pedibus super aquas ambulauit, Marc. 6. mortuos ad vitam reuocauit, Ioan. 11. Luc. 7. claudis gressum restituit, Matth. 21. leprosos mundauit, Matth. 8. & cæcos illuminauit? Lucæ 18. minime verò. Has enim si quibusdam concesserit, non tamen omnibus contulit. Licet enim admirandæ sint, non tamen ad salutem tantum necessariæ, neque ab ipsis pender nostra iustificatio, quādo & reprobis etiam conceduntur, Matth. 7. Hæ verò virtutes, quas nos vult imitari. Apost. tales sunt, vt sine ipsis placere Deo sit impossibile. Sunt autem charitas, quæ sola eum impellētes nos dilexit, quum inimici essemus, & semetipsum exinanīuit, formam serui accipiens, vt

IN RAMIS PALM. 145

vt pro nobis fieret victima, quæ æterni Patris ira remitteretur: & humilitas, quæ quum diues esset, pro nobis egenus factus est, vt illius inopia diuites efficeremur. Adeo enim hæ sunt omnibus necessariae, vt apertē doceat Apostolus, 1. Corinth. 13. sine his consistere veram iustitiā non posse, quum sola charitas sit vinculum perfectionis. Ergo si tantum nos dilexerit Christus, vt se totum nobis impenderit, abesse procul à nobis omnis inuidia, ira, indignatio debent: his enim Christum non imitamur, sed ab ipsius vestigiis recedimus.

*Charitas
vinculum
perfectio-
nis.*

2. Secundō, Proponit admirandam Christi mansuetudinem, quæ semetipsum exinanīuit, formam serui accepit, & humiliāuit semetipsum vsque ad mortem. Etenim quum esset ineffabili diuinæ maiestatis gloria æterno Patri æqualis, nimio nostri amore, ne creatura ad imaginem Dei creata semel, in æternum periret, semetipsum exinanīuit, accipiendo inferiorem, non degenerando ab æquali, vt habet August. in Psal. 34. Accessit enim in unitate personæ verbi anima rationalis & caro, secundum quam humanitatem licet esset minor Patre, erat tamen ei æqualis secundum diuinitatem, vt ipse testatur, dum ait, Ego & Pater vnū sumus. Quia verò non alia ratione, quā morte filij Dei, superanda erat crudelis illa peccati mortis, inferni, & diaboli tyrannis, quæ hominī dominabatur merito primæ illius transgressionis, nec moribatur alicui passioni subici posset diuinitas, singulari dispensatione per vnionem hypostaticam coniuncta est diuinitati humanitas: quæ sub forma seruili intelligit Apostolus. Etenim nomine formæ intelligit substantiam, authore Chrysostomo, sicut & nomine serui ipsam humanitatem, iuxta Damasce. lib. 2. cap. 21. Quia si separata fuisset ab humanitate Christi diuinitas, nihil aliud quā seruus fuisset. Tanta autem fuit illius erga nos dilectio, vt non solum sese deiecerit ad humanæ naturæ susceptionem, quia viuere inter nos, si voluisset, potuisset, beatus ac diues, sed & factus pro nobis est pauper, egenus, humilis, & contemptus, vt potius vermis diceretur quā homo, opprobrium hominum & abiectio plebis, Psalm. 21. dum sese deiecit nostri causa ad mortem non splendidam,

TtT ij

DOMINICA

aut gloriosam, sed plenam confusionis, horrores, scandalum, & miseriam: & ut ait Apost. mortem crucis, qua nulla cogitari potuit execrabilior. Siquidem maledictus iudicabatur qui pendeat in ligno. Ipse igitur factus pro nobis maledictus, ut nos eriperet de maledicto legis, Galat. 3. ut promissio ex fide daretur credentibus: qua profecto humilitate maior ab aliquo praestari nulla potuit. Merito igitur hanc fidelibus proponit Apostolus, idque multis de causis: Primo, ut tantam Dei clementiam admirentur. Secundo, ut hac occasione in amorem Dei rapiantur. Tertiò, ut pro gratia iustificationis, quam per Christum sunt consecuti, Patri aeterno gratias agant. Quarto, ut sicut Christus non sibi, sed pro nobis se humiliavit: ita & ipsi illius imitarentur exemplum, proximis compatiendo & condolendo. Est enim efficacissimum argumentum tantae humilitatis Christi consideratio humanis affectibus commouendis. Cuius enim tam cornea fibra est, tam adamantinum pectus, quod isthoc non moueatur exemplo: ut fastum, superbiam, inuidiam, iram, aliaque monstra ex animo suo non dimoueat? siculneus ac plane stupidus sit, imò à Deo desertus, quisquis isthoc non commouetur exemplo.

3 Tertiò, indicat Apostolus qualem Christus sit consecutus gloriam ex singulari humilitate, obedientia, passione, & morte, dum ait, *Propter quod & Deus exaltauit illum, & donauit illi nomen, quod est super omne nomen: Ut in nomine Iesu omne genu flectatur caelestium, Apocal. 5. terrestrium hominum, infernorum, demonum, qui credunt & contremiscunt.* Tanti enim fuit meriti apud Deum Patrem Christi obedientia, ut non tantum nobis, verum etiam sibi meruerit (quāquam id pertinaciter negare non vereatur Caluinus, qui turpiter hunc locum peruertit) preclaras illas tam corporis quam animi dotes. Diuinitati enim nulla maior, quam inerat, gloria accidere potuit. Quare prudenter distinguenda est à diuinitate anima Christi, quam crassa quadam ignorantia confundere imperiti solent. Meruit autem Christus animae *anastolay*, seu passionum indolentiam, & claritatem. Corpori autem immortalitatem, gloriam, felicitatem, & sessionem ad dexteram Patris. Quod vero hanc

Obedientia
Christi me-
ritum.

IN RAMIS PALM.

146

ro Hæc Christo secundum humanitatem sunt reddita merito innocentiae, humilitatis, passionis, ac denique mortis, manifestè non hic tantum testatur locus, verum & ille, Isa. 53. pro eo quod laborauit anima eius videbit, & saturabitur. Item, Iniquitates omnium nostrum portauit, ideo dispersit ei plurimos, & fortium diuidet spolia. Item, Psal. 44. Diffusa est gratia in labiis tuis: propterea benedixit te Deus in aeternum. Vides Caluine, Christum esse à Deo Patre benedictum propter sanctitatem vitae & doctrinae? Quod si huic interpretationi non credas, Basilium in commentariis eiusdem Psalmi confulas, qui ex iisdem scripturis huc allatis docet Christum multa consecutum, tanquam merita & praemia virtutis. Quare immerito hoc loco scholasticos grauas Caluine, quasi hi primum hoc ediderint paradoxon: quando communis omnium veterum hæc fuerit sententia, qui hanc praepositionem, propter, causalem esse voluit, non consecutiuam tantum.

Christus à
Deo Patre
benedictus.

DOMINICA IN RAMIS PALMARUM, Euangelium, Matth. 21.

Et cum appropinquassent Hierosolymis, & venissent Bethphage ad montem oliueti, &c. Finis Euangelij: Benedictus qui venit in nomine Domini, Osanna in altissimis.

Complectitur hoc Euangelium tria.

1 Primò, Singularem Christi humilitatem, quā in hoc ostendit, quod infidet asello, stipatur abiectionibus hominibus, & puerorum acclamationem admittit. Sunt enim hæc opinione mundi, qui non sapit ea quæ Dei sunt, (stultitia enim est illi) ludicra prorsus potius quam seria: fidelibus autem admiranda sunt mysteria. Significant enim ipsam à Patre aeterno destinatum, ut sarcinam peccatorum nostrorum tolleret, Ioan. 1. pauperibus & humilibus veritatem Euangelij annuntiaret, Isa. 61. 1. Corin. 1. doceret pauperum & humilium, non displicere orationem. Prophetæ etenim omnes, quotquot de officio veri Messiae nunquam docuerunt, hæc primaria ipsius fore

Christi hu-
militas.

T t T iij

munia describere, vt Za. 9. dum ait, *Ecce Rex tuus venit tibi iustus, saluator, pauper, & humilis*, vt nimirum iustificet circuncisionem ex fide, & præputium per fidem, Rom. 3. saluum faciat populum suum à peccatis eorum, Matthæi primo: illius inopia diuites nos efficeret, 2. Corinth. octauo: & sua humilitate mederetur contritis corde, & humiles spiritu saluaret, Psalm. 33. Hæc vt piis fidelibus annuntiaret mysteria, hac humili est vsus pompa, non quali solent Reges huius seculi, videlicet, phalaris equis, curribus triumphalibus, seu arcuatis, equitum aut pedum millibus, & armorum aut tubarum strepitu. Voluit enim regni sui maiestatem collocare non in huiusmodi externis, quæ mundus admirari solet, sed in iustitia, gaudio, pace, & Spiritu sancto, Roma. 14. Neque enim mandatum venerat instituire regnum, Ioan. 18. sed cœleste, ac spirituale. Atque ideo contra Regum huius seculi morem, ante victoriam triumphum celebrat. Certa enim illi erat de hoste, quo cum pugnaturus aduenerat, victoria: quod scilicet, per sanguinem crucis suæ expoliaret principatus ac potestates, ac palam traderet triumphas de illis in semetipso, Coloss. 2.

Discipulorum obedientia.

2. Secundò, Promptam discipulorum obedientiam, qua Christo parent, dicenti, *ite in castellum, quod contra vos est*, ipsam nimirum Hierosolymam significans quam essent in negotio prædicationis Euangelij, experturi quidem rebellem ac refractariam, sicut ante ipsos omnes Prophetæ fuerant, quotquot misisset, vt superstitionem, idololatriam, & impios cultus damnarent, quos non ante persequi destitit, quam crudelibus suppliciis extinxisset vt patet in Isaia, Hieremia, & aliis: quum falsos Prophetas & adulatores maximi faceret: ne autem talium exemplo terretur Apostoli, pollicetur fugam; *Et inuenietis asinam & pullum alligatum cum ea*: Istud hoc vaticinio significans fore, vt prædicatione Euangelij promptos ac beneuolos sit inuentura auditores, Isa. 55. Quo modo descendit imber & nix de cœlo, &c. sic erit verbum meum, &c. Ostendit autem verbum Dei nos esse asinos, id est, peccato & maledictioni obnoxios, alligatos, & captiuos à diabolo ad suam ipsius voluntatem, nec solui posse, vel sola obedientia legis, vel viribus liberi arbitrii.

Si enim

Si enim ex iis esset iustitia, ergo gratis Christus mortuus esset: sed per Christum quem nobis annuntiat prædicatione Euangelij, quod hic exprimit, dicens, *Soluite, & adducite mihi*. Est enim hoc verbum reconciliationis, 2. ad Corinth. 6. quod posuit Christus non in Apostolis tantum, sed in omnibus Prædicatoribus, Pastoribus, Sacerdotibus: quorum est autoritate clauis, & legitimum sacramentorum vsu soluere peccatores à laqueis diaboli, à quo captiui tenentur ad ipsius voluntatem. Vtinam in tanta Reipub. Christianæ perturbatione, qua saeuimus magna tyrannide grassatur demon, hanc Christi vocem sic audiant vt obtemperet quotquot sunt Episcopi, Pastores, & Prædicatores: quos videlicet posuit Spiritus sanctus regere Ecclesiam, quam acquisit Christus sanguine suo, Actor. 26. vt Apostolorum exemplo fortiter resistant gladio spiritus verbi Dei aduersariis potestatibus, hæreticis, & perfidis, qui miseris modis Ecclesiam scindunt & violant, fideles erroribus & peccatis onerant, cum contra eos liberare, & ad Christum (vt hæc asinam Apostoli) adducere deberent: Tunc enim verè huic Christi præcepto obtemperant ministri Christi, quando eos non ad se, sed ad Christum adducunt, hoc fit dum post posito proprio questu Christi gloriâ, fidei promotionem, & animarum salutem quarunt. Tunc enim verè ad Christum adducunt, eiusque præcepto satisfaciunt, quando cum Paulo dicunt, Non quero vestra, sed vos. 3. Terriò, Populi noui Regis aduentu gloriantis gaudium, quod ostendebat, plateas vestibus sternens, arborum ramos spargens, & acclamatione cantici Osanna filio Dauid. Quæ si, vt oportet, penitus inspiciamus, doctrinam suauissimam contineri deprehendemus, scilicet, quo pacto eos esse affectos oporteat, qui Christum per Passionem in cœlestem Hierusalem ingredientem imitari velint, perfecta scilicet, fidei, quæ corde creditur, cōfessione, eleemosynarum largitione, bonorum operum fructibus, quibus ad pietatem prouocari proximus solet: hinc tanto studio semper ad imitationem sui fideles sunt hortati Apostoli. Imitatores mei estote, sicut & ego Christi, 1. Corinth. 11. Philip. 3. Sunt autem in Apostolos potissimum imitanda fidei constantia & in-

TtT iij

FERIA SECUNDA

tegritas, quam ad extremum vsque spiritum conserua-
runt charitas, qua se totos impenderunt & superimpen-
derunt pro Christo & Ecclesia: & spes, quam habebat,
sicut anchoram anime firmam ac tutam, incedentem vs-
que ad interiora velaminis, Hebr. 6. Quia enim, teste
Christo, arcta, & angusta est via, quæ ducit ad celum,
arctæque adeo multis salebris ac scrupulis, vt caro indicat,
obnoxia, vt facili primo intuitu percellatur humana
ratio, præsertim ea quæ delitiis & voluptatibus assueue-
rit, (quanquam longè fentiosior & difficilior sit ea, quæ
ad perditionem ducit) infirmitati nostræ hoc concedit
Christus, vt Sanctorum virtutes (quæ ipsius quoque dona
sunt) imitemur, vt hac ratione desperatio adimatur, quæ
carnis infirmitas suggerere solet, dum vident Sanctos,
Prophetas, Martyres, Apostolos simili infirmitate cir-
cundatos, ex spiritu Christi ipsos inhabitante, potuisse
patriam, amicos, parentes, fortunâ, corpus, & vitam pro
Christo contemnere: hoc enim verè est illi vestimenta
prosternere, quemadmodum & ramorum proiectio pa-
randæ per Christum victoriæ contra mortem, mûdum,
ac diabolum erat symbolum: quo etiam testabatur eum
esse Christum, qui per sanguinem crucis pacificaret ea,
quæ in cælis, & quæ in terris sunt, Col. 1. Cæterum, vt fe-
rè semper gloriam sequitur inuidia, ita Christo hîc ob-
rigit. Ex hac enim pompa impij Pontifices, Pharisei, &
Scribæ maiorem inuidiæ & odij occasionem concepe-
runt, non tam erga Christum quàm erga discipulos, po-
pulum, ac pueros, à quibus Christo hîc exhibetur triû-
phus. Displicet enim semper diabolo, & eius ministris,
hæreticis, cultus, qui vero Deo exhibetur, maximè si pri-
ma fronte nō videatur ex presso Dei verbo præscriptus:
sed dicant, Oro: quibus scripturis hîc cultus populo erat
præceptus, haud dubiè nullis: placuit tamen Christo: er-
go malè damnantur illæ cæremoniæ: quas affectu quo-
dam pietatis exhibent fideles ad fidei suæ protestationē,
neque sunt vlla ratione hæreticorum, qui sese offendi
conqueruntur, causâ reiiciendæ.

FERIA SECUNDA POST DO-
minicam Palmarum, Epistola, Isa. 50.

Domini

POST DOMINIC. PALM. 148

*Dominus Deus aperuit mihi aurem, ego autem
non contradico, &c. Finis Epistola: Speret in no-
mine Domini & innitatur super Deum suum.*

St hæc Epistola, quædam *innotuitis* passio-
nis Christi, quæ non futura prædicere, sed
gesta narrare videtur. Sustinet autem per-
sonam Christi Propheta, tria potissimum
agens.

1 Primò, Proponit Christum sese ex singulari Patris
voluntate obtulisse pro salute generis humani, quia sa-
crificia holocausta, & oblationes Patri iam non placue-
runt. Impossibile enim erat sanguine taurorum aut hir-
corum deleri peccata, Hebræorum 10. Ideo inquit, *Do-
minus aperuit mihi aurem*, vel, vt est Psalm. 39. *corpus
aperuit mihi. Ego autem non contradico, & retrorsum non
abij.* Siquidem in capite libri scriptum est de me, vt fa-
cerem voluntatem tuam Deus meus. In mysterio nan-
que redemptionis humanæ peragendo, eadem totius
trinitatis fuit voluntas, licet filius tempore passionis in
agonia, & sudore sanguineo constitutus, petere vide-
batur, vt, si possibile esset, transfret ab eo calix: Erat
enim ea petitio, insinuatio tantum humanæ imbecilli-
tatis, quam mox ratio superior correxit, dum ait, *Ve-
runtamen non mea, sed tua voluntas fiat.* Nihil enim
æquè semper optauit filius, ac redemptionem, & salu-
tem generis humani, quam nulla veterum sacrificio-
rum hostia comparare potuit, sed sola agni immaculati
Christi, quam pro nobis iuxta Patris voluntatem in ara
crucis obrulit, vt esset redemptio & propitiatio pro pec-
catis, non pro nostris tantum, vt loquitur Ioannes cap. 2.
sed pro totius mundi.

2 Secundò, Vt singularem filij Dei erga nos dilectio-
nem & amorem insinuare, ostendit, semotis metapho-
ris figuris, & ænigmatibus, quomodo filius Dei semet-
ipsum exhibuerit Deo Patri pro nobis, &c. Ephes. 2. *Stupenda
oblationem, & hostiam, in odorem suauitatis, dicens, Dei erga
Corpus meum dedi percutientibus, genas meas Vellentibus, nos miseri-
& faciem non auerti ab increpantibus & conspuentibus; cordia &
O magnam & verè stupendam Dei erga nos misericor. benignitas.*

TtT v

FERIA SECUNDA

diam & benignitatem, qua, quum inimici essemus reconciliati sumus Deo per mortem filij eius, qua denique ipse filius, vt habet Apostolus Apocalypsis 1. nos dilexit, & lauit à peccatis nostris in sanguine suo, dum languores nostros ipse pertulit in corpore suo super lignum, vt peccatis mortui iustitiæ viuamus, 1. Petri 2. dum corpus suum Sacrosanctum, quod peccatum non fecit, quod Spiritus sancti operatione virgo concepit & peperit, in ore cuius non est inuentum mendacium. Ita (vt iustitiæ æterno Patri pro nobis satisfaceret) ludibrio permisit impiorum, vt non esset species ei, neque decor, vt esset despectus & nouissimus virorum, vt quasi ouis ad occisionem duceretur, & quasi agnus coram tondente se obmuresceret, Isaia 53. Perpendant hæc mysteria fideles, & desinant tandem in semetipsis perperatione scelerum rursus crucifigere filium Dei, Hebræorum 6.

Innocentia
Christi.

3. Tertio, Describit Christi tum innocentiam, quod scilicet nullo suo merito talibus iniuriis, calumniis, pœnis, & suppliciis sit affectus, sed tantum quod Pater posuerit in eo iniquitates omnium nostrum, vt quasi conterere ipsum voluisse videretur, Isaia 53. Id enim iudicabat mundus, dicens, Sperauit in Deo, liberet eum si vult. Si est filius Dei descendat de cruce, Matthæi 27. quibus calumniis hic responder Christus, Dominus Deus Pater est auxiliator meus, scilicet, secundum humanitatem, quæ auxiliatore eguit. Vnde ipsi in agonia constituto aderat Angelus confortans, Lucæ 22. licet secundum diuinitatem esset Patri æqualis. Ergo quia nulla est in me iniquitas, tanta est conscientia puritas & innocentia, & ideo non sum confusus. Remansi enim inter mortuos liber à vinculis, scilicet damnationis. Imò mortem ipsam moriendo destruxi, 1. Corinthiorum 15. Osæ. 9. Ero mors tua, o mors, &c. Hac fiducia securus posui faciem meam, vt petram durissimam, vt plagis & verberibus non cederet, & atteri me passus sum propter scelera vestra, Isaia 53. non meo merito, si accusare me aduersarius voluerit, accedat ad me, stemus simul. Neque enim cedam peccati conscientia impulsus. Tuetur enim innocentiam meam auxiliator meus,

Ac

POST DOMINIC. PALM.

149

Ac proinde qui me condemnare voluerunt, quasi vestimentum conterentur, & tinea comederit eos, id est perpetua eos manebit miseria. Tum etiam insignem misericordiam, qua nunquam potest obliuisci misereri. Si quidem omnium iniuriarum quasi immemor, post tanta in ipsum commissa scelera, & flagitia, vocat ad gratiam remissionis, nolens, vt ait Apostolus Petrus, Epistola 2. capit. 3. aliquos perire, sed omnes ad penitentiam reuerti. Ait enim per Prophetam, *Qui ex vobis rimens Dominum, & audiens vocem seruus eius?* quasi dicat: Si ita vt me Dei filium sitis persecuti, iniuria affeceritis, odio habueritis gratum, & in crucem adegeritis, non est quod desperetis tamen, penitemini, credite Euangelio, baptizetur vnusquisque vestrum in nomine Domini, Actuum 2. Hoc est enim audire vocem seruus eius. Sic enim fiet, vt si in tenebris ambulauerit, iam lumen recipiat fidei, & veritatis, ac translati de potestate tenebrarum, transferatur in regnum filij dilectionis Dei, ad Collosenses 1. Si tamen speret in nomine Domini, & innitatur super Dominum Deum suum: hoc est, fiduciam & gloriam spei, vsque ad finem firmam retineat, Hebræorum 3.

Insignis
Christi mi-
sericordia.

FERIA SECUNDA POST DO-

minicam Palmarum, Euangelium,

Matthæi 26.

Et factum est: cum consummasset Iesus sermones hos omnes, dixit discipulis suis, &c. *Finis Euangelij: Et exinde querebat opportunitatem vt eum traderet.*

Via satis sciebant Apostoli Christum legum esse obseruantissimum, nec certas habere ædes, in quibus iuxta legis decretum, agnum comederet, præbent se tamen illi morigeros, & quo loco parari veliret, gaudeant. Itaque varia proponit hoc Euangelium.

1. Primo, Christus vt suam natiuitatem, & vitam vo-

luit

luit esse in summa humilitate, & penuria. In stabulo enim nascitur, tota vita non habet ubi caput reclinat. Luca 2. & 9. 2. ad Corinth. 8. quum diues esset, &c. eandem in extremâ mortis horam seruare noluit, vt exemplo doceret suos ab omni auaritia, superbia, fastu, & ambitione quàm alienissimos esse debere: etsi interim non obscure significet se cœli ac terræ Dominum esse, vt pote cui omnia ad arbitrium parata sint. Nam & Petrum, & Ioannem ad ignotum hominem destinat, quæ fieri velit tanquam Dominus imperat, vt qui omnium corda arbitrio suo regeret, sciens nihil sibi denegandum. Neque verò ad Diuites, Scribas, Phariseos, Principes, & Sacerdotes, Apostolos mittit, nō quod & ipsorum non posset rebelles insecutere quo veller voluntates: sed ne cuiquam inuito vim facere grātia putaretur, eum eligit, quem voluntarium fore præsciuit, id est, humilem, & abiectum, nullo famulorum strepitu stipatum, sed qui ipse lagēnam aquæ humeris gestare: vnde eius humilem conditionem agnoscere licet, Talibus enim delectatur Christus, qui humili sint & contrito corde, non reicientes gratiam Dei, sed eam humeris in vilitatem proximorum ferentes. Parati etiam omnia discrimina ipsorum causā ferre, hī demum hospitio, & conuiuio Christum excipere merentur: iuxta illud, Si quis diligit me, sermonem meum seruabit; & Pater meus diligit eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus, Ioannis 14.

2. Secundò, Magnam verbi Dei potentiam commendat, quæ potuit facillè huic, cui destinantur Apostoli, adimere omnem imminenti periculi metum, & timorem. Siquidem dederant Pontifices & Pharisei mandatum, vt si quis cognouerit ubi sit, indicet, vt apprehendant eum, Ioannis 11. Vnde parum tutum videbatur eum hospitio admittere, qui esset & Ecclesiasticus, & civilis magistratus autoritate proscriptus. Sed hæc est Christi, eiusque, quam inspirat gratis, fidei virtus & energiat, vt fame, & fortunæ bonis neglectis, in solam Dei Patris voluntatem respiciat, & eam sequatur, & obtemperet, etiam cum capitis periculo, sciens, absque summa illius prouidentia, & voluntate accidere nihil posse:

Quare

Quare sese huic promptissimè subiicit. Contrā verò, hoc fidei lumine destituta ratio, & prudentia carnis, neglectis Dei promissionibus, præsentia tantum, & quæ ante pedes sunt cernit, horum consideratione mouetur: nec Deo, cui omnium rerum & humanarum, & diuinarum cura est, fidit aut credit ita terrenis affixus, vt cœlestium consideratione non magis quàm brutum moueatur.

3. Tertiò, Vt in hoc viro significaret qualem fidelium *Fidelium* oporteat esse fidem, & obedientiam erga Deum, eius *fides & obedientia in* que verbum, prædicat qualem ipsum sint experturi Apostoli: scilicet, facilem, & promptum. Ipse, inquit, ostendet vobis cœnaculum grande stratum. Charitas enim, *Deū, qualis.* quæ diffusa est in cordibus fidelium, non sibi, sed Christo, & proximis omnia impendit. Non enim quærīt quæ sua sunt, sed quæ Iesu Christi: illi totum cœnaculum cordis sternit, vt alium nullum hospitem admittat. Apostolos verbi Dei ministros, & prædicatores paritur verbo fidei exornare conscientiam, illustrare cognitione veritatis, amore cœlestium bonorum accendere: Submittit enim intellectum in obsequium fidei. Neque enim alia ratione Christus recipitur, quàm fide, spe, charitate, & obedientia, qua verbo creditur, promissiones expectantur, proximus propter Deum diligitur, & mandatis eius obtemperatur. Hæc qui ex spiritu fidei fecerit, iustus est, non imaginaria tantum imputatione, sed verè: iuxta illud Ioannis, Qui facit iustitiam, iustus est: habet & Christum habitantem per fidem & charitatem in corde, vt ait Apostolus, ad Ephes. 3. Cuius potentia in omnibus tentationibus defenditur & liberatur, etiamsi maxime insidietur hostis, etsi tanquam Leo circumeat quarens vt deuoret.

4. Quartò, Proponit singularem Christi in peragendo redemptionis humanæ mysterio promptitudinem, qua sese æterno Patri obtulit *Christus*, & pretium pro peccatis nostris dum testatur Euangelista, ipsum facta hora discubuisse, & duodecim Apostolos eum eo. Quibus non obscure diuinam Christi potentiam declarat, qua effecit vt etiamsi tam ciuiles quàm Ecclesiastici magistratus contra eum conspirassent, non potuerunt tamen, nisi dum veller

vellet ipse, quod cupiebant perficere. Ex quo sequitur irritos esse omnes conatus mundi, carnis, diaboli, & impiorum, quos solent contra fideles, & electos intentare, nisi diuina permissione fulciantur: quæ tamen ad eorum salutem patitur subinde ipsos cruci succubere: quia non nisi per varias tribulationes vult ipsos intrare in regnum cælorum, sicut & vnigenitum suum cruci subiecit, vt esset fidelibus exemplum & regula. Atque hoc erat, quod tanto desiderio sitire sese testatur Christus, dum ait, Desideraui hoc pascha manducare vobiscum antequam patiar, sed dico vobis, quia ex hoc non manducabo illud donec impleatur in regno Dei. Quid enim aliud Christum in mortem pro nobis adegit, nisi ineffabilis charitas, qua dilexit nos, etiam cum inimici essemus: ad quam cum vbiq; nos hortetur, tum maxime hisce verbis, quibus in vltima cæna nō Apostolos tantum sed nos omnes instruit, atq; ad hanc charitatis vicissitudinem hortatur, quod in ea vitæ Christianæ perfectio, & consummatio esset constituta, neque alia via, quam per hanc, esset acquirenda felicitas æterna.

FERIA TERTIA POST DOMINICAM PALMARUM, Epistola Hieremias. II.

Tu autem Domine demonstrasti mihi, & cognoui, &c. Finit Epistola: Non prophetabis in nomine Domini, & non morieris in manibus nostris.

At incipitur hæc quoque Epistola de mysterio passionis Christi: Sustinens enim personam Christi Hieremias, tria facit. Primo, Ostendit sese ex certa Dei reuelatione intellexisse Iudæorum contra se odia, machinationes, & consilia, quibus ipsum propter veritatem verbi Dei sunt persecuti. Nullus autem Prophetarum, siue vitæ puritatem, siue prædicationem, siue persecutiones spectes, clarius imaginem Christi expressit, quam Hieremias. Siquidem sanctificatus in vte-

ro sanctissimè vixit, prædicatione grauiter vitia carpsit, & persecutionibus variis agitatus, tandem à populo lapidibus est obrutus. Non quòd ista cum Christi factis conferri verè possint: distant enim multis per sanguis. Christi nanque longè alia fuit vitæ innocentia, prædictio, & passio, ad eò vt soli Christo conuenire propriè possit ista Prophetæ sententia. Ego quasi agnus, qui portatur ad victimam. Nunquam enim Sanctorum puritas tanta esse potest, propter eam, quam circumferunt naturæ corruptionem, vt misericordia non indigeant conditoris, beneficio redemptionis non egeant: deniq; victimæ pro peccatis cessent. Hæc enim soli Christo ob vniuersam diuinæ naturæ competent.

Secundò, Quasi per antithesin inter se committit singularem Christi innocentiam, perseuerans in ea, quam ab agno sumpsit metaphora, dicens, *Tu ostendisti mihi filium eorum. Et non cognoui quod cogitauerunt contra me consilia,* quæ Christo non alia ratione competere possunt, nisi quatenus ita se gesserit, ac si prorsus ignorasset Scribarum, Sacerdotum, & Phariseorum, contra ipsum machinationes, quum nihil vnquam horum ipsum lauerit, ita vt frequenter non tantum ipsorum, vel verba, vel facta quamuis occulta prodiderit, verum etiam abditissimas eorum cogitationes. Matt. 9. Vt quid cogitatis mala in cordibus vestris? Erant enim in Christo omnes sapientia, scientia Dei thesauri absconditi, tanta veritate & copia, vt de plenitudine eius omnes acceperimus veram tum Dei, tum scripturarum cognitionem: insuper remissionem peccatorum, & gratiam pro gratia, Ioannis. 1. nec non Iudæorum contra ipsum inuidiam, dum videntes illustria Christi facta, miracula, & dogmata malo quòdāmodo zelo percelli dicebant, Quid facimus, quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic, omnes crederent in eum, Ioannis. 11. Conceperunt autem hunc zelum impij ex honoris, dignitatis, & questus nimia cupiditate, quibus dum priuari metuebant, iuxta Prophetæ huius oraculum consilio diffiniunt dicentes, *Venite, mittamus lignum in panem eius, & eradamus eum de terra viventium. Et nomen eius non memoretur amplius:* hoc est, Mortē turpissimam condemnemus eum, vt nulla posthac eius superscriptione.

FERIA TERTIA

ria. Hæc quidem cogitauerunt impij, sed errauerunt. Nam excecavit eos malitia eorum, & nescierunt sacramenta Dei, Sapient. 2. Omnibus etenim suis consiliis ac machinationibus hoc sunt consecuti, vt ipsi sibi perpetuam ignominiam, damnationemque æternam: Christo verò gloriam ac nominis immortalitatem compararent: quia enim Christus sese humiliavit vsque ad mortem, dedit illi Pater nomen quod est super omne nomen, Philippen. 2.

3. Tertiò, Denuntiat pro hac tanta in Christum iniuria horrendum Dei in ipsos iudicium, quo acerrimè filij sui tuebitur innocentiam, & vlciscetur illatam iniuriam: & impiorum iudicaturus est non tantum facta, sed corda, & renes, dum ait, *Tu autem Domine Sabaoth, qui iudicas iuste videam vltionem tuam ex eis*, quæ non optando, appetitu videlicet vindictæ, dicuntur à Prophetæ, sed vaticinando, Dei contra ipsos sententiam pronuntiat. Tribuit autem Deo iudicij æquitatem, quæ nihil, vt qui ipsa iusticia est, ex affectu, amore, & odio sit iudicaturus, sed in iudicio & iusticia, vt eius sententiam nec damnare etiam si velit, reprobis possit, sed laudare redemptus: item tribuit seueritatem, quæ impios, & infideles, hæreticos, hostes fidei, apostatasque, & quot quot sine fide ac poenitentia, in peccatis contra conscientiam perseuerant, perpetuis illis gehennæ suppliciis puniet. Proinde quisquis sese aut potentia, aut calumniis impiorum opprimi sentit, consilium Prophetæ sequatur, reuelet Domino causam suam: ipse enim, iuxta Psalmographum, est refugium pauperi, adiutor in tribulatione, iudex orphanorum, & Pater viduarum. Merito igitur Christus, vt exemplum omnibus oppressis exhiberet, Patri æterno causam suam vindicandam committit, nec temerè: Nam Apostolo teste, ex auditus est pro sua reuerentia, Hebræorum s. dum in diebus carnis suæ precès & supplicationes cum lachrymis & clamore valido obtulit. Vidit nanque vltionem, quam Pater sumpsit de perfidis Iudæis filium Dei persequentibus, de gentibus idololâtris gratiam Euangelij respicientibus, & de impiis peccatoribus filium Dei conculcantibus.

FERIA

POST DOMINIC. PALM.

152

FERIA TERTIA POST DOMINICAM PALMARUM, Euangelium, Matthæi 26.

Prima autem die Azymorum, accesserunt discipuli ad Iesum dicentes, Vbi vis paremus tibi comedere pascha? &c. Finis Euangelij: Et hymno dicto, exierunt in montem oliueti, &c. Mar. 14. Luc. 22.

Omplectitur hoc Euangelium tria.

1. Primò, Quomodo Iudæi iuxta præceptum, Iudæi duæ. Exod. 12. duabus tantum de causis colebāt *bis de caus* Pascha, 1. Quia Angelus ea nocte, Ægyptio sis tantum rum primogenitis trucidatis, pepercisset lu colebant dæis, Exod. 12. 2. Quia eadem nocte Ægypto sunt egres- Pascha. si, amplissimis spoliis ditati, & omnibus ipsorum aduersariis submersis, Exod. 14. Hæc autem, quia, Apostolo teste, in figura contigerunt, 1. Corinth. 10. Cuius vt veritatem exhiberet, aduenit Christus: idcirco ne legi dero gare videretur, Apostolos de duobus admonet: scilicet, de Paschate post biduum celebrando, de Passione, quam per crucem esset subiturus, significans eam adesse horam, quæ transiret ex hoc mundo ad Patrem, Ioan. 13. & quod aduersum nos erat chyrographum decreti deleteret, ad Coloss. 2. Agit autem hoc Christus, vt anxios, & parum in fide firmos Apostolos certiores faceret de sua diuinitate, & humanitate, quæ potuit futura prædicere, & sese voluntarium morti oblicere. Quæ duo eò attentius sub articulum Passionis voluit inculcare Christus, quod in his duobus summam sceleritatis fidelium collocasset. Neque alia ratione cuiquam posse eam adipisci, nisi perfecta vtriusque fide & confessione. Vt enim sine fide impossibile est placere Deo, ita & qui erubuerit me, inquit Christus, coram hominibus, hunc filius hominis erubescet, &c. Luc. 9. sed Christiani longè, scilicet, maioribus de causis hoc celebrant, quo recordantur q. potentia magni illius cõslij Angeli Christi eius, destructi sint, & captiui ducti in ligno crucis, Col. 2. & ipsi Christiani erepti de potestate tenebrarum, & translati in re-

V V V

agnum filij Dei, Coloss. 1. & quod loti in sanguine Christi ab omnibus peccatis, acceperint spiritum adoptionis filiorum Dei, in quo clamant, Abba Pater, Rom. 8. Apocal. 1. His siquidem de causis pascha nostrum immolatus est Christus: horum consideratione & memoria epulantur in azymis, 1. Corinth. 5. sinceritatis, & veritatis: sed cum lactucis agrestibus, iuxta Dei decretum, Exod. 12. Sic enim typicum agnum Patres, Christus, & Apostoli comederunt. Requirit enim beneficiorum Christi memoria, nostrorum peccatorum quandam recordationem, eorumque veram poenitentiam, cum acerbis cordis dolore, de offenso clementissimo Patre Deo, coniunctam, sed addito azymo, id est, odio, & detestatione peccati, ne modicum fermentum totam massam corrumpat. Hoc enim significabat Deus, dum prohibet in domibus eorum, qui pascha comederent, esse fermentatum panem veteris malitiae, & nequitiae: quia nulla esse potest conventio Christi ab Belial. Ut igitur Christus non solum legi obtemperavit in esu agni paschalis, sed ex nimia charitate qua dilexit nos, obtulit semetipsum pro nobis, ut esset pascha nostrum ac nobis immolaretur, ita vicissim nos oportet ex vera fide, & conscientia bona, hanc ipsius beneficia amplecti.

*Iudaorum
malitia.*

2. Secundo, Proponit malitiam Iudaeorum, quorum Principes interea dum sacra haec tanta religione sibi à Deo precepta colenda forent, invidia irritati, secundo contra Christum consilium faciunt, quomodo Iesum dolo teneant, & occiderent. Quia enim semel inter ipsos constitutum erat perdere Christum, quem sentiebant ipsorum avaritiae, superstitioni, & impietati esse contrarium, lata iam per Caipham sententia, solum hoc de modo perden- di agitur concilium, dicentes, ut est Sap. 2. Circumveniamus iustum, quoniam contrarius est operibus nostris: Improperat nobis peccata legis: Dissimulat in nos peccata disciplinae nostrae: Promittit se scientiam Dei habere: Filium Dei se nominat: Factus est in traductionem cogitationum nostrarum: Gravis est nobis ad videndum: & tanquam nugaces aestimati sumus ab illo. Vide Matth. 23. Venite ergo, mittamus lignum in panem eius, & eradamus eum de

de terra, & nomen eius non memoretur amplius, Hier. 1. Sic enim impietas semper in malum proficit, iustissimo Deo praecedentia peccata novis subsequenter vindicante, ut non immerito impij magistratus imaginem, hi Principes & Sacerdotes praese ferre videantur: qui cum semel veritatem ipsam oppugnare coeperint, non antea desistunt, quam omnino oppresserint, exigentibus id saepe meritis subditorum, quia Dominus est, qui regnare facit hypocritam propter peccata populi sui, Iob 34. Illud quoque hoc loco admirari licet humanam malitiam, licet potentia, armis, facultatibus, & omnibus praesidiis fulciatur, nihil tamen posse contra electos, nisi Deo permittente: qui mala hominum voluntate ad exercitium utitur electorum, non pro ipso improborum arbitrio, sed secundum propositum suum, & Ecclesiae utilitatem. Est & illud quoque horum Principum magnae improbitatis, & impudentiae argumentum, quod nullo pietatis, vel religionis amore, coercetur, à flagitio concepto in filium Dei, sed solo mundi & turbarum motu. Ideo inquit, Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo: sed iusto Dei iudicio comprehenduntur in conciliis quibus cogitant, Psal. 10.

3. Tertiò, horrendum iudicium Dei in Iuda proponit, qui ex Apostolo, & verbi Dei praecone, factus, propria malitia, qua ita est excecatus, venditor, traditorque Christi: Quum enim diabolus misisset in cor eius, ut traderet eum, tum abiit ad Principes, & summos Sacerdotes, dicens, Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam? Hic fructus est avaritiae, ut verè dixerit Poeta, Quid non mortalia pectora cogis auri sacra fames? & Apostolus, Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationes, & in laqueum diaboli, quae mergunt homines in interitum, 1. ad Timo. 6. Refert autem impius hic proditor omnium eorum imaginem, qui contra conscientiam, veritatem Dei in mendacio detinent, quaevis causa pietatem simulant, sacramenta Christi non nisi certo pretio accepto administrant, & Simoniaca labe rursus Ecclesiam defecant. Hi enim verè Christum Iudaeis tradunt illudendum & occidendum: quia huiusmodi hominum causa nomen Domini iugiter blasphematur: quibus iustissime competit illud, Si

*Horrendum
Dei iudi-
cium in
Iuda.*

FERIA QUARTA

inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique, &c. Psalmo. 54. Quod autem opportunitatem nacti impij magistratus perpetrandi sceleris pretium offerunt, insignem eorum in Christum declarat inuidiam, quauis parati iacturam subire, vt innocentis morte sese exsaturent. Ita solent ij, quibus veritas odio est, omnia tentare, vt eam semel opprimant, nec ante desistunt, quam quod cupierint, assequantur.

FERIA QUARTA POST DOMINICAM PALM. Euangel. Ioan. 13.

Ante diem festum Pascha, sciens Iesus quia venit hora eius, &c. Finis Euangelij: ita & vos faciatis, &c.

Thi non ignorem huius Euangelij historiam factam esse ipso die cenae Domini, atque hoc die Christum fuisse à Iuda venditum, tamen quia, iuxta communem Ecclesiae consensum, lotio pedum sacramenti institutionem praecessit, ideo consule hoc Euangelium hoc die interpretari licet. Complectitur autem quatuor. 1. Primò, Singularem Christi mansuetudinem, & humilitatem, qua se non tantum in abiectissimam seruitutem lotionis pedum demisit, sed in horribiles illos dolores Passionis, quos nostra causa assumpsit, ad Philipenses 2. Propter nimiam scilicet, charitatem, qua dilexit nos, &c. Eam autem dilectionem electis, & fidelibus quotidie impendit, quam Apostolis typica hac lotione significauit, s. sanguine suo sese animae, & corporis sordes loturum, peccata, nimirum, & poenas peccatorum, quae licet in natura videantur relictæ in exercitium, in morte tamen prorsus extinguuntur, Apoc. 7. Absterget Deus, Dan. 12. Isa. 25. Deleuit enim Christus mortem, peccata, mundum, diabolum, & infernum, non vt non sint, sed vt fidelibus non dominentur, ablata ipsorum tyrannide, & potentia, ne lotis & iustificatis noceant, sed potius, vt ait Apost. Ro. 8. cooperetur in bonum. Nam praecipit mortem in sempiternum, Isa. 25. deleuit chyrographum decreti, ad Col. 2. vicit mundum, Io. 17. alligauit fortē, & vasa eius diripuit, Luc. 11. & in sanguine testamenti eduxit, victos de

Mansuetudo Christi,

POST DOMINIC. PALM.

154

de lacu, in quo non erat aqua. Zac. 9. Sed tamen egent continua lotionem pedum, quia etiam iustificatis & electis infirma natura subinde graues & malos affectus gignit, qui continua egent lotionem, quae per poenitentiae lachrymas fit. Dum itaque Christus surgit à cena, deponit vestimenta, linteos se praecingit, mittit aquam in peluim, & incipit lauare pedes discipulorum: insignē illā erga miseros mortales declarat charitatē, qua quū diues esset, propter nos egenus factus est, vt, si ipsius inopia diuites efficeremur. 2. Secundò, Petro recusanti lotionis beneficium, ostendit insignem illius utilitatē, dum insinuat verā iusticiā, aut vitam aeternā haberi non posse, nisi per Christum à sordibus peccati abluamur. Obseruanda interim est Apostoli Petri modestia, & animi demissio, qua indignum se iudicat, cuius pedes ille lauaret, qui sua virtute caecorum oculos aperuit, Matt. 11. leprosos mundaui, mortuos suscitauit, Ioā. 11. coelum & terram ē nihilo creauit. Gen. 1. & deniq; omnia fecit, quae coeli ambitu continentur. Tulle quidem hanc animi modestiam Christus, quanquam ex zelo, non secundū scientiam prodiret, insinuans eos qui spirituales sunt, debere imbecillitatem infirmorum sustinere. Ideo inquit, *Quod ego facio nescis modo*: q. d. Animalis adhuc quum sis, non percipis ea quae sunt spiritus Dei, quia incomprehensibilia sunt iudicia Dei, & inuestigabiles vię eius, Ro. 11. Scies postea, dum scilicet, Spiritum sanctum acceperis, qui deducens te in omnem veritatem docebit te omnia. Ioan. 14. 16. Verum dum pertinacius Christo reluctari pergit, vt est semper carnis natura propensior in ea quae rationi adlubescunt, potius quam quae verbo Dei impetrantur, his obedire, graui illum comminatione terret, dicens, *Si non laueris te*, quasi dicat, Nisi te fecibus prauae concupiscentiae purgatum mundaui, spiritu iudicii & spiritu ardoris, Isa. 4. qui baptizati ob perpetuam cum carne luctam est necessarius: *Non habebis partem mecum*, scilicet, in terra viuētium, quam per Passionem vobis quoque sum ac omnibus electis paraturus. Hac terribili comminatione audita perculsus, (Est enim quouis gladio ancipiti penetrabilior sermo Dei pertingens vsque ad diuisionem animae ac spiritus, &c. Heb. 9.) se totum voluntati Dei permittit. Est enim

Petri modestia & animi demissio.

Galat. 6. Rom. 14.

FERIA QVARTA

ea fidei natura, vt se totam Deo committat. Ideo inquit *Dominus, non tantum pedes, sed & manus*, id est, opera, & caput, id est, intentionem. Quibus verbis pulchrè exprimit nos, nostraque omnia ex se sordida esse ac fœda, nec in iudicio Dei posse consistere, nisi à Christo purgata.

3. Tertiò, Doctrinam Christi, qua docet eos, qui, vt loquitur Apostolus, Hebr. 6. & Rom. 6. semel sunt illuminati, gustauerūt donū cœleste, participes facti sunt Spiritus sancti, in morte Christi baptizati sunt, & loti sunt à peccatis, vt scilicet, sint in Christo Iesu noua creatura, renouati spiritu mentis, & induti nouū hominē, qui secū dum Deum creatus est in iustitia & sanctitate veritatis: quomodo, scilicet, eos oporteat ambulare, & placere Deo, quorum caput, & manus, id est, authore Bernardo, sermon. de lotionē pedum, intentio & operatio munda est, vt non hominibus, sed soli Deo placere studeant, abnegantes impietatem & secularia desideria, vt sobriè & piè viuant in hoc seculo: his tamen esse opus vt pedes lauent, id est, animi affectiones, subinde per pœnitentiæ lachrymas expurgent. Vix enim fieri potest, quin vanitati, voluptati, & curiositati subinde animus plusquam oportet cedat. Nam in multis offendimus omnes. Est enim, iuxta Augustinū sanctissima oratio, Si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus. & veritas in nobis non est. Quare leuia & si hæc videantur esse peccata, contempnenda tamen sunt, quando impossibile sit cum eis saluari: nec nisi per Christū elui possunt: est enim propitiatio pro peccatis nostris. Si tamen secundum post naufragium tabulam pœnitentiæ non negligamus, qua virtute sanguinis agni immaculati, animorum, & corporum sordes purgantur, vt coram Deo, eiusq; seuerō tribunali consistere possimus, tanquā abluti, sanctificati, & iustificati. Sic enim sit, vt loti simus coram Deo mundi, quemadmodum hic docet Christus: quamuis enim sine peccato non simus, tamen si non dominetur ac regnet in nostro mortali corpore, vt obediamus cōcupiscētiis eius, non imputatur, etiā carne seruiamus legi peccati, modō mēte seruiamus legi Dei, Ro. 7.

4. Quartò, Suo ipsius exēplo hortatur Christus Apost. Episcopos, & Sapientes, quibus Ecclesiā suā, quā acquisi-

uit

POST DOMINIC. PALM. 155

uit sanguine suo, Act. 20. cōmisit, ad māsuetudinē, modē, stiliā, & epeceiā: dū ait, *Si ergo ego laui pedes vestros, Dominus, & Magister*, nō tragic⁹ aut imaginari⁹ vel titulo ten⁹: sed verē, & vt loquitur scriptura, Dñs dominātiū, Princeps Regū terrā, & Rex Regū: ergo & vos debetis alter alterius lauare pedes. Qui maior est vestrū, fiat sicut minor, Mat. 20. Luc. 22. Galat. 6. Nō iubet autē Christ⁹ hoc p̄cepto, vt in publicis peccatis, & manifestis criminib⁹ inuicē sibi adulētur & p̄fecti & subditi: sic enim politiā omnē prorsus subuerteret. Sed ex æquo vult omnes suæ sortis meminisse: vt, si murua lenitate sanem⁹, quæ salua charitate tolerari possunt. Est autē superiorū & gubernatorū, vitā, & mores leniter ferre suorū subditorū, quatenus cū pace Reip. & sine iniuria creatoris licet: & subditorū, gubernatorū, & doctorū mores, licet tetricos & difficiles, tolerare. Porro q̄ graues turbas in Ecclesia Christi dederit huius p̄cepti neglectus, res ipsa loquitur.

Superiorē est & gubernatorū, subditorū, & doctorū, tam & mores leniter ferre.

FERIA QVINTA IN COENA

Domini, Euangelium, Lucæ 22.

Et cum facta esset hora, discubuit, & duodecim Apostoli cum eo, & c. Finis Euangelij: qui pro vobis fundetur, & c.

Matth. 26. Mar. 14. 1. Cor. 11.

Brogatis typicis illis & Mosaicis sacrificiis in vltima cœna Christus nouū, nō secundū ordinē Aarō, sed Melchisedech, sacrificium instituit, panem & vinū, in verū ac viuū corpus suum conuertēdo. Quare non ratione, sed fide sunt æstimanda, quæ in hac cœna agit Christus. Sunt autem obseruanda quatuor.

1. Primò, Vehemēs hoc Christi desiderij, quo p̄ter cōsuetudinē ad hanc cœnā accedit, nō obscurē magnum quid ipsū facturū indicās: ex quo intelligas nō cōmunē aut vulgare fuisse, sed prorsus diuinā, & cœlestem, qua dignatus est filius Dei humanā naturam maledictō obnoxia, cœlestib⁹ epulis pascere, proprio, si corpore, & sanguine. Siquidē id & potuit, & voluit, quia Deus, apud quem non impossibile omne verbū, Luc. 1. & quia sæpius fuerat pollicitus. Io. 6. Panis quem ego dabo, caro mea est, & c. Quisquis igitur est sacramentarius, aut Caluianus,

V V iiii

Qui Gerita veritatem corporis in sacramento Eucharistiæ negans, hic vel diuinitatem, omnipotentiam, vel voluntatē Christi tollit, contra manifestum Dei verbum. Ego & pater in Eucharistia vnum sumus, Ioā. 10. Omnia quæ habet Pater, mea sunt, scilicet negat, Io. 16. & illud, Omnia quæcunque voluit Dominus, fecit in cælo & in terra, Psal. 134. Certa fide est ergo credendum, Christum potuisse, voluisse, & fecisse, scilicet, nipotentia, vt ex pane corpus suum faceret, quod vitam daret.

Secundo, Vt insignē illā charitatē, qua sese in mortem pro nobis erat daturus, actius animis nostris infingeret, nō sui tantum typū, & figurā discipulis speciebus panis, & vini exhibuit, tanquā mæmosynō quoddā, & certū amicitia symbolū. Est enim cuilibet etiā plebeio facile apud amicū sui figuram in imagine picta relinquere, sed hanc nemo, nisi qui ratione careat, pro corpore amplectitur.

At verē Christus diuinitatis suæ potētia accepit panē, vt promissioni fidē faceret. Panis quē ego dabo, caro mea est: & gratias agēs benedixit, vt insinaret sublimius aliquid se facturū, q̄ humana ratio assequi potest: sic enim rebus arduis semper solet Christus, Neq; iis cōtētus fuit, sed fregit, & dedit discipulis, non simpliciter, aut mymicus tantum, sed dicēdo, *Hoc est corpus meū. Hic est sanguis meus.* Quare vehemēter errāt, q̄ Christū panē tantū fregisse, ac dedisse discipulis, impudētē asserūt. Operator enim est hęc Christi oratio, cū intētiōne faciēdi prolata ab eo, qui potestātē habet. Qui corpus suū nō cū pane presēs adesse facit, sed verē, vt Catholica credit Ecclesiā, trāselemētrauit & trāssubstāciauit in corpus & sanguinem suū. Quare liberē cōtra Oecolāpadiū, Svucēfeldiū, Stanczarū, Calutnū, Bezā, Lutherū, & Brētiū, aliosq; omnes nostri tēporis hæresarchas, credimus & profitemur Christū in hac nouissima cœna verū suū corpus, q̄ pro nobis in mortē tradidit, discipulis dedisse, nō vt ipis tantū esset charitatis & amoris mæmosynō, sed fidelibus omnibus pignus & arrhabo salutis æternæ Christi merito obtinēdæ: perpetuāque mortis Christi recordatio.

1. Corin. 11. Quotiescūq; māducabitis. mortē Domini annuntiabitis, &c. Atque ideo Apostolis, Episcopis, & Sacerdotibus hanc potestātē in cœna Christus fecit, dicēs, *Hoc facite in meam cōmēmoratiōē.* Quib⁹ verbis Sacerdotiū, nouæ legis

gis sacramentū, ipsosque Apostolos, & eorum legitimos successores instituit, qui offerrent dona & sacrificia pro peccatis, quemadmodum ipse Christus non solum in cruce cruentum, iuxta typum Aaronis, sed in cœna, secundum ordinem Melchisedech. obtulit sacrificium.

3. Tertiō, Quale corpus sub visibili elemētorum specie Apostolis dederit, verum, scilicet, & viuū, quale, scilicet, Virgo mater concepit, & peperit: Magi in præsepi adorauerunt: in mortē Iudæis tradidit Iudas: clauso sepulchro propria virtute suscitauit, & ab Angelis in cælo ad dexteram Patris adoratur. Quod Christi verbis efficacissimis demonstratur, dum ait, *Hoc est corpus meū, quod pro vobis datur. Hic est sanguis meus, qui per vobis effundetur.* An quæso aliud corpus in mortem dedit, quā mater peperit, quā Magi adorauerunt, quā cruci est affixum, quā sepulchro impositum est: atqui hoc se dare fatetur. Illud igitur sit oportet, nisi mēdacem eū esse voles qui summa veritas est: Proinde nec fallere, nec mētiri potest. Falleret autē ac mentiretur, si quum verum se dare corpus assereret, typicum tantum, & figuram illius exhiberet. Verius hic igitur veteris Ecclesiæ patres amplectimur, scilicet, Augustinum, Tract. 26. in Ioan. Item 45. 50. 61. 62. lib. 21. de Ciuit. cap. 25. sermon. 11. de verbis Domini, Ambrosiū in cap. 22. Luc. lib. 2. off. cap. 28. lib. 4. de sacrament. cap. 4. Item, lib. 5. cap. 4. Item de iis qui mysteriis inicianur, cap. 9. Chrys. hom. 31. 61. ad populū Anthoc. in ca. 10. 1. Epist. ad Corint. hom. 3. in Epist. ad Ephes. Theophilac. cōmentar. in Marcum cap. 14. 26. Matt. in cap. 6. Io. Origenem lib. 8. contra Cels. hom. 16. in Numer. Item, cap. 26. Matt. hom. 38. in Lucam, Hilarium lib. 8. de Trinitate, Cyprianum serm. de cœna Domini. Panis quem Dominus discipulis tradidit non effigie, sed natura mutatus est, Tertullianum lib. 4. contra Marchio. lib. 2. ad vxorem, lib. de resurrectione carnis, & Irenæum lib. 4. contra hæres. cap. 57. Item, lib. 5. in initio: quā coniuatos fidei hostes hæreticos, qui non verentur apertissima Christi verba euertere, qui veritate sublata vmbra tantum, & simulachra relinquunt. Neq; veritati derogat quod Patres quādoque diuersis nominibus, scilicet, figuræ, vt August. in Psal. 3. Tertul. contra Mar. Aug. tract. 27. in Io. signi. Aug.

FER. V. IN COENA DOMINI.

tract. 40. in Io. habet Christū in presenti per fidē, in presenti per signū, &c. & sacramenti appellantur: siquidem ipso Aug. teste, vna eadēq; res & veritas esse potest & figura vt de corpore Christi loquitur. Sic Aaronica illa sacrificia, vt vera erant sacrificia, & figuræ veri illius sacrificij, q̄ in cruce filius Dei obtulit pro nobis. Est itaq; Eucharistia hæc à Christo Apost. & nobis omnibus data, verum ac viuum Christi corpus, sed nunc immortale, impassibile, & glorificatum, omnibus iis, scilicet, gratiis ornatum, quibus post resurrectionem est humana natura affecta.

4. Quarto, vsus, quē esse voluit Christus in sumptione, & adoratione, vt in vtroq; fides nostra exerceretur. Parit autem horū vtrumq; varios affectus. Nā in sumēdo Christo incorporamur: Efficiamur corpus Christi mysticū, & charitatem infusam per Spiritū sanctū alimus & fouemus. 1. Cor. 10. Vnus panis & vnū corpus multi sumus, &c. Vnde Aug. Qui accipit sacramentū virtutis, & non seruat vinculum charitatis, non remediū accipit pro se, sed iudiciū contra se. Quare grauitur monet fideles Apost. vt probet se ipsos, & sic de pane illo edant, & de calice bibāt: hoc est, vt scripturæ docēt, fidē, charitatem mutuā, Mat. 23. si offeris timorē, probationē sui, 1. Cor. 11. & castitatē, 1. Reg. 12. Si mundis sunt pueri, &c. adhibebāt. Sic enim fiet, vt Sacrosanctis mysteriis desumendis, et si nō exactē, saltem quatenus humana fert imbecillitas, sese idoneos faciāt, Christo id suo spiritu supplente, q̄ humana industria præstare nequit, quæ cū infirmior sit, quam vt præstare hæc possit exactē. Respicit Deus ipsorum humilitatē, obedientiā, & bonā voluntatem, qua declarant indignos sese qui cælesti illo cibo pascantur, nituntur satisfacere Christo, dicenti, Nisi manducaueritis carnem filij hominis, non habebitis vitam in vobis, & in omnibus satisfacere nituntur præceptis tum Christi, tum Ecclesiæ, & insuper adorādo fidem, spem & charitatē exercemus, sine quibus impossibile est placere Deo. Nec potest superstitionis, & idololatriæ argui, qui extra sumptionem adorant, vt eleganter ostēdit Aug. tom. 8. in Psal. 98. quia ipsam carnem, in qua hic ambulauit, nobis manducandā reliquit: nemo illam carnem manducat, nisi qui prius adorauerit.

Fini Epistolarum & Euangeliorum Quadragesimalium.

nota

3

nota
circa
adoro
nuncem
eucharistia

IN SERMONES QVA.

DRAGESIMALES D. AEGI.

diij Topiarj Index alphabeticus, in quo a primam, b secundam paginam indicat.

A

Bana.	82.b	Æquitas in omni opere seruanda.	40.a
Abstinēdum, a quib⁹ abstinendum,		Æquitas & iustitia diuina.	37.b
si iustitiam parare voluerimus.	15.b	Ærumnæ. Christi⁹ suos multis ærumnis, & molestiis exercet.	98.a
Abstinētia fidei & charitatis cōiuncta, placet.	12.b	Æterna mors, iustissima Dei puniitio.	45.a
Abusus præcipui, qui.	32.a	Affectus dominādi in quæ mala nos rapiat.	23.a
Abusus tollendi, &c.	90.b	Affectus in Christo non fucati.	119.a
Abluti beneficio gratiæ Dei res periculosa.	19.a	Afflictio iustorū & ipiorū disparē sortitur finē.	17.b
Abyron, Dathan, &c. viui absorbentur à terra.	65.b	Afflictiones ad meliora cōpellunt.	81.b
Acceptores personarū, Nobilistæ.	10.a	Afflictiones voluntate non nunquā diuitius durāt, vt glorificet in nobis.	47.b
Aduersitas summi Patris voluntas, & quare immititur.	17.b	Afflictis non addenda afflictio.	113.a
Aduersitates, in aduersitatibus quid faciendū.	9.b	Agnorum nomine intelliguntur pij.	27.b
Adulatores in Principum aulis, regnorum & Rerū publicarum, ruinæ.	7.a	Alienū opus quando Deus facere dicitur.	30.a
Adulter est propriæ vxoris ardentior amator.	39.b	Altitudo montis Thabor,	53.a
Adulteriū semper grauis simē punitum.	99.a	Ambitio & auaritia, hæreticorum.	129.b
Adulteri enormitas.	39.b	Ambitio omnia diruit, & funditus euerit.	65.b
Adulti.	112.a		Amb
Æquabilitas seruis præstanda.	9.a		

INDEX

Ambitio vbique fugienda, 118.b
Ambitiosi animā venalem circumferunt. 23.a
Ambulare in veritate. 8.a
Amicitia huius mundi Deo est inimica. 131.a
Amouēdi mali remedium vnicum, pœnitentia. 11.a b
Anabaptistæ cōmunionem bonorū esse volūt. 144.a
Anabaptistarum error impius. 9.a
Anabaptistarū, & aliorū hæreticorū impietas. 155.b
Anabaptistarum somnia de rerum cōmunionē. 132.b
angeli administratorij spiri-
tūs, & custodes nostri. 23.b
Animaduēso Græcorū in adulteros. 54.b
Animæ oēs Dei sunt crea-
tione, non merito. 38.a
Animus consternatus mul-
ta polliceri solet. 89.a
Animus in ieiunio & pietate, candidus esse debet, & syncerus. 12.b
Animus irati ad deteriora prouocatur. 57.a
Animi purgatio necessaria. 92.a
Apologia, &c. 124.b
Apologia Christi cōtra inimicos suos. 33.a
Apostolus, Nullus Aposto-
lus, &c. 94.a
Arbitrij & voluntatis liber-
tas. 15.b
Arcta via, quæ ducit ad cæ-
lum. 147.a
Arma Christianorū contra
Satanæ tentationes. 22.a
Arma pœnitentiæ ieiuniū,
oratio & cinis. 63.b
Arma, quibus diabolū Chri-
stus abegerit. 24.b
Articulus fidei de secundo
Christi aduētū astruitur.
26.b. 27.a
Assertor noster Christus,
&c. 42.b
Auaritia, radix omnium
malorum. 55.a. 79.a
Augmentum humanæ ma-
litiæ. 80.b
Author salutis, Christus.
20.a
Authoritas ciuili & Eccle-
siastica, est ex ordinatio-
ne Dei. 61.a

B

Babyloniorum contra
Regem, &c. 129.a
Baptismus piscina excellen-
tior in quo fuerit. 46.b
Baptismus, sacramentū illu-
minationis. 117.a
Baptismi effectus. 81.b
Baptismi præludium, pisci-
na. 46.b
Baptizatus. Nō prodest non
baptizato dicere, Dimic-
te nobis, &c. 109.b
Balanizomeni qui. 17.b
Bellua, multorum caput
Repub. 33.b
Benedictio Dei & miseri-
cordia comitatur oratio-
nem humilem. 3.b
Benefic

ALPHABETICVS.

Beneficia in nouo testamen-
to per Christum exhibi-
ta. 25.b
Beneuolentia Regis Syriæ
singularis in suum mili-
tiz Principem. 81.b
Benignitas Dei sese nobis
obstringit. 3.a
Blasphemia & calumnia lu-
dæorum, in Deum impu-
dentissima. 38.a
Bonitas Dei ad pœnitentiā
nos inuitat. 44.a
Bono malum vincendum
omnibus. 50.b
Bona gratuita, bonis & ma-
lis communia. 148.b
Bonorum operum merces
reposita est. 69.b

C

Cadere, Quid dicantur
ante Satanam cade-
re, &c. 23.a
Cæremoniæ in mysterijs,
&c. 112.a
Calamitas. Non semper gu-
bernatorū negligentiæ im-
putandū, siquæ calamitas
in Rep. accidat. 94.b
Calamitates publicæ ob pec-
cata infliguntur. 58.a
Calamitates sunt pœnæ sce-
lerum. 111.b
Caluinistæ vnunquenq; suis
reuelationibus esse relin-
quendum docent. 104.b
Calumnia. 98.a
Calumnia hypocritarum in
Christum perfida. 48.a
Canonice preces non va-
næ. 51.a
Caput nostrum quando vn-
gitur. 5.a
Carnales nō percipiunt ea q̃
sunt spiritus Dei. 106.a
Caro nihil aliud spectat, q̃
quæ externa sunt. 130.b
Cathedra Moysi, quæ pote-
stas. 61.b
Cathedra Christi, quæ po-
testas. ibid.
Causa transfigurationis Do-
mini i proprio corpore. 53.a
Causæ ad vitā Christianam
nos mouentes, duæ. 21.a
Centurio, bonus Princeps,
& pater familiās. 9.b
Centurio, gentium primi-
tiz. 10.b
Ceturiōnis erga famulū a-
mor & pietas. 9.a
Eiusdē
fides & obediētia, ibi O-
ratio. 9.b
Humilitas. 10.a
Charitas Christi. 144.b
Charitas Dei Patris. 73.b
Charitas finis pcepti. 109.a
Charitas Magdalene in
Christum. 143.b
Charitas perfecta, iustitia
perfecta. 78.a
Charitas sese extendit ad
omnes. 15.a
Charitas vera. 119.a
Charitas, vinculum perfe-
ctionis. 145.a
Christus bucolica metapho-
ra promittitur oues suas
quæsiturus, visitaturus,
&c. 24.b. 25.a
Christus Dei mediator, &
hōmin

INDEX

hominum. 12.4. a. media-
tor noui testamēti. ibid.
Christus dispersa colligit.
&c. 81. a
Christus Hierosolymis nec
hospitem, nec mansionē
inuenit. 33. a
Christus hostia & victima
pro peccatis. 143. a
Christus lapis reprobatus.
74. a. lapis angularis. ib.
Christus liberator, atque
Seruator orbi datus. 10. a
Christus maior Iona & Sa-
lomone. 35. b
Christus, maris & fluminū
Dominus. 18. b
Christus nunquā deserit fa-
tis faciētes vocationi sug,
18. a
Christus promissiones om-
nes per Prophetas fa-
ctas, adimpleuit. 120. b
Christus quā necessariū
nobis. 45. a
Christus quomodo p pecca-
tis dicatur mortuus. 59. b
Christus quos diligit, casti-
gat. 117. b
Christus tentatur de habē-
di cupiditate, dignitate &
patientia. 22. b. 23. a
Christus tētatur cura & so-
licitudine victus. 21. b
Christus tentatus est nobis.
ibidem.
Christus verus Eliseus. 86. a
Christus, via, &c. 138. b
Christus voluntariē passus
est. 64. b

Christi natiuitas. 149. a
Christi potentia & diuini-
tas. 84. b. māuetudo. 97. a.
145. a. innocentia. 143. b.
151. a
Christiana natio. Nulla pe-
nē natio deploratiō Chri-
stiana. 136. a
Christianos quomodo va-
na gloria, tentet Satanas,
21. a
Cibus, potus & vestitus;
&c. 61. b
Circumcisio cordis. 136. b
Clemēcia Dei pēnitentiam
verā a nobis requirit. 44. b
Cogitatio, fons orationis,
110. a
Commendatio elemosy-
næ. 15. a
Cōmerciū idololatrarū
fidelibus phibetur. 39. a
Cōmuniō Sanctorum. 93. a
Cōparatio nulla est rerum
cōlestiū ad terrenas. 123. b
Cōparatio rerū humanarū
ad diuina, sicut nec finiti
ad infinitum, nulla. 30. a
Cōcordia, pax, & vnitas, in-
ter vtrūque magistratū
esse debet. 34. a
Confessio ex vera cordis cō-
tritiōe pfici sci debet. 59. a
Confessio oris nō sufficit.
75. b
Confessio plebis Hieroso-
lymitanę de Christo. 31. a
Cōfessio sacramentalis. 77. a
Coniugia. 88. a
Conseruatio iustitię. Quid
agend

ALPHABETICVS.

agendum sit ad iustitię
conseruationem. 16. a
Confessio afflictōrū est, q
Deus eos videt. 47. b
Consolatio contra despera-
tionem. 25. a
Consolatio insignis pro bo-
nis. 27. b. Terror ingens
pro malis. 28. a
Contemptus Ministrorum
malus. 83. a
Cōuentio nulla potest esse
Christi ad Belial. 132. b
Conuertere, quid. 1. b
Cor hominis prauum, non
natura sua, &c. 67. b
Cor scindere quid. 1. b
Corona perseuerantię de-
betur. 40. b
Corpus nostrum Domino
consecrandum, non for-
micationi. 54. b
Correctio fraterna. 86. b
Creatura nulla Deo præfe-
renda. 23. b
Cultus. Quo cultu a fide-
libus velit Deus coli. 92. a
Cura Angelorum de nobis,
& affectus erga nos grā-
dis. 24. a
Cura & sollicitudo, &c. 33. b
Cura Patris Iacob. 71. b

D
Amnari nō solum ob
flagitia, sed etiam de
bono amisso. 28. b
Damnatio hominis, in quo
potissimū sit sita. 66. b
Damnatio Iudæis cur præ-
dicitur. 37. b

Damnatorum pēnitētia se-
ra & inutilis. 29. a
Dauidis mortui merita ad-
huc viuunt. 8. b
Declinare a malo, & facere
bonum, quid. 43. b
Defensio. 104. a
Defunctorum corpora ma-
gna religione semper se-
pulta. 115. a
Demonstrare. Hæretici q
nequeunt scripturis de-
mōstrare, &c. 101. b. 102. a
Deus aliquando mutat sen-
tentiam, &c. 8. b
Deus non damnat opera,
&c. 12. a
Deus non vult iniusta con-
cilia. 140. a
Deus patientiam suorum
exercet. 18. a
Deus scelerū vltor. 142. b
Deus sperantes in se nō de-
serit. 113. a
Deus Verax. 95. b
Dei amor insignis erga suos
electos. 121. a
Dei benignitas sese nobis
obstringit. 3. a
Dei & sacramentorum con-
tēptores eadem, &c. 26. b
Dei irā quomodo occurrē-
dum. 57. b
Dei misericordia & bene-
dictio, &c. 3. b
Dei misericordia, patiētia,
& longanimitas. 2. b
Dei operatio magnos fru-
ctus in nobis parit. 102. b
Dei Patris charitas. 73. b
Diab

270 INDEX

- Diabolus quib⁹ technis nos
tentet. 21.b
Diabolus sibi vindicare co-
natur, &c. 23.a
Dies extremus cur redem-
ptionis dies dicitur, 34.b
Dies salutis. 120.a
Differentia legis & Evan-
gelij. 99.a
Differentia temporis noui
testamenti. 19.b
Diffidentia quid faciat in
hominibus. 9.b
Dignitas creptorum à po-
testate tenebrarum. 79.b
Discipline seueritas Remp.
continet. 87.a
Discipulorum obedientia,
146.b
Diuitiæ & paupertas, res a-
diaphoræ. 69.a
Doctores Catholici nō sper-
nendi. 51.b
Doctrina Principibus per-
maximè necessaria. 7.a
Doctrina, qua Christus sese
verum Dei filiū ostendit,
sublimior est, &c. 134.a
Dolores inferni, perpetui
& æterni. 28.b
Dominia rerum. 88.a
Dominus quando querend-
us. 29.a
Dominus solus probat cor
da & renes. 68.a
Dominus suos non affligit,
vt pdat, sed vt sanat. 20.a
Domus Israel, vinea Do-
mini. 73.a
Domus Simonis, Ecclesia,
93.a
Donum Dei. 96.a
E
Ecclesia, arca Noë. 93.a
Ecclesiæ ordines, quin-
que. 48.b
Ecclesiæ veri munus. 11.b
Effectus baptisimi. 82.b
Effectus Euangelij, varij.
100.a
Efficacia verbi Dei. 7.b
Electos tentat Deus aduer-
sus & prosperis. 17.b
Eleemosyna de præda facta,
Deo ingrata. 40.a
Eleemosyna ieiunio adiuu-
gi iubetur. 5.b
Eleemosynæ cōmendatio.
15.a
Eleemosynæ præmia, ibid.
Eleemosynæ vis. 16.a
Elias & Moses mortui ad-
sūt in trāsfiguratione. 53.a
Emenda peccantis, &c. 86.b
Encomium officij Sacerdo-
talis. 49.a
Epinicion puerorum, quid
adumbret. 32.b
Episcopi est infirmos in fi-
de suscipere. 50.a
Episcopi officium, monere
inquiētos. 49.b. consola-
ri viduas. 114.b
Episcopi veri est, regere
Ecclesiam. 62.a
Episcoporum officiū. 92.a
Episcoporum & aliorum Pasto-
rum officiū. 102.b. 105.a
Error asserētū iustū in om-
ni opere peccare, refuta-
tur.

ALPHABETICVS.

- tur. 40.a
Error hæreticorum circa
cælibatum. 93.b
Error hæreticorum circa
imagines. 89.b
Error hereticus refutatur,
29.b
Error libertinorū cec⁹ 42.a
Euangelium omnē proprie-
tatem nō tollit, &c. 83.b
Euangelium pœnitentiæ præ-
dicat in remissionē pec-
catorum. 11.a
Euāgelij doctrina orbē v-
niuersum peruasit. 121.a
Euangelij effectus varij,
100.a
Eucharistia. Qui veritatem
corporis Christi in Eu-
charistia negat, iij diuini-
tatem, &c. 155.b
Excommunicatio. 87.a
Excommunicatio Ecclesia-
stica nō inanis, &c. 87.b
Excommunicationis effe-
ctus. ibidem
Exempla duo inter se con-
traria. 46.a
Exhortatio ad vitam Chri-
stianam. 21.a
Exorcistæ. 81.a
Externa opera veniā non
merentur, absque cordis
pietate. 2.a
Externa sacrificia apud Iu-
dæos. 136.a
Externa subsidia non sunt
reciicienda. 103.a
Externa vocatio. 82.b
Ezechias consolatur per
Isaiam. 40.a
Ezechias cur morbo ta-
ctus. ibidem
Ezechias decumbētis pœni-
tentia, oratio & lachry-
mæ. 7.a
Ezechias pœnitentiæ effe-
ctus triplex. 8.a
Ezechias veritas. ibidem
F
Facere iudicium rectū.
Quis faciat rectum
iudicium. 40.a
Faciei lotio, & olei unctio,
quid denotent. 55.a
Fauor Dei. 95.a
Festa cur excoluerit Chri-
stus. 46.a
Festa Iudaica præcipua sue
re tria. 46.a
Fides. 117.a
Fides & opera. ibidem
Fides & obedientia, erga
verbum Dei. 85.b
Fides nostra de extremo
iudicio. 29.a
Fides omnia merita præce-
dit humana. 101.a
Fides operosa sola saluat.
18.b
Fides sola ad iustitiam nō
sufficit. 144.b
Fides sola nō sufficit. 125.b
Fidei articulus de secundo
Christi aduētū asstruitur,
26.b 27.a
Fidei fructus. 60.b. 137.b
Fidei natura. 112.a
Fidei oratio cœlos pene-
trat. 8.b

INDEX

Fidei vera cognitio. 80.a
Fidei vera peculiare, ut opera divina & admiretur, 116.a
Fidei & constantie pmiu. 56.a
Fidelis & verax Deus in promissis suis. 30.b
Fidelis liberris. 107.a
Fideles Christum in tentatione imitari debet. 22.a
Fideles tum timore salutem suam operari debent. 68.a
Fideles obtemperare debent recte monentibus. 102.b
Fideles opera Christiano homine digna perficere debent. 54.a
Fideles plura agere debet quae praeceperit Dominus. ib.
Fideles suae vocationis mores esse debet. ibid.b
Fideles quomodo ex scripturis dicantur iusti. 39.a
Fideles Sacerdotibus tria tenentur. 49.a
Fidelium fides & obedientia in Deum, qualis. 150.a
Fidelium felicitas. 101.b
Fidelium vita sine offensio ne esse debet. 20.b
Fiducia inanis, quae. 92.b
Fiducia & securitas quorumdam haereticorum tollit. 2.a
Filij saepe temporalibus supplicis ob parentum peccata puniuntur. 38.b
Filij & serui dispar conditio. 42.b
Finis legis, charitas. 33.b
Felicitas fidelium. 101.b
Felicitas hominis, quae confidit in Domino quae. 67.a
Fontes sicci, nubes sine aqua, & arbores autumnales, qui dicantur. 37.a
Forma vitae praescribitur ministris verbi Dei. 20.a
Fraterna correctio. 86.b
Fraus creditori non facienda. 85.b
Fructus quos producere solet populus Pastore desertus. 106.b
Fructus spiritus S. 112.a
Fundamentum ieiunij nostri ex Euangelio petitur. 21.a
Fructus voluntatis humanae in homine. 84.a

G

Gaudium noui Regis aduentu gloriantis populi. 147.a
Genius inuidi. 84.b
Gloriandum in Christi crucce. 67.a
Gratia Dei, quanta. 101.b
Gratia Dei imbri comparatur. 30.b
Gratia noui testamenti. 84.a
Gratiae Dei nomine quid intelligat Apostolus. 19.a
Gratia Dei poenitentia referenda, &c. 30.b
Gratiarum actio in Missa praecipue fit. 51.a

H

Haereses & schismata, unde excreuerunt. 11.b
Haeretici bona opera damnant.

ALPHABETICVS.

Haereticorum doctrina, sanguinaria. 169.a
Haereticorum impietas circa caeremonias. 62.a
Haereticorum libri non legitur. 93.b
Haereticus error refutatur. 28.a
Haedi impij. 27.b
Homicida, qui odit fratrem suum. 105.a
Homo carnalis non intelligit quae sunt spiritus Dei. 63.b
Homo consequi potest veram iustitiam. 38.b
Homini felicitas, qui in Domino confidit, quae. 367.a
Homini donatio, in quo hypocrisis constituta sit. 65.b
Hora sexta, meridies. 96.a
Horrendum Dei iudicium in Iuda. 153.a
Humana ratio, ex humana ratione de Deo non cogitandum. 30.a
Humanae maliciae augmentum. 80.b
Hypocrisis, duplex apud Deum iniquitas. 62.a
Hypocrita. 42.a
Hypocritarum mimis. 12.a
Idololatria fere in montibus fiebat. 39.a
Idolum nihil est in mundo. 83.a
Idolum nihil est. 96.b
Ieiunandi modus, &c. 42.a
Ieiunatores externi, &c. 5.a
Ieiunium quando sanctificetur. 2.b
Ieiunium sanctificare, quid. 5.a
Ieiunium hominis Christiani. 2.b
Ieiunium legis & Euangelij, &c. 6.a
Ieiunium hypocriticum. 42.a
Ieiunij nomine quid intelligat Christus. 5.a
Ieiunij nostri fundamentum ex Euangelio petitur. 21.a
Ieiunio eleemosyna adiungitur. 5.b
Iudas Christus orator secundum humanitatem. 107.b
Imperfectio legis datur per Moysen. 100.b
Imperfectio legis veteris. 13.b
Impia Iudeorum consilia. 141.b
Impietas haereticorum circa caeremonias. 62.a
Impiis familiare, &c. 139.a
Impotentiae arguitur Deus ab infidelibus haereticis. 107.b

INDEX

Inanis fiducia, quæ. 92.b
Incredulitas Iudæorum. 125.a
Infidelitas Iudæorum. 58.b
Infirmi varij in Ecclesia.
50.a
Innocentia Christi. 148.b
151.a
Insignis Christi misericor-
dia. 149.a
Intemperantia libidinoso-
rum senum. 97.b
Invidia excecavit Iudæos,
ut hoc quod viderunt,
non viderent. 31.b
Invidia in innocentem exe-
crabilis. 71.b
Invidia ferocia. 72.a
Invidia natura. 81.a
Iorā Regis Israël, &c. 81.b
Ira & vindicta Dei Iudæis
ob oculos ponitur. 1.a
Ira Dei quomodo occur-
rendum. 57.b
Ira animus ad deteriora
pronocatur. 57.a
Iudæi duabus de causis tā-
tū colebāt pascha. 152. a
Iudæi habebāt expressum
Dei verbum. 96.b
Iudæi nō intellexerunt si-
gnum sibi datum. 35.b
Iudæorū abiectio, & voca-
tio gētiū prædicitur. 10.b
Iudæorū malicia. 151.b. in-
gratitudo. 73.a. 106.b. ex-
citas. 122.a. infidelitas. 58.b
Iudæorū seditio erga Mo-
sen & Aaron. 94.b
Iudæorum & Samaritano-
rum superstitio. 97.a
Iudex Christus nec falli,
nec corrūpi poterit. 27.b
Iudicātorū differētia, ibid.
Iudicis Christi sententia
dispar, secundū disparē iu-
dicātorū cōditionē. 281.a
Iudicis maiestas ex perso-
næ, & conditionis digni-
tate iudicatur. 27.a
Iudicis veri officium. 99.b
Iudiciarium in Ecclesia sua
Christus instituit tribu-
nal. 87.a
Iudicium. 137.b
Iudiciū carnis cæcum. 48.a
Iudicium carnis gratia nō
illustrat, &c. 59.a
Iudicium Dei aliud, quā
hominum. 301.a
Iudiciū Dei horrēdū. 84.a
Iudicium quā terrible
maneāt relabētes. 26.b
Iudicium temerariū. 109.a
Iudiciū quis faciat. 401.a
Iudiciū Salomonis. 104.b
Iudicium & iustitiam, cur
scriptura copulet. 39.a
Iudicia Dei vera, iusta, &c.
38.a
Iudicia priuata sunt in scri-
pturis prohibita. 110.b
Iustificari, A gratia excide-
runt, qui iustificari in le-
ge volunt. 66.b
Iustus quē, atque elemēs
Deus. 45.b
Iustus semper orat. 51.a
Iustorum præmia. 13.a
Iustorum ossa ita Deus cu-
rodit, ut vnum ex iis nō
con-

ALPHABETICVS.

conteratur. 69.b
Iustitia, quid agendū sit ad
iustitię cōseruationē, 16.a
Iustitia Christi seuera in
impios templi Dei viola-
tores. 31.b
Iustitia Dei singularis, & mi-
sericordia ostēditur. 43.a
Iustitia diuina vult, ut vnus-
quisque onus suū por-
tet. 40.b
Iustitia hypocritica. 11.b
Iustitia hypocritica fugien-
da. 14.b
Iustitia operanda ante obi-
tum. 70.a
Iustitia operum. 90.a
Iustitia perfecta. 29.b
Iustitia perfecta, declinare
a malo, & facere bonū. 12.b
Iustitiarij, qui. 112.b
L
Abiis honorare qui
dicantur. 90.b
Laici Episcopis & prælatīs
deferre debent. 49.a
Laudem Dei asseruit Chri-
stus. 33.a
Lex Mosæ dilectionem
proximi nobis cōmēdat. 14.a
Legis imperfectio date per
Mosen. 100.b
Legis veteris īpfectio. 13.b
Legis & Euangelij differē-
tia. 99.a
Liberalitas & munificētia
Dei. 161.a
Liberator atque Seruator
orbi datus Christus. 10.a
Libertas Christiana, quę sit,
& in quib⁹ consistat. 41.b
Libertas oīs, quæ aliunde,
quā per Christū para-
tur, imaginaria est. 42.b
Libertas Prophetę in docē-
do obseruanda. 7.a
Libertas spiritus & carnis,
in quo differant. 42.a
Libertas vitę & fidei, pas-
sim omnibus conceden-
da non est. 20.b
Libertas voluntatis & arbi-
trij. 15.b
Libertū arbitriū. 76.b. 138.b
Libidinosorum senum in-
temperantia. 97.b
Longanimitas & patiētia,
Prælatīs præcipuē est ne-
cessaria. 10.a
Lugēdi causa fidelibus nō
deest, &c. 10.b
Lutherus omnes peniten-
tię partes cōtra expressū
Dei verbum reiciit. 1.b
Luxuria, fornicatio & adul-
terium, non solum filios
irę constituunt, &c. 79.a
M
Magistratus. 133.b
Magistrat⁹ rectē son-
tes punit. 100.a
Magistratus Ecclesiasticus
& politicus, cur populo
præficiatur. 34.b
Magistratus tam ciuilib⁹,
quā Ecclesiastici offi-
cium. 127.b
Maiestas iudicis ex perso-
næ, & conditionis digni-
tate iudicatur. 27.a
X x X iij

INDEXXIIA

Maieſtas Sacerdotij Chri-
ſti. 123.a
Mali homines cedēdo ma-
gis, &c. 33.a
Malum pro malo nemini
faciendum. 50.b
Mali amouendi remedium
vnicum, pœnitētia. 1.a b
Mala, Non ſunt faciēda
mala, &c. 129.b
Mala punire. Veri Princi-
pis eſt ita mala punire,
&c. 95.a
Mardatum. 90.a
Manere in ſermone Chri-
ſti, quid. 40.b
Manſuetudo Chriſti. 93.a
Maris Dominus, &c. 18.b
Mens Dei, quæ ſit. 44.b
Merces bonorum operum
repoſita eſt. 69.b
Mercenario merces reddē-
da. 133.a
Meritum orationis, vnde,
58.a
Merita. 117.a
Merita Davidis mortui ad
huc viuunt. 8.b
Merita Sanctorum, 135.b
Mimiſtis hypocritarū. 12.a
Miniſtri veri Dei, in tēpo-
re perſecutionis, &c. 60.a
Miniſtrorum authoritas in
Eccleſia eſt in ædificatio-
nem. 105.b
Miniſtrorum contemptus
malus. 83.b
Miniſtris verbi Dei vitæ
forma præſcribitur. 10.a
Miraculum Chriſti maius,
32.a
Miracula. 116.b
Miracula Chriſti. 80.b
Miracula in noua lege, cur
ſiant. 47.a
Miſericordia. 137.b
Miſericordia Chriſti erga
miſeros præcipua. 32.b
Miſericordia Dei immenſa.
107.b
Miſericordia Dei Patris
erga nos ſumma. 14.b
Miſericordia Dei ſingula-
ris erga impios reſpiciē-
tes. 25.b
Miſericordia Dei ſingula-
ris, &c. 25.b 26.a
Miſericordia Dei, patien-
tia, &c. 2.a
Mœchia, hodie luſus. 39.b
Mons Synai, quos ſignifi-
cet. 34.a
Mores profeſſioni cōgrue-
re debent. 92.b
Mors Chriſti, quis in ele-
ctis ſuſtulit. 38.b
Mori peccato, quid, 58.b
pro peccato. 59.a
Moſ Eccleſiæ quo ex loco
fundetur. 3.a
Supplicatio
nes. ibidem.
Moſes fidelis in omni do-
mo ſua. 123.a
Moſes punitus ob diſſiden-
tiam. 95.b
Moſi manſuetudo. 107.a
Moſaica lex dilectionem
proximi nobis commen-
dat. 14.a
Munia Paſtoris ſe obiturū
pol

ALPHABETICVS.

pollicetur Deus. 26.a
Munus Episcoporum, & a-
liorum Paſtorum. 105.a
Mutuum officium patrum
& filiorum. 88.a
Myrica, quid. 67.a
N
Nāmā Prophetæ præ-
ceptū contēnit. 82.a
Natiuitas Chriſti. 149.a
Natura cæca. 79.b
Necellitas orationem ex-
torquet. 9.b
Nefas eſt dimidiā ſalutē
ſperare. 43.b
Nemo ultra vires ſuas ſeſe
eſſerre debet. 65.b
Nequitia. Nulla nequitia
deſteſtabiliior, &c. 98.b
Niniuitæ & Regina Au-
ſtri, &c. 36.a
Niniuitarum pœnitentia,
126.b
Niniuitarum pœnitentiæ
ſeuēritas. 127.a
Niſus Satanæ aduerſus
Chriſtum. 21.b
Nomen Dei quando glo-
rificatur. 47.b
Nota veræ Eccleſiæ certifi-
ſima, &c. 60.a
O
Oblivio non cadit in
Deum. 45.a
Obſeruatiuncula, & cere-
monie, externæ, &c. 13.b
Officiū Episcoporum. 92.a
Officiū magiſtratus poli-
tici de Dei lege. 33.b
Officiū Sacerdotū, &c. 3.b
Olei vñctio, & faciei lotio
quid denotent. 5.a
Omnes religionis miſeriā
dolent, &c. 57.b
Omnis ſollicitudo in Deū
proicienda. 59.b
Omnipotentia ſoli Deo
propria. 63.a
Opus gratiæ Dei. 76.b
Opera. Ex operibus poſſu-
mus ſperare ſalutē. 7.b
Opera bona. 127.a
Opera bono affectu facta
probantur, & reprobat, &c.
12.a
Opera nō dānat Deus, ſed
prauā intentionem. ibid.
Opera carnis. 117.b
Opera Chriſti nō fuerūt it-
ritæ, ac fructu vacua. 31.a
Opera deo gratiæ, &c. 143.b
Operā ex fide & charitate
non proficiſcentia inuti-
lia. 4.b
Opera externa, &c. 2.a
Opera fidelium, quæ. 67.b
Opera legis, quæ. 111.b
Opera miſericordiæ pau-
cis complexa. 16.a
Opera trinitatis indiuiſa,
120.a
Orare debemus pro deſun-
ctis. 70.a
Oratio fidei cœlos pene-
trat. 8.b
Oratio fidelium in ſpiritu
& veritate ſit. 97.a
Oratio iūcta lachrymis in
Eccleſia celebris. 3.a
Oratiōis meritū vnde, 58.a
X x X iij

INDEX

Orationem humilē comi-
tatur, &c. 3.b
Orbitas grauissimos dolo-
res secū afferre solet. 114.b
Originalis iustitia. 76.b
Oris confessio nō sufficit.
75.b
Ossa iustorum ita Deus cu-
stodit, &c. 69.b
Ozias Lepra percutitur,
&c. 65.b

P

Parimonia. 103.a
Paruuli. 112.b
Pastor bonus Christus no-
uo testamento præcipue
promissus. 25.a
Pastores mali, capriuitatis
Babylonice causa. 24.b
Pastores ad exemplar veri
Pastoris Christi sese cō-
ponere debent. 25.b
Pastorum, ut alij boni, alij
mali, ita disparia eorum
officia. ibidem.
Pater orphanorum & vi-
duarum, Deus. 85.a
Patientia Christi. 65.b
Patientia & longanimitas
præcipue Prælati est ne-
cessaria. 50.a
Paulus, verus gentium do-
ctor. 62.b
Paupertas laudabilis cum
timore Dei. 69.a
Paupertas & diuitiæ, res
adiaphoræ. ibidem.
Pax. 88.a
Peccator. Nullus adeo de-
ploratus peccator, qui
non possit, &c. 118.a
Peccator ois seru⁹ est. 42.a
Peccator publicus coram
arguendus. 86.b
Peccatum. Nullum pecca-
tum inultum. 136.a
Peccatum facere quis dica-
tur. 42.a.b
Peccatū Pharisaicum. 4.b
Peccati cognitio, prima sa-
lutis adipiscēdæ pars. 100.a
Peccato mori, quid. 58.b
Peccata peccatis solet De⁹
vindicare. 79.b
Pelagiani. 108.b
Perfecta charitas, perfecta
iustitia. 78.a
Perfecta iustitia, declinare
à malo, & facere bonū. 12.b
Perfectio iustitiæ Christi-
anæ, & quid efficiat. 14.b
Perfidia Iorā Regis Israël
erga Deum vitium. 81.b
Perseuerantia in oratione
requiritur. 56.a
Perseuerantiæ corona de-
betur. 40.b
Personarū acceptores, No-
bilis. 10.a
Petri modestia, & animi de-
missio. 154.a
Pharfar. 82.b
Pharisei & Scribæ, sua ip-
sorum malitia excæcati,
relicti. 33.a
Pignus debitori reddē-
dum. 39.b
Plebs mala Pastorem mā-
lum meretur. 26.a
Poenitendum citō. 3.b
Poeniten

ALPHABETICVS.

Poenitētia. Malē docent hæ-
retici poenitentiā ex ter-
rore iudicij, &c. 126.a.b
Poenitentiā, amouendi ma-
li remedium vnicū. 1.a.b
Poenitentiā corporis & ani-
mi puritatē requirit. 3.a
Poenitentiā damnatorum,
sera & inutiles. 29.a
Poenitentiā in quibus con-
sistit. 1.b
Poenitētia sine merito pas-
sionis Christi efficax esse
non potest. 64.b
Poenitentiā vera q̄ sit. 18.a
Poenitentiā vera & falsa di-
stinguitur. 2.a
Poenitentiæ arma, ieiuniū,
oratio & cinis. 63.b
Poenitentiæ fructus. 116.a
Poenitentiæ partes oēs con-
tra expressum Dei verbū
Lutherus reiecit. 1.b
Poenitentiæ Ezechij effectus
triplex. 8.a
Poenitentiæ verē initiū. 76.b
Poenitentiam Euangelium
prædicat in remissionem
peccatorum. 11.a
Poenitentibus sperandum,
non præsumendum. 2.b
Politia regnorū, vnde. 81.a
Politici magistratus est, pœ-
nas irrogare. 100.a
Pontificum est reformare
abusus, nō Principū. 31.b
Pontificum & Pastorum of-
ficium. 34.a
Populus Iudaicus ad poeni-
tentiam inuitatur. 1.b
Potentia Dei admirabilis.
98.b
Potentia verbi Dei. 128.a
Præcepta. Decem præcepto-
rum neglectus in omni
Repubblica grauissimos
motus & seditiones pa-
rit. 88.b
Præcepta Dei non sunt im-
possibilia. 71.b
Præcepta secundæ tabulæ.
88.a
Prælium. Nunquam in præ-
lio cessandū, quia hostis
semper nobis importun⁹
est. 22.a
Præmia à vitiis ad virtutes
redeuntium. 16.a
Præmia iustorum. 132.a
Præposterè poenitētes. 43.b
Præsumptio filiorum Ze-
bedæi. 65.b
Preces Sanctorum creden-
tibus & sperantibus pa-
trocinantur. 65.a
Primus ad salutem gradus,
agnoscere propriam natu-
ræ miseriam. 56.b
Principum prædicatores,
quales. 82.a
Probatia, qualis locus fue-
rit. 46.a
Prodigalitas prohibita.
103.a
Promissa gratiæ noui testa-
menti splendissima, quæ
sunt. 29.b
Promissio amplissima a gra-
tiæ noui testamenti. 25.a
Promissio spiritualis. 16.b

INDEX

temporalis. ibidem. Regina Austri & Niniut
Prohibitio idololatrię. 89.a
Propheta libertas in docē-
do obseruanda. 7.a
Propinqui Iesu veri. q. 37. b
Propria mūdi natura, ama-
re sibi similes. 131. b
Prouidentia Dei. 59. b
Prouidentia Dei singularis
erga luos electos. 130. a
Publicę calamitates ob pec-
cata insignuntur. 58. a
Pudicitia Sufannę. 97. b
Puerorum epinicion, quid
adumbret. 32. b
Purgatio animi necessaria.
92. a

Q
Verendus Deus in om-
ni loco & tempore,
19. b.
Questio. 7. b

R
Radix omnium malo-
rū, auaritia. 55. a. 79. a
Rapina contrariatur natu-
rę & conditori naturę.
39. b
Ratio humana sub prætex-
tu Euangelij honores, di-
uitias & gloriam vena-
tur. 66. a
Ratio præcipua adipiscendę
salutis, nō in sola fide, sed
obedientia mandatorum
est constituta. 10. 8. a
Rebecca Iacob decipit. 74. b
Rebecca non peccauit,
quod Esau fraude circum-
uenerit. 75. a

Remedium cōtra inanem
præsumptionem. 26. b
Remedium ægritudinis no-
stre, cognitio peccati. 48. a
Remedium vnicū amouēdi
mali, pœnitentia. 1. a. b
Res ipsa tollenda nō est, sed
abusus corrigendus. 32. b
Res periculosa abuti bene-
ficio gratię Dei. 19. a
Res dubię. Quid in rebus
dubiis agendum. 94. b
Responsio. 7. b
Resurrectionis mysterium.
118. b

S
Sacerdotes sese irę Dei
opponant. 3. a
Sacerdotū officiū, pro suis,
& populi erratis orare. 3. b
Sacramenta. Septem Ecce-
lesię sacramenta ad iustifi-
cationem cōsequendam
instituta. 81. b
Sacr

ALPHABETICVS.

Sacramenta, gratię Dei in-
strumenta. 93. b
Sacramenta præsentis vitę
misericordias non auferunt.
117. a
Sacramentorum vis & effi-
cacia, ex merito passionis
Christi. 112. b
Sacrificium crucis. 136. b
Salus. Præcipua adipiscen-
dę salutis ratio, non in so-
la fide, &c. 108. a
Salomon typus Christi.
104. a
Salomonis iudiciū. 104. b
Salustij sententiā verissimā.
34. a
Samaritanorum & Iudęo-
rum supersticio. 97. a
Sanctificare sabbatū, quid.
48. b
Sanctificatio præsertim Ec-
clesię ministros decet. 2. b
Sanctimonia non metuen-
da in rebus externis. 62. a
Sancti aliquādo se laudant,
& qua ratione. 7. b. 8. a
Sanctorum cōmunio. 93. a
Sanctorum preces. 107. b
Sanctorum preces speranti-
bus, & credentibus patro-
cinantur. 101. a
Sara. 101. a
Sardanapali nostri, a virtu-
tibus Apostolicis alienis-
simi. 10. b. 21. a
Sardanapalorum cōmēn-
tum & impudentia. 4. b
Satanz potestas, quę. 61. b
Scandala in secundo Chri-
sti aduentu auferentur
omnia. 27. a
Scindere cor, quid sit. 1. b
Scriba & Pharisei, sua ipsō-
rum malitia excecati &
relikti. 33. a
Scripturę. Intellectu scri-
pturarum vero, scriptis
falso adductis resiten-
dum. 22. b
Scripturę credendum, non
humane rationi. 114. a
Securitas & fiducia hære-
ticorum nostri temporis
tollitur. 2. a
Sectarij propria perditione
non contenti, &c. 22. b
Seditio Iudęorū erga Mo-
sen & Aaron. 94. b
Sententia dānationis cōtra
Iudęos iusta. 36. a
Sententia S. Augustini de
ministerio Angelorum
obseruanda. 23. b
Sepulture conditio, & pos-
ita exequiarum magis
sunt solatia viuorum,
quam subsidia mortuo-
rum. 69. b
Sermo Dei variē auditur,
41. a
Serui, humiles amici. 9. a
Seueritas Dei erga incre-
dulos. 35. b
Signa dantur infidelibus.
116. b
Signa data, non fidelibus,
sed infidelibus. 35. a
Similitudo. 28. b
Simoniaci omnia quę ad
Dei

INDEX

Dei cultum sunt institu-
ta, ad suum quæstum con-
uertunt. 105.b
Solicitude omnis in Deum
proicienda. 59.b
Sperandum pœnitentibus,
non præsumentum. 2.b
Spes liberationis ad gna-
uiter laborandum, &c.
17.b. 18.a
Stupenda Dei erga nos mi-
sericordia & benignitas,
148.a
Subsidia externa non sunt
reiicienda. 102.a
Suos quandoq; deserit Chri-
stus. 117.b
Superiorum est & guber-
natorum, subditorum vi-
tam & mores leniter fer-
re. 155.a
Superstitio Iudaica. 11.b
Supplicationes quo ex loco
fundentur. 3.a
Susannæ pudicitia. 97.b
T
Technis quibus nos ten-
tet diabolus. 21.b
Templum. In templo quid
faciendum. 31.b
Templum Dei non violan-
dum. 106.a
Templorum decus negle-
ctum corrigendum. 32.a
Tempus placitum. 120.a
Tentari. Quando maximè
tentamur à Satana. 24.a
Tentatur Christus de cu-
ra & sollicitudine victus;
21.b
Tentatus est Christus nō
bis. ibidem.
Tentatio expectanda à ba-
ptismate. 24.a
Tentationes permittuntur
ad nostram salutem. 24.a
Terra, impiorum liber-
99.b
Terror ingens pro malis,
28.a
Testamenti noui gratia,
84.a
Testimonium Christi præ-
clarum, de fide Centu-
rionis. 10.b
Thesauri Christianorum,
qui. 6.a
Thesaurizare cur vetat
Christus in terra. 5.b
Traditiones. 90.a. Non
omnes traditiones dam-
nandæ. ibidem.
Transfiguratio Domini fi-
dem & spem, confirma-
uit. 53.a
Transfigurationis Dñi caus-
sa in proprio corpore. ibi-
dem.
Tria damnatorum poenam
exaggerantia. 28.b
Tyrannis & violentia pro-
hibetur. 39.b
Tyrannis tum dæmonum,
tum hominum, opprimi-
re electos nō potest. 135.a
V
Verbum Christi ad con-
solandum miserōs
vnicè efficax. 18.b
Verbi Dei prædicatori ne-
cessaria. 11.a
Vera

ALPHABETICVS.

Vera Deum colendi ratio.
8.b
Vera fidei cognitio. 80.a
Vera pœnitentia & falsa di-
stinguitur. 2.a
Vera Ecclesiæ Christi fa-
cies. 143.a
Verax & fidelis Deus in
promissis suis. 30.b
Veri Dei Ministri, in tem-
pore persecutionis, non
aliò, quàm ad Ecclesiam
confugere debent. 60.a
Veri discipuli à falsis di-
gnoscuntur. 41.a
Veri Principis est ita mala
punire, vt tamen potius
seruet subditos, quàm per-
dat. 95.a
Verus mortis & vitæ Domi-
nus, Christus. 115.b
Verus scripturarum intel-
lectus in Ecclesia. 104.b
Veritatis cognitio, quæ pro-
mittitur, qualis. 41.a
Vestium vsus luxui seruire
non debet. 68.b
Via arcta, quæ ducit ad cœ-
lum. 147.a
Viam Dei ingredi non suf-
ficis, sed in ea persistere
oportet. 17.a
Vindex iustissimus, Deus,
134.b
Vinea Domini, domus Is-
raël. 73.a
Virtus. Nulla virtus gratio-
res nos Deo reddit, atq;
eleemosyna. 5.b
Virtutem & patientiam ex-
ercere. Quomodo suo-
rum virtutem & patien-
tiam, Deus exercere so-
leat. 116.a
Vita æterna non soli fidei,
sed opëribus, tanquam
merces, reddetur. 28.a
Vltor antè Deus non est,
quàm sit homo peccator.
38.a
Vocatio. In vocatione, qua
vocati sumus, permanen-
dum. 20.b
Vocatio gentium. 82.a
Voluntas, humanarū actio-
num origo. 91.a
Voluntatis humanæ in ho-
mine fructus. 84.a
Voluntatis & arbitrij, li-
bertas. 15.b
Voluptas Dei duplex. 45.a
Vsura prohibetur. 40.a
Vsus. 156.b
Vtilitas pœnitentiæ. 44.a
Vulgus variū. 106.b
Z
Zebæi filiorum, præ-
sumptio. 65.b
Zelus Christi erga Patrem.
33.a
Zuuyngliani & Caluini-
stæ Babylonis ferocio-
res 136.b
FINIS.

[Faint handwritten text from another page visible through the parchment]

[illegible]

